TITINA NICA ȚENE

DRUMUL SPRE SUFLET

Memorii

Carte apărută cu ocazia împlinirii a 50 de ani de căsnicie, la 1 Mai 2014.

Editura Semănătorul - online
2014

Motto: „Viața poate fi înțeleasă numai privind înapoi,
dar trebuie trăită privind înainte.”

Kierkegaard

Capitolul I

Copil de corcoduşe

Motto: „Tinerețea n-are nevoie să
fie frumoasă ca să fie divină.”
Tudor Arghezi

„Dacă ai două cărămizi, apucă-te de construcția unei case, căci te ajută Dumnezeu să o termini, dar apucă-te!”

Cu gândul acesta m-am apucat şi eu de scrierea memoriilor. Sunt adepta bucuriei lucrurilor simple. Viața e mai simplă, dar omul o complică prin acțiunile lui. Întotdeauna problema este de 10 la sută, iar 90 la sută trebuie să căutăm soluția. Să nu uităm că, de multe ori, orice rău este spre bine.

*

M-am născut într-o frumoasă zi de vară, iulie 1944, moartă. Da, moartă! Eram al patrulea copil al familiei Nica, din comuna Şuşani, satul Uşurei, județul Vâlcea, aşa că mama nu s-a îngrijorat. S-a ținut de pat şi a dat cu mine în fundul subpatului. Apoi, când a văzut că nu plâng, s-a urcat liniştită în pat. Era obosită, tânără, şi avea să mai facă alți copii. Tata plecase îngrijorat la serviciu, la Sfatul Popular, unde era referent agricol. Aşa că, pe la ora zece, a venit acasă.

- Ce făcuşi, Mărița, născuşi?

- Da.

- Păi, unde este copilul?

- E sub pat, nu a plâns, înseamnă că e mort. Lasă, că mai facem noi!

Tata a luat mătura şi m-a scos afară. Aveam buricul strâns în jurul gâtului şi eram cam vânătă. M-a desfăcut de buric, m-a ridicat, şi am început să țip, tare.

- Ce făcuşi, Costică, îl înviaşi?

- Da, e fată, cam pirpirie şi cam neagră, dar nu e nimic, lasă, poate o fi şi ea bună la ceva…

Toate acestea le-am aflat mult mai târziu de la tata.

Aşa se năştea pe vremuri în sate. Era o moaşă, dar aşa de mulți copii se năşteau, că nu pridiea să îi moşească. Mama a mai făcut încă patru copii,

deci am fost opt. Eram săraci, iar peste țară aveau să vină cincizeci de ani de comunism.

Pe mine nu mă interesa, eu, deşi nu aveam nici ce mânca, eram tare fericită. Număram furnicile, culegeam flori, jucam pietricele, îmi făceam păpuşi din coceni de porumb cu rochițe din cârpe rămase de la mama, de la războiul de țesut, priveam stelele, prindeam peştişori din râul Beica, culegeam ciuperci. Nu aveam timp să mă plictisesc. Viața mi se părea minunată. Mă încântau stelele şi luna. De unde veneau ele? Totul în jurul meu era plin de mister. Nu avea cine să îmi răspundă la întrebări, aşa că misterul era şi mai mare. Seara mă jucam pe drum cu alți copii, la lumina lunii şi a stelelor. Satul nu avea curent electric şi era neasfaltat. Şi acum, în 2011, e tot neasfaltat, pentru că, pe vremea lui Ceauşescu, când s-a cerut situația comunelor asfaltate, a fost trecută şi comuna Şuşani, cu satul Uşurei, la ... localități asfaltate. Deci, pe hârtie, este asfalt. Pe drum sunt gropi şi noroi.

După mine s-au mai născut încă patru copii: Torica, Costel, Frusina şi Stelică. Cu Torica mă certam şi mă iubeam mai mereu, fiind apropiate ca vârstă. De fapt, eram născuți din doi în doi ani.

Amintirile mele încep de pe la vârsta de cinci-şase ani. Eram mică, „de nevoie", cum îmi spuneau toți, şi cam negricioasă. Sufeream că nu prea se jucau copiii cu mine. La țară, a fi gras şi alb la față erai neapărat şi frumos, şi deştept. Dar pe mine nu mă interesa prea mult acest lucru. Locuiam într-o casă cu două camere, prea mică pentru atâția copii, aşa că eu stăteam mai mult pe afară. Când răsărea soarele din Dadeşu, de deasupra salcâmilor, roua strălucea ca nişte mărgele, iar ceața se ridica târziu, pentru mine era un spectacol nemaipomenit. De multe ori, când mă vedea mama cu privirea pierdută în zare, îmi zicea:

- Ce vezi, muică, acolo, vine cineva?

- Nu, mamă, privesc soarele şi roua…

- Eu cred că tu nu eşti întreagă la minte, ce să faci cu soarele şi roua?

Mama, care nu avea carte, judeca simplu: priveşti ceva ce îți aduce folos imediat, cum s-ar mai fi descurcat ea cu noi, cu mâncarea, cu munca câmpului, dacă rămânea cu privirea pierdută în zare?

Tata era foarte deştept, avea şase clase primare, un scris de notar, şi era referent agricol la Sfatul Popular din comună. De la el am învățat mai mult decât de la toți profesorii mei. Aş fi învățat mai multe de la el, dar, aşa cum se întâmplă de multe ori, greutățile vieții, societatea comunistă în care trăiam, cei opt copii, veniți unul după altul, l-au copleşit şi s-a apucat de băut

şi de fumat. Aşa că ne mai educa printre picături, ne mai spunea câte o vorbă de duh, aşa cam la distanţă de un an, zicea:

- Ca să fii fericit în viaţă, trebuie să înveţi carte, şi niciodată dintr-un rău să nu faci alt rău. Adică, dacă îţi arde casa, tu să nu te superi prea tare, casă mai faci, dar sănătate nu mai capeţi.

Mamei îi spunea să nu ne certe pentru tot felul de nimicuri şi, mai ales, dacă spargem ceva. Cioburile nu au importanţă, viaţa e mai importantă.

- Tu, Titina, trebuie neapărat să înveţi, ca să nu dai cu sapa, că e grea, şi tu eşti de nevoie rău. Deci, învaţă, ca să nu munceşti…

- Eu nu învăţ carte, că e grea, zicea Torica, sora mai mică decât mine. Mă fac cucoană de oraş!

- De unde ai auzit tu de cucoană, aşa pe nemuncite?

- Păi nicio cucoană nu munceşte, îşi face unghiile cu roşu, citeşte romane de dragoste şi stă degeaba, aşa mi-a spus o fată care trăieşte cu mama ei la Braşov.

Aşa ne sfătuia tata. Uita că el nu prea punea vorbele cu faptele. Ba chiar făcuse un rău din alt rău. După ce că eram săraci, el în loc să lupte cu greutăţile vieţii, s-a apucat de băut şi fumat. Fuma câte două pachete de Mărăşesti pe zi. Şi cel mai rău era că fuma, toată noaptea, cu noi în camera în care dormeam. Odată m-am trezit căzută din pat, cu nasul la uşă. Căutam instinctiv aer. Toată viaţa am urât acest viciu. Vroiam să-i spun lui tata, dar mama zicea că nu avem voie să-l judecăm, că e tatăl nostru şi se luptă cu greutăţile familiei.

*

Era ultima vară când mă mai jucam fără grijă, pentru că, din toamnă, mergeam la şcoală în clasa întâi. O nelinişte amestecată cu tristeţe mă cuprinsese. Bucuria dispăruse. Auzisem de la fraţii mei mai mari şi de la copiii cu care mă jucam în ţărâna din faţa porţii că, dacă nu ştii lecţia, învăţătoarea te bate cu nuiaua sau te pune, la colţul clasei, în genunchi, pe coji de nuci. Îmi părea rău că nu o să mai pot să mă bălăcesc, împreună cu gâştele satului, în pârâul Beica. Doamne, ce mai iubeam acest firicel de apă tulbure! Deşi aducea multe necazuri oamenilor.

Când era vară şi cald, apa răspândea răcoare. De acolo aduceau oamenii apa în găleţi, să ude grădinile. Noi, copiii, prindeam broaşte şi peştişori. Pe aceştia din urmă îi puneam în borcan şi ne uitam la ei cum se joacă. Aşa credeam noi, naivii, că se joacă, dar ei căutau libertatea.

Toamna şi primăvara, apa pârâului Beica se umfla şi rupea podurile, iar oamenii de dincolo de apă rămâneau izolaţi de centrul satului, unde se aflau Cooperativa, Sfatul Popular şi Şcoala. Mama plângea că îi lua grădina de zarzavat şi zicea că Beica parcă este Dunărea, noi nu ştiam ce este Dunărea, dar ne bucuram că avem apă multă, unde aruncam cu bețe şi pietricele.

Iarna îngheța apa şi noi ne trăgeam pe gheață până ne rupeam opincile Ce ştiam noi?

A venit vremea să merg şi eu la şcoală. Eram aşa „de nevoie", cum zicea tata, căci, deşi aveam şapte ani, arătam de patru. Eram oacheşă, slabă şi mărunțică. Poate mama se bucura că sunt aşa de mică, fiindcă nu cumpăra multă stambă de sărbători pentru a-mi face rochiță. Cu o zi înainte de prima zi de şcoală, mama mi-a făcut o traistă de cânepă, mai mare decât mine, şi dis-de-dimineață m-a trimis la şcoală, dar nu înainte de a-mi da câteva sfaturi.

- Să zici şi tu „Bună ziua!" la oameni, când treci pe lângă ei!

Deşi era şapte dimineața, eu strigam cât mă ținea gura:

- Bună ziua! Bună ziua!...

Nimeni nu-mi răspundea. Cine să bage în seamă un copil aşa mic, mai ales că ei îşi spuneau „Bună dimineața!", că doar era dimineață.

Când am ajuns la şcoală, învățătoarea mea, doamna Păun, ne-a primit plictisită. Era aproape de pensionare şi i se urâse de câte generații îi trecuseră prin mână. Ne-a aliniat frumos, doi câte doi, ne-a băgat în clasă.Şi-a pus ochelarii pe nas şi a început să strige catalogul. Când a ajuns la mine, mă ridic, speriată, în picioare şi zic:

- Prezent!

- Unde eşti, fată?

- Aici, zic, ridicându-mă în vârful picioarelor. Banca fiind mai înaltă decât mine, învățătoarea mi-a zărit doar nasul.

- Dar mică mai eşti, fată!, zice învățătoarea, cu un glas în care am simțit ironie şi compătimire.

Toată clasa a început să râdă de mine. Îmi jucau ochii în lacrimi. Abia am aşteptat să se termine ziua aceea de şcoală şi să mă duc acasă. Nu am mai dat „Bună ziua!" la nimeni. Credeam că dai „Bună ziua!" la oameni numai când eşti bucuroasă, acum eram supărată-foc, nu îmi mai ardea de „Bună ziua!". M-am dus acasă ca glonțul.

- Unde îți este traista?, m-a întrebat mama.

- La şcoală, de ce să o iau, mâine nu mă duc din nou?!

- Doamne…, ce năroadă eşti! Păi nu trebuie să scrii şi să citeşti şi acasă?!

- Nu trebuie!, zic eu. N-o să mai am timp să mă joc, îmi ajunge cât învăț în clasă.

- Lasă fata, zice tata, care era un om minunat, aşa e în prima zi. Mâine o s-o aducă şi…gata!

- Aşa o înveți?! Dacă nu va şti carte, nu ştiu ce se va alege de ea, că nici de sapă nu e bună. Că e de nevoie rău…

Seara am adormit greu cu gândul la ce voi face eu în viață, că aşa era, de sapă nu eram bună, dar şcoala, după cum am văzut în prima zi, nu-mi plăcea deloc.

Eu îl consideram pe tata cel mai bun om din lume, pentru că mă lăsa să lipsesc de la şcoală când iarna era grea.

- Tată, mă laşi să lipsesc de la şcoală?

- Dacă nu te duci astăzi rămâi repetentă?

- Nu.

- Păi, atunci, nu te duce!

Eram cea mai fericită. Lemnele trosneau în focul din sobă. În casă era cald. Florile de gheață de pe geamuri începuseră să se topească, iar eu jucam cu tata cărți. Nu mai trebuia să merg prin zăpadă până la Şuşani, încălțată în opinici, cinci kilometri. Îmi înghețau picioarele în opinci, şi apoi nici şcoala nu-mi prea plăcea. Profesorii moțăiau la catedră şi ne puneau să citim. Eu nu înțelegeam de ce ne pun să citim, dacă învățasem să citim. Nu ştiam că fiecare lecție are o învățătură. Aşa că nu era o prea mare pierdere. Eram foarte fericită. Doar mama ne mai strica cheful.

- Ce făcuşi, Costică, o oprişi de la şcoală? Dă ea de dracu, că nu e bună nici de sapă, nici de şcoală, nu ştiu ce va face în viață.

- Lasă, Mărița, că nu o facem filozoafă, acum e mică, vede ea ce face când va fi mare.

- Bine, bine, nici pământ nu o să mai avem, că se aude că se face colectiv. O să ne ia şi vaca de lapte, o să rămânem cu o capră amărâtă.

- Lasă, vedem noi atunci. Cine se consumă mai dinainte de a se întâmpla ceva rău se consumă mai mult, filozofa tata.

Aşa răspunde tata, şi mie mi se părea cel mai deştept om din lume, şi cel mai bun. De atunci am învățat şi eu să gândesc pe termen scurt. Şi eu ziceam: lasă, văd eu ce fac mâine. Fiecare zi are un mâine...

*

Un cer albastru ca vioreaua prevestea o zi splendidă. Căldura juca în aer. Era ora prânzului. Nu aveam ceas. Dar ştiam de la tata că, dacă umbra trunchiului salcâmului ajunge la baza trunchiului mărului din colţul ogrăzii, este ora 11. Aşa socoteam timpul, ora 11 - prânzul, ora 16 - amiază, umbra salcâmului prelungă ajungea în colţul celălalt, în dreptul coteţului de găini, şi ora 20 – seara, şi apoi noaptea, cu stelele cât cepele puse la uscat de mama în podul casei.

Fiind în vacanţa mare, dimineaţa ieşea din discuţie, căci noi ne trezeam numai la prânz, când soarele îşi trimitea o rază pe geam şi găinile se cuibăreau sub umbra salcâmului ajunsă până la măr. Părinţii se sculau cu noaptea în cap şi plecau la munca câmpului. Când îmi spunea mama că ei se scoală „cu noaptea în cap", eu chiar mă uitam în capul ei, să văd unde este noaptea. Împreună cu părinţii, mergeau la câmp şi cei trei fraţi mai mari. Eu, care pe atunci aveam zece ani, stăteam acasă cu încă trei fraţi mai mici. Când raza soarelui, ca o suliţă, intra pe fereastră, mă trezeam prima. Cu îmbrăcatul şi dezbrăcatul nu pierdeam timp, pentru că dormeam cu aceleaşi rochiţe cu care ne jucam ziua. De unde atâta belşug de stambă? Mă uitam pe fereastră să văd poziţia umbrei salcâmului, să ştiu cât este ceasul, şi apoi căutam pe măsuţă biletul de la mama, în care ne scria instrucţiunile pentru ziua aceea. De fapt, nu scria ea, scria tata ce-i dicta. Mama era analfabetă. Azi, mama scria: „De trei săptămâni, curca nu mai ouă acasă. Urmăriţi-o! Vedeţi că are obiceiul să meargă în tufişurile de pe margini din Dadeşu". De fapt scrisese tata ce-i dictase mama, că ea nu ştia carte. Era palpitant. Trezeam fraţii. Mâncam ceva în fugă şi ieşeam în curte. Deşi era prânzul, adică umbra salcâmului era la baza trunchiului mărului, pâcla de ceaţă nu se ridicase de pe Dadeş. Prima dată, dădeam să mănânce la păsări. Luam în pumni grâu şi, sărind într-un picior, strigam cât ne ţinea gura: pi, pi, pi, pui, pui, pui…! Se strângeau în jurul nostrum, se certau şi mâncau. Apoi, găinile, cu cotcodăcitul lor prelung, se duceau să ouă în cuibarele făcute pe prispa pătulului cu drugi de porumb. Raţele ouau pe malul râului Beica. Dar noi, în acea zi, aveam o misiune importantă: să urmărim curca. Ne-am ascuns în spatele casei, trăgând cu ochii la ...urmărită. Curca, văzând că nu e nimeni în jur, a început: cau, cau, cau! Şi a luat-o încet spre Dadeşu. Noi, după ea. Ne-am ascuns în porumbii care erau încă odată mai înalţi decât noi. Parcă presimţea curca ceva... Se oprea, ridica un picior, şi... asculta. Stătea câteva minute, care ni se păreau cât o zi de post. Apoi, iarăşi: cau, cau, cau! Pornind cu paşi vioi spre mărăcinii din Dadeşu. A intrat într-un mărăcine. Noi, cu mâinile streaşină, să nu ne intre soarele în ochi, am aşteptat un sfert de ceas, care ni s-a părut cât „un car de vreme", cum deseori zicea mama.

Când a ieşit, am lăsat-o să plece şi noi… ţuşti în tufiş! Acolo, minune, un cuib, frumos construit, cu douăzeci de ouă mari, pistruiate. Eram în culmea fericirii. Le-am adunat în poală şi, victorioşi, de parcă cucerisem Roma, ne-am îndreptat spre casă. Seara, mama ne-a sărutat şi ne-a făcut o omletă cât soarele de mare.

*

Auzisem că ezistă draci, dar nu văzusem niciunul. Aşa că, într-o seară, când m-am întâlnit cu Frusina lui Stancu, o fetiţă de vreo cincisprezece ani, care mi-a zis că mâine să merg la ea, împreună cu fraţii mei ca să ne arate pe dracu-n farfurie, a fost prea de tot. Nu a uitat să-mi spună să aduc şi vreo două lumânări şi o farfurie. Farfurie în care să apară, nimeni altul decât, dracul. Noaptea am avut un somn agitat. Am visat nişte drăcuşori, de culoare roz, cu cornițe mici, care jucau de mama focului, în farfurie. Dansam şi eu cu ei. Cu frică şi cu bucurie. La ora prânzului, când soarele şi-a trimis raza pe fereastră ca să ne trezească, am sărit din pat, lac de sudoare. În ziua aceea mama nu ne mai dăduse instrucţiuni. Parcă presimţise că aveam alte treburi mai…importante. Am trezit fraţii şi le-am spus că mergem la Frusina lui Stancu, să ne arate pe dracu în farfurie. S-au uitat miraţi la mine. „Ce înseamnă asta?”, au întrebat ei. „Nici eu nu ştiu, le-am răspuns, mergem şi vedem la faţa locului!”

Am pornit, victorioşi, pe drumul prăfuit al satului spre casa Frusinei lui Stancu. Pe lângă noi mai treceau, din când în când, oameni cu sape pe umăr. Ne-am întâlnit şi cu câţiva copii, dar noi nu i-am băgat în seamă. Mai întâi trebuie să vedem cum arată dracul şi apoi să le arătăm şi lor pe acesta. Veta lui Lisandru venea agale, cu un sac de buruieni pentru porc, pe cap. Când ne-a întrebat unde mergem, noi i-am răspuns cu mândrie: „Să vedem pe dracu-n farfurie!”. A crezut că ne batem joc de ea şi şi-a văzut de drum. Ne era chiar necaz că nu i s-a părut important. Am trecut pe lângă Biserica satului, şi ne-am închinat. Dracii pictaţi pe pereţii acesteia, dansând în jurul cazanului cu zmoală unde fierbeau oamenii necredincioşi, m-au urmărit până la destinaţia noastră.

Frusina lui Stancu ne aştepta, nerăbdătoare, în poartă. Ne-a băgat într-o cameră cu perdelele trase. Ne-a aşezat pe toţi pe pat. Eu, la mijloc, cu farfuria în mână. Ea a aprins o lumânare. Ne-a zis să închidem ochii. În clipele acelea îmi imaginam că vine dracu, ieşind din flăcări, cu coada ridicată, cum văzusem la biserica din sat. Frusina a stat aşa preţ de vreo două minute, bolborosind ceva. Eu începusem să-mi imaginez dracii dezlipindu-se de pe pereţii Bisericii, dansând în farfurie. Ba mi se părea chiar că cineva dansează în farfurie. Îmi era frică de ei, dar parcă erau şi

simpatici, aşa cum îi văzusem în vis, rozalii şi cu cornițe. La un moment dat, Frusina, bolborosind cuvinte neînțelese, ne dădea cu degetul pe față. Totul era cât se poate de misterios. Când am avut voie să deschidem ochii ne-a dat o oglindă, luată de la lampa cu petrol, în care ne-am privit. Eram toți negri de funingine pe față. Afumase fundul farfuriei cu lumânarea, iar cu degetul ne mânjise. Numai ochii ne rămăseseră ca o lumină, care nu ştiau dacă să râdă sau să plângă! Dracii eram noi!

*

Când eram mică, să tot fi avut vreo opt-nouă ani, l-am cunoscut pe Dumnezeu. Era prin anii 1952-1953. Fratele meu cel mare, care era la liceu, mi-a spus că, de fapt, noi, oamenii, animalele şi florile suntem făcuți de Dumnezeu. Eu vroiam să fiu făcută doar de mama şi de tata. Mi-a spus că există cu adevărat draci, dar nu precum cei ce i-am văzut la Frusina lui Stancu, în farfurie, ci draci adevărați, care fac rău oamenilor care nu sunt

Cuminți, şi mai ales celor care îi cheamă toată ziua.

Pe atunci ne duceam la Biserică doar la Paşti şi la Crăciun. Nu ştiam prea bine de ce ne duceam. Ba… eu ştiam. Mă încânta îmbrăcămintea preotului. Avea un fel de şorț în față şi în spate, galben-auriu, cusut cu arnici roşu. Nu eram atentă la ce spunea.

Îmi plăcea că, la Paşti, ciocneam ouă roşii, iar mama ne făcea, din toată sărăcia, cum spunea ea, rochițe noi. Le aşezam pe un surcel, adică băț de lemn, legat cu ață, pe dos, ca să nu se murdărească, şi le atârnam în cui, pe perete. Nu aveam voie să le îmbrăcăm decât în ziua de Paşti. Aşa că mă jucam ce mă jucam pe drum, şi mereu mă duceam în casă, să mă uit la rochița plină cu floricele de toate culorile. În Sâmbăta Paştelui ne spăla pe toți, la rând, în albia cumpărată de la rudari. Plângeam că ne intra săpun în ochi şi ne ustura. Dar suportam orice, cu gândul că o să îmbrăcăm rochiile noi. În ziua de Paşti ne punea, în cană de pământ, un ou roşu în apă, şi ne spălam pe față, apoi îmbrăcam mult visatele rochițe cu floricele. Dacă era cald era bine în rochițele de stambă subțiri, dar dacă era frig, tremuram, de mama focului. Era prea mult pentru mama şi tata să ne mai facă ceva de luat peste rochițe, la atâția copiii.

Odată, Paştele fiind pe 13 aprilie, era foarte frig. Dar m-a înviorat cântecul cucului, pe care l-am auzit prima oară în acea primăvară. Mama a zis că nu e bine că a cântat, că ne-a spurcat. Trebuia să-l auzim cu burta plină, dar în dimineața aceea nu mâncasem nimic. Trebuia să luăm Paşti.

La Biserică, zarvă mare, ciocneam ouă şi ne întâlneam cu alți copii, care mai de care mai bine îmbrăcați. Nu ne gândeam la Dumnezeu. De fapt,

nici popa nu ne spunea nimic despre El. Am început să-l descos pe fratele meu cel mare, nenea, cum îi spuneam noi, cei mici. Nenea ne-a spus că Dumnezeu e bun şi are grijă de oamenii credincioşi şi de cei care iubesc tot ce este în natură. Ce înseamnă să fii bun? Adică să nu „dăm dracu'", să nu rupem copacii, florile, că şi ele au viaţă şi sunt făcute tot de Dumnezeu. Să nu chinuim animalele. Şi multe ne mai spunea nenea. Eu m-am speriat, pentru că aveam obiceiul să număr furnicile de pe malul pârâului Beica şi, când una nu intra în pluton, o striveam. Ba, mai mult, prindeam şi fluturi. Îi ţineam în mână, le luam puful de pe aripi, şi mă bucuram când vedeam că nu

mai puteau zbura, că astfel îi priveam în voie. Dar, din ziua aceea, mi-am propus să mă schimb. Eram mult mai cuminte şi le spuneam şi celorlalţi copii să nu mai facă rele, că ne pedepseşte Dumnezeu. Ei mă priveau miraţi.

Ziceau că sunt cam nebună şi râdeau de mine.

Într-o zi, când mama „m-a dat dracu'", am îndrăznit să-i fac observaţie. I-am spus să nu mai drăcuiască, fiindcă o pedepseşte Dumnezeu. Mi-a tras o palmă zdravănă şi mi-a spus: „Mucoasa dracului, uite cine îmi dă mie lecţii!".

Copiii din sat începuseră să mă ocolească, nu prea se mai jucau cu mine. De fapt, eram „de nevoie", cum spunea tata, oacheşă şi cam ciudată, şi nu plăceam copiilor şi, de fapt, nici oamenilor mari. La noi în sat, a fi gras însemna neapărat şi frumos. Or, eu nu eram nici una, nici alta. Dar, de când l-am cunoscut pe Dumnezeu, nu mă mai interesa prea mult ce spun copiii. Eram fericită că aveam pe cineva care are grijă de mine şi mi-am pus toată nădejdea în El.

Fratele meu Costel, care s-a născut după sora Torica, era un băiat alb şi frumos. Dar, pe la şase ani, s-a îmbolnăvit grav. Mama a chemat preotul să-l grijească. Preotul a zis că o să moară, pentru că grijania din linguriţă s-a dus către coada linguriţei. Abia mai răsufla, şi atunci mama, deşi încercase toate leacurile băbeşti, a crezut şi ea că nu se mai face bine şi m-a trimis dincolo, la sora lui tata, să vină, că moare Costel. Eu, bucuroasă, săream într-un picior şi ziceam tare: „Moare Costel, moare Costel…!". Mi se părea că în familia noastră se întîmplă ceva nou, un eveniment mare, şi aşa că eu îmi dădeam importanţă că sunt cea care am să anunţ.

A venit sora tatei, cu vreo două ouă în batistă şi cu ceva petrol într-o sticlă. L-a frecţionat, l-a învelit bine, şi a zis că nu moare. Dumnezeu e mare, şi o să-l salveze. Aşa a fost. Acum locuieşte la Sibiu, e cel mai bun şi priceput frate al nostru. Îmi pare rău că fumează, şi asta o să-i dăuneze grav. E priceput la toate. Face cea mai bună mâncare de pe pământ. Lucrează în lemn. Si eu am o cutie şi o furculiţă din lemn lucrate de el. Casa şi-a pus-o la

punct cu mâinile lui. Si acum, peste ani, mă minunez de unde are atâta talent…

*

Mama năştea copiii pe bandă rulantă. Unul după altul. Primul a fost nenea, cum îi spuneam noi, dar pe el în cheamă Ion. După el s-au născut, în ordine: Anica (a murit la doi ani), Leana, Titina, Torica. Mama se săturase de fete. Vroia neapărat să facă băieţi. Când a rămas gravidă din nou, a început să coase cămăşi cu arnici albastru şi negru pentru băiatul care îl aştepta. Cosea aşa de frumos, că toată lumea se minuna ce iese din mâinile ei. Făcea şi pantalonaşi cu flori roşii, albastre şi cu ciucuri. Deşi nu a

ştiut carte, era foarte deşteaptă, şi este şi acum, la aproape nouă zeci de ani.

Acum trăieşte în casa cumpărată de fratele cel mare, cu 4.000 lei, împreună cu fratele meu cel mic, Stelian. Casa e veche, uitată de vreme, şi aplecată într-o parte. Eu mereu am vrut să găsesc o comoară sau să câştig la Loto, să mă duc în sat, să-i fac o casă frumoasă şi călduroasă precum merită. Dar banii nu au ajuns niciodată, nici nu am găsit comoara, nici nu am câştigat la Loto...

Parcă şi acum o văd, cu burta mare, şi cu cămaşa albă în mână, pe care cosea nemaipomenite flori albastre, roşii, verzi. Când a născut pe Frusina, sora noastră mai mică, s-a supărat foc: „Of, Doamne, tot fată mi-ai dat! ” Când s-a uitat mai bine la ea şi a văzut cât e de frumoasă, a zis: „Nu-i nimic, o să poarte tot ce am cusut pentru băiat, ce să-i fac dacă s-a născut fată?!”.Cu ea ne-am jucat, precum cu o păpuşă. Tot nu aveam noi păpuşi. Era grasă şi frumoasă, cu gropiţe în obraji. Ne jucam „pietricele” pe drum. Luam cinci pietricele, le lustruiam, şi ne jucam: puneam patru jos, în formă de pătrat, şi cu una în mână, pe care o aruncam în sus, în acel timp le ridicam pe cele de jos. Aceasta se numea clasa întâi. Apoi puneam două câte două, şi aceasta se numea clasa a doua, şi aşa mai departe, până la clasa a patra. Dacă scăpam, prelua celălalt copil jocul. Fiind cea mai mică, o mai şi băteam. Nu pentru că nu o iubeam. Doamne fereşte! O băteam ca să ne dăm mari, că eu cu Torica eram mai în „vârstă”. Şi pe noi ne bătea Leana, sora cea mai mare.

Aşa că mereu ne certam, apoi ne împăcam, şi o luam de la capăt cu cearta şi jocul.

Mama mereu se supăra şi zicea că pleacă „în lume”. Această „lume” pe mine mă fascina. Abia aşteptam să plec în ea. După Frusina s-au mai născut doi băieţi: Costel şi Stelică. Aşa că mama s-a „săturat” şi de băieţi.

Frusinei nu i-a plăcut numele şi, mai târziu, şi-a zis Cristina. Aşa a rămas până în ziua de azi. În prezent, e o doamnă frumoasă, cu gropițe în obraji, ce mai, o doamnă de oraş! Soțul ei, Ionel Bolocan, director la CEC Drăgăşani, o alintă spunându-i:

- Ce mai, te-am făcut doamnă la oraş!

Ii spune cu drag „Bronto", de la brontozaur, zice că aceste animale au dispărut, şi ea este un unicat pe pământ…

- Au doi copii, Gabi şi Romică, avocați talentați, un nepot frumos, Dănuț, aşa că poate fi fericită!

Şi este. A plecat din noroaiele Beicii. Viața te duce şi te întoarce, ca un vârtej. Niciodată nu ştii unde ajungi. Mai ales cum am trăit noi, într-o societate debusolată, cea comunistă. Am trăit la voia întâmplării. Noroc că „Cineva", de Sus, ne-a urmărit mereu, îndreptându-ne paşii pe căi norocoase. Pentru că eu cred cu tărie că cea mai mare bogăție e bogăția spirituală.

*

La marginea satului Uşurei a izbucnit, ca din senin, incendiul. Zece zile şi zece nopți a ars focul. Casele, troznind, se făceau una după alta scrum. Grinzile acoperişurilor ardeau, se răsuceau precum dracii în cazanul cu smoală sau în focul iadului, pârâiau puternic şi se prăbuşeau. De la mic, la mare, tot satul a sărit la stingerea focului, cu găleți şi cu oale de pământ. Fântânile se goliseră. Beica, pârâul ce străbate satul ca o coloană vertebrală, era demult secată. Cerul se înroşise precum apusul unei zile de vară, când soarele se uită cu regret înapoi la ziua ce a trecut. O neliniște cuprinsese întreg satul.

Oamenii udau acoperişurile de şindrilă şi carton gudronat, ca să nu se aprindă. Dar degeaba. Când aruncau apă cu găleata, parcă aruncau cu petrol. Focul se aprindea mai tare. Fratele meu mai mare îmi spunea că datorită căldurii, apa se descompune în oxigenul ce întreține arderea şi hidrogenul care arde. Îl ascultam cu gura căscată, dar nu pricepeam nimic. Il credeam un fel de Dumnezeu care le ştie pe toate. Deci dacă spunea el…însemna că este adevărat. Fumul se întinsese peste întreg satul. Soarele abia licărea după pâcla deasă. Seara, Luna nu mai avea strălucirea de altădată, parcă era afumată precum sticla de lampă cu oglindă din camera noastră. Stăteam pe drum cu inima cât puricele şi vorbeam despre foc, dar eram şi bucuroase că nu mai era mama ca să ne trimită la culcare. Noaptea, târziu, când mama se întorcea de la incendiu, ne certa de parcă noi eram de vină.

- Să dea dracu să puneți mâna pe chibrituri, că vă omor. Copiii nu au voie să pună mâna pe ele!

Focul a ars până a mistuit toate casele de la marginea satului. În total, zece case. După acestea urma câmpul, întins cât vezi cu ochii. Oamenii au rămas săraci sub cerul liber. Nici pământ nu mai aveau, îl luaseră la C.A.P.

S-au văicărit ce s-au văicărit şi s-au apucat de făcut iar case, să nu-i apuce iarna fără un acoperiş deasupra capului, cum spunea mama.

Noi, copiii, am început să ne jucăm fără grijă. Într-o zi, am văzut cutia de chibrituri pe masă, când mama era plecată la munca câmpului, m-am apropiat cu teamă, am atins-o cu vârful degetelor. Pentru mine această cutie era echivalentă cu o bombă, despre care ne povestea tata cum a luptat la Stalingrad. Cum o atingi, aveam convingerea că trebuie să explodeze. Am luat-o în mână. Văzând că nu se întâmplă nimic, am strigat la sora mea.

- Toricăăă! Vino să vezi ceva!

- Ce să văăăd?, mi-a răspuns din grădină.

- Vinooo! Repede!

Într-un suflet, crezând că s-a întâmplat ceva, Torica a venit în casă.

- Ce e năroado?!

Fără să zic ceva, i-am arătat cutia cu chibrituri în mână şi că nu se întâmplase nimic.

- Când aprinzi chibritul, proasto, poți să iei foc. Aşa, doar când o ții în mână, nu are nimic.

Aşa mă lămurea sora mea, filozoafa, întotdeauna. Auzind că am pronunțat cuvântul filozoafă, m-a întrebat ironică.

- Ce este aia filozoafă?!

Bănuind că nu ştie, i-am răspuns cu vorbele fratelui mai mare, elev în ultima clasă de liceu.

- Înseamnă ceva spus pe ocolite când ai putea s-o spui drept. Eeee...aşa, cum să spun..., adevărul din spatele cuvintelor frumoase.

- Bău..., deşteaptă te-a adus...barza!

Apoi a plecat în grădină la plivit roşiile.

Seara, când se întorceau părinții de la munca câmpului, ne strigau să venim acasă de pe drum, unde ne jucam de uitam de noi. Să avem motiv pentru a sta mai mult pe drum, le strigam că nu s-a întors vaca de la păşune.

- Venim după ce vine vaca!

- Veniți în casă, sunteți măgărițe mari, şi toată ziua nu faceți nimic. Lasă că luni vă trimit cu vitele la păscut şi dați voi de dracu.

Eu, care nu văzusem niciodată o măgăriță, am întrebat-o pe Torica ce înseamnă asta. Ea, ridicând cu mândrie capul, mi-a răspuns:

- Măgăriță înseamnă nevasta măgarului, proasto!

Bine-nțeles că nu am înțeles nimic, doar că eu nu eram nevasta măgarului…

*

În copilărie nu am avut radio, calculator, televizor, ca acum, nu am avut păpuşi. Păpuşile le făceam din coceni de porumb, plămădindu-le capul din lut amestecat cu apă şi uscat la soare. Le îmbrăcam frumos cu pânză rămasă de la mama, de la războiul de țesut. Mingea cu care ne jucam o făceam din păr de capră sau dintr-un ciorap umplut cu cârpe, după care împleteam cu sfoară ghemotocul obținut. Nu-mi pare rău că nu am avut jucării frumoase cum au azi copiii. Şi ale noastre erau frumoase, țineam la ele ca la ochii din cap. Doar erau făcute de noi! Eram mai legați de natură şi ne bucuram din inimă de lucrurile confecționate de noi. Pe deasupra, eram atenți la discuțiile oamenilor mari. Nu aveam curent electric în comună. Satul era luminat de stele şi Lună. Seara mă duceam cu alți copii pe malul râului Beica şi ascultam broaştele cum cântă, țârâitul greierilor, şi povesteam fel de fel de întâmplări ce ne înfiorau, făcându-ne pielea pe mâini ca pielea de găină când o jumulea mama să umple pernele cu fulgi. În serile lungi de iarnă coseam, la lumina lămpi cu petrol, cămăşi de in şi cânepă. Mai mult mama cosea, că noi ne jucam.

Primăvara, mama, întotdeauna, semăna, în grădina din Dadeşu, cânepă. O plantă înaltă, cu semințe multe. Prin august, când se cocea, tăia tulpinile, le lega în snopi, şi îi punea în apă, în pârâul Beica, la înmuiat. Stăteau acolo o săptămână, după care îi punea la soare, să se usuce. Tata a făcut o meliță. A bătut doi pari în pământ. A pus, de-o parte şi alta, câte o scândură, iar în mijloc altă scândură. Mama băga firele de cânepă la mijloc şi le melița. În urmă rămâneau fire lungi şi mătăsoase. Le dădea prin darac, un fel de pieptăn mai mare, şi apoi le făcea un caier. Le punea pe furcă şi le torcea. Sfârâitul fusului era ca un cântec. Acest cântec mă urmăreşte mereu.

De multe ori, seara, mama mă lua cu ea la Cooperativa din sat, adică la Magazinul sătesc. Lua cu ea felinarul şi un băț, cu care se apăra de câini. Când se întâlnea cu cineva pe drum, ridica felinarul ca să-l vadă şi zicea:

- Tu eşti, țață Floare?

- Eu, fă, Măriță, unde te duci?

- Mă duc la Cooperativă, să cumpăr gaz de lampă, că nu mai am neam. Ai văzut, este?

- Este, fă!

- Ai auzit că copilul lui Marin al Anicăi e bolnav rău? L-a grijit şi popa, zice că moare. Eu nu ştiu de ce nu-l oblojeşte şi ea, că eu am crescut opt copii, dar nu am fost cu ei pe la doftori. Când erau răciți, îi înfierbântam cu apă şi le puneam pe piept frunze de varză acră unse cu ulei, sau tulpini de usturoiuscate, rămase de la funia pe care am împletit căpățânile de usturoi, după care îi trăgeam cu gaz, şi gata răceala. Iar când îi durea în gât, le spărgeam gâlcile cu gaz.

- Bine, fă, Mărița! Mâine mă duc să le spun să facă şi ei aşa.

Aşa stătea mama pe drum de vorbă cu femeile, că s-a întâmplat, de multe ori, să închidă magazinul până să ajungem. Când se lua după noi vreun câine, mama îi pune felinarul în ochi. Îl lovea cu bățul şi zicea:

- Marş! Şarla dracului!

Apoi, îşi trăgea basmaua pe ochi şi pornea mai departe, o umbră în întunericul nopții, prelungită de lumina palidă a felinarului.

De multe ori, dimineața, mi s-a întâmplat să fiu trezită din somn de mama când bătea sapa. Aveam în pământ un fier, pe care bătea sapa cu ciocanul. Alți oameni băteau şi ei în acelaşi timp sapele. Aceste sunete formau un cântec nemaipomenit. Cântecul sapelor...Oare acum se mai bat sapele?

Acest cântec aproape a dispărut.

Şi câte o să mai dispară...

*

Duminica se făcea horă în sat. Noi, copiii, ne băgam la mijlocul horei şi îi încurcam. Bâțâîam printre picioarele lor. Ne suceam într-o parte şi alta după muzica lăutărească. Aşa credeam noi că ne distrăm.

Într-o duminică, nu ştiu ce m-a apucat, dar m-a cuprins îngrijorarea ce am să fac eu când cresc mare. Eram prin clasa şaptea şi trebuia să fac ceva. M-am strecurat printre oamenii care erau la horă şi printre copii. Am plecat spre casă. Am căutat printre cărțile fratelui meu mai mare, care era la Şcoala medie în Drăgăşani, o carte. Am găsit o chimie. M-am dus în lanul de cânepă din Dadeşu, unde îmi făcusem eu un loc de refugiu şi am început să citesc. Nu înțelegeam nimic. Nici nu ştiam cu ce se mănâncă chimia. Dar eu vroiam să ajung mare Atunci. Nu mai aveam răbdare până termin şcoala, unde, nici acolo, nu învățam prea multe. În lanul de cânepă mă cuprindea o linişte ciudată şi priveam razele soarelui printre firele subțiri şi foarte înalte ale cânepii. M-a descoperit sora mai mare, Leana.

- Ce faci, dragă, aci?

- Învăț, vreau să ajung ceva în viață. Viitorul meu nu se construieşte la horă!

- Doamne, fată, tu eşti năroadă rău, păi aşa crezi tu că ajungi mare? Ca să ajungi cineva, trebuie să înveți la şcoală, să iei ceva diplome, să dai examene, nu merge aşa!

Când am auzit că e aşa de greu, am aruncat chimia, oricum nu înțelegeam nimic, şi m-am dus din nou la horă. Lasă că văd eu ce fac, mai e până mă fac mare, acum mă distrez. Nu spunea tata mereu aşa?

Leana se lăsase de şcoală din clasa şasea. Trebuia să meargă cu vitele la camp, iar şcoala nu-i plăcea deloc. Sistemul greoi de învățământ descuraja pe oricine. Trebuia să toceşti mult, să spui numai ce zice profesorul, şi lecțiile din cărți nu aveau legătură cu viața. Sistemul de învățământ comunist ne transfomase în adevărate magnetofoane. Elevul era obligat să repete, fără nicio logică, lecțiile din manuale, cu punct şi virgulă. Eu vroiam să învăț din cărți cum să îngrijesc animalele, cum să fac pâine, sau cum să mă joc. Ce mă interesau pe mine radicalii? Vroiam să ne învețe cum să ne purtăm, cum să vorbim frumos, cum să iubim părinții, nu să ne pună să repetem lecția ca un patefon stricat. De fapt, nici nu ştiam ce-i ăla. Auzisem de el de la nenea.

Leana, sora mea mai mare, care se lăsase de şcoală, era fericită. Avea o frumusețe de păpuşă. Îi făcuse rochiță roşie de stambă cu floricele. Îi pusese în cap mătase de porumb, ochii erau din două mărgele albastre. Altă prietenă de a ei, Lenuța lui țața Floarea, avea un băiețel făcut tot din coceni de porumb, cu cămaşe cusută de ea şi pantaloni albi cusuți cu mărgele. Aşa că s-au gândit să facă nuntă între păpuşi.

A fost pe drum alai mare, format din copiii de pe uliță şi din ceva căței şi pisici. Luna se lăsase peste sat, dar noi tot pe afară eram. Moşul lui Ilie al Ioanei chiar ne-a cântat din caval. Acesta era un fel de bunic al satului, nu avea pe nimeni, şi trăia din mila oamenilor şi din pomenile morților. Nu răbda de foame, fiindcă în sat mureau oamenii pe capete. Nu existau doctori. Trăiai numai dacă aveai zile, cum zicea mama.

Moşul Ilie al Ioanii stătea într-o casă mică, lângă o coastă. Coasta este şi astăzi, şi se numeşte coasta lui Ilie al Ioanii. Noi ne jucam pe ea şi ne apuca frica, fiind izolată de alte case. Seara, când luna era cât roata carului, cum zicea mama, nea Ilie al Ioanii venea pe lemnele din bătătura casei noastre şi ne cânta din caval. Eu priveam la stele şi mi se părea că jucau în ritmul cântecului. Lemnele erau puse în bătătură, pentru că din ele vroia tata să facă o casă. Casă nu au ajuns niciodată, ba, din cauza cântecului din caval, începuseră să lăstărească, se trezise în buştenii tăiați viața.

Şi azi mă urmăreşte cântecul din caval al moşului. Chibrituri nu se găseau, dar moşul lui Ilie al Ioanei ţinea în vatra casei lui sărăcăcioase focul întotdeauna aprins. Invelea cărbunii în cenuşă şi împrumuta, pe oricine cerea, foc. În schimbul focului, noi îi dădeam câte un ou fiert. Mult timp după ce a murit moşul, a bântuit fantoma lui prin curtea căsuţei înconjurate de buruieni. Chiar se auzeau nişte zgomote, dacă treceai prin dreptul casei părăsite. Deşi i-au băgat în burtă un ac mare când l-au înmormântat, lumea vorbea că s-a făcut moroi. Eu nu ştiam ce înseamnă acest lucru, şi nici nu mă interesa. Când auzeam vorbindu-se despre asta, îmi treceau fiori plăcuţi prin stomac. Ceva necunoscut şi misterios mă atrăgea.

Livada de pruni din Dadeşu era un univers pentru mine. Iarba verde în care creşteau ciuperci albe şi grase, care se numeau bureţi de prun, mă încânta nespus. Turtureaua cânta de zor, roua strălucea în soare, fluturi albi zburau, cu rotiri nesigure spre crengile pline de floare, primăvara. Eu priveam copacii încărcaţi de floare şi îi asemănam cu zăpezile iernii. Toamna, prunii erau încărcaţi de prune care mai de care mai bune.

În sat nu era asfalt, dar urmele de căruţă de pe uliţă, pline cu apă de ploaie sau din topirea zăpezii primăvara, erau alt mijloc de joacă. Puneam un băţ pe apă şi-l urmăream cum merge la vale, mergeam şi eu cu el şi mi se părea cel mai frumos joc din lume.

Cât era vara de lungă mă jucam cu alţi copii. Împreună mergeam cu animalele la păscut în Milovanu, unde era o fântână cu apă rece şi bună. Vaca Bujoara rupea iarba cu un fel de cântec, sau cel puţin aşa mi se părea mie. Şi azi, după 50 de ani, când văd iarbă crudă prin păduri sau prin parcurile oraşului, mă gândesc ce ar mai mânca-o Bujoara. Unde o fi ea acuma?

Cu Bujoara şi un bou, căruia îi spuneam Nelu, mama ne trimitea pe izlazul comunal, sau pe câmp, să paştem animalele. Eu cu sora mea mai mică decât mine cu doi ani nu prea voiam să ne ducem. Ni se părea ziua prea lungă şi ne plictiseam. Dar mama rupea din gard trei nuiele. Două ni le dădea nouă să mânăm vitele şi cu una ne mâna ea spre câmp, pe noi.

Când ajungeam în Milovanu, lăsam vitele să pască, iar noi ne jucam de mama focului. Legam de o salcie o sfoară şi ne dădeam huţa. Adunam pietricele şi ne jucam cu ele. Făceam un adevărat campionat. Sora mea, Torica, întotdeauna se dădea mai deşteaptă ca mine.

De fapt, fiind şapte fraţi, o soră pe nume Anica a murit înainte de a mă naşte eu, eram mereu în competiţie, ne vorbeam urât, ne credeam care mai de care mai deştepţi. Pe la ora prânzului am scos din traistă turtă cu castravete, am mâncat cu mare poftă şi am băut apă rece din fântâna cu

cumpănă de la marginea câmpului. Apoi ne-am culcat în iarbă, cu fața spre cer, şi am început să numărăm norii care începuseră să se ivească pe cer.

Împărțeam cerul în două. Eu am găsit opt nori, iar Torica zece. Întotdeauna era mai cu moț. Spunea că norii ei sunt mai frumoşi, că la mijloc sunt negri, iar pe margini albi. În acest timp, ei se învârteau pe cer. Se suprapuneau unii peste alții şi am început să ne certăm care sunt ai ei şi care ai mei.

Într-un târziu, când am observat că s-a întunecat am zis: „Hai să mergem acasă, că e noapte!". Întotdeauna credeam că, dacă se întunecă, imediat e noapte. Sora mea, filozoafa, mi-a zis: „Nu e noapte, proasto! E abia trecut de prânz". În acelaşi moment, picături mari şi reci de ploaie au început să ne stropească fața. În jur nu mai era țipenie de om. Am început să mânăm vitele spre casă. Vântul bătea cu o furie nemaipomenită şi nu am mai putut înainta. O femeie din vârful dealului ne-a strigat: „Lăsați animalele şi fugiți, că ne omoară Dumnezeu! "

Din cer a început să cadă grindină mare cât oul de găină. Abia am reuşit să ajungem la gardul de mărăcini din marginea drumului, unde ne-am ascuns capetele, să nu ni le spargă grindina. Furtuna, cum a venit, aşa a şi plecat. Repede. Am ieşit din mărăcini. Curgeau şuvoaiele pe drum de parcă era pârâul Beica. Soarele strălucea puternic. Norii parcă nici nu ar fi existat. Noi ne bucuram că mergem desculțe, prin gheață până la genunchi. Alunecam, cădeam, şi iar mergeam. Când am ajuns acasă, mama, în loc să se bucure că am ajuns sănătoase, ne-a luat la rost.

- Nu v-am spus, fă, proastelor că, atunci când vedeți nori pe cer, să veniți acasă? Dacă vă omora potopul? O să mă băgați în pământ!

Puțin mai târziu, pe drum a trecut o căruță cu şase bărbați care stăteau culcați nemişcați, ca şi statuile. O femeie mâna căruța şi plângea. Noi, curioase, priveam prin ulucile gardului. Mama, ieşită la poartă cu basmaua neagră legată peste gură, a întrebat :

- Ce s-a întâmplat, țață Floare?

- Au fost trăzniți, fă Mărița, au stat sub un păr şi i-a trăsnit Dumnezeu. Acum mergem să-i băgăm în gropi şi îi acoperim cu pământ, să se ducă curentul. Doftorii sunt departe de sat, nu le place să stea în noroaiele Beicii!

Şi căruța, scârțâind, a mers mai departe. Doar din când în când o auzeam pe femeie strigând la boi: „Cea, Bujor! Hăis, Căline! "

Spre seară, o vecină a venit la mama şi ne-a spus că patru oameni au înviat, iar doi au murit.

Într-una din zilele următoare ne-am dus iar la păscut cu animalele. Dar eram mult mai atente la cer. Pe la prânz, când am văzut trei nori pe cer, am plecat acasă. Mama când ne-a văzut, şi-a făcut cruce.

- Ce e, fă, cu voi acasă, năroadelor?!

- Păi, nu ai spus matale că atunci când vedem nori pe cer să venim acasă?

A luat o bâtă ce o ținea lângă scara ce ducea în prispa casei şi a început să alerge după noi. Găinile, speriate, ne-au sărit în cap. Am fugit de ne scăpărau călcâiele până la Dadeş, unde Torica mi-a zis:

- Ți-am spus eu că vine furtuna numai atunci când se acoperă tot cerul de nori, dar tu nu mă asculți!

Mai târziu, când veneam în vacanțe acasă de la şcolile din oraş, ea avea să-şi dea seama că nu e chiar aşa.

*

Toamna mergeam la cules de porumb. Nenea încărca carul cu drugi de porumb în trei straturi. Noi, frații cei mici, ne urcam în car peste porumbi. Ne încălzeam cu foile de porumb şi luna ne privea mirată de pe cerul albastru. Carul scârțâia tare sub greutatea rodului toamnei. Nenea cobora din car şi ne aducea în căciula lui strugurii brumării şi reci din viile din dealul mare. Mâncam cu poftă sub razele lunii. Apoi adormeam în scârțâitul carului şi în legănarea lui. Ne trezeam în bătătura casei, unde mama ne aştepta cu puiul fript şi cu mămăligă cu lapte. Mâncam şi apoi adormeam tun până dimineața.

Prin sat trecea un râu cu apa ca firul de ață de subțire, dar care, când ploua mult, se umfla ca o Dunăre, aşa zicea mama. Eu nu ştiam ce este Dunărea, mi-e îmi plăcea că e apă multă, iar mama plângea că apele îi luau grădina de zarzavat. În apă erau peştişori mici, pe care îi prindeam cu mâna. Ne jucam cu ei şi apoi îi aruncam înapoi, dacă mai trăiau. Pe Beica, rațele satului făceau nişte ouă verzui. Noi le adunam şi ne jucam cu ele.

Odată m-a luat moaşa Paulina cu ea pe dealul mare, să aducă, cu căruța nişte porumbi.

- Mergi, fa, Titină, cu mine, să aduc nişte porumb din dealul mare?

- Merg cu mare plăcere.

- Acum eşti mare, trebuie să ajuți şi tu la munca câmpului.

- Ajut, mi-e îmi place că mă trag cu căruța, nu să încarc porumbii în car.

- Te cunosc eu, tu din toate faci o joacă, dar din joacă nu se poate trăi…

Am plecat. Am ajuns repede şi grămezile de porumb erau făcute, nu trebuia decât să le punem în car. Nu erau aşa multe. Am terminat şi am plecat spre casă. Dintr-odată, pe coastă, nu ştiu de ce s-au speriat boii, că au început să fugă de mama focului. Moaşa Paulina striga: „Cea,Titină, hăis, Titină! Cea, Titină, hăis Titină!". Eu înghețasem de frică, bine că nu am sărit din căruță. Totul s-a terminat cu bine, dar această întâmplare m-a urmărit toată viața.

*

Iarna, deşi eram îmbrăcați sumar şi tremuram de frig, noi nu simțeam. Ne dădeam cu o scândură din lemn şi cu nişte saci de plastic pe zăpada destul de mare şi înghețată, până târziu în noapte, uitând şi de foame şi de frig. Seara veneam acasă cu țurțuri la ochi şi la gură. Mama ne primea cu vocea ridicată şi ne certa cu năduf:

- Nu vă mai ajunge joaca, o să mă băgați în pământ, îmi vine să plec în lume, să nu vă mai văd. Toată ziua spăl după voi, şi voi, ca nişte draci împielițați, mereu vă murdăriți!

- Lasă, mamă, că suntem copii şi ne place zăpada, ziceam eu.

- Vă place pe dracu, asta vă place. Nu ştiți de nimic, dați voi de dracu. Viața e grea, nu e aşa cum credeți voi. Dacă nu învățați carte, o să munciți ca mine, din greu, şi n-o să aveți nici ce mânca.

Nu înțelegeam de ce mama, când era supărată, zicea că pleacă în lume. În lume însemna la oraş. Nu spunea ea că în lume e mai bine, curge apa din perete, lumina vine de la un bec, drumurile sunt asfaltate, nu ca la noi, pline de gropi şi noroi? Şi apoi zicea că să învățăm carte, să plecăm în lume. Adică la oraş. Asta era întrebarea: era sau nu bine în lume !?

Crăciunul, pentru noi, copiii, însemna carne de porc, colinde şi zăpada cu bucuriile ei. Nu-i dădeam o semnificație religioasă. Nici nu ştiam că de Crăciun s-a născut Iisus Hristos. Nu ne spunea nimeni. Moş Crăciun nu exista. Exista numai Moş Gerilă, care, de fapt, nu ne aducea nimic, că nu avea de unde. Aşa că îl ignoram. Nu împodobeam niciodată brad de Crăciun. Nu aveam brad, nu aveam becuri, nu aveam globuri. Ar fi fost prea mult pentru imaginația mea de copil să văd atâtea lumini. Eu mă delectam cu pâlpâitul lămpii cu petrol şi cu lumânările pe care le aprindea mama când dădea de împărțit. Ba, din păcate, în nopțile lungi de iarnă, mă mai delectam şi cu luminița din capătul țigării pe care o fuma tata cu noi în camera de dormit. Orice luminiță, oricât de mică, mă bucura în nopțile cenuşii ale comunismului.

Porcul se tăia întotdeauna în Ajunul Crăciunului. Mama fierbea apă în oale mari. Veneau doi-trei oameni, îl tăiau şi îl pârleau cu paie. Era zarvă mare, dădeam şi noi ajutor cu plăcere. Nu ne părea rău de porc când îl tăiau. Tata ne spusese că aşa e rânduit el de la Dumnezeu, să fie tăiat de Crăciun, şi el se bucură. Nu ştiu cum se bucura, că mie mi se părea că plânge, şi îmi astupam urechile să nu-l aud. Dar, cum eram naivă, credeam tot ce zic oamenii mari. Din carnea aburindă, mama prăjea în tigaie, la foc de lemne, o friptură nemaipomenită. Niciodată, în viaţa mea, nu am mai mâncat o carne aşa gustoasă. Ne aşeza la masa mică, rotundă, pe scăunele mici, scotea o varză murată din putina de lemn, şi ne îndemna să mâncăm. Veneau la masa aceasta şi copiii vecinilor. De fapt, nu era nevoie să ne îndemne, că noi abia aşteptam. Aceasta era „pomana porcului". Mama nu mânca. Ţinea post. Când se întuneca, în Ajunul Crăciunului, pe ulițele satului se auzeau colindătorii. Mama nu ne lăsa. Zicea că oamenii sunt săraci şi că nu au ce să ne dea. Avea dreptate. M-am dus şi eu odată, şi oamenii ne-au alungat. Eu nu m-am supărat. Mă delectam cu zăpada care scârţâia tare şi sclipea în bătaia lunii. Unde sunt acum zăpezile?

În dimineaţa Crăciunului ne trezeam într-un miros plăcut de sarmale, caltaboşi şi friptură. Pentru prima dată geamurile nu mai aveau flori de gheaţă pe ele.

Mama nu dormea în noaptea de Ajun. Pregătea bucate alese. Mie îmi părea rău că nu mai sunt pe geamuri florile de gheaţă cu care mă jucam, topindu-le cu degetul. Ne spălam pe faţă. Urma cel mai frumos ritual. Pe turtițe mici şi rotunde din făină de mălai, scoase din cuptor chiar în dimineaţa Crăciunului, mama punea o sarma, o bucată de caltaboş şi una de friptură. În mijloc înfigea o lumânare, pe care o aprindea. Mirosul de tămâie şi plâlpâirea lumânării mă încântau nespus. Parcă mai mult decât miile de beculeţe puse acum prin pomii din Cluj. Ne duceam la vecini cu turtițele. Mama zicea că asta e pomană pentru cei morţi. Pe mine întotdeauna mă apostrofa: „Tu să fi atentă, că eşti cam cu capul în nori, nu ştiu cu cine naiba oi semăna, să nu cazi!". Avea dreptate. Eu cu firea mea visătoare, urmăream scârţâitul zăpezii, piţigoii, aşa că de multe ori mă împiedicam. Am observat că mama a înlocuit cuvântul „dracu" cu „naiba", se simţea că era sărbătoare.

Când veneam acasă, aşezam masa mare, cea de sărbătoare, şi mâncam. Ne dădea voie chiar să bem puţin vin din via noastră, fără apă şi fără chimicale. Apoi mergeam la săniuş până seara, când, cu ţurţuri de gheaţă la ochi, veneam acasă.

Oare care Crăciun era mai frumos, acela sau acesta de acum?

Tata se ocupa, pe lângă serviciul de la Sfatul Popular din comuna Şuşani, cu alfabetizarea. Mama, care era analfabetă, era tare mândră de el. Pe ea a învățat-o să se iscălească, atât a reuşit. Scria: Nica Mâria. Nu făcea deosebirea între ă şi â.

În fiecare sâmbătă mama ne punea să dăm cu mătura la poartă şi să măturăm şi curtea, să se simtă că vine Duminica. Tot sâmbăta, mama fierbea apă şi ne spăla, pe rând, în albie. Noi plângeam că ne intra săpun în ochi. Săpunul făcut de mama în casă era tare bun. Ne freca cu el ca şi cu o cărămidă.

Seara, la lumina unei lămpi cu petrol, mama cosea cămăşi nemaipomenit de frumoase, cu fluturi şi mărgele colorate, cu arnici de toate culorile. Când am crescut mai mari, le-am tăiat cu foarfeca şi ne-am înşirat mărgele pe care le-am pus la gât. Tare a mai plâns mama când a descoperit isprava. Munca ei de o viață se dusese pe apa sâmbetei. Şi mie, acum, îmi pare rău că le-am tăiat. Mă gândesc cum avea ea timp de toate şi nouă, numai cu doi copii, ni se pare foarte greu!?! Erau aşa de frumoase, că nu am mai văzut altele la fel. Mama a fost foarte harnică. Dimineața pe răcoare mergea la săpat porumbii şi grădina, iar pe căldură țesea în războiul de țesut, pe care nu-l ridica niciodată din mijlocul camerei, velințe nespus de frumoase din in şi cânepă, plante puse de ea în Dadeşu şi apoi vopsite în culori naturale cu alte plante din grădina din Dadeşu.

Când a venit Colectivul, eu ziceam că e mai bine, că nu mai aveam animale cu care să megem la păscut. Ni le-a luat la colectiv. Am rămas numai cu o turmă de gâşte gâgâitoare, cu care mergeam în Milovanu, şi erau mult mai uşor de îngrijit. Ba, seara, când ne întorceam spre casă, le dădeam în zbor. Ca să zboare, le întorceam spre Milovanu, şi ele ştiau că nu este casa lor acolo, şi când le dădeam drumul în direcția casei, ele, de bucurie, zburau. Unele cădeau prin plopii de pe marginea drumului, altele cădeau în gard şi se răneau puternic. Mama, cu ochii în lacrimi, imediat tăia gâsca rănită şi ne făcea friptură. Ea plângea şi noi ne bucuram că mâncam friptură de gâscă pe varză.

- Voi nu vă mai potoliți!? De ce dați gâştele în zbor, că slăbesc şi se şi lovesc de garduri...

- Ne place, cum stau ele pe sus şi gâgâie, ziceam noi.

- Vă arăt eu gâgâială, zicea mama, dacă le mai dați în zbor vă mănânc urechile.

Eu ştiam că urechile nu se mănâncă, mai ales cele de om, aşa că le-am mai dat în zbor. Tata ne apăra şi zicea să ne lase în pace, că o să ne vină

nouă mintea la cap. Mintea la cap nu ne-a venit repede, aşa că mereu o necăjeam pe biata mamă.

Nu-mi amintesc să mă fi mângâiat mama vreodată. Nu avea timp şi mereu o necăjeam cu poznele noastre. Dar eu nu sufeream pentru acest lucru. Îmi găseam bucuria în orice lucru mărunt. Priveam ore întregi cum merg furnicile, una după alta, cum se leagănă în vânt copacii şi lanul de porumb, cum vălureşte grâul verde şi crud, şi ascultam cântecul păsărelelor. Toate mi se păreau minuni care nu ştiam de unde vin. Dacă îmi spunea cineva despre Dumnezeu, era şi mai frumos, dar nimeni nu amintea de El. Ziceau că în comunism nu există Dumnezeu. L-am întrebat pe tata:

- Tată, există Dumnezeu?

- Nu ştiu tată, unii zic că există, alţii că nu există. Tu e bine să crezi că nu pierzi nimic.

Mai târziu am aflat, din cărţi, că tata avea dreptate. Dacă crezi în Dumnezeu şi nu există, nu pierzi nimic, dar dacă nu crezi în El şi există, atunci ai piedut TOTUL.

Duminica îmi plăcea cel mai mult. Ne duceam cu gâştele numai până la prânz. Le priveam cum mâncau costreie şi îşi umflau gâturile. Şi azi, prin parcurile Clujului, când văd iarbă moale, mă gândesc, ce ar mai mânca-o vaca noastră, Bujoara. Dacă văd pe câmpuri costreie, mă gândesc la gâştele mele. Oare unde or fi toate? Le duceam la apă şi apoi la ora prânzului veneam acasă. Mama ne aştepta cu mămăliga caldă şi cu friptură pe varză. Mai făcea în cuptorul de cărămidă, în castron de pământ acoperit cu capac, carne coaptă. Punea multe lemne în cuptor. Trăgea jarul afară şi băga castronul în cuptor. Astupa cuptorul cu o tablă. În castron punea tot felul de zarzavaturi din grădina de legume, culese atunci, proaspete, şi carne. Când scotea castronul, mirosea aşa de bine şi era aşa de bună mâncarea, că niciodată în viaţă nu am mai mâncat aşa ceva. În celelalte zile ale săptămânii ne duceam cu gâştele de toată ziua.

*

Tata era un om minunat. Ca referent agricol la Sfatul Popular din sat, ajuta mulţi oameni. Deşi nu avea decât şase clase primare, de la el am învăţat cele mai simple reguli de viaţă ca să pot fi fericită: „Omul, spunea el, e tentat, când dă de un necaz, să facă alt necaz mai mare”. Ca să înţeleg ce zicea, îmi explica: „De exemplu, dacă arde casa, omul e tentat să se spânzure; casă mai faci, dar viaţă - nu!”

Deşi eram săraci, părinţii se certau foarte rar. Într-o noapte, mă trezeşte o ceartă dintre ei.

- Să vindem două pogoane de pământ, ca să reparăm casa, zicea tata.

- Nu vindem nimic. Avem copii şi vreau să-i leg de pământ.

- Ai să vezi tu că o să-l ia statu', că aşa se zvoneşte, o să rămânem fără nimic. Copiii n-au decât să înveţe carte şi să plece la oraş.

Tata a avut dreptate. Nu a mai trecut mult timp şi ne-au luat pământul la colectiv. Cel mai rău a fost că ne-au luat şi vaca, Bujoara, şi oile, şi caprele. Am plâns toţi. Eu m-am dus în grădină şi am întrebat lanul de cânepă de ce se întâmplă toate astea? Mi-a răspuns foşnind uşor în bătaia vântului călduţ de primăvară...

Tata era în comisia de colectivizare. Oamenii se rupeau greu de pământ. Unii ziceau că o să fie mai bine, că se va lucra cu tractorul. L-am întrebat pe tata dacă o să fie mai bine şi el a zis că nu. Când pământul e al tuturor, în general, e al nimănui în special, şi nimeni nu va avea grijă de ce nu-i al lui. Dar nu se poate face nimic, aşa e mersul vremurilor şi avem pe ruşi în coastă. Nu are rost să ne punem contra vântului. Eu am crezut că-n coasta pe care ne jucam noi sunt ruşii, în coasta lui Ilie al Ioanii, de la care împrumutam foc. Ba chiar, în naivitatea mea şi din lipsă de orice informaţie, mă duceam pe coasta lui Ilie al Ioanii, să văd ceva ruşi. Noroc că nu am spus la nimeni ce caut, că ar fi râs de mine.

Într-o zi, tata, ne-a chemat şi ne-a spus:

- Acum, că e colectiv, nu aveţi încotro, trebuie să învăţaţi carte, ca să nu munciţi. De Titina e mai rău, că e prea de nevoie, şi nu e bună nici de sapă, dar nici de carte, nu ştiu ce va face.

- Eu, zice Torica, nu vreau să învăţ carte, că e grea, dar nici cu sapa nu o să dau, mă fac cucoană.

Nu ştiu de unde auzise ea de „cucoană", dar mai târziu chiar aşa s-a întâmplat. S-a făcut cucoană la oraş. Tata a zis că e bucuros că are şapte copii, că are de unde alege. Are şi proşti, şi deştepţi. Până acum nu se dovedise a fi deştept decât fratele meu cel mare, care era la Drăgăşani, la Şcoala Medie. Eram tare mândri de el. Era printre primii care plecase la oraş la „şicoli", cum ziceau ţăranii. Când venea acasă în vacanţă, ne strângeam toţi fraţii mai mici în jurul lui, să ne povestească cum e la oraş. Cel mai mult m-am minunat când mi-a spus că străzile (aşa se numeau drumurile) sunt asfaltate. Adică au ceva pe ele ca sticla, şi nu se mai face noroi. E la fel ca în casă, când spoieşte mama cu nisip şi apă pe jos. Casele sunt cu etaj. Adică puse una peste alta. Lumina venea de la becuri aşezate pe stâlpi de telegraf.

Era ceva nou pentru mine şi o curiozitate nebună mă cuprinsese să văd şi eu cum arată un oraş. L-am rugat pe fratele meu să mă ducă şi pe mine o dată.

- Bine, a zis el, dacă eşti cuminte, dacă înveți bine, şi dacă îmi spui „nene”, te duc.

Grele sarcini mi-a dat, dar cu gândul că voi vedea un oraş, am început să mă achit de ele.

*

Când aveam 11 ani, am pornit spre oraş cu nenea, cum îi spuneam fratelui mai mare. Nu era autobuz până la Drăgăşani, aşa că am pornit pe jos, peste câmpuri, dealuri şi prin păduri, cu noaptea în cap. Erau 30 de kilometri de mers. Nu-mi păsa de distanță. Eram fericită că am să văd şi eu cum arată un oraş.

Am trecut pe la fântâna din Milovanu, pe unde umblam cu vitele, şi am băut apă rece. Pădurea ne-a primit cu crengile până la pământ şi cu flori multe şi colorate. Păsările cântau în toate limbile. Ciupercile erau peste tot. Unele se numeau „văcăruş” şi se mâncau crude. Apoi am căutat cuiburile cu „bureți de bubă”. Aveau nişte pălării umplute cu suc negru, de parcă era miere. Făceam popasuri scurte, mâncam ciuperci şi ascultam ciripitul păsărilor. Eu nu prea aveam răbdare, vroiam să ajung cât mai repede la oraş. Mi se părea un miracol. Când am ajuns, nenea mi-a dat o piatră în gură, a zis că aşa e bine. Pe mine mă cam incomoda, dar nu am zis nimic. Am pus mâna pe asfaltul ca sticla. Ardea, dacă puneai pe el piciorul gol.

Era o zi de iulie şi soarele îşi trimitea săgețile încinse peste oraş. Mi-a arătat şcoala cu ceas, unde învăța el. Păcat că acum nu mai există. Au demolat-o. Priveam spre ea, în sus, şi parcă îmi venea amețeală. De fapt, îmi venea amețeală că eram nemâncată. Am văzut şi Şcoala Viticolă. Ce înalte erau!

Apoi ne-am dus la restaurant, unde am mâncat friptură pe cartofi şi am băut bere. Eu nu mai văzusem bere. Fratele meu mi-a zis să beau, că berea îngraşă. Atâta mi-a trebuit. Eu, care sufeream că eram slabă, „de nevoie”, am băut-o pe nerăsuflate, crezând că mă îngraş pe loc. Apoi am mers să vedem trenul. Nu mai văzusem cum arată un tren. Puncte negre treceau, cu vâjâit puternic, prin fața ochilor. Eu nu mai vedeam nimic din cauza berii. Când fratele m-a întrebat dacă am văzut trenul, eu i-am răspuns că nu prea l-am văzut pentru că sunt amețită, cred că am început să mă îngraş. El a râs şi mi-a spus că nu mă îngraş aşa pe loc, numai dacă beau pe

fiecare zi câte un pahar de bere. Dar eu nu aveam de unde să beau în satul uitat de lume, Uşurei, şi mai târziu am înţeles că nu era bine să beau bere chiar de la această vârstă, are totuşi alcool.

Apoi am mers la film. Nu mai văzusem un film. Acasă nu aveam radio, iar de televizor nu putea fi vorba. Am intrat în sala mare cu multe scaune. Ne-am aşezat pe câte un scaun unul lângă altul. Fratele m-a atenţionat că pe perete o să apară oameni care vorbesc şi o să văd munţi, câmpii şi ape. Abia aşteptam să înceapă filmul. Deodată, sala rămâne în întuneric. Pe perete apare un om cu un cuţit în mână care vine, ca fulgerul, spre sală. Am crezut că mă taie şi am fugit, ca glonţul, afară din sală. Fratele a venit după mine.

- Ce ai, dragă, de ce ai fugit?

- Nu văzuşi că era să ne taie ăla cu cuţitul?! Nu vreau să mai văd filme în viaţa mea. Du-mă acasă!

Am plecat încet prin oraş pe drumul ce ducea spre casă. Vitrinele erau încărcate cu lucruri pe care eu nu le mai văzusem. Erau păpuşi adevărate. Am cumpărat bomboane pentru fraţii mai mici de la Alimentara Jiu, puse de vânzătoare într-o hârtie de ziar groasă şi unsuroasă. Acum simţeam mai mult oboseala drumului. Mai aveam vreo zece kilometri până în sat şi soarele se lăsase spre asfinţit. Umbrele noastre singuratice se prelingeau peste câmpuri. Păsările se duceau la culcare. Măream pasul ca să nu ne apuce noaptea. Când am ajuns, se înnoptase de-a binelea. Am dormit tun, cu mulţumirea şi dezamăgirea în suflet…

Gata! Mă lămurisem de oraş. Niciodată nu mai merg acolo. Pentru că acolo sunt filme cu oameni care se omoară între ei, acolo este bere, pe care, dacă o bei, te ameţeşti şi nici nu mai vezi trenul, şi mai ales pentru faptul că acolo fumează chiar şi femeile. Eu ştiam că numai bărbaţii fumează, dar acum ne-a venit o profesoară de la oraş. Şi ce credeţi? Am văzut-o, cu ochii mei, cum fuma, în recreaţie. Am rămas cu gura căscată. Uitându-mă la ea, m-am împiedicat şi am căzut. Scotea fum pe gură şi nas…

- Ce ai, dragă, de te uiţi aşa, ai văzut pe dracu? Aşa m-a apostrofat profesoara.

Abia am aşteptat să vină fratele meu cel mare de la oraş să-l întreb ce înseamnă să fumeze o femeie. El a zis că „Aşa e la oraş, lumea se emancipează. Primul om din Europa care a fumat a făcut puşcărie şi când a ieşit, fumau toţi!” Eu nu am înţeles nimic din explicaţia lui. Nici nu ştiam ce înseamnă emancipat. Atâta ştiam că eu nu am să mă „emancipez” niciodată. Mi-a venit o idée genială, credeam eu. Dacă nu mă mai duc la oraş, atunci de ce să mai merg la şcoală? Şi aşa erau şapte kilometri până la şcoală. Iarna

ne înghețau picioarele în opinci, iar vara vroiam să ne jucăm. Şi apoi, nu vedeam în ruptul capului nicio legătură între radicali şi sapă, sau între fracții şi sapă. Ce nevoie aveam de şcoală? Aşa că am hotărât, împreună cu altă fată din sat, să nu ne mai ducem la şcoală. Plecam de dimineață la şcoală, dar nu ajungeam acolo. Plecam pentru că mama atât ştia: să mă duc la şcoală, iar ea la sapă. Ne opream sub podul din Beica până treceau la şcoală toți copiii. Apoi ieşeam de acolo, şi veneam acasă odată cu ceilalți copii. Soarele strălucea puternic, apa clipocea, iar în zăvoiul de pe mal înfloriseră viorelele, cânta cucul, aşa că era mult mai frumos ca la şcoală, unde profesorii ne băteau dacă nu ştiam lecția, pe care nici nu o explicaseră. Ne puneau mereu să citim. Eu nu înțelegeam de ce, că doar ştiam să citim. Făceam gropi adânci pe malul apei, unde puneam broaşte şi peştişori. Culegeam flori şi le plantam pe malul râului; eram sigură că se prind şi vor înflori şi la anul.

Au fost două săptămâni de vis. Fără grijă, fără şcoală. Numai că, în duminica aceea frumoasă de mai, a venit, chiar acasă la noi, diriginta clasei a şasea. Când am văzut-o, parcă am văzut pe dracu. M-am ascuns în spatele casei. Eu ascultam la colț. Zice către mama:

- De ce nu trimiteți fata la şcoală?

Eu am înghețat, cu toate că soarele vărsa peste sat valuri de căldură.

Mama îşi face cruce şi zice:

- Cum nu o trimit!? Că pleacă în fiecare dimineață. Ba, în ultimul timp nu mai trebuia să trag de ea să meargă la şcoală, mergea cu mare voie bună.

M-am strecurat, după ce a plecat învățătoarea, în lanul de cânepă din Dadeşu, unde am stat toată ziua. Eram nemâncată, dar nu simțeam foamea. Cum nimeni nu mă căuta, am rămas acolo. Priveam soarele ce pătrundea printre firele înalte de cânepă şi cred că şi am adormit. Aşteptam să vină acasă tata, că ştiam că el nu o lasă pe mama să mă bată.

Tata, când a auzit, mi-a zis:

- Ai făcut o boacănă cât casa. Ce vrei tu să faci, că de sapă nu eşti bună, că eşti „de nevoie". Învață carte, ca să nu munceşti! Din carte vine lumina. Şi nu înveți pentru profesori sau pentru părinți, înveți pentru tine. "â

Din aceste fraze ale lui tata am înțeles cât nu înțelesesem în şase ani de şcoală de la profesori. Eu credeam că învăț pentru mama şi tata şi pentru profesori. Iar lumina sigur vine de la lampa cu gaz, de la soare, lună şi stele. Cum să vină de la carte!? Oricât aş ține o carte în întuneric, nu luminează. Ba chiar am pus o carte noaptea, să lumineze, şi nu a luminat. De multe răspunsuri aveam nevoie, dar nu avea cine să mi le dea. Seara, la culcare, am plâns. Sora mea, Torica, m-a liniştit puțin, spunându-mi:

- Lasă, a zis tata că ai făcut o boacănă cât casa, dar casa noastră este mică, ce te făceai dacă era ca cele de la oraş, cu etaj, adică pusă una peste alta!?

*

Era o vară fierbinte în anul 1953. Aveam nouă ani. Căldura juca în aer precum un figure de miere. Zilele mi se păreau lungi cât un an. În sat nu era ţipenie de om. Toţi erau la munca câmpului. Eu rămăsesem acasă cu cei trei fraţi mai mici – Frusina, Costel şi Stelică. Raza de soare intrase pe fereastră, deci era ora prânzului. După ce am dat să mănânce fraţilor mei, ei, fiind mai mici, au adormit din nou. Eu ce să fac? Nu aveam radio, nu aveam televizor, iar de calculator nu auzisem. De fapt, nici de televizor. Jucării nu aveam deloc. Ne făceam noi păpuşi şi fluiere de soc. Am ieşit în bătătură. Priveam cerul. Era albastru, iar soarele ardea de mama focului. Deodată aud un huruit puternic pe cer. Ce să fie? Prin sat trecea, odată pe săptămână Rata, un autobuz prăfuit, hodorogit şi ruginit, care ducea oamenii din sat la oraş. Dar azi nu era zi de Rată. Îmi spusese mie fratele cel mare că pe cer umblă nişte maşini care se numesc avioane. Mirarea mea nu avea margini, cum să meargă pe cer, nu cădeau? Zgomotul cobora tot mai mult. Am pus mâna ştreaşină la ochi. Nu-mi venea să cred. Era un moment unic să văd eu, cu ochii mei, un avion. Îmi venea să zbor de fericire. Deodată, din avion, încep să coboare pe pământ nişte bileţele de hârtie. Era prea de tot. M-am speriat de-a binelea. Ce vrea să ne anunţe avionul? Poate ne anunţă că nu o să mai fim săraci, că o să avem şi noi păpuşi, şi chiar un aparat de radio, care vorbeşte şi cântă, sau poate o să avem mingi de cauciuc, nu făcute de noi din păr de capră şi cârpe, câte nu treceau prin mintea mea de copil... Bileţelele de hârtie, ca nişte fluturi, alergau într-o parte şi alta, luate de vânt, peste mărăcinii din Dadeşu. Am început să alerg, înebunită, să prind şi eu un bileţel. Alergând, am stârnit câinii satului, care umblau cum vroiau ei, nu exista nicio lege să-i ţină în curte. Unul a alergat după mine şi a muşcat, cu poftă, din pulpa piciorului meu. Cu sângele şiroind, cu mâna la picior, am alergat în continuare după biletul minune. Mărăcinii îmi sfâşiau faţa. Am apucat, cu mâna tremurândă, un bilet. Ce victorie! Am alergat spre casă. Nu mai simţeam durerea muşcăturii. Poate ne anunţă din cer că vine Dumnezeu pe pământ şi nu o să mai murim aşa cum murise un copil la noi în sat. M-am aşezat pe prispa casei, să citesc, în linişte, bileţelul de hârtie căzut din cer. Sângele şiroia peste mâna aşezată pe rană, dar nu mă mai interesa. Tot miracolul lumii era în acel bileţel venit direct din cer.

Pe bilețel scria: „Stropiți viile contra MANEI!”. Ce mă interesa pe mine mana, nici nu ştiam ce este aia! Abia atunci a început să mă doară muşcătura câinelui. M-am spălat cu apă şi am legat piciorul cu o batistă. Frica de câini mi-a rămas toată viața, îî iubesc, ar afară,unde le este locul. Adică în curte, nu să umble brambura pe stradă. Nu-i înțeleg pe oamenii care-i țin la bloc, îî mângâie, nu se spală pe mâini şi mănâncă cu ei din aceeaşi farfurie, ba se culcă cu ei şi în pat. Nu mai vorbesc de alergiile pe care le suportă copiii din cauza lor.

Dezamăgirea mea nu cunoştea margini. Am început să plâng aşa de tare, că m-a auzit Lelița, vecina noastră,

- De ce plângi, fa?, mă întreabă Lelița.
- Nu ştiu, i-am răspuns.
- Păi tu plângi aşa, degeaba?
- Da.

Îmi era ruşine să-i spun ce s-a întâmplat. S-au trezit din somn şi frații mai mici. Au început şi ei să plângă. Tare. Se speriaseră de plânsul meu. Dacă sora mai mare plângea, înseamnă că era ceva grav. Aşa că nu au întrebat nimic. Eram un cor de plângăcioşi. Nu a durat mult, ne-am potolit şi am început să ne jucăm, uitând de toate...

*

Tata, deşi era referent agricol al Consiliului Popular din sat şi avea salariu, nu a putut să facă niciodată casă din copacii pe care îi tăiase. Eram opt copii. Eram săraci că abia avea ce să ne dea să mâncăm. După ce a venit colectivizarea, a fost şi mai greu. Munceau la colectiv şi nu le dădeau nimic. Oamenii se învățaseră să fure propria muncă. Plecau noaptea şi furau, în coşuri şi saci drugi de porumb, şi secerau grâul la lumina lunii. Grâul îl băteau cu un băț şi ieşeau din spice boabele aurii. Mama îl dădea prin râşniță şi făcea pâine. Mai mult azimă, că nu era drojdie ca să pună aluatul la dospit. Era un fel de înțelegere între Miliția din sat şi oamenii care îşi luau, toamna, recolta acasă. Cei care erau credincioşi, şi nu vroiau să fure propria lor muncă, mureau de foame. Nu doreau să fure, cereau cu insistență să li se dea recolta pentru ce au muncit. Dar era aşa de puțin ce le dădeau, că nu aveau încotro, decât să fure şi ei.

A venit o furtună puternică şi casa noastră cu două camere s-a dărâmat. Am rămas sub cerul liber. Forțat de împrejurări, tata a cumpărat, în rate, o casă din sat. Casa în care stătuse boierul Fofezan. Avea trei camere jos, iar sus, un foişor cu o cameră. Deşi nu mai era locuită de peste treizeci

de ani, casa se menținuse destul de bine. A plătit prima rată şi ne-am mutat. Pentru mine era visul pe pământ. Mă urcam în foişor şi priveam stelele, iar ziua dădeam să mănânce la vrăbiuțe… Eram mai aproape de stele. Aveam impresia că le ating cu mâna. Pe jos, casa avea scândură. Avea şi o prispă mare, cu scândură pe jos. Pe pervazul prispei mama a sădit muşcate roşii, în glastre din pământ ars. Începusem şi eu să mă laud la alți copii de la şcoală că stau într-o casă mare. Am luat-o în această casă şi pe sora lui tata, care nu avea copii şi soț. Când a venit iarna, mă urcam în foişor şi dădeam mâncare la păsările cerului. Zăpada atinsese un metru. Ningea cu fulgi mari şi eu mă minunam de ei. De dragul casei nici nu mă mai duceam să mă mai joc cu copiii pe drum.

Să fi trecut vreo trei luni de când ne mutaserăm. Într-o noapte, pe la ora douăsprezece, auzim, pe prispa casei, zgomot de paşi. Treceau pe lângă fereastră, alergând, înainte şi înapoi, cu vuiet surd, aşa ca o turmă de oameni. Ne-am trezit toți şi am ascultat. Când cânta cocoşul de ziuă, asta se întâmpla pe la trei noaptea, ca prin minune paşii nu se mai auzeau. În fiecare noapte dormeam numai până la ora douăsprezece şi apoi de la ora trei încolo. Mă duceam la şcoală foarte obosită. Când m-a întrebat învățătoarea ce este cu mine, de ce sunt obosită, i-am spus: „Avem iezme!”. „Cum?”, se miră învățătoarea. I-am explicat ce se întâmplă. Toată clasa a început să râdă, crezând că sunt nebună. I-am spus lui tata să facă ceva. Sora lui tata, mama de dincolo, cum îi spuneam, a zis să punem pe prispă vase cu apă să vedem dacă cei care trec le răstoarnă. Aşa am făcut. Urme de paşi cu vuiet puternic,

şi câteodată şi chiote au început din nou, la ora douăsprezece noaptea. Noi ascultam cu inima cât puricele şi nici nu respiram. La trei, când a cântat primul cocoş, am ieşit pe prispă să vedem ce se întâmplase cu vasele cu apă. Erau neatinse. În noaptea următoare, sora lui tata, care era mai curajoasă, a ieşit pe prispă tocmai când se auzeau urme de paşi. A leşinat căzând cu zgomot mare. Tata a tras-o în casă. A turnat pe ea oțet şi şi-a revenit, dar a rămas cu gura strâmbă, niciodată nu a mai putut vorbi normal. Toată viața a rămas bâlbâită. Oamenii din sat i-au spus până la moarte „bâlbâita”. Zgomotul de paşi a continuat. Nimeni nu a mai îndrăznit să iasă noaptea afară. Când a venit nenea de la Drăgăşani s-a convins şi el că nu mai putem locui în acea casă. Am renunțat la rata pe care o plătisem şi fratele cel mare a cumpărat, cu 4.000 de lei, altă casă, care nu era bântuită de stafii. Noi eram mândri de el că s-a angajat profesor în sat şi că ne cumpărase casă. Casa care fusese bântuită a cumpărat-o alt om din sat, care nu crezuse ce pățisem noi. După câteva luni am văzut că a demolat-o.

*

A venit şi mult aşteptata vacanță mare, care nouă ni se părea aşa de mică! Dacă ne luase colectivul animalele, noi nu mai rămăsesem decât cu o turmă de treizeci de gâşte. Aveam şi rațe şi găini, dar cu ele nu trebuia să ne ducem pe câmp. Aşa că noi, copiii, ne bucuram că nu mai aveam de îngrijit aşa multe animale. Ce ştiam noi? De fapt, ce ar fi însemnat să ştim de necazuri de atunci? Cu toate că-i observam pe părinți că sunt mai supărați de când era colectiv. Traiul era mai greu. Nu mai aveam lapte. Părinții lucrau ziua întreagă la CAP şi toamna nu luau nimic. Dar nouă nu ne păsa.

Mergeam cu gâştele la păscut în Milovanu. Era o vale cu verdeață şi sălcii plângătoare. În coasta dealului era o fântână cu apă de băut, rece şi limpede. Un firicel de apă curgătoare străbătea valea, iar gâştele se bălăceau voioase şi păşteau iarba crudă. Noi, împreună cu alți copii din sat, ne jucam. Aveam în noi o mare dorință de zbor. De aceea săpasem pe coasta dealului un podeț cam la doi metri înălțime de pământ. Jos am cărat nisip. Ne urcam pe podeț şi săream. Aşa aveam impresia că zburăm. Legam de salcie o sfoară groasă, de care agățam un lemn şi ne dădeam huța. Odată nu am legat bine bățul de lemn, şi am căzut. Mă durea tare lovitura, dar nu am plâns. Am legat bățul tot aşa slab şi am pus-o şi pe sora mea să se dea huța. A căzut şi a început să plângă. Abia atunci am început să plâng şi eu. Când m-a întrebat că eu de ce plâng, i-am spus că şi eu căzusem, dar am vrut să cadă şi ea.

- Eşti năroadă! O să te spun la mama!, s-a smiorcăit soră-mea.

Seara, gâştele dădeau dovadă de nelinişte. Vroiau să se întoarcă acasă,

simțind că vine noaptea. Ele simțeau mai bine ca noi. Eu ziceam că e noapte când se întunecă de tot. Niciodată nu înțelegeam femeile de la țară, care, pe la ora cinci, după amiază, ziceau: „Mă duc acasă, că e noapte”. Eu mă uitam la cer să văd dacă au apărut stelele. Cum era noapte, dacă soarele strălucea pe cer!?

Când a fost timpul să ne întoarcem acasă cu gâştele, am împăcat-o pe sora mea, ca să nu mă spună mamei. Am acceptat să dăm în zbor gâştele, deşi mama a zis, de nenumărate ori, că ne omoară dacă le mai dăm în zbor. Am împărțit gâştele în două. Ea cinsprezece şi eu cinsprezece, şi le-am întors pe Milovanu. Gâştele ştiau că nu acolo e casa şi, când le dădeam drumul spre casă, de bucurie, zburau. Zburau aşa de sus, că abia se mai vedeau. Noi, în urma lor, săream într-un picior de bucurie. Aşa eram de încântate că priveam la ele în sus, că ne-am împiedicat de propriile noastre picioare şi am căzut. Am început să plângem aşa de tare, de ne-a auzit mama, care era în grădină.

- Ce, fă, năroadelor, ce ați făcut, o să mă bagați în pământ, unde sunt gâştele?

- Le-am dat în zbor.

- Păi nu v-am spus că slăbesc dacă zboară? O să mâncați voi pă dracu de acum încolo!

Eu ştiam că dracu nu se mănâncă, aşa că nu eram prea supărată.

După ce mâncam, eu, sărind într-un picior, mergeam la Cooperativa din sat, la Magazinul sătesc, unde era vânzător nenea Mecherel, să vedem ce a mai adus. Veneam acasă şi îi ziceam lui tata:

- Tată! A adus la magazin bomboane, biscuiți, napolitane şi pâine!

- Du-te! Şi... întreabă dacă au venit şi bani.

Am alergat într-un suflet la Cooperativă, am urcat cele două trepte, şi strecurându-mă printre oamenii care se înghesuiau să cumpere ulei, petrol lampant şi biscuiți, l-am întrebat pe vânzător, sprijinindu-mi bărbia de tejghea:

- Nenea Gheorghe, a zis tata să te întreb dacă au venit şi bani!

Toți oamenii care erau în magazin au început să râdă. Eu nu m-am supărat. Mi-am dat seama că e ceva în neregulă, dar m-am bucurat că am făcut oamenii să râdă, că auzisem eu, nu ştiu de unde, că râsul e sănătos.

Cel mai mult îmi plăcea când ne trimitea mama să culegem buruieni pentru porc. Culegeam volbură, trifoi, graşiță şi troscot. Graşița îmi plăcea că era o buruiană grasă şi parcă îți venea s-o mănânci. Şi acum când o văd, mă trece un fior prin stomac. Prin lanurile de grâu creşteau nişte cârcei galbeni, care înfăşurau fiecare fir de grâu. Mie îmi plăcea mult să privesc lanul de grâu cu aceşti cârcei, era un covor nemaipomenit. Oamenii mari se supărau, ziceau că e un fel de dăunător şi nu lasă grâul să crească. Ce ştiam eu? Culegeam buruieni cu surorile mele mai mici, Frusina şi Torica. Le puneam în saci şi apoi ne băteam cu sacii până le înşiram pe câmp. Iar le strângeam şi iar ne băteam. De multe ori nu mai ajugeam acasă cu mare lucru.

Alteori, mă duceam cu mama în pădure, după lemne. Ea aduna crengile uscate, iar eu priveam cum se legănau frunzele copacilor în vânt şi culegeam viorele şi cocoräi. Le făceam buchețele şi le puneam acasă într-un pahar cu apă. Culegeam şi ciuperci pe care mama le prăjea în ulei. Erau nemaipomenit de gustoase. În pădure păsările cântau de mama focului. Crengile uscate căzute pe jos trosneau sub picioare în liniştea pădurii şi eu mă speriam plăcut. Mi se părea ceva misterios. Băltoace cu apă caldă rămâneau prin pădure după ploaie şi eu mă jucam în ele adunând mormoloci. Mama mă certa că mă ud la picioare, dar mie tocmai asta îmi plăcea.

Odată, când am fost în tufişurile din Dadeşu, am văzut o pasăre că a zburat dintr-un tufiş. M-am dus acolo şi ce să vezi? Era un cuib de toată frumusețea, cu nişte ouă ca nişte mărgele. Mi-am propus să am grijă de cuib să nu plouă pe el. Am luat de acasă un pulovăr gros, pe care l-am aşezat peste mărăcine. Crezând că fac bine, am făcut rău. Nu ştiam că nu trebuie să te amesteci în treburile păsărelelor. Pasărea a părăsit cuibul. Iar eu am rămas şi fără pulovărul gros, singurul pe care-l aveam. Tare mult am mai plâns. De aici am învățat că, de multe ori, când vrei să faci bine, poate faci mai mult rău. Când m-am făcut mai mare am auzit că drumul spre iad e pavat cu intenții bune. Aşa am făcut şi eu.

*

Când aveam vreo zece ani m-am îmbolnăvit rău. Aveam temperatură mare, care, de câteva zile nu mai trecea. Ardea soarele şi ardeam şi eu. Stăteam la soare în bătătură. Leana, sora mai mare, mă supraveghea. Deodată m-a cuprins o moleşală plăcută. Am fost înconjurată de o lumină nemaipomenit de frumoasă. În fața mea a apărut un drum asfaltat, deşi niciodată nu văzusem cum arată un drum asfaltat, pe la marginea drumului, de o parte şi alta, erau flori superbe, în toate culorile pământului. Drumul ducea până sus la cer. Un cer albastru, albastru. De sus, din cer, au coborât doi îngeri frumoşi, blonzi, cu aripi în spate. M-au luat de mână şi au zburat cu mine spre cer. Eram uşoară şi foarte fericită. Nu mă mai durea nimic. M-am trezit zgâlțâită şi udată cu oțet de Leana:

- Ce faci? Vrei să mori?

- Da, vreau să mor, dacă asta înseamnă să mori.

- Nu e bine să mori, că te îngroapă în pământ şi putrezeşti, zice Leana.

Atunci mi-am dat seama că există Dumnezeu şi că, dacă mori, te duci undeva unde este tare frumos. Nu înțelegeam de ce te bagă în pământ. Multe aveam de învățat. Şcoala comunistă era departe de a ne explica ceva. Numai faptul că era un regim ateu trebuia să ne bage la idei că nu e bun. Şi când te gândeşti că sunt unii care regretă şi azi comunismul şi pe ateul de

Ceauşescu...

*

Terminasem şapte clase, iar vacanța de vară era pe sfârşite. Eu eram bucuroasă că în toamnă nu mai merg la şcoală. Aveam deci timp de joacă şi nici nu-mi băteam capul cu ce o să fac eu în viață. Bine că scăpasem de domnul Păun, de doamna Nica, profesorii mei care ne certau toată ziua că nu

învățăm cum trebuie şi ne predau nişte lecţii imposibile. Ba, ne mai trăgeau şi câte o palmă. Doamna Şuşanu a fost singura care ne-a mai vorbit şi de altceva decât ce era în cărţile de şcoală. Ne-a vorbit despre bătrâneţe. Cât era de urâtă bătrâneţea şi ce rău este că omul îmbătrâneşte. Ea avea cincizeci de ani şi se considera bătrână. Aşa o vedeam şi noi, dar nu ne păsa, credeam că cincizeci de ani sunt o veşnicie şi că noi nu o să ajungem niciodată la cei cincizeci de ani, sau cel puţin e aşa de mult până atunci, că nu ne făceam probleme. Soţul ei era profesor de matematică, domnul Şuşanu. Deşi niciodată nu mi-a plăcut matematica, am reţinut figura de domn a acestui profesor.

Acum mai aveam o lună de vacanţă şi, cum nu se ştia ce-o să fac în toamnă, eram cea mai fericită. Mă jucam fără grijă. Mâncam turtă cu castravete, atât avea mama să ne dea, şi beam apă rece din fântână. Odată a venit o doamnă de la Bucureşti şi a adus o pâine. Eu mai mâncasem pâine, dar ea a zis că are nişte pâine simplă, şi mi-a dat o bucată. Eu, deşi eram foarte bună la suflet şi dădeam tot ce aveam şi la fraţi, de data aceasta am fugit în Beica să o mănânc singură. De toate mai mâncasem, dar pâine simplă nu. Am întors-o pe toate feţele şi, nu ştiu ce era cu ea, că era la fel cu ceea ce mai mâncasem. Cuvântul „simplu" mi s-a părut ceva miraculos. Oricât am vrut să descopăr simplitatea din pâine, nu am găsit-o. De fapt, nici nu ştiam ce înseamnă cuvântul simplu, eu ştiam să mănânc pâine goală, nu simplă.

Seara ne strângeam pe drum şi ne jucam pietricele. Adunam cinci pietricele colorate şi ne jucam „patru clase". În clasa întâi, puneam câte o piatră şi cu piatra a cincea, pe care o aruncam în sus, le luam pe rând de jos. Cine greşea dădea jocul la celălalt. Pentru clasa a doua, puneam jos câte două pietricele la un loc, apoi pentru clasa a treia, câte trei la un loc, şi pentru clasa a patra câte patru la un loc, şi trebuia să le cuprindem pe toate în mână.

Ce fericită eram când găseam pietricele colorate! În comunism era interzisă şi culoarea. Toate erau negre sau gri. Pe cărţi nu aveam poze colorate. Noroc cu cerul, care era albastru, cu florile, care erau de toate culorile, şi cu tot ce ne lăsase Dumnezeu în marea lui bunătate, căci pe acestea nu ni le putea lua nimeni. Despre Dumnezeu nu ştiam prea multe. Ne duceam la Biserică la Paşti şi la Crăciun. La Paşti ne plăcea fiindcă ciocneam ouă roşii şi la Crăciun pentru că tăiam porcul şi aveam carne.

Capitolul II

Am plecat în lume

Motto: „Am înțeles că un om poate avea
totul neavând nimic şi nimic având totul."
Mihai Eminescu

Dar, cum toate trec, a trecut şi vacanța mare.

Era ultima vacanță petrecută în sat. Tata aflase, nu ştiu de unde, că la Drăgăşani s-a deschis o Şcoală profesională viticolă, care nu cere taxe, este gratuită. A zis că acolo e de mine. Cum eram săraci, numai bine că mă duce acolo. Mi-a pregătit mama câteva lucruri, într-o traistă.

Surorile mele, Leana şi Torica, mă invidiau, ziceau că e bine de mine, că plec în lume şi o să ajung cineva, şi nu o să mai dau cu sapa.

- Lasă că şi voi o să plecați, le-am spus eu împăciuitor.

Pe la ora unu noaptea, mama m-a trezit:

- Scoal', muică, să plecați, e mult de mers şi să ajungeți la Drăgăşani măcar pe la ora nouă!

- Lasă-mă, mi-e somn, nu mă duc nincăieri, am zis eu întorcându-mă pe partea cealaltă.

- Scoală-te, taică!, zice şi tăticu, să mergem să te înscriu la şcoală.

Văzând că nu am scăpare, m-am trezit. M-am îmbrăcat, cu lampa dată mică, să nu se trezească frații. I-am sărutat pe toți, mai ales pe fratele cel mic, Stelică, şi am plecat cu lacrimi în ochi.

Am ieşit uşor din casă. Stelele străluceau şi o răcoare plăcută venea dinspre râul Beica. Gâştele sâsâiau uşor, iar Grivei se zbătea în lanț. „La revedere!", le-am spus, în gând, altfel tata mă credea cam dusă de acasă.

Satul era scufundat în întuneric. Numai la câteva case pâlpâia lumina slabă a câte unei lămpi cu petrol. Am luat-o la picior peste drumul dealului. Acolo aveam un păr care făcea pere „pitulate". Le ascundea pomul, ca să nu le rupă copiii. Era un pom deştept. Numai fratele meu cel mare, nenea, le ştia unde se acund, le culegea când venea de la Scoala Medie din Drăgăşani, şi ni le dădea nouă, cu mare mândrie. Mie nu îmi plăceau perele în sine, dar fratele meu le învăluia în poveşti frumoase, că mi se părea că sunt fermecate.

Mi-am luat la revedere şi de la fântâna din Milovanu. Roua îmi uda picioarele goale. Când eram adânc scufundați în pădure, a început să se lumineze de ziuă. O ceață alburie luminată de razele soarelui învăluia copacii. Păsările se trezeau, una câte una, şi îşi începeau cântecul lor de

fiecare zi. Mergeam discutând cu tata ce voi ajunge eu în viață dacă fac această şcoală. De fapt, fiind prima promoție a acestei şcoli, nici el nu ştia ce calificare voi primi. Zicea:

- Lasă, tată, vedem noi mai târziu, să luăm lucrurile încet! Acum e bine că acolo nu se plăteşte, ai ce mânca, şi mai trece timpul, şi creşti şi tu mai mare, apoi mai vedem noi, să fim sănătoşi.

Eu parcă trăiam un vis, care nu era nici frumos nici urât. Cu mintea mea de atunci, nu vroiam să plec niciodată din acest sat uitat de lume. Aici era pentru mine raiul pe pământ. Eram tare fericită, deşi nu aveam nimic. Azi mă minunez şi eu când văd ce au copiii din ziua de azi, şi ce am avut eu. Practic, nu am avut nimic şi totuşi am avut totul...

Şcoala era înaltă şi avea în fața ei un parc frumos. În curtea şcolii erau nişte plopi tremurători, care mă fascinau. Privind în sus la clădire, m-am împiedicat şi m-am lovit tare la picior.

- Ce faci, dragă, unde îți e capul, fii şi tu mai atentă, acum eşti mare!, aşa mă certa tata.

Am mers la secretariat. Secretara, o doamnă cu ochelari, s-a uitat lung la mine şi a zis:

- Nu putem să o primim la această şcoală, nu este dezvoltată corespunzător. Aici trebuie să aibă cel puțin 50 kg. Şi ea cred că nu are nici 30!

- De ce trebuie aşa?, întreabă tata, timid.

- Pentru că aici se munceşte, tovarăşe, se face practică agricolă în timpul şcolii, avem multe ferme, aşa că nu o înscriu! Pune-o pe cântar să te convingi că am dreptate!

Aveam 28 kg. La l4 ani. Secretara îşi dă capul pe spate şi, cu triumf, zice:

- Vezi, tovarăşe, ți-am spus eu?

La urechi avea cercei de aur. Deşi erau strălucitori, mie mi s-au părut de fier ruginit. Ea mi s-a părut urâtă. Dintr-odată am urât „cocoanele" de la oraş. Nu vream să mă mai fac cocoană, am să-i spun şi surii mele Victorița, care dorea aşa de mult să se facă cocoană. Avea unghiile roşii. Era îmbrăcată frumos, dar mie îmi plăcea mai mult rochița mea cu floricele de câmp. Pe rochița mea admiram câmpurile şi pădurile prin care mă jucam de mama focului.

- Eu nu o mai duc acasă, zice tata, nu am ce face cu ea, am opt copii şi nu am ce le da de mâncare...

- Faci ce vrei, e copilul dumitale, nu mă interesează, dar aici nu este de ea.

- Am s-o duc la Sfatul Popular, aici în oraş, şi o las acolo.

- Faci ce vrei, acum am de lucru, nu mai am timp de poveşti, aşa că...

Eu ştiam că poveştile sunt frumoase, dar vedeam că la dumneaei sunt urâte. Am ieşit în curtea şcolii. Parcă nici soarele nu mai avea lumina clară şi plăcută. Nici plopii nu mai erau aşa frumoşi. Eram supărată pe mine că nu sunt grasă. Auzisem eu că dacă bei bere te îngraşi şi i-am zis lui tata să mergem la o bere. El s-a mirat şi a zis că nu te îngraşi aşa pe loc, trebuie să bei zilnic măcar câte un pahar.

- Nu e nimic, lasă că mergem la o cunoştinţă de a mea şi o să ne ajute.

- Cine este?

- Un inginer agronom, îl cheamă Baractaru.

- Ştii unde stă?

- Aici, în oraşul Drăgăşani. Mă cunoaşte. Am mai fost pe la el. E un om bun, o să ne ajute.

M-am bucurat că tata are o aşa cunoştinţă. Dintr-odată totul părea mai frumos în jurul meu. Uitasem de oboseala celo 30 de kilometri de mers peste câmpuri şi păduri, pe jos. Păsările cântau, parcă, mai frumos. Am mers pe o stradă îngustă şi ne-am oprit la o casă frumoasă, înconjurată de viţă de vie.

- Alo, zice tata, parcă vorbind la telefon.

- Bună ziua, Costică, ce vânt te aduce la mine?

- Să trăiţi, domnule inginer, am şi eu un necaz cu fata asta!

- Intraţi în casă! Poftiţi pe aici, luaţi loc! Ia să vedem, despre ce este vorba?

- Domnu inginer, am venit cu fata asta, să o înscriu la Şcoala Profesională Viticolă şi nu o primeşte, zice că nu are greutatea necesară. Anii îi are, dar nu are kilogramele, trebuie să aibă 50 de kilograme şi ea are doar 28, e prea de nevoie. Aş vrea să mă ajutaţi, nu am ce face cu ea acasă. Mai am un băiat, aici la Şcoala Medie, şi pentru el plătesc. Aici nu se plăteşte, ştiţi, am opt copii...

- Aşa este. Asta e o şcoală cu caracter agricol, unde se munceşte mult, se dă cu sapa, şi cine nu corespunde nu e primit, vizita medicală constituie examenul de admitere.

Nu mai înţelegeam nimic. Tata îmi spusese că să învăţ carte ca să scap de sapă şi tot peste sapă dădeam!?

- Nu e nimic, zice domnul inginer, du-te acasă liniştit şi las-o aici, la noi! O ţin ceva timp până se mai întremează şi vorbesc eu să o primească.

În cameră intră o doamnă, soţia domnului inginer, cu o tavă cu felii de pâine unse cu pateu şi unt şi cu o sticlă de vin de Drăgăşani, producţie proprie, cum a zis domnul inginer. După ce am mâncat câteva felii de pâine

şi am băut un păhăruț de vin, ca prin minune oboseala a dispărut. Tata răsucea paharul în mână de emoție. Nu ştia cum să mulțumească acestor oameni minunați. Se ridică şi întinse mâna domnului inginer.

- Să trăiți, să aveți sănătate! Eu o las în grija dumneavoastră. Să dea Dumnezeu să o primească!

- Mergi fără grijă, Costică, lasă că rezolv eu problema!

Tata se întoarse spre mine.

- Tu să fii cuminte, să-l asculți pe domnul inginer! După ce te înscrii, te duci în piață şi întrebi ce oameni sunt de la Uşurei, şi vii cu ei acasă. Nu înainte de a întreba când începe şcoala. Nu mai visa cu capul în nori, să fii atentă la drum, să mergi după cel cu care o să vii, ca să nu te rătăceşti prin pădure, unde ai văzut că sunt lupi.

- Bine, tată!, zic eu şi îl sărut. Aveam inima cât puricele.

Tata a plecat. Avea lacrimi în ochi. Am rămas în curtea unei case frumoase, cu nişte oameni străini, dar minunați. Nu-mi era teamă de dumnealor. Am intuit că sunt oameni buni. Doamna Baractaru era o femeie frumoasă şi grasă. S-a uitat cu milă la mine şi m-a întrebat:

- Ce vrei, dragă, să mănânci? Unt, ouă, carne de pui, salam, miere? Alege!

- De ce mă întrebați, eu mănânc de toate, nu aleg.

- Tu ce mănânci, Luminița?, o întreabă pe o fată frumoasă ca o prințesă, care intrase pe uşă, singura lor fată.

- Nimic, mamă, beau numai un ceai, vezi că m-am cam îngrăşat. Vrei să nu mă mai placă băieții?

Era pentru prima dată când auzeam că e bine să fii slabă. Mi-a dat o cameră cu un pat curat. După ce am făcut baie în cadă, am intrat sub pătură învelită în cearceaf alb, şi mă gândeam ce bine e la oraş, că faci baie în cadă, că apa curge caldă din perete, că lumina vine din bec, că ai ce mânca... Am dormit fericită şi fără vise. Am mai stat câteva zile la această minunată familie. Am mâncat tot ce îmi dădea, cu gândul să mă îngaş. Doamna mereu mereu mă dădea de exemplu Luminiței:

- Vezi, ea nu face nazuri la mâncare ca tine!

- Ea mănâncă pentru că nu are, iar eu nu mănânc pentru că am prea multe.

- Când o să pleci şi tu la facultate la Bucureşti, ai să vezi cum mănânci, nu mai are cine să te cocoloşească acolo. O să mănânci tot.

- Nu o să mănânc, pentru că nu vreau să mă îngraş. Băieților nu le plac fetele prea grase.

Doamna mi-a pregătit câteva rochii de la Luminița de când era mai mică. M-am îmbrăcat frumos şi am fost foarte fericită...

Acum, peste ani, îmi dau seama că aceşti oameni au făcut un mare bine. Am publicat în revista „Formula AS" această întâmplare despre bunătatea familie Baractaru, şi, nu după mult timp, am primit o scrisoare chiar de la domnul inginer Baractaru, unde îmi scria că a avut multe bucurii în viață, dar o bucurie mai mare ca aceasta că acum, la 80 de ani, este deosebită, îşi vede răsplătită bunătatea. Şi eu zic la fel. Omul care face bine fără să aştepte răsplată este un om trimis de Dumnezeu. Restul e troc. Azi tot mereu aud: fac bine pentru că mi-a făcut şi el. Totul se bazează pe interes. Sau o mână spală pe alta. E valabil mai ales în politică...

Domnul inginer a aranjat cu directorul Iacob, să mă primească. Am plecat spre şcoală cu domnul inginer. A ciocănit la o uşă unde scria „Cancelarie". Am rămas afară până m-a chemat înăuntru.

- Vino aici!, a zis domnul inginer.

- Vai, dar nu mă aşteptam să fie aşa mică, dar nu-i nimic, ți-am promis că o primesc, acum o primesc, duceți dosarul la Secretariat!

Am intrat, triumfătoare la aceeaşi secretară rea. S-a mirat că mă primeşte domnul director aşa mică. Directorul era un domn înalt şi frumos. Il chema Iacob. Cred că era şi bun, din moment ce a avut bunăvoința să mă primească. Urma ca pe 15 septembrie să vin la şcoală. Am mai stat o zi la domnul inginer. Doamna mi-a făcut un pachet pentru drum şi am mers în piața oraşului, unde am căutat oameni cunoscuți din Uşurei. Eram foarte fericită. Mă uitam la vitrinele cu fel de fel de lucruri pe care nu le mai văzusem. Am văzut chiar şi păpuşi adevărate, nu ca ale mele, din coceni de porumb. În piața oraşului era larmă mare.

- Luați roşii, varză, ardei!

- Hai, neamule, ia lubeniță, pepeni galbeni!

- Struguri, struguri!

- Unt de vacă, brânză!

Nu cunoşteam pe nimeni. Gălăgia şi mulțimea bunătăților din piață mă copleşise.

Singură, departe de casă, eram aşa de speriată că îmi venea să plâng... In jur nu vedeam decât oameni străini şi îmi vâjiau urechile. Domnul inginer îmi spusese că, dacă nu găsesc pe nimeni să mă duc la dânsul, aşa că mai aveam o speranță. Tata mereu îmi repetase că acum sunt mare, mai ales că mă primise şi la şcoală. Se deschidea un nou orizont în fața mea. Tata avea dreptate. Luăm lucrurile încet. Bine că am unde merge, am ce mânca şi mai cresc şi eu... Îmi repetam aceste lucruri în gând ca să nu plâng...

- Titina! Titina!, mă strigă cineva.

Mă îndrept spre femeia care mă strigase. Era moaşa Paulina.

- Ce faci, fa, aici?

- Am venit să mă înscriu la şcoală.

- Păi bine, dar singură?

Am fost cu tăticu, m-a lăsat la cineva şi a plecat, acum vreau să merg acasă.

- Bine, stai lângă varza mea, e şi moşi-tău Ilie, mai stăm puțin şi mergi cu noi acasă.

Eram foarte fericită. Nu ştiu cum am parcurs cei 30 de km. Mă întorceam cu bucuria în suflet că toate se aranjeaseră, că Dumnezeu avea grijă de mine. De fapt, numai Dumnezeu a avut grijă de mine toată viața. Am trăit numai din mila Lui. Nu conştientizam acest lucru. Mi-am dat seama mult mai târziu. Tata m-a întrebat:

- Ce ai făcut, te-ai înscris?

- Da.

- Când începe şcoala?

- Pe 15 septembrie.

- Bravo, taică! Poate ai şi tu noroc în viață, poate o să scapi de sapă. Domnul inginer ne-a ajutat, trebuie să-i scriu o scisoare să-i mulțumesc. Ce ai făcut la dumnealui?

- A fost foarte bine. Am mâncat mâncare foarte bună, de care noi nu am avut niciodată. Luminița, fata lor, era mofturoasă, nu vroia să mănânce şi doamna mă dădea de exemplu. Am mai aflat de la dumnealor, mai bine zis de la fata lor, Luminița, că nu e chiar aşa grav să fii slabă, ba chiar aşa le plac fetele la băieți. Am venit cu moaşa Paulina şi cu Moşu Ilie.

- Bine, taică, ai făcut treabă bună!

Nu mai simțeam oboseala drumului. M-am dus pe drum şi am fluierat. Acesta era semnul să ne adunăm. Leana lui Radu ieşea imediat, la fel şi Leana Leliții. Le-am spus că plec la şcoală la Drăgăşani şi mă priveau cu invidie. Ziceau că o să ajung mare şi o să le uit. Eu, de la această şcoală, credeam că ies direct ingineră, ca domnul Baractaru, deşi auzisem că se vorbea de dat cu sapa. Mă şi vedeam într-o casă ca a dumnealui, înconjurată de viță de vie, iar apa o să curgă din perete şi lumina va veni din bec. Le-am spus că niciodată nu am să uit pe nimeni şi o să-mi fie dor de toți copiii cu care mă jucam. Dacă ar fi fost după mine, nu vroiam să plec din sat, dar nu aveam nicio posibilitate de trai în acest sat, uitat de Dumnezeu, unde mama muncea la colectiv şi nu primea nimic. Din recolta ce se culegea la CAP de-abia aveau ei, şefii de la CAP, să împartă. Restul... Multă lume se scula

noaptea şi mai fura cu sacoşele porumbi din porumbii colectivului, care, de fapt, erau munciţi tot de ei, şi pământul era tot al lor. Dacă îi prindea, îi băga la puşcărie. Cu gândul că o să scap de toate, am adormit tun, cu fericirea în suflet.

*

Mai aveam 12 zile până plecam la Drăgăşani. Mi se părea mult, aşa că aveam timp să mă mai joc. Mama ne punea la treabă. Zicea:

- Sunteţi măgăriţe mari şi toată ziua nu faceţi nimic. Acum aţi scăpat şi de animale, că ni le-a luat colectivul, nu ştiu ce o să faceţi în viaţa asta. Du-te, Frusina la moşi-tău Ilie, şi adu ferăstrăul, să tăiem nişte lemne!

- Nu mă duc, să se ducă Torica!

- Nu mă duc nici eu, să se ducă Titina!

- Să se ducă Leana, că e mai mare!, ziceam eu.

- Bine mă duc eu !, zicea Leana.

Dar Leana mai întârzia până să se ducă. Mama îşi pierdea răbdarea. Se întorcea spre ea şi zicea:

- Du-te, ducea-te-ai, învârtindu-te... !

Leana pleca învârtindu-se, în hazul nostru şi în necazul bietei noastre mame. Acum, când îmi aduc aminte cum o mai necăjeam, îmi pare foarte rău. A trăit săracă şi necăjită toată viaţa. A avut viaţă lungă, trăind 90 de ani. Tot Dumnezeu a avut grijă de ea, deşi nu se prea ducea la biserică, pentru că nu avea timp cu atâţia copii. Mâncam foarte multă ciorbă de lobodă, ştevie, roşii, şi ciuperci din pădure, şi fructe din livada de pruni. Se vede că erau bune, de a trăit sănătoasă până la adânci bătrâneţi. Şi, de fapt, chiar dacă nu se ducea la Biserică decât la Crăciun şi la Paşti, se închina in fiecare seară şi ţinea sărbătorile religioase. Azi, când văd câtă lume se îngrămădeşte pe la mănăstiri la moaştele sfinţilor, mai ales la moaştele Sfintei Parascheva, sărbătoare care este chiar astăzi când scriu aceste rânduri, unde, de frig şi de stat ore întregi la coadă, o femeie a murit, îmi vine să zic doar atât:

- Domnul Iisus Hristos a zis: „Milă vroiesc, nu jertfă”. Aceşti oameni se jertfesc.

Cel mai mult mă încânta omul care anunţa, dimineaţa devreme, anumite chemări la Sfatul Popular. Zicea:

- Băăă...! Mâine dimineaţă, la ora 8, să veniţi la Sfatul Popular, e şedinţă pe teme agricole, cum să muncim mai bine pentru CAP.-

Striga aşa de tare, că mă miram cum nu răguşea. Nu erau alte mijloace de informare. Dar bine zicea, pentru CAP, pentru conducerea lui, nicidecum pentru oameni...

Eu eram tare mândră că mă duc la şcoală la Drăgăşani. Mă şi vedeam ingineră şi că nu o să mai dau cu sapa niciodată. Fetele mai înstărite din sat, cum erau Lili lui Nică şi Sabina lui Papa, ziceau că nu e bună şcoala mea, că nu ies ingineră de acolo. Ele mergeau la Şcoala Medie, că aveau părinții altă situație, materială.

CAPITOLUL III

Adolescență...clipă trecătoare

Motto: „Prietenul adevărat este acela care te sfătuieşte de bine, nu acela care-ți laudă nebuniile." (André Gide)

A venit şi 15 septembrie l958.

Pe 14 septembrie am plecat pe jos 3o de kilometri, la Şcoala Profesională Hortiviticolă din Drăgăşani. Începea o nouă etapă din viața mea. Când am trecut prin sat spre Drumul Dealului şi Milovanu, nu era la nimeni lampa aprinsă. Era ora trei noaptea. Eu mă miram că pe ei nu-i interesează că eu plec „în lume", să-mi fac un viitor. Aş fi vrut să se scoale toți odată cu mine, şi să mă salute. Tata mergea îngândurat în fața mea. Nu ştiu la ce se gândea, dar eu eram foarte fericită. Mă şi vedeam ajunsă „mare" şi cu un viitor luminos.

În Dealul Mare mi-am luat la revedere de la părul care făcea pere pitulate. Am băut apă rece la fântâna din Milovanu, unde păşteam gâştele. Dar acum s-a terminat, nu mă mai duc pe câmp, acum o să ajung „mare", că plec din sat la oraş, să învăț carte, ca să nu mai dau dau cu sapa. Se lumina de ziuă şi pădurea avea un farmec deosebit. Razele soarelui pătrundeau printre runzele îngălbenite de toamnă ale copacilor. O ceață densă, luminată

de razele de dimineață ale soarelui, umplea de mister pădurea. Bureți de bubă ieşeau din pământ pe marginea potecii pe care mergeam. Tata mi-a zis că pot să mănânc bureți, că nu sunt otrăvitori. Am stat jos, în mijlocul potecii, şi am mâncat ceva. Deodată, pe lângă noi, a trecut un lup, bătrân, bătrân… Abia mergea şi nici nu ne-a băgat în seamă. Eu am crezut că e câine, dar tata a zis că de unde câine în mijlocul unei păduri aşezate pe 20 de hectare!? Asta a făcut să fie şi mai interesant. Am să povestesc şi eu copiilor din sat că am văzut, cu ochii mei, cum arată un lup. Cel din Scufița Roşie era mult mai urât prezentat. Tata a zis să fiu cuminte la şcoală şi să ascult de profesori.

După 30 de kilometri de mers pe jos, din care 18 kilometri de pădure, am ajuns, obosiți, la dormitorul unde trebuia să dormim peste noapte. Acolo, femeia de serviciu, Rodica, ne-a primit cu răutate şi suspiciune. A zis:

- Vai, dargă, dar mică mai eşti, tu nu ai ce căuta la această şcoală, aici se dă cu sapa!

- Nu-i nimic, zice tata, au primit-o şi pe ea, o să mai crească...

- Tu stai aici afară, că nu am voie să vă bag în dormitor până la ora l8!

- Dar e frig, nu s-ar putea să faceți o excepție? Am venit pe drum 30 de kilometri şi este obosită fata, lăsați-o să stea în dormitor! Acum de-abia e ora 10...

- Nu-mi faci dumneata ordine, te rog să pleci să o laşi aici, afară!

Tata a plecat. Se pusese o maşină prăfuită ce făcea legătura între Drăgăşani şi Uşurei. A plecat cu sufletul frânt de durere, văzând ce rea era această femeie. Ce fără suflet era! Cu ochii în lacrimi, m-am despărțit de tata şi am rămas, pe o bancă, în curtea dormitorului din strada Parcului nr.6. Mai târziu am aflat că această femeie fura din bagajele elevilor şi era venită tot să mă feresc de omul parvenit. Aşa era această femeie de serviciu, parvenită... Eu nu prea ştiam ce înseamnă acest cuvânt. Aşa ne ținea şi iarna în frig, dacă veneam mai devreme de acasă, când plecam pentru sfârşitul de săptămână. Eu zic că, dacă nu ai suflet, nu ai nimic. Mai târziu am îndrăznit să o spun la doamna dirigintă Iacob, şi a certat-o spunându-i să ne primească în dormitor imediat ce ajungem de pe drum. Dar de atunci nu am mai avut linişte, mereu mă alunga şi mă certa. Cu alte fete, care-i aduceau câte ceva de pe acasă, se purta altfel. Eu nu aveam ce să-i aduc, fiind foarte săraci.

La şcoală am fost primită bine. De fapt, această Şcoală Profesională Hortiviticolă din Drăgăşani a fost pentru mine ca o punte între copilărie şi maturitate. Ne dădea mâncare bună. Ne învățau carte profesori foarte buni, ca domnul Iacob, doamna Iacob, domnul Cruceachevici, Popescu, Stoica, Stoian etc. Aveam pedagogi buni, ca doamna Lileta, de la care am învățat

foarte multe. Ne spunea că, dacă ne spălăm pe picioare seara şi dacă ne aşezăm în pat de la ora 21, chiar dacă nu adormim imediat, dimineața ne sculăm mai odihniți. Am ținut minte toată viața. Dar cea mai bună la suflet era domnişoara Florica. Era magazineră. Când am fost trimisă la preventoriul din Odorheiu Secuiesc, m-a luat la dânsa în magazie şi m-a pus să aleg haine bune, să am acolo de îmbrăcat. Nu ştiu ce o mai face. Nu cred că mai trăieşte, dar sufletul ei bun mă urmăreşte şi acum. Iar Dumnezeu are grijă de oamenii buni. Mai aveam un pedagog, Boban. Era mai dur, dar pentru noi, elevii, era bun. Datorită lui ne feream să facem greşeli mari.

Dintre colegi îmi amintesc de Petria Florea, de Otilia, de Petcu, Emil Banță, Manuela...

Şcoala avea o fermă la Zăvideni. Seara, pedagogul mă ruga pe mine, fiind mai subțire, să intru în pod pe un geam, ca să iau ouă de la găinile care aveau cuib în podul fermei. Acolo erau butoaie pline cu stafide şi alte bunătăți, la care nu aveau acces decât tehnicienii fermei. Găinile îmi săreau în cap, dar eu, curajoasă, ieşeam cu poala plină de ouă şi pedagogul ne făcea omletă. Zicea că muncim destul ca să meritäm. Ne puneau să dăm cu sapa, dându-ne normă. Dacă nu terminam norma, ne amenințau că n-o să ne dea să mâncăm. Eu eram cam rebelă, îmi dădeam seama că ceva nu e în regulă cu această prea multă muncă, înțelegeam că trebuie să facem practică agricolă, dar nu să înlocuim muncitorii care trebuiau angajați să lucreze ferma. Am început să mă plâng la domnul profesor Popescu. M-a ascultat şi mi-a zis: „Lasă, tu să faci ce poți, dar să taci, să nu mai influențezi şi pe alții!”. Eu nu eram mulțumită de răspuns, că-mi părea rău de colegii mei. Ne duceau la muncă şi duminica. De fapt, regimul criminal comunist nu avea cunoştință despre Dumnezeu.

Într-o duminică de primăvară ne-a dus să semănăm ceapă. Ne-am vorbit toți ca să punem arpagicul cu rădăcinile în sus şi vârful în jos, aşa ca să boicotăm cumva, cu puterile noastre, faptul că ne punea să lucrăm duminica. Eu mă delectam privind şi simțind pământul reavăn şi cald sub razele blânde ale primăverii, mai rupeam şi rădăcinile de la arbagic şi îl puneam cu vârful în jos şi rădăcinile în sus. Mi se părea ceva important, că facem ceva bun, să-i învățăm minte! Peste două săptămâni, când ne-a dus din nou în acel loc să plantăm altceva, am rămas uimiți ce ceapă verde superfrumoasă răsărise din acel arpagic pus cu rădăcinile rupte şi cu vârful în jos. Nu ne venea să credem ochilor. Înseamnă că aşa este bine, să pui în pământ arpagicul.

Aşa au trecut trei ani de şcoală profesională, cu bune şi rele. Când am terminat, m-au repartizat la Ferma din comuna Guşoieni. Mă numeam elevă

practicantă. Nu ştiu ce însemna asta, dar acolo mă puneau să dau cu sapa. Cel mai rău era că mă întâlneam cu alţi oameni de la mine din sat, care lucrau cu ziua la fermă şi mă întrebau:

- Ce este, Titină, cu tine aici, eşti muncitoare? De ce dai cu sapa, nu ai făcut şcoală?

- Sunt elevă în practică, răspundeam eu, mândră, deşi mă supăra situaţia.

Când am mers acasă l-am întrebat pe tata:

- Tată, de ce dau cu sapa, dacă am învăţat carte? Nu ai spus tu să merg la şcoală ca să nu muncesc?

- Tu nu o să te tai la picior cu sapa, cum a făcut ieri mama ta, că tu ai carte.

- Dar eu vreau să scap de sapă că sunt de nevoie şi e grea sapa.

- O să scapi dacă o să te duci la fratele tău în Maramureş, şi o să te bage pe undeva în serviciu, că el e mare e profesor.

După un an de practică în agricultură, şcoala se transforma în tehnică şi ne dădea diplomă de tehnician cu înaltă calificare. Cuvinte goale, care nu ne foloseau la nimic.

Era iunie l963. Zi de vară caldă. Căldura juca în aer şi eu eram fericită, dar nu ştiam de ce. De fapt, eu toată viaţa am fost fericită fără un motiv anume. Aşa eram, fericită şi atunci, şi sunt şi acum, pentru lucruri simple. Adică fiindcă am vedere, fiindcă pot să merg, pot să ascult păsărelele etc., etc. Şi, dacă stai să te gândeşti, nici nu sunt lucruri simple. Sunt foarte importante, dar noi nu le mai luăm în seamă, credem că ni se cuvin.

Venisem la Şcoală la Drăgăşani să iau adeverinţă de absolvire a trei ani de profesională şi dovada că urmează un an de practică agricolă. Colegele mele, fiind mai voinice, îşi găsiseră câte un prieten, dar eu, deşi aveam l8 ani, arătam de vreo 13 ani, stăteam mai mult singură. Eu aş fi vrut să vorbesc cu vreun băiat, dar nu se uitau la mine, credeau că sunt mică. Când am sărbătorit majoratul, s-a dat o serbarem, şi profesorii au pregătit câţiva elevi să vorbească despre cât e de bine în comunism, ce condiţii minunate de viaţă oferă partidul elevilor şi, mai ales, celor de 18 ani, care sărbătoreau majoratul. La această şedinţă participau de la Sfatul Popular orăşenesc, de la UTC, etc. Pe mine nu m-au ales să vorbesc, deşi învăţam destul de bine. Atunci mi-a venit o idee. M-am pregătit singură, consultând ziarele vremii, de fapt numai „Scânteia” şi „Scânteia Tineretului”, că alte ziare nu existau. Au vorbit pe rând elevii pregătiţi de profesori, de fapt citeau ce le scriseseră profesorii pe hârtie. Nu aveau voie să se abată de la discursul

pregătit dinainte. Când s-a încheiat, şi când nimeni nu se mai aştepta că mai are cineva ceva de spus, au întrebat formal:

- Mai are cineva ceva de adăugat?

- Da, eu!, am zis, ridicându-mă în picioare.

A înghețat toată sala. Am început să vorbesc tare şi cu curaj. Am zis :

- Nu înțeleg de ce dăm cu sapa aşa de mult şi de ce nu se echivalează şcoala şi cu liceul, ca să putem da la facultate, că se spune că drumurile tineretului sunt deschise...

- Bine, bine, tovarăşa, o să discutăm despre aceste probleme altădată.

Diriginta m-a certat. A zis că cine m-a pus să vorbesc, dacă greşeam ceva. Eu eram mândră că m-am pus singură, aşa credeam eu că e democrația. Ce ştiam eu!?

Atunci am cunoscut un băiat din Drăgăşani, il chema Marian Giura. Mi se părea frumos, că era alb la față, şi el mi-a spus că nu îmi zice Titina, îmi zice Tina, că aşa e mai scurt şi mai frumos. Eu nu vorbeam cu băieți, fiind prea de nevoie. Dacă el insista, poate că ne împrieteneam. Am avut multe bilețele de la el, dar tatăl meu mi le-a rupt. A zis că nu are rost să le păstrez, dacă nu e prietenul meu. Nu ştiu ce o mai face acum.

*

Era 13 iunie l963. Soarele dogorea puternic şi pe băncile din parcul Drăgăşani era multă lume. Se sărbătorea Ziua grâului. Treceau spre stadionul oraşului fete cu cununi de grâu pe cap. Acolo urma să aibă loc o serbare. Eu stăteam singură pe o bancă din parcul oraşului, un parc mic, cu câțiva pomi şi o fântână arteziană, parc ce mi se părea că e cel mai frumos din lume. De fapt nu mai văzusem altul. A venit un băiat brunet şi slăbuț şi mi-a zis:

- Pot să stau şi eu pe banca asta lângă tine?

M-a cuprins dintrodată o bucurie de nedescris. Nu mai eram singură. Un suflet de om vroia să se aşeze chiar lângă mine. L-am privit şi nu-mi venea să cred ochilor. Parcă-l mai văzusem undeva, şi chiar aşa era. Era băiatul de la Casa de Cultură din Drăgăşani care citise poezii, alături de Gheorghe Tomozei, Dan Deşliu, Doru Moțoc, Traian D. Lungu etc. Îmi plăcea, dar îmi era şi frică. La fel ca în „Zburătorul" lui Eliade. Şi, tata, îmi spusese că niciodată să nu umblu eu după băieți. Să-i las să umble ei după mine. Eu să fiu încrezută. Dar acum nu mai aveam chef să fiu încrezută, pentru că mă simțeam chiar singură…

- Dar mai sunt bănci... i-am răspuns..., fiind timorată de traista cu ciuperci pe care o lăsase lângă mine pe bancă o femeie din satul meu...

- Mai sunt dar eu aici vreau să stau... zice, arătând spre traista cu ciuperci...

- Bine, faci ce vrei..

- De ce eşti supărată?

- Nu am cu cine să merg la serbare pe stadion...

- Nu-i nimic, lasă că mergi cu mine..

- De fapt, eu vă cunosc. Am fost la Casa de Cultură din Drăgăşani, aduse de la şcoala noastră, să ascultăm mai mulți poeți, şi eraţi şi dvs acolo...

- Da!? Mă bucur că mă cunoşti...

Am luat-o încet spre stadion. El, fiind din oraş, îl cunoştea toată lumea. Mi-a spus simplu că îl cheamă Florin şi că dă la facultate la Craiova. Acum trebuia să stea acasă să învețe, dar s-a plictisit şi a ieşit în oraş. Şi eu i-am spus că mă cheamă Titina, că sunt din satul Uşureim, şi suntem şapte frați. Am terminat Şcoala Profesională Hortiviticolă şi o să plec în Maramureş, unde este fratele meu professor, şi cred că o să fiu şi eu învățătoare. Acum avem un an de pracrtică agricolă şi eu o urmez ca învățătoare, şi apoi şcoala se transformă în tehnică, şi primim diplomă. Nici eu nu prea înțelegeam ce însemna asta, dar eram bucuroasă că-mi mai umplu timpul cu ceva, că acasă nu aveam ce face. Parcă ne cunoşteam de când lumea, totul era simplu şi uşor. Deci, în cinci minute i-am spus totul despre mine.

Mi-a spus că scrie poezii şi asta m-a fascinat că şi eu încercasem să scriu câteva versuri chiar prin clasa şasea. Prima mea poezie suna aşa: „Ce frumos e-n luna mai/ Când soarele străluceşte/ Când pădurea-i ca un rai /Şi salcâmul înfloreşte!“ Când i-am citit-o fratelui meu mai mare, a zis că asta nu e poezie, e o exclamație. Mie mi se părea că e genială. Mă şi vedeam ajunsă mare poetă. Dar, dacă fratele, pe care-l credeam cel mai deştept de pe pământ, a zis aşa, înseamnă că aşa este, şi nu am mai scris. Lui Florin nu am îndrăznit să-i spun nimic.Ziceam căm, dacă el este poet mare, o să râdă de mine. Mergând spre stadion, Florin se întâlnea cu prietenii, toți îl cunoşteau . Ii spuneau că e corupător de minore când l-au văzut cu mine, aşa o fată „de nevoie”. Trecând pe lângă un lan de porumbi care erau mai mari decât gardul, l-am rugat pe Florin să-mi rupă o frunză. Mi-a rupt şi mi-a dat-o, dar nu înțelegea ce fac cu ea. Am zis că aşa vreau să o țin în mână, să-mi treacă dorul de acasă, de porumbii din Sârbeana şi din Dadeşu. El, fiind poet m-a înțeles.

La Stadion m-am simțit mândră că am şi eu pe cineva cu care să stau. Fetele erau invidioase când m-au văzut cu un băiat. Era duminică, 13 iunie 1963, era ziua lui Florin, dar nu mi-a spus. Mai târziu am văzut că scrisese în agenda lui: azi, 13 iunie 1963, de ziua mea, am cunoscut o fată de la Uşurei. Are şapte frați o numesc «mărunțica câmpului» şi îmi va fi soție", A scris prima poezie pentru mine:

„Te-am cunoscut pe banca de lemn,
Gând aruncat peste apa uleioasă.
Aşteaptă râul, tăcut şi solemn
Cu mine să te-ntorci mireasă.

Cerul a aprins candelabre cu lumină coclită
Clopotul nopții a-nceput să bată
Apa în ramă de luncă, neclintită,
Aşteaptă să-ți fure chipul de fată…

Atunci mi-am dat seama ce mult mă iubeşte!. A fost dragoste la prima vedere.

Seara, după serbare, ne-am despărțit şi i-am spus că mâine plec la Uşurei şi apoi în Maramureş. El şi-a luat la revedere cu tristețe şi mi-a urat drum bun.

*

În ziua următoare am plecat acasă. Râul Beica curgea liniştit la vale, în el erau peştişori mici, pe mal erau iarbă verde şi flori. Stăteam pe o pătură pe malul râului şi visam. Au venit pe acolo Lili lui Nică, Isofina lui Stancu, Maria lui Şerban şi Doina lui Papa. Erau fete cu stare, care făcuseră Şcoala Medie din Drăgăşani şi erau tare încrezute. Când m-au văzut, s-au îndreptat spre mine şi au zis:

- Vai, dragă, nu te-am mai văzut de mult, ce faci?
- Am terminat şi eu şcoala...
- Ce şcoală, aia de săpătoare, păi ce faci tu cu şcoala asta?
- Mă duc la fratele meu, în Maramureş, unde este profesor, şi o să fiu învățătoare, că acolo e lipsă de cadre didactice.
- Vai, dragă, vorbeşti prostii, cum o să fii tu învățătoare!?

- Da, o să fiu! Şi zilele acestea, la Drăgăşani, am cunoscut un poet, care o să vină după mine, şi o să fie prietenul meu. Şi, cine ştie, poate chiar ne căsătorim...

-Asta le întrece pe toate, tu chiar eşti o naivă. Dacă vine cineva după o fată aceea, nu eşti tu! Tu nu te uiți la tine?!..

Mă priveau cu dispreț şi se uitau cum sunt îmbrăcată şi încălțată. De fapt, nici nu eram încălțată, eram desculță, pentru că îmi plăcea să simt pământul cu picioarele goale. Au plecat mândre de ele pe poteca de pe malul râului Beica, râul atât de drag mie.

Am rămas singură lângă râul care clipocea şi vântul adia uşor, ducând vorbele răutăcioase mai departe. Priveam iarba verde, florile, şi, mai ales, sălciile pletoase de pe malul Beicii. Mă gândeam ce o să fac eu în viață, pentru că ce le spusesem la aceste fete nici eu nu credeam. Dar, Dumnezeu, acolo sus, a notat undeva. Acum era vară, era soare, eram acasă cu mama şi cu tata, mă jucam cu frații, aşa că am lăsat grijile deoparte. Vorba lui tata, o să gândesc pe termen scurt. Voi vedea eu ce am să fac la momentul potrivit...

Fratele cel mare mi-a scris cum pot să ajung la el. Nu m-am dus singură. M-am dus la Mădulari, la prietena mea Ioncica, şi i-am spus ce vreau să fac. Ne-am hotărât amândouă să plecăm, în luna august, la Tarna Mare, graniță cu URSS, unde era fratele meu. Dar până atunci mai era, aşa că am petrecut fără grijă o vară superbă. Mă obişnuisem să-mi fac planuri pe termen scurt. Trăiam bucuria clipei. Asta m-a ajutat să supraviețuiesc, să trec cu seninătate peste toate greutățile vieții...

Ioncica era o fată mărunțică, avea mai mulți frați, semăna cu mine, de parcă eram două surori. Ea era mai ordonată ca mine şi mai grijulie. Asta ne-a folosit, mai ales mie. Eram amândouă sărace material, dar foarte naive şi bogate spiritual. Parcă eram două surori.

În toamnă, prin unu septembrie 1963, ne-am făcut bagajul sărăcăcios şi am plecat „în lume”. Am mers cu un tren personal, ruginit şi hodorogit, trei zile şi trei nopți, până am ajuns la Baia Mare. Un oraş complet necunoscut nouă, din Maramureş. Trenul alerga printre văi, munți, oraşe, toate necunoscute mie. Mai adormeam din când în când, dar grija plecării spre necunoscut era mare.

Mă gândeam la fratele meu, pe care-l consideram un fel de Dumnezeu care le ştie pe toate. În anul 1957 a plecat în armată. A făcut, la geniu, trei ani de armată, fără să vină vreodată acasă cu învoire. De fapt, era sătul de frații mai mici, pe care, el, fiind mai mare, îi crescuse. Mama, în anul 1958, în lipsa lui, a mai născut un frate, Sterică. Era alb şi frumos foc. Îl

iubeam ca pe o păpuşă vie cu care ne jucam. Era al optulea copil care se năştea şi speram să fie şi ultimul. Când s-a născut, mama a pus masa rotundă in mijlocul camerei, a adus o cană de apă şi a aprins o lumânare. Când s-a culcat, a stins lumânarea şi s-a închinat, rugându-se la Dumnezeu să-i spună în vis ce soartă va avea acest băieţel în vârstă de trei zile. Aşa se puneau „ursitorile", cum zicea mama, la fiecare copil născut. Dar la noi cei mari nu mai ţinea minte ce a visat… Eu eram curioasă să văd ce a visat. Dimineaţa, mama, s-a trezit tristă. A zis:

- Am visat urât, acest copil o să moară tânăr, aşa pe la 55 ani. Am visat că trecea pe drum o căruţă care avea în ea un junc tânăr, cu capul tăiat...

Junc înseamnă un bou mai matur. Mi-a părut rău de el, dar nu am crezut că va fi chiar aşa.

Acum, în anul 2013, când scriu la acest roman autobiografic, acel frate de 55 ani e la spital la Bucureşti, întubat, nu mai poate respira singur, şi are toate bolile pe el: cancer pulmonar, tuberculoză, astm etc., etc. Pe 1 septembrie 2013, la vârsta de 55 ani acest frate, Sterică, a murit, la Bucureşti, la Spitalul „Marius Nasta". Să mai zicem că nu există Dumnezeu?...

*

M-am trezit din visare. Ajunsesem cu trenul la Baia-Mare. Ne-am coborât şi mă uitam cu nesaţ la blocurile înalte şi la casele care mai scăpaseră de demolare. Era un oraş frumos, dar nu puteam acum să-l vizităm. Eram obosite şi îngrijorate.

Ne-am interesat cum ajungem în comuna Tarna Mare, graniţă cu URSS. Ne-au spus că nu sunt maşini de legătură, aşa că trebuie să mergem 40 de kilometri pe jos. Eu mai mersesem pe jos, aşa că nu m-am speriat, deşi eram foarte obosită după trei zile de mers cu trenul. Mă simţeam uşoară ca un fulg. Eram slabă şi nemâncată.

Am luat-o pe jos, mergeam ce mergeam, şi mai întrebam trecătorii unde este această comună. Stăteam jos pe iarbă verde şi mai mîncam ceva turtă din mălai cu un ou fiert. Beam apă rece şi mi se părea că este cea mai bună mâncare din lume. Nu eram obosită. Tot ce faci cu drag nu te oboseşte. Mă gândeam că ce bine o să fie în lume, ce bine o să fie când voi fi învăţătoare. La Uşurei nu aveam nicio speranţă. Când am ajuns la Tarna Mare, se îngâna ziua cu noaptea. Era o comună mare, locuită de oşeni. Casele erau acoperite, majoritatea, cu paie şi coceni. Oamenii purtau nişte

pantaloni largi din pânză albă. Totul era altfel, totul era nou, nu mai văzusem aşa ceva. Ne-a primit fratele meu. A zis că ne-a aranjat să locuim la o gazdă, cu numele de Doroş Iacob. Camera era spațioasă, cu privire spre grădina plină de pomi fructiferi. Am făcut o baie în lighean şi am adormit tun până dimineața. În ziua următoare am mers să vizităm şcoala unde vom fi învățătoare la clasa întâi. Nu mai aveam răbdare până să înceapă şcoala. Am vizitat împrejurimile. Am fost la Tarna Mare, aici unde eram noi era satul Valea Seacă. Am fost şi în satul Paulina, ce coincidență, numele semăna cu cel al moaşei mele din Uşurei – Paulina. Erau nişte peisaje de-ți tăiau respirația. Pe mine mă încânta totul.

Duminica am fost la horă în sat. Oşenii erau îmbrăcați cu gaci albi din pânză. Aveau cămăşi albe şi bete cu arnici. Jucau oşeneşte. Eu nu mai văzusem aşa ceva, şi mi se părea fantastic. Fratele ne-a spus că sunt nişte oameni duri şi răi la mânie. Să fim atente, că ei poartă cuțit la picior. Într-o seară ne-a invitat un oşean pe la el. Eram cu fratele. Ne-a adus pe masă brânză de oaie, pâine şi... pălincă. Era pălincă tare de Turț. Eu nu mai gustasem aşa ceva. Când ne-a pus în nişte păhărele, eu nu am ştiut că e aşa tare şi am gustat cu o înghițitură mai mare, credeam că e ca a noastră oltenească, țuică slabă. M-a ars pe gât de am simțit arsura o săptămână. Nenea mi-a şoptit că nu e bine să las în pahar, că există prejudecata la gazdă că-i las răul în casă. Noroc că sub masă era un borcan. Am profitat de neatenția gazdei şi am pus acolo pălinca. Aşa am procedat şi cu al doilea pahar. De-alungul anilor m-am obişnuit să gust, aşa cât un deget, un deț, sau un ştampel, cum ziceau ei, de pălincă de prune naturală, înainte de masă. Când am mai băut de a noastră, oltenească, mi s-a părut apă acră. Chiar i-am zis lui mama:

- Mamă, asta e apă acră, nu îmi mai place...

- Bine, muică, la noi aşa se face țuica, şi e mai bine, nu trebuie să te tâmpească de cap.

Mama era foarte mândră de țuica ei şi bine făcea. Unde mai este ea acum să-mi dea „apă acră”? Niciodată nu apreciem clipa.

*

Pe 15 septembrie fratele ne-a dus pe fiecare, adică pe mine şi pe Ioncica, în clasa pe care trebuia să o învățăm.m Copiii, pui de oşeni, erau albi şi frumoşi la față, cu dinți lipsă şi păr cârlionțat. Parcă erau nişte îngeraşi. Semănau cu îngerii din visul copilăriei mele. M-am întristat şi i-am spus fratelui meu că eu nu-i pot învăța carte că-mi sunt prea dragi. El a zis că

trebuie să mă fac serioasă. Aici nu merge cu joaca. Mă uitam la ei şi mă vedeam pe mine când eram mică. M-a cuprins o milă teribilă şi am zis că o să fiu bună, dar şi serioasă. Copiii m-au iubit din prima clipă. Mă jucam cu ei şi le povesteam multe întâmplări de pe la noi din Vâlcea. Nu mergeam la clasă fără material didactic. Când aveam o lecţie despre salcâm, ei se uitau cu mirare la mine. Mi-am dat seama că la ei nu se numea aşa. Se numea acăţ. Aveau multe regionalisme. La cartofi le spuneau crumpeni. Aşa că întotdeauna aduceam în clasă ramuri de salcâm şi câte un cartof. Vroiam să fiu o învăţătoare aşa cum mi-aş fi dorit eu când eram mică. O învăţătoare bună şi caldă...

Când a venit Paştele, directorul ne-a chemat pe toţi învăţătorii şi ne-a spus că, luni, după Paşti, fiind o zi religioasă, nu facem lecţii, dar să chemăm copiii, să-i ducem pe deal în excursie şi astfel să-i depărtăm, cumva, de Biserică. De ouă roşii nu putea fi vorba. Se ştie că acasă părinţii copiilor vopsesc ouă pe ascuns, dar noi să nu le permitem să aducă cu ei ouă roşii.

Eu, cum am rămas singură cu copiii, le-am spus că luni mergem în excusie pe deal, că o să privim cum se leagănă copacii în vânt, o să culegem flori, o să le spun poveşti din copilăria mea şi că fiecare să aducă un ou roşu, să ciocnim, dar să nu spună la nimeni, că nu e voie. Aşa s-a făcut că elevii mei au fugit de acasă şi, de dragul meu, au venit la şcoală. Eu credeam că directorul e mulţumit, dar nici vorbă. M-a chemat în cancelarie şi mi-a zis:

- Cum ai făcut, dragă, de au venit toţi elevii tăi în excursie? Poţi să-mi spui şi mie?

- Înseamnă că mă iubesc şi am metodă de convingere.

- Lasă, lasă vrăjeala, ai făcut tu ceva, cine ştie ce le-ai spus, cu ce i-ai atras.

- Nu am făcut nimic rău.

- Bine, o să vedem noi.

Până la urmă s-a aflat că au adus la şcoală ouă roşii. Numai culoarea roşie a ouălor ne înviora, că pe atunci era o mare lipsă de culoare. Noroc că Dumnezeu ne dădea culoare prin florile care ne înconjurau şi prin copaci…

Era ceva de neacceptat să permit copiilor să aducă ouă roşii în excursie, şi mi-au tăiat zece la sută din salariu. De fapt, nu m-am supărat prea tare, citisem eu undeva că nimeni nu se simte tulburat din cauza celorlalţi, ci numai din cauza lipsei sale de înţelegere. Înţelegerea greşită a realităţii care te înconjoară, spunea Osho.

Am aflat că acest director, Barbu, era colaborator al Securităţii. Pe atunci nu prea ştiam ce înseamnă acest lucru. Mai târziu mi-am dat seama, cu vârf şi îndesat.

*

Fratele meu nu a mai stat mult la acea şcoală din Tarna Mare. A plecat la Baia Mare, unde s-a căsătorit cu o fată, Ani, din Medieşul Aurit. Am rămas singură, cu prietena mea Ioncica, să îndurăm vitregiile vieții într-un sat uitat de lume, fără nicio ocrotire şi fără niciun sprijin. Dar pe noi nu ne interesa prea mult acest lucru. Făceam mâncare bună din nimic, priveam holdele de grâu şi porumb cum se legănau în vânt şi îmi aduceau aminte de satul meu, Uşurei, sat în care-mi petrecusem copilăria şi care semăna prin sărăcie cu Valea Seacă din această comună. Zilele treceau una după alta şi aşa am ajuns să duc copiii în clasa a treia. Mă iubeau mult, şi eu pe ei. Îmi aduceau la şcoală mărgele împletite de ei, iar eu îmi aduceam aminte de mărgelele mamei cusute pe cămăşile de in.

Aveam un elev tare prostuț, nu putea să învețe mai nimic. Nu avea ținere de minte. Oricât mă străduiam cu el, nu puteam să-i dau mai mult de nota cinci sau şase. Într-o zi, mi-a venit ideea să-i dau un şapte, chiar dacă nu merita, aşa ca să văd cum reacționează şi ca să-l încurajez. Le-am dat drumul în recreație. El a bătut aproape toți copiii. Zicea că nimeni nu mai e ca el, că e deştept, că a luat nota şapte. De atunci nu am mai făcut aşa experiență, dar am observat că şi la oamenii mari, la unii, e valabil acest lucru. Aveam o elevă care, dacă o scoteam la tablă, începea să plângă. Ca să o obişnuiesc cu tabla, într-o recreație am făcut cu ea exerciții la tablă, singură, fără elevii ceilalți, şi aşa am obişnuit-o.

Se anunța cu tam-tam că vine inspecție de la județ. Directorul făcea pe el de frică. Ne tot spunea cum să facem să iasă şcoala bine, că e onoarea lui în joc. Pe mine m-a atenționat să nu mai fac pe deşteapta, şi să nu mai povestesc alte lucruri elevilor decât strict ce este în carte. A venit inspecția la clasa mea. Erau doi bărbați încrezuți, că cine sunt ei, făceau pe serioşii, dar nu erau deloc. Eu aveam în acea zi de predat lecția Pădurea. Am predat lecția aşa cum mi-ar fi plăcut mie să-mi predea profesorii mei la şcoală:

- Copii, ia să-mi spuneți voi ce anotimp vă place mai mult?

- Toamna, zice unul.

- Poți să-mi spui şi de ce?

- Pentru că sunt strugurii copți şi alte multe fructe.

- Mie-mi place iarna, pentru că e zăpadă şi mă duc la săniuş, zice altul.

- Eu iubesc primăvara, zice Măriuca, pentru că înfloresc copacii, cresc ciupercile în pădure şi... gata!

- Eu iubesc vara, pentru că avem vacanță şi merg la scăldat.

- Eu iubesc primăvara, zice Ionel, pentru că înverzeşte pădurea...
- Care dintre voi a fost în pădure vara?
- Toți.
- Ce ați văzut, ce copaci cunoaşteți?
- Stejarul!
- Alunul!
- Mesteacănul!
- Salcâmul!

Îi antrenam pe toți în discuție, ca să nu se plictisească. Apoi le-am spus că şi noi azi vom face lecția Pădurea. Am scris pe tablă şi apoi i-am pus pe fiecare să citească din carte această lecție. Tot ce scosesem oral de la elevi se afla în lecția din carte pe care trebuia să le-o predau... Am fost felicitată. Ziceau inspectorii că sunt născută să fiu învățătoare, păcat că nu am studii. La noi în țară trebuia să fi prost cu diplomă. Eu eram deşteaptă fără diplomă, după cum se vedea treaba. Nici eu nu ştiu de unde mi-a venit ideea să predau aşa. Am făcut pur şi simplu cum mi-ar fi plăcut mie să-mi predea învățătorii şi profesorii mei. Eram lipsiți de cea mai elementară informație. Comunismul se construia cu prostie. După cât se vede, acum, după revoluție, e şi mai multă prostie. Însă cu bani poți să-ți cumperi o diplomă...

*

In timpul liber, eu cu Ioncica, prietena mea, mergeam pe dealuri, printre lanurile de grâu şi porumb şi visam la satele noastre dintre dealurile Vâlcii. Mai visam şi la nişte feți-frumoşi, care să vină să ne salveze din acest sat sărac, uitat de Dumnezeu, aproape de granița cu Ucraina. Ne duceam până aproape de graniță şi eram fericită când vedeam oameni dincolo de graniță. Ziceam că acum călătorim, cu imaginația, bineînțeles, în alte țări. Mi se părea un miracol să poți merge în altă țară. Numai granguri comuniști aveau voie. Propovăduiau dragostea de țară şi limba neamului nostru, iar ei îşi dădeau copiii la studii prin America... şi aveau maşini de lux străine. Noi nu am fost în stare nici să cumpărăm o Dacie...

Eu corespondam cu un băiat pe nume Fănel Negulescu, din Buzău. Nu-l cunoşteam personal, dar am văzut că şi-a dat adresa într-o revistă că vrea să corespondeze cu fete. I-am scris fără să-mi caut cuvintele. Aşa, simplu, cum gândeam eu. Mi-a răspuns şi pe fiecare săptămână primeam de la el o scrisoare lungă şi frumoasă. Asta s-a întâmplat pe când

eram la Drăgăşani. Prin scrisori ajunsesem să ne iubim, aşa, ca doi naivi care nu se cunosc. Îmi plăcea foarte mult de el. Mi-a trimis şi o fotografie de a lui, şi i-am trimis şi eu. I-am spus că sunt brunetă, cam micuță, şi că nu am mai vorbit cu băieți. Am cunoscut la Drăgăşani un poet, Florin, pentru câteva zile, dar atât. Cum i-am spus de acel băiat, mi-a scris că vine la Drăgăşani să ne cunoaştem personal. L-am aşteptat în gară şi ne-am plimbat prin oraş Parcă nu semăna cu cel din pozã. Imaginația mea o luase razna şi i-am zis: „Nu eşti tu Fănel!". „Vai, îmi pare rău că te-am dezamăgit, tu chiar eşti cum mi te-am imaginat! Uite îți scriu ceva ca să-mi recunoşti scrisul!" Fănel a scris ceva şi eu i-am spus: „Da, tu eşti Fănel."

De fapt, Fănel era un băiat bun şi drăguț. Când ne plimbam prin oraşul Drăgăşani, în vara anului 1963, ne-am întâlnit cu băiatul brunet, Florin, care mă condusese la stadion. Le-am făcut cunoştință şi l-am prezentat pe Fănel ca prietenul meu, iar pe Florin ca pe o cunoştință. Am stat toți pe bancă în parcul central din Drăgăşani. Florin era tăcut. Nu zicea nimic. Dintr-odată se ridică de pe bancă şi zice: „Mă duc acasă să învăț pentru facultate, viitorul nostru nu se construieşte stând pe bancă!"

Am rămas uimiți, şi eu, şi Fănel. Nu ştiam ce vroia să zică spunând despre viitorul nostru. Ba, a apăsat pe cuvântul *nostru*… Seara când l-am condus pe Fănel la tren, a venit şi el, şi s-a recomandat că e poet şi că învață pentru facultate. A stat până s-a pus trenul în mişcare, să fie sigur că Fănel a plecat. Fănel Negulescu, aşa îl chema, locuia atunci la Braşov, pe strada Toporaşului. A plecat îngândurat şi cu tristețea pe chip, întrebându-se ce să fie cu acest Florin. Aşa eram şi eu de nelămurită. Nici măcar nu mă sărutasem cu niciunul… Acum sunt la Valea Seacă şi mă delectez cu scrisorile primite de la Fănel. Nu-mi trebuie mult ca să fiu fericită. Dacă e soare, dacă iarba verde se leagănă în vânt, eu sunt fericită. Nu mai vorbesc de lanurile de grâu ce auresc în soare, ce impresie îmi produc. Dacă din ele se avântă spre cer o ciocârlie cântând, atunci imi dau lacrimile…

Capitolul IV

Pe când Poezia ținea de foame…

Motto:„Pesimistul vede dificultăți în orice oportunitate. Optimistul găseşte oportunități în orice dificultate.”
Winston Churchill

Florin, băiatul brunet pe care-l cunoscusem câteva zile în oraşul Drăgăşani, după ce m-a cunoscut s-a dus acasă şi le-a spus părinților că nu mai dă la facultate la Craiova, că a auzit el că la Baia Mare sunt mai multe locuri la Institutul Pedagogic de trei ani, şi merge acolo cu un coleg. Părinții s-au mirat de hotărârea aceasta bruscă a lui, dar l-au lăsat în pace. Nu bănuiau că el cunoscuse o fată despre care scrisese în agenda lui din 13 iunie l963 aşa: „Azi am cunoscut o fată. Mărunțica câmpului. O cheamă Titina. E tare frumoasă şi naivă. Are şapte frați, e din satul Uşurei, şi ea îmi va fi soție”. Tot atunci a scris şi poezia „Te-am cunoscut pe banca de lemn”.
Aşa că a mers la Baia Mare, unde a şi reuşit la facultate. După câteva luni, a început să mă caute prin comunele învecinate cu Baia Mare. Ştia că sunt învățătoare pe undeva, dar nu ştia unde. Şi aşa, din aproape în aproape, a aflat unde sunt. A mers pe jos 40 de kilometric, până în satul Valea Seacă din comuna Tarma-Mare.

Era o zi splendidă de vară când mă cheamă gazda şi imi spune că pe mine, aia mică, Ioncica era ceva mai răsărită, mă caută un băiat de prin părțile noastre. Când am auzit, am mărit paşii. Nu ştiam cine poate fi. Pe Florin îl uitasem cu totul. Când l-am văzut, obosit mort, mi-a fost milă de el şi am zis:

- Vai, dar cum ai mers tu, băiat de oraş, 40 de kilometri pe jos?

- Uite aşa am mers, de dragul tău... De ce ai plecat, că eu te iubesc...

Nu-mi venea să cred ochilor ce vedeam şi urechilor ce auzeam. Pe de altă parte, mă şi bucuram, că acolo eram tare străină. A spus că este în anul întâi la Institutul Pedagogic Baia Mare şi că la anul o să treacă la fără frecvență, şi va fi profesor cu mine la Valea Seacă.

- Bine, dar părinții tăi ce zic?

- Păi, sunt major, pot hotărî singur... Am 20 de ani...

- Pe părinții mei nu-i prea interesează de mine, suntem prea mulți şi ne-au pierdut numărul, ei doresc să ştie doar dacă suntem sănătoşi şi cam

atât, dar voi, dacă sunteți doar doi copii la părinți, bănuiesc că şi pretențiile sunt altfel...

- Eu doar atâta ştiu că te iubesc şi vreau să fiu alături de tine, restul nu contează...

Eram şi bucuroasă şi speriată.

Florin şi-a luat cu chirie o cameră la un oşean, nu departe de mine şi prietena mea. Stătea acolo sâmbăta şi duminica, şi mai ales în zilele în care lipsea de la facultate. De fapt, începuse să lipsească mult mai des de la cursuri, şi asta mă îngrijora.

Când a avut la facultate o reuniune cu dans m-a invitat şi pe mine. Am intrat într-o sală luminată feeric, colorată cu baloane verzi, albastre, roşii, atârnate de tavan şi pline cu confetti. Colegele lui mi s-au părut nişte zâne, aşa erau de frumos îmbrăcate şi erau foarte frumoase. Eu i-am spus lui Florin că, dacă aş fi în locul lui, aş alege pe oricare fată de acolo, nu aş umbla ca nebunul după o fată săracă de la țară, cu opt frați, cum eram eu. El a zis că eu sunt cea mai frumoasă şi nu-i trebuie niciuna de acolo. M-am mirat de hotărârea lui. Eu eram amețită de ce vedeam. Mi se părea totul în jur fascinant, nu mai văzusem aşa ceva.

În anul doi, Florin a trecut la Fără Frecvență şi s-a angajat profesor de limba română la clasa a şasea. L-au angajat imediat, ba se mirau ce căuta el acolo, care era student la facultate. Restul cadrelor didactice erau cam fără studii, dar nu aveau de ales. Nimeni nu venea în acel sat pierdut de lume, fără cele mai elementare condiții de viață. Mi-e îmi plăcea foarte mult. Casele erau acoperite cu paie, oamenii erau aspri, dar erau şi buni. Eu mă delectam cu lanurile de grâu ce unduiau în soare, cu zâmbetul nevinovat al copiilor, mi se părea un miracol ce mi se întâmplă. Florin a luat cameră cu chirie la un oşean. Eu stăteam cu prietena mea Ioncica, nici nu mă gândeam la altceva. Ea mă invidia cât de norocoasă sunt. Mă delectam în continuare cu scrisorile primite de la Fănel. Nu i-am spus deocamdată nimic lui Fănel, îmi era teamă că porneşte spre Valea Seacă. Ba citeam scrisorile lui şi lui Florin. El mă privea cu înțelegere şi râdea de naivitatea mea, cât suflet puneam în cuvintele lui Fănel venite prin scrisori.

Din ce în ce mai greu pleca Florin de la Valea Seacă la Baia Mare să dea exemenele. A scris cu mare durere poezia „Despărțire”:

„S-au ciocnit două stânci ca două valuri în amurg
Şi eu am țâşnit ca o flacără,
Metaforă a unei nopți în care iubita
A asuns în sân izvoarele fântânii,
Să nu o mai aştept...

O picătură de rouă ne-a luminat drumul
Şi eu am plecat prin câmpul de levănțică
Îmbătat de stelele unei înserări fără nume,
Iar tu te-ai strecurat, nevăzută între două fire de iarbă
Tăindu-mi calea
în care greierii au amuțit...”

Îmi citeşte poezia şi mie nu-mi vine să cred că cineva ca el mă iubeşte aşa de mult. Eram mai mult speriată decât fericită...

*

Se pusese o rată hodorogită, la fel ca cea de la Uşurei. Această rată nu venea mereu. El se ruga să nu vină rata, ca să nu plece de lângă mine. Trebuia să meargă la facultate, să-şi dea examenele. Eu îl încurajam şi spuneam că aş da orice să fiu şi eu la facultate. Dar şcoala mea, chiar dacă se transformă, după un an de practică, în tehnică, nu o echivalează cu liceul, şi nu pot da la facultate. Cei care studiau la facultate mi se păreau supraoameni. Dar aşa se întâmplă în viață, cei care nu pot face facultate ar vrea, şi cei care pot nu vor. Prin luna martie a anului l964, într-o dimineață, aşteptând rata care nu mai venea, Florin era tare bucuros că nu venea. Când a văzut, totuşi, luminile ratei, a îngălbenit şi era să leşine. Atunci mi-am dat seama că nu mai poate trăi fără mine şi i-am spus:

- Hai, dracu’, să ne căsătorim decât să moară un om pentru mine, mai bine ne căsătorim. ..

Eu nu prea ştiam ce e dragostea. Vroiam să-mi fac lenjerie de pat, să fac Liceul Pedagogic, doar tata îmi spusese ca să nu-mi cânte niciodată cocoşul pe gardul vreunui bărbat.

- Cum!? Vrei tu asta?!, a zis Florin.

- Păi ce să fac cu tine, nu vreau să mori... Şi apoi, dacă ne căsătorim, trebuie să te laşi şi de fumat, mie nu-mi plac oamenii care se autodistrug prin fumat...

- Bine, fac ce vrei tu, numai să ne căsătorim. Te iubesc nespus de mult şi ai să vezi că n-o să te dezamăgesc...

Eu nu ştiam ce vreau. Aveam sentimente confuze. I-am spus şi lui că vroiam să-mi fac o situație, să învăț carte, să-mi fac lenjerii de pat, că aşa-mi spusese tata, că niciodată să nu-mi cânte cocoşul pe gardul bărbatului, să-mi fac eu o situație a mea, şi după aceea să mă mărit. Tot tata zicea că nu pot

şti ce vicii ascunse are băiatul cu care o să mă mărit, aşa că mai întâi trebuie să-mi fac eu o situaţie şi abia după aceea să mă mărit, că, dacă se întâmplă ceva, să am eu baza mea materială din care să pot trăi, nu e bine să depinzi de nimeni...

Am hotărât să-i scriu lui tata, că mama mea era analfabetă, dar tata îi citea scrisoarea. Am scris şi lui Fănel. Florin a zis că el nu scrie la părinți, care nici nu ştiu că s-a trecut la Fără Frecvență. Ei au nişte principii de viață pe care le respectă cu strictețe şi nu ar accepta aşa ceva. Eu m-am cam speriat, dar nu aveam ce să fac, trebuia să rezolv cumva cu acest băiat, care murea după mine. Murea la propriu. De fapt, îmi spusese cândva o femeie foarte bătrână că, atunci când mă mărit, să iau unul care stă numai în genunchi pentru mine, că după căsătorie se schimbă şi se ridică în picioare, ba unii mai şi fug. Eu nu umblam după băieți, dar umblau ei după mine. De fapt, aşa şi trebuie. Azi viața s-a schimbat, merge fata la băiat. Cu cât umbli mai mult după un băiat, cu atât fuge de tine. I-am scris lui Fănel o scrisoare lungă şi i-am povestit despre Florin. El s-a întristat şi mi-a scris aşa:

„Iată-ne şi la sfârşitul unui drum, dar nu un drum oarecare, un drum al unei prietenii în care, mai ales eu, îmi pusesem toată speranța. Tu ai crezut că inima mea este ca o tablă pe care scrii şi apoi ştergi cu buretele totul... Dar eu te înțeleg. Dacă tu vei fi fericită cu el, atunci şi eu voi fi fericit. Adio!”

Aşa de mult m-a impresionat această scrisoare de la Fănel, că am plâns şi i-am spus lui Florin că nu vreau să mă mai mărit. El a râs şi a zis că are răbdare cu mine. Că eu gândesc idealist, viața e mult mai complicată, că eu sunt mai naivă şi el trebuie să aibă grijă de mine. Aceste cuvinte m-au pus pe gânduri. La mine totul părea simplu. Eu şi acum cred că noi, oamenii, facem ca viața să fie complicată. Eu zic să primim cu drag tot ce ne trimite Dumnezeu, că, de multe ori, El ştie mai bine ce vrem, decât ştim noi...

*

Venise primăvara lui 1964. Era aşa de frumos la Valea Seacă! Alergam cu Florin prin porumbi, grâu şi prin livezile de pruni şi de cireş. Nu mă interesa că nu aveam aproape nimic material, adică lenjerie, casă, bani etc., etc... Prunii înfloriți imi aduceau aminte de livada mea de pruni în care copilărisem...

Eram fascinată de livada de pruni. Primăvara prunii înfloreau alb, iar iarba verde contrasta puternic. Creşteau bureți de prun, pe care mama mă trimitea să îi culeg. Eram tare bucuroasă când, la poalele unui prun, dădeam

iarba la o parte şi găseam ciupercile albe şi cărnoase. Păsările ciripeau de mama focului. Vara asistam cum prunele mici începeau să crească. Toamna se coceau, erau dulci, altele mai acrişoare. Turtureaua cânta până târziu în toamnă, după care dispărea. Nu ştiam unde. Mai târziu am aflat că se ducea în ţările calde. Iarna copacii păreau în floare cu crengile lor ninse, iar eu întotdeauna mă gândeam la primăvară...

Am plecat din sat pe la vârsta de 14 ani. De câte ori mă întorc, nu pot să nu vizitez livada de pruni.

Într-o toamnă, prin luna noiembrie, priveam prunii care-mi spuneau atâtea amintiri. O frunză cădea, cu legănări nesigure spre pământ. Păsările amuţiseră. Casa părintească stă să cadă. Părinţii nu mai sunt. O femeie mă întreabă mirată: „Ce cauţi în livada cu pruni, că doar nu mai sunt prune?”...

Pe 1 mai 1964 ne-am căsătorit. Am fost la Sfatul Popular din comuna Tarna Mare, judeţul Maramureş, şi am ridicat Certificatul de căsătorie. A început să plouă, o ploaie caldă, deasă şi măruntă.

Ca să marcăm şi noi cumva acest eveniment, am mers la o învăţătoare pensionară din Valea Seacă, de unde am cumpărat, cu zece lei, un kilogram de vin. Ba, învăţătoarea ne-a cântat şi la pian. Împreună cu prietena mea Ioncica, din Mădulari, am ciocnit câte un pahar de vin. Aceasta a fost nunta mea. Florin a zis că în astfel de situaţii ar trebui să avem şi verighete, dar noi nu aveam aur şi niciun fel de metal ca să facem verighete, aşa că el a luat un fir verde, frumos, de iarbă, şi mi l-a pus pe deget, în loc de verighetă. Şi-a pus şi el pe deget iarbă...

Mai târziu când povesteam unor prieteni cum a fost nunta noastră, vedeam că li se umezeau ochii de lacrimi şi-mi spuneau că ar da orice ca şi ei să fi avut o asemenea fericire, să aibă aşa o nuntă simplă. Mie mi-ar fi plăcut să am rochie albă, să se ocupe şi de mine cineva, cum am văzut că se ocupau de alte mirese. Dar mai bine aşa. Ar fi fost prea frumos şi eu nu suportam atâta fericire. Mult timp am plâns când vedeam o mireasă... La vederea unei nunţi, aveam nostalgia unor vise înăbuşite...

Într-o după amiază stând pe iarbă în curtea Bisericii din Valea Seacă, fiind în vacanţa de primăvară, când câmpul era plin de florile galbene ale păpădiilor şi soarele îşi strecura sulițele razelor printre crengile prunilor, Florin mi-a citit o povestire pe care o scrisese pentru noi pe un caiet şcolar. Era în primăvara anului 1964. Iunie:

„Venise cu şcoala la Casa de Cultură din oraşul podgorean Drăgăşani. Sala era arhiplină cu elevii de la cele două licee din localitate. Printre ei şi câţiva profesori care-şi ocupaseră locurile în primele rânduri. Era un

eveniment deosebit. Venise în oraşul lor un grup de scriitori de la Bucureşti. Până la începerea evenimentului cultural, sala vibra de discuțiile elevilor. Un murmur uniform ajungea şi de după cortina din catifea de culoarea vişinei putrede, acolo unde se aşezaseră pe scaune, în jurul unor mese scunde, cei trei scriitori din Bucureşti, unul din capitala regiunii Argeş şi celălalt din oraşul învecinat. În mijlocul lor se afla profesorul Istoceascu moderatorul evenimentului.La un moment dat a bătut gongul. Sala s-a liniştit şi încet cortina s-a deschis. Un ropot de aplauze a spart liniştea care se aşternuse. De la masa din centrul scenei, cu microfonul stației de amplificare, s-a ridicat profesorul de română de la Liceul Teoretic.

- Dragi elevi, profesori şi concetățeni, vă rog să-mi dați voie să urez bun venit în oraşul natal al lui Gib I. Mihăescu, scriitorilor: Francisc Munteanu, Dan Deşliu, Ion Bănuță, Dan Rotaru, Gheorghe Tomozei, Traian D. Lungu, Doru Moțoc. Urmează să sosească de la Piteşti şi tânărul poet, născut în oraşul nostru, Al. Florin Țene.

Un ropot de aplauze a acoperit ultimele cuvinte ale profesorului.

Fiecare scriitor, pe rând, a vorbit despre laboratorul său de creație şi a citit din opera lui. Între timp, pe scenă, a apărut un tânăr slab şi brunet, pe fața căruia se vedea emoția şi oboseala pricinuite de venirea precipitată de la gară.

- Dragi spectatori! Ne bucurăm că a venit de la Găvana, Piteşti, unde face practica de tehnoredactor, poetul drăgăşenean Al. Florin Țene.

Ropotul de aplauze a acoperit cuvintele Titinei Nica, elevă la Liceul Agricol, pe care dorea să i le spună colegei de alături, Ioncica...

- Tovarăşe Țene, vă rugăm să ne citiți câteva poezii din creația dumneavoastră...

Băiatul ars de soare s-a ridicat de pe scaunul pe care fusese invitat să stea şi a început să citească dintr-o antologie în care avea incluse câteva poeme. O linişte profundă s-a lăsat peste sala care devenise neîncăpătoare.

Eu m-am născut când...

Eu m-am născut când casă nu aveam
ea ardea mistuindu-se în flăcări.
Şi cerul purpuriu ardea
şi tot pământul.

Pecetea morții din război
Fumul o purta-n văzduh.

Printre bârne arse
Cruci căzute în moloz.

Jucărie am avut o capsă de cartuş
Şi-n loc de gâze gloanţele şuierând prin văzduh.
Aerul morţii l-am respirat întâi
Cu fum înecăcios de bombe-ncendiare.

Nu, nu mai vrem să se nască,
Copii în iadul morţii
Având sub căpătâi în loc de pernă
O cărămidă afumată sau o cască de soldat.
Nu, nu mai vrem!

După ce a citit, aplauzele s-au revărsat precum apele Oltului peste brazdele proaspăt însămânţate când le inundă.

- E drăguţ băiatul!, s-a adresat Titina către colega Ioncica.
- Asta vroiai să-mi spui adineauri?
- Da!

După acest eveniment, liniştea, specifică oraşului de provincie, s-a aşternut din nou. Al. Florin Ţene a plecat la Piteşti, să-şi continue practica, iar Titina adormea cu visul ei în clădirea internatului de pe strada Parcului nr.6. Nici nu bănuia că, nici peste doi ani, destinele lor se vor uni...

Erau zilele când fontele încinse ale soarelui în amiază amorţeau oraşul. Căldura juca în aer. Nici ţipenie de om nu mai se vedea după orele prânzului. Toate magazinele erau închise. Doar Braseria din faţa Bisericii, construită de legionari, şi Restaurantul «Podgoria» erau deschise. În ele erau gestionarii care luau câte un şnaps înainte de a pleca acasă sau ţărani care beau câte o bere în aşteptarea autobuzelor ce plecau spre comunele lor. Cu miros de băutură acră amestecat cu fum de mahoarcă «Naţionale» îi întimpinau pe clienţi aceste localuri «selecte», din centrul oraşului în care existase pe vremuri «La Grandiflora», restaurantul evocat de autorul romanului «Rusoaica».

Vacanţa mare, mult aşteptată de elevi, a sosit. Dar nu pentru toţi. Elevii de la Liceul Agricol se duceau zilnic, până în august, la ferma din Prundeni, la lucru.

În acest timp Florin s-a dus acasă, pentru a-şi petrece vacanţa mare. Se ducea la Olt, făcea plaje, înota alături de foştii colegi şi colege. Uneori

mergea cu câte un grup până la halta Călina şi de acolo se întorceau înot la plaja din oraşul viilor, plină de tinerii veniți acasă de la şcoli şi facultăți.

Într-o duminică, 13 iunie 1963, de ziua lui de naştere, pe când organele raionale organizaseră «Festivalul portului şi cântecului național», Alexandru-Florin a ieşit în oraş. Difuzoarele, instalate pe ferestrele Primăriei din fața Parcului Central, transmiteau cântece de genul «Floare albastră, floare de nu mă uita», în timp ce grupuri de dansatori din raion, îmbrăcați în costume naționale, defilau prin fața Primăriei îndreptându-se spre stadion unde avea loc un spectacol folcloric. De atâta plimbare prin oraş, a căutat o bancă liberă în parc, cu fața spre strada pe unde defilau grupurile de dansatori.

- Este liber aici, păpuşico?

- Nu vedeți că este un coş cu ciuperci?!, i-a răspuns brunețica cu breton ce-i acoperea, pe jumătate, fruntea.

- Văd, domnişoară! E al dumneavoastră?

- Nu! O femeie de la mine din sat l-a lăsat. Ea s-a dus să mai cumpere câte ceva…, a răspuns cu sinceritate eleva îmbrăcată în uniforma albastră şi cu un guleraş alb la gât.

Alexandru-Florin a mutat coşul şi s-a aşezat lângă fata care avea în mână «Decameronul».

- Citeşti această carte?

- Da! În lipsă de altceva… De fapt nu ştiu ce cuprinde, am în ea o oglindă, cartea mi-au dat-o colegele… Ele au fiecare câte un băiat cu care s-au dus la Stadion, eu nu am, că nu se uită la mine băieții, cred că sunt prea mică, deşi am aproape 19 ani…

- Nu fi supărată! Vom merge împreună!

- Bine! Dar trebuie să o aşteptăm pe țața Marița, să-şi ia coşul.

- La ce liceu eşti elevă?, a întrebat-o cu timiditate Alexandru.-Florin.

- Am terminat liceul anul acesta. Adică Şcoala Tehnică Horticolă, care nu ştiu dacă se echivalează cu liceul. Dacă nu, o să-l fac…

- Felicitări!

După o tăcere nu prea îndelungată fata a început să se destăinuie.

- Eu vă cunosc. Sunteți poet.V-am văzut acum o lună pe scena Casei de Cultură.

- Ooo…Mă bucur! Dar cum te cheamă?

- Titina!

- Pe mine, Alexandru şi Florin..

Şi-au dat mâinile. La atingerea lor un fior le-a străbătut tot corpul.

Între timp a venit şi femeia care lăsase coşul pe bancă lângă Titina.

- Fa, Titina, io plec, că nu mai e mult până la rată. Ce să le spun, fa, la ai tăi?

Femeia îl privea pe sub sprâncene pe Florin. Îşi înoadă baticul înflorat sub bărbie şi vrea să plece…

- Să le spui că mai am două săptămâni de practică şi apoi iau Diploma. Banii de pe practică îi aduc acasă pentru a cumpăra mâncare fraților mai mici.

- Bine! Să ai grije pe-aci…

-Am, țață Măriță.

Femeia a plecat după ce şi-a pus colacul pe cap şi peste el coşul. Florin a privit-o cum se îndepărta mergând pe trotuar în sus, şi această imagine i-a rămas întipărită, comparând-o cu o statuie dedicată țărăncii. Mai târziu a scris o poezie pornind de la acest episod.

- Spuneai că vrei să mergem la Stadion, să vedem serbarea!

- Mergem!

S-au ridicat de pe bancă şi au luat-o pe drumul ce ducea la Olt. Era acelaşi care ajungea şi la Stadion. Mergeau unul lângă altul, tăcuți. Şiruri de locuitori ai oraşului se îndreptau spre locul unde se desfăşura Festivalul.

- Salut, Sandule! Eşti corupător de minore?, îl salutau foşti colegi, trecând pe lângă cei doi.

- Salut, Bebe!

Florin a vrut să o ia de mână pe Titina. Timidă, şi-a retras discret brațul. Aproape de Stadion a mai încercat odată. De data aceasta, mânuța mică a fetei a rămas în palma băiatului. O bucurie şi un sentiment pe care nu l-a mai cunoscut până atunci l-au cuprins.

Au asistat la întreg spectacolul de pe scena instalată chiar pe gazon.Alexandru Florin a simțit că se îndrăgosteşte de această făptură brunetă şi firavă.

După spectacol s-au întors în centru şi de acolo spre dormitorul fetelor, din strada Parcului, care nu era departe de casa familiei Țene, care se afla pe strada Parcului nr.6. Înainte de a se despărți, au stabilit ca în fiecare seară să se întâlnească.

- Numai două zile, domnule Florin, după aceea plecăm la ferma din Prundeni, şi acolo dormim.

- E bine şi aşa! De fapt, am mult de învățat pentru admitere la facultate, la Filologie. Că n-o să rămân doar cu Şcoala Tehnică Tipografică pe care am absolvit-o.

- Foarte bine.

- Dar... tu, după ce iei Diploma de tehnician, ce vei face?

- Mă duc la fratele meu în Maramureş. Este director la o şcoală, şi mă fac învățătoare.

Ajunşi la poarta curții unde era clădirea internatului, s-au oprit față în față. Tăceau. Florin ar fi dorit să o sărute, dar nu îndrăznea. Timiditatea pusese stăpânire pe el.

Au mai discutat despre ce vor face fiecare în viitor, Florin chiar i-a promis că, dacă ajunge poet mare, îi face o casă frumoasă.

- Tu, dacă nu doreşti să fim soț şi soție, eu tot o să-ți fac o casă mare. Şi te las liberă...

Titina tăcea. Obrajii înroşiți îi trădau emoțiile. Se gândea că de ce să-i facă o casă, dacă o lasă singură..., şi cum de se gândeşte aşa repede la a fi soț şi soție, doar de-abia se cunosc...

Niciunul n-ar fi dorit să se despartă. Însă, colegele întorcându-se de prin oraş, ironizând-o, au făcut-o pe Titina să-i întindă mâna şi să-şi ia la revedere de la băiat.

- Când ne mai întâlnim?

- Mâine, la ora 18!, îi strigă din curte, apoi fata a dispărut după colțul clădirii.

Până la ora întâlnirii, Florin învăța pentru facultate. Dar de multe ori gândul îi fugea la fata brunetă cu breton. Apoi la examenul de admitere. „Învățământul acesta ne transformă în aparate de înregistrat. Adevărate magnetofoane! Nicio logică, nicio interpretare şi analiză proprie. Ne cere totul ca-n carte. Cu punct şi virgulă.”, gândea, uneori, Florin.

A doua zi s-au întîlnit din nou. Titina i-a spus că fetele o ironizau că au văzut-o pentru prima dată cu un băiat. Florin i-a spus că nu vor sta mult în oraş, deşi el ar sta toată noaptea dacă s-ar putea, pentru că fetele care stau mult în oraş, mai ales noaptea, sunt considerate că nu sunt cuminți, şi nu vrea acest lucru, Doamne fereşte… Aşa că, pe la ora 20, când soarele era spre asfințit, s-au despărțit… La amândoi se simțea emoția despărțirii, dar Florin nu a îndrăznit să o sărute… În gândul lui, această fetiță firavă va fi a lui pentru toată viața. Se gândea că o s-o educe şi o să o modeleze, precum Pygmalion, sculptorul grec…

De fapt, era vară şi, printre plimbările la Olt cu prietenii lui, învăța pentru facultate.

La două zile se scula la trei noaptea pentru a se ducea, în locul mamei sale, să stea la coadă, pentru a lua porția de pâine pe cartelă. Dacă întârzia, rămânea fără pâine familia întreagă: mama, tata şi sora. Acolo, la rând, aştepta până la ora şapte, până venea pâinea. Tot atunci auzea discuțiile

oamenilor nemulțumiți de această situație. Criticau milițienii şi alți activişti de partid, care intrau prin spate şi luau pâine, fără să stea la rând. Unii vorbeau că aceştia nici nu plăteau. „Poate de aceea vânzătoarea nu ne mai dădea restul", gândea Florin, stând ore întregi la rând. Tot atunci s-au născut, păstrate în memorie, poeziile care au făcut obiectul volumului de debut „Ochi deschis", pe care, în anul l974, l-a publicat la Editura Litera, la Radu Albala.

Titina l-a anunțat că încă nu pleacă, mai are ceva de lămurit cu practica, şi aşa că s-au mai întîlnit câteva seri la rând în parcul din spatele Casei de Cultură. În ultima seară, înainte de a pleca Titina la Uşurei, Florin i-a citit poezia pe care i-a dedicat-o:

Farmec

În grădina mea se adună
Zânele în nopți cu lună
Şi se prind de mâini încet
Lin săltând în menuet.

Eu, cuprins de nerăbdare,
Stau cu umbra în aşteptare,
Închid ochii, deschid ochii,
În vârtejul alb de rochii.

Mai apoi, din feerie
Gândul ş-ar dori soție,
Însă zânele prind veste
Şi se mută în poveste.

Fata a ascultat în tăcere, după care i-a luat mâna în mânuța ei drept mulțumire.

- Frumoasă! Dar, oare, merit eu să-mi dedici o poezie!?

- Nu una, draga mea, ci toate volumele pe care le voi scrie de-acum înainte. Ține hârtia!

Titina a luat poezia, a împăturit-o cu grijă, şi a băgat-o în buzunarul uniformei.

Ca niciodată, în seara aceea, Titina a întârziat de la internat. Fiecare şi-au povestit întâmplări din viaţă şi au vorbit despre familiile lor.

Pe drumul de întoarcere Florin a luat-o de mână. Se întunecase şi luna plină arunca razele ei reci peste cei doi îndrăgostiţi.

- Vezi, Titina, puzderia de stele!?

- Da! E o minune universul acesta! Şi pe mine mă fascinează. Toată noaptea o să ţin minte cum fratele meu mai mare, nenea, m-a trezit noaptea să-mi arate o eclipsă de lună. Suntem atât de mici faţă de univers!

- Vrei să ne alegem o stea a noastră? Şi, când vom fi departe, să o privim, şi să ne gândim unul la altul…

- Da! Ce frumos!

S-au oprit şi au privit la cerul înstelat.

-Vrei să fie prima stea de la proţapul Carului Mare? Uite, acolo, spre stânga!

- Da, o văd! Bine. Ea este steaua noastră!

Florin s-a apropiat de Titina, şi aceasta s-a lipit de el, ţinându-l de mână. Un sărut prelung a pecetluit „botezul" stelei lor. Această stea o vom privi împreună toată viaţa şi ne va purta noroc…

S-au despărţit în poarta internatului. Florin a încercat să o sărute din nou.

- Nu! Te rog, nu! Poate ne văd fetele. Sunt aşa de bârfitoare…

Florin a înţeles, i-a sărutat mâna şi, înainte de a se despărţi, i-a spus:

- O să ne mai vedem, precis...

*

Împrejurări independente de voinţa lor cei doi nu s-au mai întâlnit în acea vară. Florin a luat examenul la facultate în oraşul din nordul ţării. S-a înscris acolo, ştiind că Titina se duce la fratele ei pentru a se angaja învăţătoare.

Între timp, Florin a publicat câteva poezii într-o revistă din Banat şi în alta din Iaşi. Nu mai avea nicio veste de la Titina. Gândul lui era numai la ea..Însă, cu ajutorul unor prieteni din comuna ei a aflat în ce comună din Maramureş este fratele ei director de şcoală. Această veste l-a bucurat pe tânăr.

În oraşul de la poalele Dealului Viilor, tocăliile începuseră să bată. Semn că toamna se apropia.

Florin era nerăbdător să vină sfârşitul lui septembrie pentru a pleca la Baia Mare. Încă, împreună cu prietenii, făceau baie la Olt. Seara se plimbau pe bulevardul din centrul oraşului, unde un locotenent de securitate, cu motocicleta lui, se urca pe trotuar, să sperie fetele. Din această cauză,

împreună cu Viorel, Bebe şi Liviu, căutau liniştea de pe strada cu castani. Se plimbau discutând literatură şi uneori despre fete. Unele frunze ale copacilor începuseră să capete culoarea lămâii.

- Ai observat, Florine, că nu mai bat clopotele în oraşul nostru? De ani de zile nu mai bat. Nici toaca...

- Da, da... acum realizez, Bebe, acest fapt.

- Mi-a spus părintele Sachelarie că au primit ordin de la partid, că nu mai au voie să tragă clopotele şi nici toaca să bată.

- Comuniştii ăştia, sunt atei de tot...

- Mai rău! N-ai auzit ce-au făut în satele din sudul regiunii?

- Nu!

-Au împuşcat pe ţăranii care n-au vrut să se înscrie în CAP. Unii se ascunseseră în clăile de fân, alţii în pătule, în fânare, chiar şi în fântâni, legaţi cu lanţul de la ciutură. Activiştii şi securiştii trăgeau în ei. Unii din fugari mureau pe loc, alţii, răniţi cum erau, ieşeau în fugă din ascunzătoare. Îl ştii pe Marinescu din Zlătărei?

- Da!

- Ăsta s-a legat de ciutură şi nevastă-sa l-a coborât în fântână. Îi dădea mâncare cu ajutorul unei frânghii. Până a văzut-o o vecină. Aceasta i-a spus activistului de partid şi ăla a trimis câţiva securişti de-au mitraliat de sus, cu armele automate proptite de ghizdul fântânii. Nenorocitul om a murit împuşcat. De atunci, biata femeie a astupat fântâna şi, în ziua în care a fost împuşcat, în fiecare an, muierea aprinde câte o lumânare. Să aibă lumină pe lumea cealaltă, că bun bărbat a fost - spunea femeia.

- Măi, ce grozăvii mai fac şi ăştia!

- Taci din gură! Vine în spatele nostru cineva.

Aşa au trecut, pe nesimţite, zilele până la începerea facultăţii. Prietenii s-au despărţit, fiecare mergând în diferite oraşe unde erau studenţi.

Florin s-a urcat în acceleratul de Sibiu şi de acolo a luat un alt tren spre Cluj, şi din capitala Ardealului, un personal până la Baia Mare. În timp ce trenul înfăşura distanţele pe roţi, proaspătul student privea cu admiraţie peisajele ce se derulau prin faţa ochilor ca secvenţele unui film despre o călătorie spre necunoscut. Simţea un fior ce nu-l cunoscuse niciodată, gândind că se apropie de iubita lui.

Spre seară a sosit în oraşul castanelor comestibile. O gară cu cârciumi ce răspândeau o duhoare de băutură, fum de ţigară şi transpiraţie, l-a întâmpinat. Ar fi băut o cafea. Intrând într-o astfel de bombă, la întrebarea lui, barmanul s-a uitat la el de parcă ar fi căzut din cer.

- De unde, măi, nenică, atâta cafea?! Nici nechezol nu avem, şi matale amu vrei cafea!? Asta e aur curat! Noi construim socialismul şi nu aruncăm banii pe fineţuri!, a strigat în urma lui barmanul, ca să-l audă şi cei de la mese.

Şi-a luat geamantanul de mâner şi a plecat pe jos spre căminele Institutului Pedagogic de 3 ani.

După ce s-a cazat într-o cameră cu încă trei colegi, s-a culcat. Simţea în tot trupul o oboseală plăcută.

Mai erau două zile până la începerea cursurilor. Între timp, Florin a vizitat Biblioteca din centrul vechi al oraşului, s-a plimbat pe malul Săsarului. Ba, unele studente au început să-l abordeze, dar el avea un singur gând. Să meargă în satul din Oaş, unde Titina, iubita lui scumpă, se stabilise.

După începerea cursurilor, viaţa a început să curgă lin, cu un program bine stabilit. Împreună cu colegii şi colegele, duminicile urcau pe dealurile din împrejur, plantate cu castani. Într-o astfel de miniexcursie, o colegă s-a apropiat de Florin.

- Florine, mie îmi place de tine!

- Ionelă! Eşti frumoasă şi mi-ar fi plăcut să-mi fii prietenă, dar inima mea este dată unei fete pe care am botezat-o «Mărunţica câmpului». Ei i-am dedicat multe poezii!

- Bine, Florine! Îmi pare rău…în poezia ta am descoperit omul care eşti.

Au coborât tăcuţi de pe deal, unul lângă altul. Soarta, nevăzută, îi despărţea.

Astfel s-au scurs zilele până la «Balul bobocilor», ţinut în cantina Institutului. Florin era unul din organizatori. Printr-o scrisoare trimisă fratelui, a invitat-o şi pe Titina. Adresa a aflat-o de la Inspectoratul Regional de Învăţământ Maramureş.

Emoţionat, a aşteptat-o pe Titina la Autogară. Din autobuzul care abia îşi mai trăgea sufletul a coborât Poezia. A luat-o de mână şi, cu timiditate, mergând, a sărutat-o pe frunte.

- Bine ai venit, iubita mea!

-Bine te-am găsit, Poezie!

- Tu eşti Poezia mea!

S-au luat de mână şi oprindu-se pe podul de pe Săsar, au privit la stele

- Vezi steaua noastră?

-Da! O văd! Călăuzeşte drumul dragostei noastre…

Au mers, ținându-se de mână, spre cantina care i-a întâmpinat cu o amenajare festivă. Ghirlandele din hârtie creponată în diferite culori dădeau o atmosferă de sărbătoare.

Când au intrat, cu toate că stația de amplificare trasmitea o melodie la modă şi perechi de tineri din diferiți ani dansau. Melodia s-a oprit şi Nicu Coandă, coleg de an cu Florin, le-a urat bun venit. Titina se roşise toată.

- Ce frumos este aici! Ce fete frumoase ai, Florine!

- Nu, dragă Titina! Tu eşti cea mai frumoasă! Mă bucur că-mi spui Florin, şi mie îmi place mai mult să fie numele acesta al tău… Alții îmi mai spun şi Alexandru.

După ce le-au mulțumit colegilor pentru primirea făcută, Titina şi Florin au început să danseze.

În timpul tangoului trupurile s-au apropiat. O căldură deosebită şi plăcută se trasmitea de la unul la altul. O parte din fete îi priveau cu oarecare invidie. Unele dintre ele puseseră ochii pe Florin. Cu acest prilej s-au convins că este o redută greu de cucerit. Deja era cucerită de altcineva. Florin nu cunoscuse, fizic, nicio femeie…

Timpul s-a derulat de pe „ghemul" vremii, găsindu-l pe Florin la cursuri, seminarii şi bibliotecă, dar cu gândul era la Titina, care, în satul din Țara Oaşului, învăța prichindeii buchiile alfabetului.

Aproape de Crăciun, pe când toate drumurile erau troienite de zăpadă şi viscol, Florin a luat hotărârea să se ducă la Valea Seacă, s-o vadă pe Titina, să petreacă Naşterea Domnului alături de ea. Nu a spus nimănui că se duce acolo. Se interzisese ca studenții să plece acasă, pentru a nu se sărbători Crăciunul. Alfel, riscau excluderea din facultate, sau, în caz fericit, o critică aspră în cadrul organizației UTC.

Înotând prin zăpadă, s-a îndreptat către Autogara Veche, în speranța că autobuzul de Tarna Mare va merge normal. Dar, nici poveste…Toate autobuzele erau blocate la Garaj. Motivul: drumurile erau înzăpezite. În aceste condiții, Florin s-a îndreptat spre drumul ce duce spre Seinim, în speranța că va găsi un mijloc de transport care să meargă în direcția dorită.

A ieşit la marginea oraşului. Un vânt puternic îi biciuia fața. Mâinile înmănuşate începuseră să înghețe ținând cartonul pe care scria Valea Seacă.

După aproximativ o oră a intrat în boldă şi a cerut o cinzeacă de pălincă. Oamenii care se încălzeau cu câte un pahar de vin fiert sau pălincă l-au privit cu curioşi.

- Unde vrei să mergi, tinere?, l-a întrebat un bărbat între două vârste.

- La Valea Seacă!, a răspuns, cu glas nesigur, Florin.

- Nu cred că ai să găseşti ocazie până acolo… Dar, după părerea mea, du-te la casa cu numărul 123, că l-am auzit pe Vasile Doroş că pleacă cu tractorul CAP-ului, în după-amiază, la Comlăuşa, la socri.

Florin, după ce a băut cinzeaca, a ieşit şi a luat-o la dealm, spre casa cu numărul 123.Vântul bătea de abia se puteau ține pe picioare cei câțiva oameni care se aflau pe drum. Florin şi-a îndesat mai bine căciula cu urechi şi, aplecat în față, mergea gândindu-se că poate a dat norocul peste el. Din depărtare se vedea un tractor. Ajuns în fața curți de la numărul respectiv a bătut la poartă. Dar nu i-a răspuns nimeni. „Poate nu mă aude de zgomotul motorului", a gândit Florin. Nu după mult timp a apărut la poartă tractoristul.

- Tovarăşe Vasile, vreau să mă luați şi pe mine până la Valea Seacă…

-Băi, tinere, te pot duce până la Comlăuşa… şi de-acolo o iei pe jos, zece kilometri. Dar, să ştii că în cabină nu ai loc. Amu' m-a sunat contabila CAP-ului şi pontatorul că vor mere şi ei cu copiii până la Comlăuşa. Aşa că…, dacă doreşti, poți merge numai pe tiranți, în spate…

- N-am ce face! Merg şi aşa…

- O să înghețI!

- Nu vă faceți probleme…mă bucur că pot să ajung la destinație. Cei zece kilometri îi merg pe jos.

- Bine! Urcă pe talanți, că merem! În drum i-a luat pe contabilă şi pe pontator.

Florin s-a urcat pe fiarele din spate, vopsite în roşu, ținându-se de marginea cabinei. Tractorul a pornit. Câteva sute de metri l-au făcut pe Florin să înțeleagă supliciul prin care o să treacă. Dar iubirea pentru Titina nu avea margini.

Au oprit la poarta unei case şi în cabină s-au urcat şase persoane, patru adulți şi doi copii. Tractoristul a turat motorul şi utilajul a luat-o din loc. Frigul se întețise. Un curent puternic îi şuierea pe la urechi. Florin, ținându-se bine de un mâner din spatele cabinei, a rămas uimit simțind că, de frig, mănuşa i se lipise de fier. Să-i treacă timpul şi durerea supliciului, Florin privea în jur. Peste tot era numai alb. Casele se succedau unele după altele. La Seini au oprit la un magazin să cumpere pâine. Florin a coborât să se dezmorțească puțin. A intrat într-o bodegă şi a băut repede un carcalete.

- Tinere! Haide, că mergem!

- Gata! M-am urcat!

Tractorul a luat-o din loc. Acolo, sus, înghețase bocnă. Într-un timp a început să compună o poezie în gând. Nu mai avea chef să privească în jur. Au trecut prin Halmeu pe când înserarea începuse să se lase. Deja în unele case se aprinseseră lămpile cu petrol. Pe când au trecut prin Turulung,

Florin a terminat poezia. «Următoarea comună este Comlăuşa. Nu ştiu ce să fac. Să caut o gazdă pentru o noapte? Sau s-o iau pe jos, spre Valea Seacă? Dacă sunt lupi?», gândea tânărul de pe tiranți.

La casa unui gospodar tractorul a oprit. Florin s-a dat jos, abia dezlipindu-şi mănuşile lipite de fierul înghețat.

- Cât mă costă tovarăşe Doroş?

-Nimic, tinere! Hai, intră în casă cu noi, să te mai încălzeşti…

Intrară cu toții. Socrii şi nevasta lui Doroş îi aşteptau cu pălincă şi slană.

- Poftiți luați loc, aicim pe laviță!

- Rodico, mai pune ceva lemne în fiteu, să se încălzească băiatul ăsta…

Aceasta a ieşit val-vârtej şi s-a întors cu un braț de lemne.

Florin se aşează privind la farfuriile şi ştergarele de pe pereți. Soția lui Vasile le-a umplut paharele cu pălincă, îndemnându-i să servească şi din slana de pe două farfurii, tăiată mărunt.

- Noroc, oameni buni!, ridică paharul Doroş.

- Noroc!, răspunseră ceilalți.

Florin a băut paharul tot. Simțea că-i ia foc gâtul. Era pentru prima dată când bea pălincă. A luat câteva bucăți din slană şi s-a ridicat.

- Oameni buni, vă mulțumesc pentru transport şi ospitalitate. Dar, vorba românului, călătorului îi stă bine cu drumul.

- Ar fi bine să rămâi, aici, la noi, peste noapte…

- Nu rămân! Trebuie să ajung la Valea Seacă!

- Dar ce te mână aşa de repede?!

- Lasă-l, Rodica! Poate are şi el o drăguță…

Vasile Doroş l-a condus până la poartă. Florin a luat-o încet pe drum, pe şleaurile lăsate în zăpadă de roțile tractoarelor. Era senin şi luna lumina câmpurile. Se vedea chiar foarte bine. Privea în jur. Steaua lor era acolo, statornică, pe cer. Unele ferestre ale caselor acoperite cu paie erau luminate de lămpi cu petrol. De undeva, de pe ulițele îngropate în nămeți se auzeau țipuriturile flăcăilor şi ale coconilor care se duceau la fete. Înainta greu, picioarele îi alunecau când într-o parte, când în alta. Înainte de a porni la drum făcuse socoteala că în două ore ajunge la destinație. Acum, şi-a dat seama că va face mult mai mult. La un moment dat, pe drumul dintre două sate, s-a oprit. A privit cerul spuzit de stele. A căutat cu privirea steaua lor. Era chiar deasupra capului, uşor spre nord. „Titina, mă gândesc la tine. Privesc la steua noastră. Abia aştept să te văd. Simți acest fapt?”, gândi Florin… Departe se auzea urletul lupilor. Înainta, înainta cu vântul bătând

din față. După un timp a văzut la marginea drumului, cu parul ce-o susținea, pe jumătate îngropat în zăpadă, o tăblie indicatoare. Era acoperită cu zăpadă. S-a apropiat de ea şi a şters-o cu mânuşa.Pe ea scria «Valea Seacă». Bucuros a întețit mersul. Ajungând la un bold, luminat cu câteva felinare, Florin a intrat în încăpere. Un miros de pălincă, țigări şi mâncare l-a întâmpinat cu greţoşenie.

- Bună seara, oameni buni!

- Bună să-ți fie inima, tinere!

- Caut locuința lui Iacob.

- Care Iacob? L-a întrebat un bătrân dând peste cap un pahar cu pălincă.

- Iacob care are în gazdă două învățătoare!

- Da…da…, dumneta oi fidrăguțul vreuneia…

- Da!

- Mai mergi câțiva zeci de metri şi la singura casă, din vârful drumului, acoperită cu țiglă, acolo stau. Dar care îți este peţitoare? Aia oacheşă şi măruntă, sau cealaltă?

-Aia oacheşă!

- Dar, văd că dumneata nu prea vorbeşti ca pe aici… Am făcut armata la Caracal, la infanterie. Trei ani bătuți pe muchie…

- Vă mulțumesc pentru îndrumare.

Şi-au dat mâinile şi Florin a plecat mai departe. Ajuns pe culmea drumului, a văzut casa cu țiglă. O lampă pâlpâia în odaia din spate.

- Alo! Oameni buni! Tovarăşe Iacob!

Un câine lătra de după casă .

-Cine e?, a ieşit o femeie cu lampa în mână.

-Vin de la Baia Mare şi o caut pe domnişoara Titina.

-Aşteaptă, vin să dechid poarta.

Femeia i-a luminat fața cu flacăra anemică a lămpii.

A tras drugul de la poartă şi l-a poftit să intre. Gazda a luat-o înainte, Florin după ea. Câinele lătra în spatele curții, aproape să se smulgă din lanț.

- Poftiți!

- Mulțumesc!

Au intrat în camera de oaspeți, unde predominau două lavițe, un pat încărcat de perne şi dune, cusute în stil oşenesc. Pe pereți se evidenția un rând de farfurii viu colorate, agățate sub tavanul din grinzi de lemn, puțin afumate. Iar lângă uşă, un fiteu în care ardea focul.

- Dar…unde este Titina?

- A plecat la un bal la Băcicău. S-au dus toate cadrele didactice.

Pentru o clipă s-a aşternut liniştea. Un sentiment ciudat îi sfredelea sufletul lui Florin.

- Îmi spunea că o să veniți…dar nu ştia când…

- Nu e nimic. Mă bucur că poate să se distreze şi în colțul acesta de țară.

- Am să vă aduc ceva de mâncare. După atâta drum prin zăpadă…

- ..Şi mai ales frig!

Femeia a ieşit şi în liniştea nopții se auzeau pe ulițele satului țipuriturile flăcăilor venind de la fete. Peste o zi era Crăciunul. Oamenii tăiaseră porcul şi peste tot mirosea a slană afumată. Mai târziu are să afle că în obiceiul locului era să pună hălcile de slănină în podul caselor care nu aveau hornuri. Fumul ieşind direct în pod, afumând şi păstrând slănina până la vara viitoare.

Între timp, femeia a venit cu un ştergar curat pe care l-a întins pe masă, aşezând pe el o farfurie cu cârnați, slană şi muşchi prăjiți. Apoi s-a întors cu un canceu cu vin şi o sticlă de pălincă şi două pahare.

- Nu trebuia să vă deranjați doamna...

- Maria!

- Maria! Ați adus prea multe bunătăți...

- Aşa e obiceiul pe la noi... oaspeții să-i întâmpinăm cu ce avem mai bun.

- Dar soțul unde este? Să vie şi dânsul să ciocnim un pahar cu pălincă.

-Lucrează în ocol la meteri, în pădure,...şi nu le dă liber de Crăciun.

- Ateii!

- Îi țin eu locul până vine aleasa inimii dumneavoastră.

Femeia a turnat un deț de pălincă şi lui, şi ei. Mărgelele din jurul paharelor arătau tăria.

- Vă rog să serviți.

- Mulțumesc.

Alexandru a luat cu mâna câteva feli de muşchi.

- E bun muşchiul!

- E de la porcul nost'...Ăştia de la CAP au vrut să ni-l ia pentru a-l preda la ORACA. Dar l-am ascuns în pivnița de sub cerdacul lui Paulina din vârful dealului. Pe mine mă cheamă Maria, vă rog să-mi spuneți pe nume...

- Pe mine mă cheamă Florin şi sunt student la Baia Mare.

După ce s-au ospătat ciocnind câte un pahar de pălincă şi la sfârşit un pahar de vin din viță producătoare, Maria a strâns masa.

- Pe mine vă rog să mă scuzați! Mă duc la bucătărie, că am pus ceva la fiert pe fiteu. Puteți să vă faceți lejer. În această cameră veți dormi. Aveți şi un radio, Electronica, pe baterii. Vă rog să vă simțiți ca acasă!

- Mulțumesc pentru ospitalitate!

- Nu aveți pentru ce! Şi femeia a ieşit ducând în mâini farfuriile. Lăsând doar un pahar pentru pălincă şi sticla abia începută.

Alexandru şi-a dat jos haina şi cizmele şi s-a întins pe patul cu saltea de paie. A dat drumul la radioul ce se afla pe o laviță la capătul patului. Postul național transmitea cântece patriotice. A învârtit scala rotundă a aparatului, încercând să prindă Europa Liberă. Până la urmă a reuşit. Ascultând emisiunea, sufletul lui s-a mai răcorit. O speranță încolțea în el ori de câte ori asculta acest post sau Vocea Americii.

Îl luase somnul când a fost trezit de câteva voci. De dincolo Florin a auzit glasul Mariei.

-A venit un băiat de la Baia Mare, dar când a văzut că Titina nu este aici, a plecat înapoi cu un tractor.

Băiatul s-a sculat repede din pat şi s-a ascuns după sobă. Titina a intrat în camera de oaspeți, a privit în jur, şi, dezamăgită s-a întors în cea de la intrare.

- Maria! De ce i-ai dat drumul? Pe vremea asta de nu poți să scoți afară niciun câine, tu l-ai lăsat să plece...

-Voi sunteți de vină. Tu, că ai plecat la bal.

- Ioncica a tot insistat...

- Ia să căutăm mai bine, zise Titina văzând pe fața Mariei un zâmbet suspect.

Titina a intrat din nou în camera de oaspeți şi a văzut sub masă cizmele lui Florin.

- Ale cui sunt încălțările astea?

- Ale lui Iacob!

Când a văzut în cuierul de pe uşă haina iubitului, Titina s-a îndreptat spre sobă. Alexandru a ieşit şi a îmbrățişat-o.

- Of! M-ai speriat! Am crezut că ai plecat...

Au petrecut împreună două zile ale Crăciunului în Valea Seacă. Au fost la Biserică şi au jurat pe cruce că niciodată nu se vor despărți. În aceste zile nu s-au culcat împreună. Florin dormea singur în camera de oaspeți şi Titina în camera închiriată împreună cu Ioncica. De fapt, ea era virgină, şi el la fel...

Întors la Facultate, Florin a fost criticat aspru pentru faptul că a lipsit două zile de la cursuri tocmai de Crăciun.

Timpul, pentru Florin, se desfăşura alene de pe ghemul vremurilor.

La începutul luni mai, ajuns la Valea Seacă, băiatul a cerut-o în căsătorie pe Titina. Aceasta cu emoție a acceptat. A doua zi s-au urcat în autobuzul de Negreşti, unde, la Spitalul Unificat, şi-au făcut analizele cerute de Primăria din Tarna Mare. A treia zi s-au căsătorit la Primăria din Tarna Mare. Deoarece aur pentru verghete nu exista, cei doi şi-au pus pe inelar câte o «verighetă» din două fire de iarbă. Au ciocnit câte un pahar cu vin la o bătrână maghiară, care le-a cântat la pian ceardaşuri. Doi tineri ai nimănui, pierduți în lume, foarte săraci material, dar cu o bogăție inestimabilă sufletească…

S-au întors pe jos la Valea Seacă, iar a doua zi Florin a plecat cu rata la Baia Mare. Mereu ne duceam la Cenaclul «Nord» înființat de Al. Florin Țene, Vasile Radu Ghenceanu şi Mihai Olos. De asemenea ne duceam şi la Cenaclul condus de poetul Petre Got din Satu Mare. Astfel împleteam viața de profesorat cu viața literară...”

După ce a terminat de citit povestirea, l-am sărutat pe Florin, dându-mi seama cât de mult mă iubeşte. Apoi am stat cu fața în sus, urmărind scamele norilor care pluteau pe oceanul albastru al cerului…

Capitolul V

Din nou acasă

: „Prima înghițitură de aer pe
care ai luat-o la naştere te readuce
mereu şi mereu la locul naşterii.”
Mugur Isărescu

În luna iunie 1964 a trebuit să plec la Drăgăşani, la examenul de absolvire a Scolii Tehnice Hortiviticole. Florin ofta, nu aveam decât două luni de la căsătorie şi nu putea să stea fără mine. Nu avea ce face că, pentru nimic în lume nu ar fi mers cu mine să le spună părinților că ne-am căsătorit. Trebuia să încheie situația şcolară a clasei a şaptea.

Era tare viteaz când mă sfătuia pe mine, aşa de la distanţă. Îmi spunea că să mă duc acasă la el, mi-a dat adresa, fiindcă de fapt eu nici nu ştiam unde stă, şi să mă prezint singură la părinţii lui, şi să le spun că ne-am căsătorit. Eu, fiind foarte naivă, îl ascultam cu gura căscată. Zicea:

- Tu să te duci la părinţii mei, că ce o să zică lumea când vor afla că suntem căsătoriţi şi tu stai tot la internatul şcolii?

- Bine am să mă duc, dar îmi vine foarte greu să le spun eu. Am să o iau şi pe prietena mea, Ioncica, şi mergem amândouă...

- Bine, să mă suni şi pe mine, să văd cum te-au primit.

- Te sun.

Am plecat cu inima strânsă. Aveam o sarcină foarte grea. Între timp, Florin aflase că tatăl lui era la staţiunea Olăneşti şi i-a scris câteva rânduri. Prin scrisoare avea curaj. I-a scris aşa: „Tată, să ştii că m-am căsătorit cu o fată, Titina, o iubesc foarte mult. De voi pot să mă despart oricând, dar de ea niciodată! De facultate, ce să-ţi spun, m-am trecut la Fără Frecvenţă şi sunt profesor la Valea Seacă. Florin”

Când am ajuns la Drăgăşani împreună cu Ioncica, ne-am prezentat la internatul şcolii. Mai veniseră şi alţi elevi. Ne-am întîlnit cu bucurie şi eu le-am povestit că m-am căsătorit, că nu am mai putut scăpa de un băiat din acest oraş, care mă iubeşte foarte mult, şi nu a putut trăi fără mine. Fetele s-au mirat şi au zis că sunt o norocoasă. Eu nu ştiam ce să cred, se întâmplaseră toate foarte repede, şi nici nu mă dezmeticisem. La şcoală au aflat şi profesorii că m-am căsătorit cu băiatul familiei Ţene din Drăgăşani. Doamna Poiată s-a purtat foarte urât cu mine:

- Vai, dragă, am auzit că te-ai căsătorit cu băiatul lui domnul Ţene, păi tu nu te uiţi la tine cum arăţi? El este dintr-o familie foarte bună, pe când tu nu ai nici după ce bea apă...

- Nu eu l-am luat, că el a venit acolo după mine. M-a căutat foarte mult până m-a găsit..

- Ce să spun, ai să vezi tu ce o să păţeşti... Nici nu cred că o să te primească în casă... Aceştia sunt oameni cu greutate în oraş, pe când tu cine eşti? O biată ţărancă needucată de la sat...

Eram tare speriată. Am hotărât că nu mă mai duc la părinţii lui Florin să le spun.

Noroc cu diriginta mea doamna Iacob, care, când a auzit că m-am măritat, m-a chemat în cancelarie şi mi-a zis:

- Am auzit că te-ai măritat, acolo în Oaş, cu băiatul domnului Ţene din acest oraş. Sinceră să fiu, eu m-am bucurat pentru tine că ai avut aşa noroc. De fapt, tu eşti o fată bună şi deşteaptă, o să-i cucereşti, dar trebuie să

ai răbdare. Eu îți dau un sfat. Du-te şi spune-le sincer ce s-a întâmplat. Tu să taci din gură orice ar zice dumnealor. Orice părinte e supărat când copilul nu-i ascultă. Asta o să înțelegi când vei avea şi tu copii...

- Bine, doamna Iacob, aşa am să fac, vă mulțumesc!

Părinții lui Florin aveau o casă frumoasă şi încăpătoare şi țineau în chirie colegi de ai mei. Aceşti colegi i-au povestit mamei soacre că au o colegă care a venit din Maramureş, nu i-au spus că suntem căsătoriți, şi are veşti de la fiul ei. În ziua cealaltă mi-au spus că mă aşteaptă mama lui Florin, cu veşti. Dar ea nu ştia adevărul. Mi-am luat inima în dinți şi, împreună cu colega şi prietena mea Ioncica, am pornit, vitejeşte, spre strada Parcului nr. 6, unde avea casa proaspătul meu soț. Eu arătam cam de vreo 13 ani. Aveam părul tuns scurt şi eram foarte slabă. Când am ajuns acolo, în dreptul casei, în curte o doamnă culegea cireşe de mai, dintr-un cireş mare şi rotat. Avea o grădină plină cu liliac înflorit şi în fața casei un nuc mare şi rotat. Acest nuc a fost foarte cântat în poeziile lui Florin. Redau poezia:

Nucul dintre două veacuri

Trebuie să mă întorc la nucul meu…
E prânzul şi dealurile mă sfătuiesc
Cu tristețea, cu zilele încinse, de seu,
Să plec când apusurile sub paşi nu se trezesc.

Trebuie să mă întorc la nucul meu
Cum se întorc transhumanțele.
Poate sângele urcă în frunze din greu
Spre cer strălucind faianțele.

Nici nucile nu mai au clinchetul lor verde,
Fără pasul meu de cântec adus.
Ca un colb de aur, din două veacuri se pierde
Lumina, arzând în crengi spre apus.

Numele meu ca un zbor în anotimpuri
Rămâne cuvânt bolnav fără leac.
Întoarcerea mea târzie speranță e
Pentru nucul din margine de veac…

Ioncica s-a minunat ce bine am nimerit, că am soț bogat şi că sunt o mare norocoasă. Eu nu mă bucuram, pentru că aveam o misiune foarte grea. Şi niciodată nu râvneam la avere. Averea mea erau soarele, luna, iarba, florile şi mai ales Dumnezeu... Cum să spun, aşa, pe nepusă-masă, că sunt soția fiului ei? În care, ca orice părinte, îşi puseseră atâtea speranțe. Am intrat pe poartă şi doamna ne-a privit bănuitoare. Nu avusese veşti demult de la băiat, nu ştia ce mai e cu el, şi era tare îngrijorată, dar nici prin gând nu-i trecea că s-a căsătorit. Dorința ei cea mare era să se țină de facultate, avea şi bursă, nici nu bănuia că se trecuse la Fără Frecvență. Ne-a invitat în casă, de fapt într-un antreu, unde avea un trandafir japonez plin de flori, şi mie mi s-a părut cea mai frumoasă floare din lume, nu mai văzusem aşa ceva. De atunci şi eu am în cameră trandafir japonez, pe care-l ud cu zeamă de carne crudă când spăl carnea, şi face flori foarte multe şi frumoase. I-am spus lui Ioncica să-i spună ea când e momentul potrivit, că eu nu am curaj.

- Doamnă, am venit să vă aducem veşti de la Florin, băiatul dvs...

- Nu ştiu de el de mai multă vreme. Am auzit că are o fată pe acolo, care se ține scai de el, şi noi facem eforturi mari să-l ținem la facultate. Eu sunt casnică, iar soțul este şef contabil la Intreprinderea de Transporturi Auto de aici din Drăgăşani, avem numai un salariu. Am avut pământ, dar ni l-au luat comuniştii...

A început să plângă.

- Mai avem şi o fată, Violeta, pe care o să trebuiască să o ținem şi pe ea la facultate, fără facultate nu faci nimic... Nu ştiu cum ne vom descurca...

Eu când am văzut cum suferă i-am făcut, pe sub masă, semn cu piciorul lui Ioncica, să nu-i spună nimic. Ea nu ştiu dacă a înțeles, că, nici una-nici două, a spus că eu sunt soția lui Florin. Ea nu a mai apucat să spună niciun cuvânt. Plângea cu atâta amar, încât noi am lăsat-o şi am plecat. Când am ajuns la şcoală, doamna Iacob, care-mi fusese dirigintă, m-a chemat la ea în cancelarie. Auzise povestea.

- Titina, dragă, am auzit că te-ai dus, curajoasă, să-i spui soției domnului Țene că te-ai căsătorit cu băiatul dumnealor. Felicitări! Ascultă-mă pe mine, că sunt trecută prin viață! Orice ar zice ei, tu să nu te superi! Toți părinții sunt nemulțumiți de persoanele cu care se căsătoresc copiii lor, aşa o să fii şi tu, când vei avea copii. Eu atât pot să-ți spun, că aceştia sunt oameni de vază în oraş şi oameni de treabă. Tu să taci, să-i asculți, tu eşti fată bună şi până la urmă o să-i cucereşti. Presimt că vei avea o viață foarte frumoasă lângă Florin şi, până la urmă, şi lângă părinții lui, când îşi vor da seama ce fată cuminte şi bună eşti. Nu contează bogăția materială, cea sufletească e de neegalat.

- Mulțumesc, doamna profesoară, să vă audă Dumnezeu!

Afară am început să plâng. Aşa m-au impresionat cuvintele doamnei Iacob. Mi-am adus aminte de ele toată viața şi mi-am dat seama ce mult înseamnă o vorbă bună atunci când ai nevoie de ea...

*

Tata socru, care era la băi şi ape la Olăneşti, cum a primit scrisoarea de la Florin, a pornit spre casă. Nu-i mai ardea de băi. Şi aşa, ei nu plecau unul fără altul, dar acum cineva trebuia să stea acasă, că aveau ceva găini şi cireşele se copseseră. Când l-a văzut mama soacră, s-a mirat, dar ştia că nu va sta mult fără ea acolo, la băi, aşa că nu l-a mai iscodit. Seara, înainte de a se culca, tata socru deschide, aşa din senin, discuția despre Florin. Mama soacră nu îndrăznise să-i spună. Zicea că o să-i spună dimineața, după ce se mai linişteşte, era obosit după drum. Aşa se respectau ei, niciodată nu-şi permiteau să-şi strice somnul unul altuia. O famile perfectă. Se iubeau necondiționat. Au trăit împreună căsătoriți 64 de ani. Tata a zis:

- Oare ce mai face Florin?
- Nu ştiu, nu mă mai interesează, poate să şi se însoare...
- Păi chiar s-a însurat, zice tata..
- De unde ştii?
- Am primit scrisoare de la el.

Tata socru se dă jos din pat şi aduce scrisoarea în care scria: „Mamă şi tată să ştiți că eu m-am căsătorit. O iubesc mult, o cheamă Titina, de ea nu o să mă despart niciodată, dar de voi da, dacă nu o să o acceptați.”

Au tăcut câteva minute bune. Mama i-a spus că eu m-am prezentat în persoană la ea, împreună cu o colegă. Că sunt la Scoala Tehnică Hortiviticolă din Drăgăşani şi am venit să dau examenul de diplomă, i-a mai spus că stau la căminul şcolii. A zis că e vai de capul meu, arăt ca un copil prost de 13 ani. „E oacheşă şi de nevoie, asta nici copiii nu o să facă. Vai de capul nostru cu cine ne-a adunat Florin. Aveam şi noi multe vise cu el!” Tata, care şi el era dintr-o familie numeroasă, altfel a privit problema şi a zis:

- Dragă, după ce că nu are şcoală multă, acum, că nu o primim aici, o să piardă examenul, şi o să ne judece şi lumea, aşa că eu o să le spun colegilor ei, pe care îi avem în gazdă, să îi spună să vină acasă.

- Ce ai, Ionele, cum să vină, ce facem noi cu ea aici? Şi aşa nu ne ajunge salariul tău, of, Doamne luai-ar dracu pe comunişti, că mi-au luat mie pământul şi mi-au dărâmat şi Conacul în comuna Roşiile...

- Nu putem, dragă, o să râdă lumea de noi că nu am primit-o şi o să spună că suntem fără suflet. Dumnezeu o să ne ajute, cine ştie, poate e fată bună, să nu judecăm pripit....

- Oricât ar fi de bună, nu avem ce face cu ea aici...

- Lasă, dragă, trebuie să recunoaştem că Florin nu prea a vorbit cu fete şi, dacă s-ar fi îndrăgostit de o țigancă, el ne-ar fi adus-o acasă. Sper ca această fată să nu fie țigancă. O să mă interesez eu de ea...

În ziua următoare, un coleg de al meu mi-a zis:

- Titina aia mică, te aşteaptă socrul tău, că a venit de la băi de la Olăneşti, şi mi-a spus că să te duci acasă cu bagaje cu tot..

- Bine, mă duc, am spus - simplu ca bună ziua. Tatăl meu îmi spusese că atunci când un om vine cu gânduri bune către mine, niciodată să nu-l refuz...

În ziua următoare, pe la orele 17, cu o valijoară mică, am poposit acasă la socrii mei. Eram hotărâtă să respect ce-mi spusese doamna Iacob. Să zică ei ce vor, că acum sunt supărați, dar pe urmă o să-mi dau seama că sunt oameni buni. Tata, un bărbat înalt, cu ochii albaştri şi bine făcut, m-a primit la poartă cu un zâmbet ironic:

- Tu eşti, fâțo, crezi că ai apucat pe Dumnezeu de picior, dar vai de capul vostru, sunteți nişte neterminați, însurătoare vă trebuia vouă? El nu a terminat facultatea, tu, ce să mai vorbesc, nu ai nicio pregătire... şi... eşti şi foarte săracă... O să treceți prin multe necazuri...

Am ridicat capul, ca să arăt mai înaltă, şi am zis:

- Domnule, nu eu am umblat după el, el a venit până la marginea țării, la Tarna Mare, graniță cu Ucraina, după mine... Dar dacă nu vă convine, eu divorțez...

- Cuuum? Păi nu-l iubeşti?

- Ba eu cred că-l iubesc, dar, dacă nu vreți, nu-l mai iubesc!

- Vai, dragă, hai în casă, să ştii că la noi în familie nu s-a pomenit ca cineva să divorțeze, aşa că, dacă v-ați căsătorit, căsătoriți rămâneți...

Erau foarte mândri. Mai mult le era teamă să nu-i judece lumea, nu că le părea rău de mine. Oraşul era mic şi bârfa era mare, iar ei erau cineva...

Mi-au repartizat o cameră şi mi-au spus să-mi aranjez lucrurile frumos în dulap. Eu nu avusesem niciodată dulap de haine şi aşa o cameră frumoasă, aşa că eram fericită. Dictonul după care m-am condus toată viața,

şi pe care-l învățasem pe de rost, că „nu ce ți se întâmplă e important, ci cum priveşti ce ți se întîmplă”, m-a ajutat foarte mult.

Am dat telefon imediat lui Florin şi i-am spus că stau acasă la el, am o cameră frumoasă şi totul e bine. El să stea să închidă anul şcolar şi după aceea vedem noi ce mai facem. El nu a mai avut niciun pic de răbdare. De bucurie, a lăsat baltă elevii şi a pornit spre casă. Era iunie şi soarele strălucea puternic. Totul în jur era înflorit. Ce elevi, ce închidere de şcoală? Nimic nu mai conta în sufletul lui, decât că iubita sa Titina îi rezolvase cea mai grea problemă din viața lui. Se prezentase singură la părinții lui. Tata socru, când a auzit că vine, mi-a dat bani şi m-a trimis la Sibiu, să îl întorc din drum. Dar când ne-am întâlnit, nici dracul nu ne-a mai despărțit, aşa că l-am sunat pe tata socru şi i-am spus că nu ne mai putem despărți. El a zis „Veniți acasă, ce dracu să mai fac cu voi!?”

Tata socru, fiind contabil-şef la ITA, adică Intreprinderea de Transporturi Auto din Drăgăşani, m-a angajat acolo pe post de impiegat de mişcare. Nu-mi plăcea deloc noua mea meserie. Nu avea nimic comun cu poezia şi cu visările mele literare. Dimineața trimiteam şoferii în cursă, după ce le semnam foile de parcurs. Mă străduiam să fiu corectă şi harnică, deoarece toți erau cu ochii pe nora şefului contabil. Dar şeful contabil nu mă proteja deloc, că doar şi lui îi stricasem socotelile cu fiul, Florin. Acasă, soacra era şi mai acră. Dar eu luam partea bună a lucrurilor. O ascultam pe doamna Iacob, care-mi spusese că să fiu docilă, că aşa sunt părinții, vor altceva, întotdeauna, de la copiii lor. Asta aşa este, că şi eu eram gata să fiu mai rea ca soacră-mea când s-au însurat băieții mei, dar, având experiență, am tăcut din gură. La ITA toți făceau pe deştepții. Aveam unul, Poroşanu, era securist, şi toată ziua ne amenința că, dacă vorbim ceva de partid, sau dacă suntem nemulțumiți, ne dă afară din serviciu. Nu aveai voie să mişti în front. Şeful de cadre şi cel de sindicat erau tot păzitorii regimului de atunci, regim criminal pe care, azi, unii, mai îndrăznesc să-l regrete. Noroc că eu nu prea băgam în seamă. Mă mulțumeam cu privitul copacilor înfloriți, cu verdele firului de iarbă, şi eram fericită, când, după orele de serviciu, mă plimbam cu Florin pe la Movilă, un deluşor mic, care nouă ni se părea un munte. Mergeam şi la Olt şi ascultam clinchetul apei învolburate. Plopii de pe marginea drumului erau ceva de vis. Frunzele lor aveau un murmurat, de râu sau de ploaie, în bătaia vântului. Îi legam întotdeauna de marele Eminescu şi de aceea îi iubeam nespus Am făcut o poezie foarte frumoasă despre plopii de pe marginea drumului ce ducea la Olt. O redau:

Chemarea plopilor

Mă plimb pe lângă plopii foşnitori
cu o sacoşă goală într-o mână
am luat-o, aşa, de ochii lumii,
să nu se creadă că-s nebună.

Că cine azi mai are timp
să le arunce o privire?
În lumea aceasta prea grăbită,
plopii rămân doar amintire.

Eu am venit ades la ei,
să mă înveselesc puțin,
ei freamătă privind spre cer
şi parcă plouă din senin.

E bine ca, din când în când,
pe plopi să îi mai luăm în seamă,
prin frunza lor cu murmurat de râu,
întotdeauna către ei ne cheamă.

. La serviciu am avut foarte bună prietenă pe Mariana Ionescu, cu care şi azi mai colaborez. De la ea am învățat multe. Soțul ei, Eugen, a murit tânăr şi ea a rămas singură. Păcat! Viața nu este întotdeauna dreaptă. Într-o zi, la serviciu m-am enervat pe şeful de cadre. Mă certa din nimic. Dar cum, vorba Gabrielei Melinescu din„Acasă printre străini”, „adesea am gura plină de cuvinte murdare care abia aşteaptă să fie scuipate pe duşman”, i-am spus:

- Uite care este situația, eu dintr-o întâmplare sunt printre voi. Eu sunt fată deşteaptă, poetă de renume, şi din păcate mă lupt cu prostia voastră.

De obicei eram modestă, dar cu prostia trebuie să procedezi altfel... Mă făcusem eu singură poetă de renume. Nu publicasem decât vreo două poezii. Nu-mi plăcea să scriu poezii patriotice...

- Vai, dragă tovarăşă, dar nu eşti modestă deloc!

- Nu, nu mă caracterizează deloc falsa modestie.

Nu a trecut o oră şi am fost chemată la şeful contabil, Ţene Ion, socrul meu. Am intrat timidă, ştiam că m-a pârât la dumnealui şeful de cadre, despre care, mai târziu, am aflat că, asemenea tuturor celor care lucrau la cadre, era securist şi „dădea cu subsemnatul”...

- Ce faci, dragă, ţi-am spus să nu te mai certi cu oamenii, eu am un prestigiu în această instituţie, nu vii, tu, o fată de la Uşurei, să mi-l strici...

- Dar, la mine, matale nu te gândeşti, că toţi mă critică, chiar şi şeful de autobază, Panait?

- Eu te rog să te potoleşti,m nu vreau să am necazuri din cauza ta. Am destule necazuri şi cu soţia mea pentru tine...

Nu m-am potolit. „Adesea am gura plină de cuvinte care abia aşteaptă să fie scuipate pe duşmani”, vorba Gabrielei Melinescu, mi-am repetat din nou.Altfel nu puteam să supravieţuiesc, dacă ţineam în mine cuvintele răutăcioase.

Ţin minte că noi, de Crăciun, trebuia, neapărat să fim la serviciu, altfel se interpreta politic. Regimul communist, fiind un regim ateu, nu admitea să nu fim de Crăciun, deci de naşterea Domnului nostru Iisus Hristos, la serviciu, să nu cumva să ne gândim la El. Dar eu m-am îmbolnăvit, grav, de gripă, chiar în ziua de Crăciun. Am venit a treia zi la serviciu şi aveam, în jurul gurii, ceva bubiţe de la febra mare pe care o avusesem. S-a făcut şedinţă imediat să mă critice că am sărbătorit Crăciunul. Au observat că fusesem bolnavă şi unii mai împăciuitori m-au liniştit. Mi-au spus că trebuie, formal, să mă critice, că altfel se interpretează că mi-au dat voie să sărbătoresc Crăciunul…

*

La socri mei venea în vizită o doamnă, Căldăruşe. Soţul ei era inspector la Banca Naţională din Drăgăşani. Serveau şerbet în apă, în pahare de cristal aduse de la Viena. Eu cum nu mai văzusem asemenea finețuri, eram foarte încântată. Mai serveau dulceaţă de prune. Soacra mea era specialistă în făcut dulceaţă de prune. Le punea descojite în apă de var, le scotea sâmburii şi punea, în loc, sâmburi de nucă. Le fierbea încet, kilogram de prune cu un kilogram de zahăr. Melania Căldăruşe aprindea tacticos o ţigară, care, deşi, nu am fumat niciodată şi toată viaţa am fost împotriva acestui obicei toxic şi dăunător sănătăţii, mi se părea ceva misterios şi îmi venea să aprind şi eu o ţigară să văd cum este. Numai aşa de.. pamplezir..

Dar atât îmi mai trebuia, că eu, o fată săracă de la Uşurei, nu aveam voie. Parcă o aud şi acum, peste 40 de ani, ce zicea doamna Melania Căldăruşe:

- Vai, dragă Titinel - aşa o chema pe soacra mea -, eu sunt înnebunită după mare...

- Dar tu nu ai voie, Melanie, la mare, zicea Ionel, socru meu, că eşti bolnavă cu glanda...

- Nu are nimic Ionele, față de fericirea pe care o simți când te izbesc valurile mării pe picioare, față de infinitul albastru al cerului oglindit în mare, glanda tiroidă nu contează... Două lucruri mă caracterizează: iubesc prea mult marea şi urăsc la fel muzica națională... Uite, vedeți, muzica populară niciodată nu mi-a plăcut, nu ştiu de ce, poate că sunt orăşeancă sadea.

Aşa discuta doamna Căldăruşe şi mai sorbea din şerbet, mai trăgea din țigară sau mai lua câte o linguriță de dulceață de prune... Altădată o servea cu cafea din cicoare, pentru că nu exista cafea naturală. Numai boşii comunişti aveau acces la ea. O aduceau din țări străine pentru ei, iar poporului prostit îi turnau gogoşi cu capitalismul putred. Ba, unii mari demnitari comunişti îşi trimiteau copiii la studii la Paris sau în altă țară din „imperialismul capitalist". Şi tot ei fumau numai Kent…

A murit repede că i s-a agravat boala, ducându-se mereu la marea ei iubită. Vizitele doamnei Căldăruşe la socrii mei m-au urmărit toată viața!

Îmi aduc cu mare plăcerea aminte de aceste clipe pe care eu le consideram din înalta societate, pentru că, soacra mea mereu amintea de conacul ei de la Roşiile, de faptul că fusese copil de moşier cu sute de hectare de pământ... Toate acestea se spulberaseră luate de criminalii de comunişti. Cel mai mult îmi plăcea când, duminica, aşezam la poalele nucului bătrân masa mare, şi mâncam afară. Eram înconjurați de hortensii înflorite şi alte minunate flori. De fapt, eu nici nu mâncam. Eram atât de absorbită de peisaj şi de foşnetul frunzelor de nuc, încât uitam să mănânc. Tata socru mă apostrofa, spunând că sunt cam cu capul în nori. Şi avea dreptate... Veşnic mă criticau, dar eu respectam cu sfințenie ce-mi spusese doamna Iacob, să tac, şi bine am făcut...

*

Prin anul l968, mama mea de la Uşurei avea 57 de ani. Eu locuiam cu socrii mei. Ea era la Uşurei, cu Stelică şi tata. Mama s-a îmbolnăvit grav, de pneumonie galopantă. A fost adusă mai mult moartă decât vie, la Spitalul din Drăgăşani, cu Salvarea. Am luat de la sericiul meu de la ITA concediu fără plată şi am stat cu mama la spital. Era foarte

bolnavă, mă striga pe nume şi apoi intra în comă. Dar nu ştiu ce comă a fost aia, că vorbea tot timpul. Tata socru a venit la spital şi l-a rugat pe doctoral Miroiu, care pe atunci era directorul Spitalului din Drăgăşani, să aibă grijă de mama, să nu moară, căci are acasă şapte copiii, un soţ bolnav, care au nevoie de ea. Doctorul a strâns toată echipa de medici şi au trecut-o pe antibiotice puternice. Mi-a spus că s-ar putea să o salveze, că ea până la această vârstă, de aproape 60 de ani, nu făcuse niciodată injecţii cu antibiotice. Mi-a mai spus că să-i dau trei litri de ceai pe zi, dar şi ziua, şi noaptea. Îi dădeam cu linguriţa ceai şi îl înghiţea involuntar. Cel mai greu era noaptea, că vorbea cu toţi oamenii din satul Uşurei care muriseră şi mai de mult, şi de mai aproape ca timp:

- Ţaţă Floare, stai, fa, să viu şi eu cu tine!

- Las-o, mamă, că ţaţa Floarea e moartă!

- Păi e moartă, dar de ce nu mă ia şi pe mine cu ea?

Apoi adormea, horcăia, şi eu îi turnam pe gât ceai cu linguriţa. Dimineaţa, când veneau să-i administreze antibioticele, nu simţea nimic. Noaptea iar începea să vorbească:

- Nea Ilie, stai, bre, să viu şi eu cu matale! Nu vreau să mai stau aici, nu vreau, nu vreeeau...

Şi începea să plângă sfâşietor...

Ilie era unul Ilie al Ioanei, care ne-a încântat copilăria cu cântecele lui din caval. Murise singur în casă şi lumea vorbea că s-a făcut moroi. De la el am luat cu împrumut foc.... Am început să-mi amintesc şi eu despre acest om, care a fost ca un bunic pentru noi... Despre el am scris mai târziu o povestire pe care o redau:

„Câte nu împrumută omul în viaţa lui! Dar ca să împrumuţi foc e ceva mai rar. Să fi fost prin anul 1954. Chibrituri nu se găseau, iar brichete nici atât! Aveam un om, uitat de vreme, cu părul alb, îi spunea Ilie al Ioanei. Învelea în cenuşă cărbunii aprinşi. Focul nu se stingea niciodată.

Nu avea pe nimeni nea Ilie al Ioanei. Când mă trimitea mama, cu o cutie de conserve legată cu o sârmă, să împrumut cărbuni aprinşi, îmi dădea şi câte un ou fiert pentru el. Îmi plăcea părul lui alb ca zăpada. Cărbunii păreau stinşi în lumina zilei,m iar acasă, la întuneric, se înroşeau.

În bătătura casei aveam nişte copaci tăiaţi, vreo zece la număr. De fapt erau aşezaţi unul peste altul. Din ei vroia tata să facă o casă. Casă nu au ajuns niciodată. Dar eu zic că omul e mai fericit când speră decât când a realizat ce a sperat. Trăiam cu speranţa în suflet că aceşti butuci vor ajunge, odată, casă. Că vom avea şi noi o casă mare, ca a lui Lili lui Nică,

sau ca a învățătorului şi a preotului din sat. Seara, când luna strălucea puternic, noi ne aşezam pe aceşti butuci şi nenea Ilie al Ioanei ne cânta din caval. Cânta aşa de frumos, că eu şi vedeam stelele dansând şi mai ales luna. Omul care împrumuta foc, fără să ştie, ne-a luminat copilăria. Îl iubeam ca pe un bunic al tuturor copiilor. Cântecele lui melodioase m-au urmărit toată viața. Îşi cânta tristețea singurătății şi sărăcia. Când era pomană pentru morți, oamenii îl chemau la masă. De fapt, el mânca numai atunci când era chemat la pomană. În sat mureau mulți oameni, căci nu existau doctori. Aşa că nu prea răbda de foame. A murit într-o zi de Paşte. A mâncat aşa de mult, încât seara a murit. Singur, neştiut de nimeni. L-a găsit, din întâmplare, un copil care se dusese şi el să «împrumute» foc. A venit acasă fără foc şi a spus mamei lui că doarme aşa de tare, că nu a auzit când l-a strigat. Mama băiatului şi-a dat seama că a murit şi s-a dus să vadă ce este cu el. Murise. L-au înmormântat oamenii din sat. Pentru că era un om mai ciudat, ca să nu se transforme în moroi, i-au băgat în buric o andrea. Astăzi se spune strigoi. Noi, copiii, când ne jucam pe coasta lui Ilie al Ioanei, nu stăteam seara târziu, că ne era urât. După el a rămas până în ziua de azi denumirea drumului de lângă casa lui: coasta lui Ilie al Ioanei. Acordurile cavalului nu s-au mai auzit niciodată, în acel sat uitat de lume, Uşurei, dar în sufletele celor care l-au ascultat, precum şi în sufletul meu, aceste acorduri au rămas veşnic.

Copacii din bătătură nu au mai ajuns niciodată casă. Au putrezit fiind folosiți ca bancă, pe care ne adunam mai mulți copii şi povesteam tot felul de trăsnăi. La început, când nea Ilie al Ioanei cânta, pe copacii tăiați din curtea noastră au început să crească nişte lăstari cu frunze. Eu cred că, la auzul cântecului din caval, copacii tăiați vroiau să trăiască şi trimiteau spre soare câte un lăstar, ca ultimă zvâcnire de viață...

Din casa lui Ilie al Ioanei au mai rămas nişte ziduri fără acoperiş. În jur, buruienile au crescut nestingherite. E un loc ciudat, pe care oamenii îl ocolesc. După nea Ilie al Ioanei tot au rămas zidurile, buruienile şi numele coastei din drum, dar din copacii din bătătura casei copilăriei mele n-a mai rămas nimic. S-au topit, pur şi simplu, stând pe loc. Puteam să-i punem pe foc, să facem căldură, dar cu gândul că vor ajunge odată casă nu i-am folosit. Aceasta este povestea simplă a vieții unui om, Ilie al Ioanei, care dădea foc cu împrumut şi a unor copaci care nu au ajuns niciodată casă...”

*

Deci, cu acest om, mort de vreo zece ani, vorbea mama mea, bolnavă grav... A stat aşa două săptămâni. Medicii ridicau din umeri şi

spuneau că nu mai au ce-i face. Soacra mea era acasă, cu toate greutățile pe capul ei. Îmi primea rudele care aflaseră că mama e pe moarte şi le făcea mâncare. Atunci nu-mi dădeam seama de efortul pe care-l făcea. Aşa se întîmplă mereu, apreciem oamenii după ce nu mai sunt şi după ce ajungem şi noi la vârsta lor...

Eu continuam să-i dau trei litri de ceai pe zi. Ceaiul mi-l aducea iubitul meu soţ, Florin, în fiecare zi. Era şi el tare îngrijorat. Mama soacră, Dumnezeu să o ierte, primea rudele mele venite la Drăgăşani şi le dădea să mănânce. Nu a fost uşor pentru dânsa, dar noi nu apreciem decât când ajungem şi noi la vârsta părinților, aşa cum am mai spus. După două săptămâni de tratament, într-o seară, doctorului Miroiu i-a venit ideea salvatoare. A zis către asistente:

- Dați-i două aspirine!

Asta a fost salvarea. Noaptea am schimbat nouă pijamale. A transpirat, a dat afară toate toxinele adunate. A adormit liniştită, fără să mai vorbească cu morții. A dormit până în noaptea următoare, la ora 24 fix. S-a trezit plângând. Am zis:

- Ce ai, mamă, de ce plângi?

- Cum să nu plâng, a murit mama mea, acasă la Uşurei, acum, la ora 12 noaptea...

- Păi, de unde ştii matale, aici, la 30 de kilometri distanță? Eşti în spital, mamă, la Drăgăşani...

- A venit la mine cu un buchet de flori. Mi-a spus că eu plec acasă, că m-am făcut bine, şi ea moare în locul meu. Aşa că dimineață să-i spui doctorului că mă duc acasă la înmormântare. Eu sunt singura fată a ei, şi e păcat să nu merg măcar la înmormântare. Fratele meu vine greu de la Bucureşti...

- Lasă, mamă, că nu a murit, poate ai visat, culcă-te, ai nevoie de odihnă!

Dimineața, pe la ora 5, am încremenit, când a intrat în salon fratele ei, Nelu, venit tocmai de la Bucureşti. Ea nu s-a mirat deloc, l-a pupat, şi a zis:

- Ai venit pentru înmormântare? Vezi, Titină muică, ți-am spus eu că a murit mama?

- Cine ți-a băgat prostiile astea în cap, nu a murit, de unde ți-a venit această idee?, zice unchiul…

Am ieşit cu unchiul meu, afară din salon. Mi-a spus că azi noapte, la ora 24, murise mama lor. Era uimit că de unde ştia mama mea şi ora exactă. Eu mă bucuram că era încă o dovadă, Dumnezeu îmi dăduse destule, că

există viață după moarte, şi că există Dumnezeu, care nu avea loc într-un regim ateu communist precum cel sub care, din păcate, trăiam.

Îmi părea rău de bunica Ana. Avea 99 de ani. Bunicul a murit la 102. Aşa vreau şi eu să trăiesc, 102 ani. Nici atunci nu vreau să mor, dar nu am ce face Dumnezeu e suveran. Nu încetez să mă uimesc de cei care se sinucid. Cum întorc ei spatele lui Dumnezeu şi îşi taie orice posibilitate de a trăi veşnic în lumea cealaltă…

În dimineața următoare, mama a fost externată. Era slăbită şi am ferit-o să vadă doliul pus în poarta casei unde trăia bunica. Am alimentat-o bine şi, pe zi ce trecea, se întrema. Dacă o lăsam la înmormântare, poate nu putea să supraviețuiască. Sunt clipe în viață când trebuie să ai grijă de tine, dacă nu vrei să mori, să treci prin toate cu fruntea sus, dar asta numai cu ajutorul lui Dumnezeu… Nu degeaba se spune în Biblie „Iubeşte-ți aproapele ca pe tine însuți!" Oamenii, şi nu puțini, nu înțeleg acest cuvânt – ca pe tine. Ba se laudă că ei se neglijează pentru alții, şi aşa cred ei că sunt buni. Nu! Cu cât nu te îngrijeşti, cu atât vei deveni o povară pentru cei din jur…

.

Le mulțumesc socrilor mei pentru asta, că au avut grijă de copii şi de rudele care veneau să o vadă pe mama mea bolnavă, şi pentru multe altele…Le era şi dumnealor foarte greu, că aveau un singur salariu. Dar asta nu apreciem pe moment şi numai atunci când îmbătrânim şi noi…

Soțul meu, Florin, în 1967, a satisfăcut stagiul militar la Deva, la o unitate de pionieri. Avea grad se sergent, având funcția de plutonier de companie. Atunci s-a născut şi primul nostru băiat, Floricel. Un băiat foarte frumos şi sănătos, că s-a mirat şi soacra mea care credea că eu nu o să pot face copii, că sunt prea „de nevoie"… Eram singură, numai cu socrii. Le era greu, că trebuiau să aibă grijă de copil şi de mine. Soțul era disperat că nu a fost lângă mine când am născut. Îmi scria câte trei scrisori pe zi. Îmi trimtea şi bani în plic, pentru că publica, în „Pentru patrie" şi „Viața militară", poezii şi reportaje din activitatea soldaților. Se mira şi poştaşul cum de îmi scrie aşa în fiecare zi. El mă iubeşte, şi mă iubea nespus…

Ca să mă ajute la creşterea copilului, am adus-o pe sora mea, Frusina, de la Uşurei. Avea 16 ani. Socrul meu a zis că o s-o ajute şi pe ea să între în ceva serviciu, după ce creşte copilul mai mare, şi chiar a ajutat-o. A lucrat la FINCA Drăgăşani. Fabrica de încălțăminte. Era tare drăguță şi de ea s-a îndrăgostit un băiat, Ionel Bolocan. De fapt îl chema Constantin. Îi spunem Ionel aşa fiind botezat de Ionuț, copilul nostru cel mic, când avea

vreo doi ani. Aflat în vizită la noi, Ionel s-a ascuns să nu-l vadă sora mea, care făcea Liceul la seral şi venise acasă. Atunci, Ionuț a zis:

- Unde e Onel, Costel?

Aşa l-a dat de gol că este ascuns pe undeva. Mereu ne aducem aminte de acest episod…

*

Cu părinții lui Florin ne-am înțeles destul de bine, în ansamblu, dar până la urmă tot mai bine este ca tinerii însurăței să stea singuri. Aşa că m-am dus în audiență la primarul oraşului Drăgăşani, Liță. L-am rugat să-mi repartizeze şi mie un apartament într-un bloc, oricare, ca să stau numai cu Florin şi cu copilul. I-am spus aşa:

- Domnule primar, eu sunt nora lui Țene Ion, şef contabil la ITA Drăgăşani. Sunt soția scriitorului Al. Florin Țene. Stăm cu socrii. Dânşii nu prea mă vor de noră, nu corespund standardelor acestei familii, sunt o fată săracă, de la Uşurei. Dânşii ar fi buni ceva, ceva, cu mine, dar cel mai bine ar fi să locuim singuri. Accept orice apartament, cât de modest...

- Păi avem nişte apartamente în blocurile acestea A7, confort trei, dacă vreți...

- Cum să nu, şi apoi nu vreau ca, după sute de ani, să se spună că ați fost nedrept cu un scriitor aşa mare cum este soțul meu, dacă ne dați apartament, o să intrați în istorie ca om foarte bun. Vedeți că despre oamenii din timpul marelui Eminescu se vorbeşte că nu au fost toți buni cu el.

Ştiam să las modestia deoparte când era nevoie. Câteodată trebuie să te ajuți singur...

Primarului i-a plăcut francheța mea şi mi-a spus că luni, era peste 4 zile, să mă duc să iau cheia apartamentului. Am ieşit de la Primărie cu fruntea sus, mândră nevoie mare, de parcă cucerisem Roma. Soarele mi se părea că străluceşte mai frumos. Grâul vălurea pe lângă blocuri la fel ca marea. Eram foarte fericită! Când i-am spus lui Florin nu-i venea să creadă. Socrii au început să regrete că ne mutăm.

- Dar ce ai, dragă, nu-ți place la noi?

- Ba da, dar o familie tânără trebuie să-şi construiască singură viitorul, să învețe să trăiască pe propriile picioare…

- Vai, dragă, dar ce faci pe deşteapta! Ne înveți tu pe noi ce este bine şi ce nu este… Ce faceți cu copilul? Cine are grijă de el?

- Sora mea, Frusina, apoi mai vedem...

Nu mă mai interesa ce spune soacra. Ştiam că-l iubesc pe Floricel ca pe ochii din cap. Era primul lor nepot. Aşa că o să văd ce pot face. Până la urmă, tot socrii m-au ajutat să-l cresc…

Abia aşteptam să vină ziua de luni, să iau cheia apartamentului. De fapt, ei o divinizau pe Violeta, care era studentă la Cluj. În ea şi-au pus toată speranța. La început, pentru ei eram o fată săracă de la Uşurei, fără studii. Sufletul nu conta. Mai târziu aveau să vadă cât contează sufletul unui om, suflet pe care fata lor cea deşteaptă nu-l avea deloc. Îmi pare chiar rău că au văzut asta cu vârf şi îndesat, dar mult mai târziu…

Luni am mers de dimineață la Primărie. La ITA, unde eram contabilă, lucram de după masă. Mi s-a dat cheia. De bucurie nu am mai mers la serviciu. L-am aşteptat pe Florin, să mergem să deschidem împreună uşa apartamentului. Înăuntru - dezastru. Nu aveam chiuvetă la bucătărie, de fapt nu era bucătărie separată, ci era împreună cu o cameră şi se punea o draperie între bucătărie şi cameră. Se numea chicinetă. Mie mi-a plăcut cuvântul chicinetă, aşa că am uitat că nu e confortabilă bucătăria. La baie nu era nimic. Patru pereți cu o țeavă de unde curgea apă. Nu chiuvetă, nu cadă, nu duş. Nimic. Nu existau uşi între cele două camere. Pe jos însă era… parchet. Un parchet bun, din lemn de stejar. Doamne, cât de proşti erau constructorii comunişti! Ce blocuri mai făceau! Noroc că eu eram foarte mulțumită. Nu mi-am dorit eu, toată viața să am apă care curge din perete, să nu mă mai duc după apă, cum mă duceam la Uşurei, la o fântână de unde se scotea foarte greu apa, şi era cam departe de casă? Aşa că am luat partea bună a lucrurilor şi eram mulțumită. Mai ales că stăteam numai cu soțul, fără să mai stau cu socrii. Deşi soacra mea era foarte harnică. Ne făcea mâncare, am învățat multe de la dânsa, dar pe mine nu mă interesa. Vroiam să stau numai cu Florin şi cu copilul. Bine spunea Eliade: „Tineretul e prost, dar are întotdeauna dreptate”.

La noi locuia şi sora mea Frusina, care ne-a ajutat foarte mult. Când doi oameni se iubesc, nu contează unde stau. Am aranjat, cu mijloacele noastre modeste, apartamentul. Socrii ne-au adus ceva preşuri de pus pe jos. Am cumpărat draperii şi am pus în loc de uşi. Mi se părea apartamentul un palat luxos. Acum îmi dau seama că nu ce ni se întâmplă e important, ci cum privim ce ni se întâmplă. Tot socrii ne-au dat şi ceva lenjerii de pat. Am pus o țeavă mai lungă la baie, cu un furtun în ea, şi am aşteptat orele de apă caldă, erau două pe săptămână, azi era zi de apă caldă. Am făcut duş şi m-am culcat fericită, am dormit tun, ca în zilele copilăriei mele, cu zâmbetul pe față.

Eram cei mai fericiți. Acum, privind în urmă, mă sperii când mă gândesc ce modest trăiam. Dar se vede treaba că nu trebuie să ai lux ca să fii fericit. Acum acest bloc e părăsit, cu nişte geamuri sparte, în care croncăne ciorile. Totuşi, când mă duc în oraşul natal, trec pe la el, şi ceva mă furnică prin stomac. Eram tânără, asta conta. Îmi pare rău că noi, în loc să apreciem că suntem tineri şi frumoşi, ne ocupăm cu tot felul de probleme mărunte, neimportante. Dacă eşti sănătos, înseamnă că ai rezolvat totul, restul nu contează. Apoi, viața noastră s-a derulat lin. După Floricel, pe când el avea cinci ani, s-a născut Ionuț. La naşterea lui Ionuț, socrii mei s-au supărat că de ce nu a fost fetiță. Ei iubeau foarte mult pe sora soțului meu, Violeta, care era la Cluj, la Facultatea de Biologie. Dar, după ce l-au văzut cât era de frumos, cu ochii albaştri ca un înger şi vioi s-au îndrăgostit pe loc de el, iar eu nu-l dădeam pe 1.000 de fete. Si nici acum nu-i dau pe băieți pentru fete, cu toate că am observat că fetițele sunt tare dulci, am văzut asta la nepoatele mele, Anastasia şi Catinca. Sunt mai lipicioase.

Am stat în acest bloc vreo cinci ani, apoi ne-am mutat la parter, în blocul C-1, pe strada Trandafirilor. Era confort doi, dar nouă ni se părea un lux, pentru că avea uşi între camere, avea baie cu cadă şi duş. L-am zugrăvit eu cu Florin. Băieții crescuseră mai mari. Floricel stătea la mama soacră în cursul săptămânii şi îl duceau la şcoală. Ionuț era la grădiniță. Sâmbăta mi-l dădeau acasă şi pe Floricel şi eu ziceam de ce nu-l țin şi duminica. Acum îmi dau seama ce efort făceau socrii mei să-l țină toată săptămâna, acum, când am şi eu am nepoți. De multe îmi dau seama acum. Îi acuzam pe nedrept. Tinerii au impresia că părinții, după ce ies la pensie, nu mai au nevoi. Greşit! Ei se mişcă mai încet, trebuie să facă mâncare şi suportă durerile bătrâneții. Niciodată bătrânețea nu vine fără dureri. Eu când eram tânără mă uitam cu mare admirație la pensionari şi ziceam că ce bine este de ei că nu se duc la serviciu, dar uitam că, atunci când voi ieşi la pensie, nu voi mai fi tânără. Deci aşa de mult uram condica de prezență şi serviciul, care nu era ceea ce îmi ce-mi plăcea, încât doream mai mult să fiu la pensie fără să-mi dau seama că atunci voi fi bătrână. Ziceam că atunci o să dorm mult, şi am văzut că omul, când poate să doarmă, nu doarme, şi, când nu poate să doarmă, ar dormi, deci are reflexe inverse... Circula pe atunci şi un banc cu boala inversă: Zice că un om s-a dus la doctorul de boli nervoase. Doctorul a luat un ciocan şi i-a aplicat o lovitură pe genunchi, dar omului i-a tresărit mâna, când a lovit mâna i-a tresărit piciorul. „Domnule, zice doctorul, dumneata cred că ai boala inversă.” „Sigur, domnule doctor, am boala inversă, zice omul, că la serviciu directorul mă bate la cap, şi pe mine mă doare în c...r”.

Niciodată nu m-am împăcat cu moartea. Aş fi cea mai fericită de pe pământ să ştiu precis, sută la sută, că după moarte vom fi aşa cum zice în Biblie, mai fericiți şi veşnici. Cred, dar o îndoială tot există, iar preoții nu mă conving deloc. Ei au vile luxoase, maşini de lux, şi propăvăduiesc sărăcia.

*

Duminica, socrii ne chemau la masă. Aşezam masa sub nucul din curte şi eram tare fericiți. Soacra mea gătea nemaipomenit de bine. În jurul nostru, pe lângă gardul din curte, avea flori mari, hortensii, crini, zambile etc. În fața casei era un cireş mare, cu cireşe pietroase, iar în grădinița mică era un liliac mare, mov. Florile mov se alăturau florilor albe ale cireşului şi era un peisaj de vis. Aveau grădină cu pomi fructiferi şi legume chiar lângă casă. Mă simțeam ca la Uşurei, în satul copilărie mele. La Lădeşti, soacra mea avea o soră mai mare. La ea mergeam vara. Soțul ei, unchiul Gică, era învățător în sat. Aveau o casă mare, boierească. De fapt proveneau dintr-o familie de boieri. Tanti Norica, soția unchiului Gică, era fiica boierului Roşianu, din Roşiile, județul Vâlcea. Tare se mai mândreau cu asta, iar eu ziceam că nu-mi plac boierii, că ei sunt bogați, iar țăranii sunt săraci. Nu aveam de unde să ştiu că acei comunişti care au înlăturat boierii şi le-au confiscat averile şi pământurile erau de o mie de ori mai răi. S-au îmbogățit cei de la conducerea PCR, activiştii de partid, securiştii, preşedinții şi contabilii CAP etc. Noi eram din ce în ce mai săraci. La Lădeşti mă simțeam ca la Uşurei, dar aveam cu totul alte condiții. Unchiul Gică, adevărat învățător de la țară, era un om minunat. Şi acum îmi aduc aminte, cum zice, şi zic chiar eu cu soțul acum, „aşa facem şi trăim...” Ne lua la întors de fân şi noi cântam cântecul „În fânul de curând cosit”, iar Tanti Norica ne aştepta cu masa îmbelşugată. Ionuț, care ştia că noi, cu mare greutate, stând la cozi interminabile să cumpărăm un litru de lapte, care nici nu era lapte, avea culoare albastră, probabil făcut din lapte praf, când a văzut la tanti Norica unsprezece oale de pământ cu lapte, a zis: „Mamă, uite, «unpe» oale cu lapte, deci lapte, lapte, lapte, lapte...” Era tare mirat. Tanti avea vacă de rasă, care dădea lapte mult. Au trăit până la adânci bătrânețe, 97 de ani, şi au mâncat carne de porc şi au băut lapte de la vaca lor, iar apă au băut numai din fântâna din curte. Azi mereu se face reclamă împotriva cărnii de porc. Doamne, dacă am păstra ce avem! Fructele noastre sunt dulci, iar cele din străinătate parcă sunt din plastic. Oltenii s-au prostit şi au cumpărat semințe de legume, şi mai ales de roşii de la străini, şi au nişte roşii

fără gust şi tari, cu ceva verde în mijloc. Anii trecuți nimeni nu le-a cumpărat şi le-au aruncat. Văd că acum s-au dus în Bulgaria şi şi-au cumpărat sămânța românească înapoi, şi au adus pe piață roşii mai bune. Asta se întâmplă acum, prin 2013. Dar despre asta o să vorbesc mai târziu. Acum povestesc despre perioada când am avut copiii mici. I-am spus doamnei Diaconescu, contabila de la IRTA Drăgăşani, că abia aştept să-mi crească copiii, să fiu şi eu mai liberă, că tare greu îmi este cu ei mici. Ea a replicat:

- Vai, dragă, nu ştii ce vorbeşti, eu am copiii mari, unul are 24 ani, şi fata 20 de ani. Când sunt mici şi fac ceva prostii, le dai una la fund şi ai scăpat, dar când sunt mari fac lucruri de-ți stă mintea în loc.

Ai mei nu au făcut lucruri să-mi stea mintea în loc, dar aproape. Totuşi acum după ce au crescut mari şi s-au aşezat la casa lor, sunt de părere că tot e mai bine când sunt mari. Copilul mic te ține legat de mâini şi de picioare, are multe nevoi. Celpr mari le spui ce este bine, dacă nu vor să asculte ei singuri, din greşeli vor învăța, cu toate că o să te doară foarte mult neascultarea copiilor.

Multe şi minunate momente am petrecut la Lădeşti, la tanti Norica. Dar, odată, Ionuț băiatul cel mic de doi ani şi jumătate, era în tratament cu pastile de tetraciclină pentru amigdalită. Îi dădeam o pastilă la opt ore. Mai avea trei zile şi termina tratamentul. De dimineață i-am dat pastila, după ce a mâncat. Am pus tubul destul de sus, apoi am ieşit toți pe bancă în curtea casei şi povesteam câte şi mai câte. Venea o răcoare plăcută dinspre grădină şi dinspre livada de pruni de pe deal. Era ca în rai. Aer curat, şi noi ne simțeam foarte bine.Tanti ne gătea mâncăruri minunate. Unchiul povestea multe întîmplări din sat. Era duminică şi soarele strălucea puternic. Ionuț, pe nesimțite, s-a strecurat în casă, a pus un scaun şi a ajuns la tubul cu tetraciclină. A mâncat toate pastilele, erau roşii şi dulci, parcă erau bomboane. Dulci erau numai pe deasupra, dar el le-.a înghițit nemestecate. A venit afară, murdar pe la gură, era roşu de la pastile, şi a zis:

- Gata! Am păpat toate micamentele, gata, nu mai am.

Era tare bucuros de isprava pe care o făcuse.. .

Am încremenit toți. Imediat am sunat la doctorul Duței, care a venit urgent de acasă şi l-am dus la dispensarul comunal, unde i s-au făcut spălături stomacale. A scăpat cu bine şi a zis doctorul că nu va mai face mult timp roşu în gât. Doamne, prin câte necazuri mai treci până creşti un copil, dar este şi tare frumos! Naivitatea şi curățenia lor sufletească te fac să te întorci în timp. Eu şi acum, la aproape 70 de ani, mă simt copil în preajma nepoților. E bine să trăieşti în paralel cu creşterea copiilor, să te bucuri de

viață, că atunci când sunt mari deja tu ai îmbătrânit. Dar la asta nu mă gândeam niciodată. Mă uitam la bătrânii care treceau pe stradă, să văd dacă ei mai râd. Ziceam că nu pot să mai râdă, dacă sunt aproape de moarte. Complet fals. Trebuie să trăieşti fiecare clipă cu intensitate, să observi soarele, florile, şi să-i mulţumeşti lui Dumnezeu pentru fiecare zi trăită. Eu aşteptam să vină clipa când am să mă pensionez, ca să nu mă mai duc la serviciu, fără să-mi dau seama că la pensie eşti deja bătrân.

*

Aveam greutăți cu creşterea copiilor, dar aveam şi satisfacții pe linie literară. Soțul meu înființase Cenaclul „Gib Mihăescu", la care participam şi eu şi recitam poezii. Acest cenaclu soțul meu l-a înființat în anul 1968, pe când era elev în clasa a X-a la Liceul Teoretic din Drăgăşani. La şedințele cenaclului ce se țineau la Casa de Cultură veneau Dumitru Velea, Constantin Dumitru, Virgil Mazilescu, Ion C.Vasile, Nicuşor Bărbulescu, Lică Liviu şi alții. Dar niciun profesor. Pentru faptul că scriitorul Gib Mihăescu era interzis, cenaclul a fost denumit „Orizont". Prin anul 1966, membrii acestui cenaclul s-au deplasat în comuna Prundeni, unde, la Căminul Cultural din localitate, au susținut o şezătoare literară condusă de Al.Florin Țene. În urma acestei manifestări, eu am scris un mic articol pe care l-am expediat la „Secera şi Ciocanul " din Piteşti, în care spuneam că membrii cenaclului „Gib Mihăescu" au avut această manifestare culturală. Ziarul fiind al Comitetului Regional de Partid şi publicând articolul cu noua denumire a cenaclului, cei de la Raionul PCR Drăgăşani au acceptat noua denumire. Astfel, Cenaclul „Gib Mihăescu ", care funcționează şi azi, a fost „botezat" după apariția acestui articol. Odată am recitat poezia „A câta toamnă-i asta?", pe care o redau. Era prin 1970.

Dansează picăturile de ploaie
în toamna ce-mi aduce amintiri
îşi udă vântul haina
prin vechile clădiri

Copacii se despoaie,
bătrâne frunze cad
sub stropii grei de ploaie
se adună apa-n vad.

A câta toamnă-i asta
Ce vine lăcrimând?
Nu vreau ca să le număr
şi nu voi şti nicicând...

Erau acolo mai mulţi tineri, iubitori de literatură din oraşul Drăgăşani. După ce am citit poezia Nonei, care era profesor, m-a criticat, spunând că e prea clasică, azi se scriu poezii mai încurcate şi cu vers alb mai mult. Şi aşa era. Se scria cumva abscons, ca să nu înţelegi nimic din ce spui. Dar, nea Vasile, cum îi spuneam noi, lui Ion C. Vasile, tatăl lui Radu Vasile, unul dintre viitorii prim-miniştri ai ţării, m-a apărat, spunând că această poezie va rezista timpului şi că dumnealui îi place. Aşa este, că şi acum, după mai bine de 40 de ani, o public prin diferite reviste.

Scriitorii de la Vâlcea erau tare încrezuţi. Îmi amintesc cum m-am dus până la Vâlcea la George Ţărnea, să-i dăruiesc o carte de a lui Al.Florin Ţene, „Nucul dintre două veacuri”, de care noi eram foarte mândri, deşi o scosesem în regie proprie, la Radu Albala, Editura Litera, Bucureşti. Nici nu s-a uitat la ea şi a zis:

- Şi...ce-i cu asta? Puneţi-o acolo!

Am pus-o pe birou şi am plecat foarte dezamăgită. Parcursesem cu trenu 55 de kilometri ca să i-o duc. Puţini scriitori sunt generoşi. În general sunt invidioşi, parcă nu ar avea loc toţi sub soare... Păcat, că a fost un poet bun! Dar, dacă nu ai suflet, nu ai nimic...

*

La Uşurei nu erau condiţii aşa ca la Lădeşti. Mergeam cu o maşină de rata hodorogită, 30 de kilometri, până în sat. Aveam rău de maşină şi, când ajungeam acasă, mergeam repede spre râul Beica, prin grădina de zarzavat plină cu pomi fructiferi, roşii, ardei, praz, ceapă etc., şi imediat îmi reveneam. Aerul proaspăt pe care-l respirasem de când eram mică îmi făcea foarte bine. Întrebam în treacăt ce mai fac toate din grădină şi eram nespus de fericită. Întotdeauna regretam că nu am bani mulţi, ca să le cumpăr părinţilor tot ce aveau lipsă. Tata căzuse la pat. Avea astm bronşic, după un fumat de două pachete de Carpaţi pe zi, şi după ce a băut cât duce trenul, s-a lăsat de toate, dar prea târziu. Îmi era milă de el şi, din puţinii mei bani, întotdeauna ii duceam medicamente care să-i uşureze suferinţa. Mama ne primea cu ce avea ea mai bun. Se ducea la vecina de peste drum şi

împrumuta un litru de vin. Zicea că e mai bun ca al ei, e mai dulce. Pe mine nu mă interesa ce ne pune pe masă. Pentru faptul că eram acasă, unde am copilărit, şi unde m-am simțit cel mai bine, indiferent de condițiile de viață, eram cea mai fericită din lume. Dacă pe tata nu-l lua valul, poate, trăia mai mult. Soțul meu Florin zice: „Am observat că până la jumătatea vieții ne străduim să distrugem sănătatea şi după această vârstă, dacă o mai apucăm, ne străduim să reparăm ce am stricat.” Aşa este. El era cu ordinea. Mereu le făcea obsertvație că nu pun lucrurile la loc. Tata zicea către mama:

- Măriţăăă, cum zice Florin, pune lucrurile la locul lor. De unde iei un lucru, acolo să-l pui.

- Lasă dragă, eu nu am timp să le pun, cum zice Florin... Am trăit o viață întreagă aşa, nu pot să mă mai schimb acum. Eu am de dat cu sapa şi multe altele...

- Păi, Florin zice că, dacă e întuneric, tu să ştii unde ai pus un lucru şi de acolo să-l iei.

Soțul meu era şi este un om minunat. Îi plăcea să facă surprize plăcute acolo unde era cazul. De exemplu, a vrut să mergem acasă la Uşurei, la un Crăciun, să facem un pom de iarnă. Eu nu am fost de acord. I-am spus că părinții mei nu au avut un pom împodobit niciodată. Nici nu ştiu cu ce se mănâncă, au ei alte lipsuri mai mari... El a zis că tocmai de aceea să le facem noi o bucurie. Când ne-a văzut mama şi tata cu pomul de Crăciun venind de la oraş, au rămas uimiți. Era un molid micuţ, dar mie mi se părea cel mai frumos brad din lume. Nu existau globuri, dar am adus hârtie colorată. Am învelit în ea nuci şi mere şi am pus pe brad. Când văd azi ce brazi frumoşi au oamenii în case de Crăciun, îmi dau lacrimile la amintirea pomului sărac din căsuța copilăriei mele. Mă gândesc că ce n-aş da eu să mai existe părinții, să fiu tânără şi să admir un aşa pom sărăcăcios, pe care nu-l dau pe toate frumusețile lumii. De multe ori am zis că ar fi fost bine să existe două vieți: una să o trăieşti ca să capeți experiență şi alta să o trăieşti fără greşeli. Cu toate că omul niciodată nu trăieşte fără să greşească. Cred că, şi dacă trăieşti trei vieți sau trăieşti o sută de ani, tot greşeşti. Aşa că e bine să trăieşti clipa, să iei viața aşa cum vine, fără să te amărăşti din toate nimicurile. Pe mine m-au salvat lucrurile simple. Eram fericită pentru fâlfâirea unei frunze de porumb în vânt, pentru o floare, pentru râul Beica ce curgea domol la vale, pentru nucul mare şi rotat din grădină, pentru drumul satului cu urme de căruță în care, fiind umplute cu apă de ploaie, puneam bețe dintr-un lemn şi le priveam cum merg pe apă închipuindu-le vapoare ce plutesc spre mare. Cu toate că marea n-o văzusem niciodată. Şi nici vapoare... Nu aveam televizor, şi nici radio. Poate era mai bine..

*

O altă surpriză minunată făcută de Florin a fost când, de un întâi martie, i-a trimis acasă, la Uşurei, mamei mele, analfabeta, un mărţişor. Ea nu văzuse niciodată un mărţişor. Era prin 1975. Avea şaizeci de ani, născuse opt copii, şi nu văzuse cum arată un mărţişor. Florin i l-a pus în plic. Era un ghiocel alb. Ea văzuse ghiocei doar în pădure. Nu ştia că pot fi făcuţi şi artificial, din alte materiale. Când mi-a spus Florin că i-a trimis mărţişor lui mama, i-am spus că nu o să ştie cu ce se mănâncă, şi nu o să ştie ce să facă cu el. Dar ea a ştiut. L-a prins în piept şi s-a plimbat prin tot satul cu el. Femeile din sat spuneau:

- Vai, Mărița, ce ai în piept?

- Un mărţişor, fă, mi l-a trimis ginerele meu de la Drăgăşani, Florin...

- Doamne, mare domn trebuie să fie!

- Da, fata mea Titina a nimerit foarte bine. S-a căsătorit cu un băiat deştept şi bun...

- Dar ce ai făcut tu de a avut aşa noroc, că eu am o fată şi nu se mărită neam, deşi e frumoasă şi deşteaptă..., mai deşteaptă decât a ta, şi de frumoasă nu mai vorbesc...

- Nu ştiu, eu nu am făcut nimic, ea l-a găsit pe la Drăgăşani când era la Şcoala Viticolă, şi aşa de mult a iubit-o că s-a dus după ea în Maramureş, unde am băiatul cel mare, Ion, profesor, şi a băgat-o şi pe ea învățătoare.

- Doamne, fată, ce norocoasă a fost! Unde mai pui că sunteți săraci, săraci...

Şi aşa mergea mama prin sat cu mărţişorul în piept, să se laude la lume. Sterică, fratele cel mic, râdea împreună cu tata, care era pe pat. Tata a văzut că lipseşte mama şi a întrebat:

- Sterică unde este mama ta?

- Este prin sat, să se laude cu mărţişorul primit de la Florin.

- Săraca nici nu ştie ce reprezintă acel mărţişor, că ea nu a primit niciodată aşa ceva. Frumos din partea lui Florin că s-a gândit la ea. Mărţişorul reprezintă începutul primăvarii, al unei primăveri care mie nu-mi mai aduce nimic bun. Acum m-am lăsat de toate relele, dar degeaba. Nu se mai poate face nimic cu sănătatea mea. Eu am să mor şi mult timp va trece după mine….

Ziua stătea pe prispa casei lângă o tufă de viță de vie, respira greu şi i se urâse cu viața, chiar vroia să moară. Eu, când mă duceam acasă şi-l vedeam aşa, plecam repede în grădină, ca să nu mă vadă că plâng… Mă durea sufletul pentru el şi aş fi vrut să-i spun că în viață suntem ceea ce

mâncăm şi ceea ce bem. De mâncat nu prea avea ce, dar de băut... a băut cât duce trenul şi de fumat, la fel. Nu puteam să-i mai spun, că nu se cădea. Eu am avut grijă ca soţul meu să nu fumeze, şi nici să nu bea, şi el m-a ascultat, fiind foarte bine pentru sănătatea lui, pentru acest fapt soţul mi-a mulţumit mai târziu, deşi atunci când îl băteam la cap nu-i plăcea…

*

În anul 1977, pe 4 martie, am fost singură, fără Florin, acasă, la Uşurei. Mă duceam mai des, că ştiam că tatăl meu e grav bolnav şi nu mai avea mult de trăit. Dar eu credeam că va trăi veşnic. Nu îmi imaginam că va muri vreodată. Am ajuns acasă pe la ora 17. Mama s-a dus, ca de obicei, la vecină, şi a luat un chilogram de vin. Ciocneam câte un pahar cu ei şi povesteam câte în lună şi stele. Mama făcea mămăligă, tăia un pui şi-l făcea cu usturoi. Mie mi se părtea cea mai bună mâncare din lume. Şi chiar aşa era. Seara, pe la orele 21, dintr-odată, pământul a început să se cutremure. Am ieşit, speriată, afară pe prispă. Luna era cât roata carului pe cer. Cerul era senin. M-am ţinut tare de stâlpul prispei şi am privit luna. Am zis în gândul meu: „Doamne, cum o să murim?" Nu ştiam ce se întîmplă. În comunism aveam foarte puţină informaţie. La şcoală, profesorii nu ne spuneau nimic în plus. Ne cereau să învăţăm pe de rost, cu virgulă şi punct, ce scria în carte. Doamne, şi ce cărţi proaste erau!

O cameră, cea de pe prispă, s-a dărâmat lângă mine. Mama s-a aplecat peste tata, care zăcea imobilizat la pat, să-l apere de tavanul care a căzut peste ea. Eu am intrat în casă şi am ridicat sticla cu vin care se culcase la pământ. Tata striga să ieşim afară, că acum e sfârşitul lumii şi murim toţi. După ce s-a terminat, am privit casele din jur, toate erau cu coşurile dărâmate şi cu pereţii căzuţi pe jos. Pe la poarta noastră au venit mai mulţi oameni şi întrebau:

- Titină, ce a fost, băi, asta?
- Nu ştiu, ţaţă Floare, nici eu.
- Păi cum să nu ştii, tu eşti de la oraş, fată cu carte, trebuie să ştii.
- Uite că nu ştiu şi nici radioul văd că nu merge.

Luna era cât roata carului pe cer. Am privit steaua mea şi a lui Florin. Era mare şi luminoasă, în vârful proţapului din Carul Mare. Aşteptam, parcă, să-mi spună ea ce a fost asta. Stelele străluceau puternic pe cer şi totul era misterios. Priveam la cer, lângă zidurile casei dărâmate, lângă mine şi cu părinţii speriaţi de moarte. Sterică nu era acsă. Era la Bucureşti.

Aveam un radio cu baterii dar nu mai mergea. După ce ne-am mai liniştit, am început să repetăm ce am făcut în timpul cât s-a cutremurat

pământul, şi am râs de am leşinat. Era ca o descătuşare. Eu râdeam că am avut grijă de sticlă, să nu se verse vinul. Nu ne păsa că ni s-a dărâmat o cameră, că a căzut tavanul, eram fericiți că nu am fost răniți. Mama, dintr-odată, a zis:

- Nu mai râdeți, că la Bucureşti au murit oameni mulți, s-au dărâmat blocurile şi casele mai vechi. Poate la Drăgăşani la fel, Doamne ia-mă, să nu se fi întâmplat ceva cu Florin şi copiii… Mai ales cu Sterică, acolo, la Bucureşti e mai grav cutremurul…

Şi azi mă minunez de unde ştia ea ce s-a întâmplat. Oamenii de la țară, chiar dacă nu au carte, au foarte multă înțelepciune de la Dumnezeu, cred… M-am gândit la Florin şi la socrii mei. Dacă li s-a dărâmat casa. Dacă au pățit ceva. Era trei noaptea şi m-a apucat o frică soră cu moartea. Nu aveam cum comunica. Până dimineață mi s-a părut un an. Am ieşit în grădină şi îmi venea să întreb copacii ce a fost asta şi dacă cei dragi de la Drăgăşani au pățit ceva. Am stat sub nuc, am privit luna şi am întrebat pe Dumnezeu ce s-a întâmplat la Drăgăşani şi în alte oraşe ale țării. Îmi răspundea numai vântul călduț de martie, care foşnea uşor frunzele copacilor. Grădina era luminată feeric de lună şi stele, cerul era albastru, şi simțeam neliniştea oamenilor. Beica clipocea a durere…

Nu avea cine să ne dea nişte răspunsuri. Veneau veşti sumbre aflate, după ureche, de la oameni. În Şuşani, lângă râul Beica, am auzit că a apărut un lac cu apă neagră…

Dimineața am plecat spre Drăgăşani. Oraşul era ca după bombardament. Casele erau cu coşurile şi pereții la pământ. Blocurile se descojiseră. Mizerie şi moloz peste tot. Florin mi-a povestit cum s-a trezit speriat, a luat pe Ionuț în brațe, şi a ieşit afară din bloc. La început uşa se blocase, iar copilul de 5 ani întreba:

- Ce e, tată, ce e, tată…?

- Nu ştiu tată, nu ştiu nici eu!

- Tu trebuie să ştii, că eşti mare…

A ieşit afară din bloc şi a luat-o la fugă cu copilul în brațe. Se auzea zgomot de geamuri sparte, căzeau cărămizi din case, se rostogoleau coşurile caselor din țigănie şi căzeau pe pământ în curte. Florin fugea spre casa părinților, care nu era departe. A găsit părinții, îngroziți, în curte. Mama soacră i-a povestit că nu a ieşit din casă până nu a închis gazul, televizorul şi lumina. A căzut coşul de la casă şi s-a dărâmat un zid. Casa era nouă, nu avea mai mult de 15 ani de la construcție. Florin se gândea la mine. Avea sufletul distrus la gândul ca să nu fi pățit ceva la Uşurei. Eu, la fel, mă gândeam la cei de acasă. Acum îmi dau seama ce importanță au telefoanele

mobile. Comunismul ne-a ținut în întuneric. Nu pe toți, numai pe oamenii de rând. Tocmai acum am aflat cum trebuie să te fereşti de cutremure, acum, după revoluție, că nu e bine să fugi şi e mai bine să te adăposteşti în locurile sigure din casă….

*

Ceauşescu era plecat din țară. La Bucureşti au murit mii de oameni, printre care şi mari artişti ca Toma Caragiu, Doina Badea, cu cei doi copii ai ei, îngeri, de unu şi doi ani, regizorul Bocăneț etc. Toți au crezut că este sfârşitul lumii. A fost anunțat dictatorul. A venit şi a început inspectarea oraşului Bucureşti. A folosit politic tragedia oamenilor. Arhitecții timpului, mari lingăi ai dictatorului, au făcut o nouă sistematizare a oraşului, s-au dărâmat case de patrimoniu, în locul cărora s-au construit monstruoasele blocuri ceauşiste, gri. Şi casa părinților lui Florin a fost demolată, sub pretextul că trebuie mărită o centrală termică. Această centrală azi nu mai funcționează. Sacrificii inutile, dar cine stătea să judece atunci? Regimul communist a fost unul criminal. Mă mir cum unii oameni regretă şi azi regimul criminal comunist şi pe dictatorul Ceauşescu… Viața a intrat, încet, încet în normal. S-au refăcut casele, drumurile, şi am continuat viața...

Venise toamna lui l977. Era prin octombrie. Oamenii culegeau viile. Pomii fructiferi erau încărcați de roade. Întotdeauna toamna îmi aducea nişte nostalgii nedefinite. Am primit un telefon de la mama mea, din Uşurei. Mersese cinci kilometri pe jos, până la Suşani, la Sfatul Popular, ca să poată da un telefon.

- Titină, ce faceți muică, îl mai salvați pe taică-tău? Acum cred că moare, că nici nu mai poate vorbi...

- Bine, mamă, vin cu rata de şapte seara şi văd ce pot să fac.

- Vino, muică, nu vreau să moară să mă lase singură..

M-am dus acasă. Maşina hurducăia prin gropile şi praful drumului de țară. Îmi intra mirosul prafului amestecat cu transpirația țăranilor în nări şi gură, şi îmi venea să vomit. Țărani cu saci de varză şi alte legume aduse de la oraş, erau îngrămădite pe culoarul autobuzului. Ceauşescu îi făcuse pe țăranii agricoli muncitori la oraş într-o industrie megalomană şi necompetitivă. Mă gândeam că, dacă aş câştiga la Loto, primul lucru pe care l-aş face ar fi să asfaltez satul meu, Uşurei, şi să bag curent electric. Dar nu câştigam eu, câştigau cei care trebuiau să câştige. Corupția intrase şi la Loto. Iar eu rămâneam şi fără puținii bani pe care-i

aveam, atunci când trăgeam un bilet. Când am ajuns acasă, fratele meu mai mic, Sterică, m-a întrebat dacă nu am câştigat la Loto. Ştia tot satul că, dacă câştig la Loto, am să asfaltez comuna. Asta precis aş fi făcut. Când mă gândesc că, azi, îmbogăţiţii peste noapte, din top 300, nu fac nimic pentru ţara asta... Dar să nu mă necăjesc degeaba... Numai Becali, aşa cum e el, a ajutat oameni şi biserici, iar acum este în puşcărie...

Am ajuns pe întuneric acasă. Lampa pâlpâia slab, sticla de lampă era afumată, iar tata zăcea în pat. Nu se mai dăduse jos decât pentru nevoile personale. Avea spatele turtit de atâta stat în pat, timp de şapte ani.

- Ce faci, tată?

- Care eşti? Frusina sau Titina? Sau Torica?

- Sunt eu, Titina, de la Drăgăşani. Am venit să văd ce faci şi să te duc la Spital la Drăgăşani, dacă vrei...

- Nu ştiu, taică, ce să mai fac. Eu nu o să mai mă fac bine. O să treacă mult timp fără mine pe acest pământ... Acum m-am lăsat de toate, nu mai fumez, nu mai beau, dar degeaba... Aşa a fost să fie... gata, ce mai, e...

Abia îmi ţineam lacrimile. Era palid. Trăiau într-o sărăcie lucie. Mama mi-a spus că nu mănâncă mai nimic. I-a tăiat un pui mic, că nici puii de găină nu mai cresc. Nu are ce să le dea de mâncare. Adusesem eu un sac de făină de porumb, obţinut cu mare greutate, cu pile. Tata, când l-a văzut, a zis:

- Ce bine, că din el îmi faceţi mie pomană...

- Lasă, tată, nu vorbi aşa, i-am spus...

- Nici la Drăgăşani nu se găseşte nimic de mâncare. Nu avem nici bani, dar nici ce cumpăra cu ei. Au numai activiştii de partid magazinele lor, de unde îşi cumpără de toate. Ei au şi propovăduiesc conducătorul şi cât de bine o duce poporul.

Colaboratorii Securităţii, plătiţi de regim, erau foarte vigilenţi, să nu cumva să critice cineva pe dictator.

- Lasă, tată, tu cu vorba ta slobodă ai să o păţeşti.

Aşa a fost, am şi păţit-o, nu peste mult timp.

Am sunat Salvarea. A venit, pe la ora 21, şi l-a luat. Mama a plâns. Am ieşit cu el pe uliţa îngustă şi am pornit la Drăgăşani. Salvarea ocolea gropile, praful se ridica de pe drumul neasfaltat. Stomacul îmi venea în gât. Mi se amestecau lacrimile cu praful. Am trecut prin pădurea copilăriei mele, care foşnea uşor în vânt. Îmi venea să mă dau jos, să vorbesc cu copacii, singurii mei prieteni în noaptea aceea, când eram foarte tristă...

Tata vorbea mereu:

- Titină, vezi, tată, că la poarta Spitalului eu o să cad. Voi să aveți grijă de mama voastră, că e năroadă săraca, eu aş divorța de ea, dar nu mai am timp...

- Lasă tată, că nu cazi, că te țin eu...

Îi zicea lui mama năroadă, aşa, cu dragoste. Se referea că nu ştie carte. Dar ea era foarte înțeleaptă. Mai erau 5 minute până ajungeam la Urgență, la poarta Spitalului. Când vorbea aşa, aşteptam la linia ferată, să treacă trenul, să se ridice bariera.

Tata cu mama s-au iubit foarte mult. Au fost săraci, dar niciodată nu s-au jignit, niciodată tata nu a ridicat tonul la mama. Au trăit 45 de ani împreună şi au făcut 8 copii. Tata era foarte glumeț. A murit glumind...

La poarta Spitalului l-am găsit de gardă pe medicul Dinculescu. L-au pus pe pat şi i-au băgat, în venă, perfuzii cu glucoză. În timp ce funcționa perfuzia şi eu stăteam lângă el, tata a zis:

- Titină, mai eşti lângă mine, taică ?

- Da, tată sunt aici...

- Să nu mă laşi să îmi facă autopsie să mă duci acasă şi să nu-mi puneți pe față ceva să-mi acopere respirația. Vreau să am aer... Destul am suferit în viață fără aer...

- Bine, tată...

Nu mi-am dat seama că, de fapt, el nu mă mai vedea. Doctorul a auzit. Şi-a dat seama că moare. Inima lui slăbită nu a suportat perfuzia. Poate că, dacă nu-l aduceam la Spital, mai trăia. Eu nici în ziua de azi nu am încredere în medici. Nu mai citesc nimic. Au rămas cu educația comunistă, poate cei tineri să fie altfel, dar mă îndoiesc... Cu diplomele lor cumpărate...

Domnul doctor Dinculescu a zis către sora medicală:

- Duceți-l în salon!

- Cum să-l ducă, am zis, acum doarme profund...

Au adus o targă, l-au pus pe ea şi l-au dus într-un salon. Acolo erau alte asistente, cărora le-am dat pijamaua adusă de acasă, şi au început să-l dezbrace:

- Pe cine vreți să îmbrăcăm, nu vedeți că omul ăsta e mort?, zice asistenta..

Am încremenit. Am aprins repede o lumânare, dar tata nu a apucat decât lumina chibritului, după cum mi-a spus mie mai târziu în vis. Am alergat la poarta Spitalului şi i-am spus medicului că tata este mort. Dumnealui mi-a spus că să tac din gură, dacă vreau să-i respect dorința, să nu-i facă autopsie şi să-mi dea Salvarea să-l duc acasă. Salvarea nu are voie să transporte un om mort. Mi-a mai spus că, atunci când ajungem acasă, să

nu-i spunem şoferului că e mort. Că nu are voie să-mi dea Salvarea pentru un om mort. Gestul de omenie al doctorului m-a impresionat…

Era ora 24 noaptea. L-au aşezat în spate la Salvare şi eu cu şoferul am stat în faţă. Am mers la sora mea Frusina, din Drăgăşani. Locuia în Bârsanu. S-a speriat. I-am spus că tata e în Salvare în spate, am venit cu el la Spital la Drăgăşani, dar nu l-au primit că e bolnav grav…

- Doamne, zice Frusina, s-a găsit şi el să moară tocmai acum când eu mâine am oameni la cules de vie. Mereu m-am dus acasă că a zis că moare şi nu a murit, aşa că du-te tu singură, şi peste două zile vin şi eu…

- Eu zic că nu este bine, hai şi tu cu mine, ştii cum e viaţa, te duci de zece ori şi nu moare ,şi nu mergi o dată, şi tocmai atunci moare şi apoi o să-ţi pară rău toată viaţa…

- Aşa este, hai că merg şi eu cu tine…

Aşa e ea. E zodia Vărsăto,r e şi melancolică, şi visătoare, e şi cam materialistă… Aşa sunt toţi vărsătorii…

Şi-a luat ceva pe ea şi s-a urcat cu mine lângă şofer. A luat şi o sticlă cu ţuică, să-i dea şoferului. Maşina gonea prin întuneric şi sufletul meu era negru ca noaptea. În pădurea dintre Mădulari şi Uşurei ne-am dat jos pentru o mică aerisire. Şoferul a mers în pădure să-şi facă nevoile. Cântau greierii a toamnă, copacii fremătau, Luna lumina feeric. Licurici cu lampă roşie în spinare alergau de zor prin pădure. În alte ocazii aş fi fost fericită, aş fi făcut o poezie, dar acum credeam că se sfârşeşte pământul. Dintr-odată, sora se întoarce către mine şi zice, trezită ca dintr-un vis urât:

- Păi, dacă e aşa grav bolnav, de nu l-au primit la Spital, de ce îl lăsăm singur acolo în spate?

- Taci, e mort, dar nu e voie să spunem şoferului…

Sora a leşinat. Am avut apă într-o sticlă şi am turnat pe ea. Când a venit şoferul, era deja revenită din leşin. Păsările de noapte scoteau nişte sunete sinistre, licuricii îşi făceau rondul, frunzişul pădurii foşnea straniu.. Cucuvele cântau în noapte...

Când am ajuns acasă, fratele mai mic, Sterică, împreună cu şoferul Salvării l-au pus pe pat. I-am spus mamei că nu l-au primit, că e grav bolnav, şi am triumis-o să-i dea şoferului sticla de ţuică. După ce a plecat şoferul, mama s-a apropiat de patul în care zăcea tata... Dintr-odată am auzit-o:

- Doamne, ia-mă, cred că e mort...

- E mort, mamă, dar lasă, nu mai putea trăi, era prea bolnav..

- Ba, eu vroiam să mai stea în pat măcar cinci ani, îl îngrijam, nu îmi era greu. I-am spus eu să nu meargă la doftori, că ei se pun pe tine cu medicamente tari, şi te omoară, că inima e slăbită de boală... Eu nu mă duc

niciodată şi, dacă vă duceam şi pe voi, vă omorau. Uite a fost Leana cu Ion bolnavi de scarlatină, şi nu i-am dus, şi aşa n-au murit. Toți copiii bolnavi de scarlantină din sat care au mers la spital au murit.

A început să plângă cu disperare. Zicea mereu:

- Costică, Costicăăăă, copiii noştri…

Noi l-am îmbrăcat cu haine noi. O prostie că aveam haine de ale lui pe care nu prea le purtase şi mama a zis că pe cele noi să le dăm la cineva sărac, să le poarte, şi facem un bine. Asta era pomană. Noi nu am vrut, ne credeam mai deştepte ca ea, dar ea a avut dreptate. M-am convins că în viață nu e bine să asculți de copii. Ne credeam cu şcoală, iar ea era analfabetă, dar era mai deşteaptă. Am dormit puțin, doborâtă de oboseală. Am anunțat şi pe ceilalți frați. Pe la ora nouă, vine la mine, cu un chip disperat şi îngrozit, fratele cel mic:

- Titinăăă, Titinăăă... Înviază tata...

- Stai, dragă, dacă înviază e bine, tu de ce te sperii? Lasă-mă să dorm...

Fratele avea 18 ani. Când i-am văzut fața disperată şi speriat de moarte, mi-am dat seama că e ceva în neregulă şi m-am dus în camera în care tata zăcea mort. Tata avea corpul cald, iar pe gură ieşeau ceva bule de aer şi parcă respira. Ba i-am pus şi o oglindă şi s-a aburit. Ieşea din el glucoza pe care i-o băgaseră în perfuzie. I-am spus că nu înviază, din păcate. Se strânseseră femeile din sat şi boceau. Ele măreau şi mai mult durerea, şi aşa prea mare. M-am dus în grădină şi am vorbit cu nucul, cu părul şi cu florile. Le-am întrebat:

- Ce este moartea? De ce nu pot fi şi oamenii nemuritori ca voi?

Aş fi vrut să stau mai mult pe malul râului Beica, să-mi arunc tristețea în apă, să mă mângâi lângă copacii din grădină şi lângă flori, să uit de toate, dar nu puteam, că mă căutau surorile:

- Unde este Titina? Asta face, precis, poezii pe malul Beicii...

Chiar aşa era. Am făcut poezia „Plecarea tatei”: M-am întors în sat când pleca tata/ undeva, departe, într-o câmpie/că din lumea stelelor aprinse/ cine a fost stins nu mai învie// Pomii aruncau pe jos cu frunze/ de durere, câinele lătra/oamenii ciopleau o cruce înaltă/ fratele cel mare nu venea//Am topit durerea în lumânări/ popii aruncau cu linişte de tei/ mama alerga, cu voce stinsă/ să le facă toate după obicei// Am plecat din sat lăsând pe tata/ undeva, departe, într-o câmpie/ că din lumea stelelor aprinse/ cine a fost stins nu mai învie...//

Poate înviem după moarte, că aşa scrie în Biblie, dar o îndoială tot există, şi nu e bine să dai cioara din mână pentru cea de pe gard, cum

spune înțelepciunea populară... şi cum îmi spunea tata, care acum zăcea mort...

- Ce faci, fată, lasă-le dracu' de poezii, că nu este timp de ele, hai, că nu găsim ciorapii cei noi ai lui tata...

În casă era o harababură de nedescris. Femeile boceau, mama nu mai avea glas, iar eu nu ştiam cum să ies din această atmosferă de jale. Întotdeauna am fost o lucidă şi nu mi-am piedut niciodată cumpătul. M-am concentrat puternic şi Cineva de Sus mi-a spus unde am pus ciorapii lui tata. M-am dus direct la ei şi surorile s-au minunat, deşi ştiau că eu am ceva paranormal.

A venit preotul. Nu-l mai văzusem niciodată. L-a tămâiat pe tata şi, afară, pe o masă, am pus o față de masă albă şi l-am servit cu un pahar de vin. Eram supărată şi mă gândeam la faptul că viața se sfârşeşte la fiecare când va veni vremea. Nu puteam să accept. Au venit şi Florin, soțul meu, cu socrul meu. Florin, în asemenea situații, nu prea face față. Deşi nu băuse de zece ani niciun fel de băutură alcoolică, atunci, de supărare, a băut un pahar cu vin şi s-a dus prin grădină, să se liniştească. Am întrebat preotul:

- Părinte, există Dumnezeu?

- Cum să nu existe!? Să vă gândiți numai la câtă perfecțiune este în natură, cine putea să facă toate acestea dacă nu ar fi existat un creator?

- Atunci de ce nu ne lasă regimul comunist să sărbătorim Învierea Domnului şi Naşterea Lui la Crăciun?

- Asta este altceva, dar nu înseamnă că nu există...

- Dar, de Ceauşescu, vom scăpa vreodată ?

S-a uitat lung la mine nu ştia cum să ia această întrebare. Şi-a dat seama că am curaj să-l întreb, acum, când sunt atât de supărată, şi a răspuns:

- Uite, ca să te bucuri, îți spun un secret, dar, asta aşa, rămâne între noi. Da, se pregăteşte, ca să vină la conducerea țării noastre, la Moscova, unul Iliescu...

Am rămas uimită. Nu auzisem niciodată de Iliescu, dar eram bucuroasă că, odată şi odată, scăpăm de Ceauşescu. Deci, era în 1977, octombrie. Mereu m-am întrebat de unde ştia preotul acest lucru!? Nu mă interesa dacă acest Iliescu era bun sau rău, numai Ceauşescu să nu fie. Eram prea puțin pretențioşi şi poate de aceea, fără să cercetăm prea mult, l-am ales pe Iliescu, după revoluție, în fruntea țării. Eu cred că Iliescu a ținut țara pe loc. A apărat pe toți foştii securişti şi activişti de partid. Dar de unde să ştim? Era prea repede şi prea puțină informație…

*

Au scos pe tata cu coşciugul şi l-au aşezat în căruța care trebuia să meargă la înmormântare. În curte s-a făcut o slujbă. Sora mea cea mare, Leana, a leşinat de durere şi de faptul că nu mai mâncase nimic. Am turnat apă pe ea:

- Lăsați-o să moară, au strigat câteva babe în cor, e tatăl ei care a crescut-o...

- Doamne, câtă prostie, am zis în sinea mea...

După înmormântare ne-am întors acasă. Am pus masa într-o cameră numai pentru noi frații care venisărăm de prin lume. Parcă am simțit o uşurare. Aveam sentimente contradictorii, nu ştiam dacă să fim în continuare trişti pentru pierderea părintelui, sau să ne bucurăm că, după atâta timp, ne-am revăzut. De fapt nu ne întîlneam decât la vreo nuntă împortantă sau la înmormântare. Viața ne-a risipit prin toate oraşele țării: Baia Mare, Sibiu, Drăgăşani, Braşov şi Tămaşda, județul Braşov. La masă parcă am uitat de toate relele, ba, deşi noi nu obişnuiam să bem alcool, de supărare am gustat câte un pahar de vin şi ne-am înveselit. Aceleaşi babe din sat au început să zicălui mama:

- Măriță, fetele tele îl uitară pe Costică...

- Lasă-le, fă, sunt tinere, şi se bucură că sunt şi ele împreună...

Deşi nu avea carte, mama, era foarte înțeleaptă...

*

Am plecat din sat cu mare durere în suflet. Frații au mers spre casele lor în alte oraşe, mama a rămas singură, cu fratele mai mic. Când m-a văzut Ionuț în negru, a început să plângă. Aflase el că s-a întâmplat ceva rău şi nu mă suporta să fiu îmbrăcată în negru. Aşa că de abia am putut purta doliu trei săptămâni. Doliul este în suflet, eu cred că nu mai este nevoie să-l acentuăm cu haine negre.

Am reluat viața cu mersul la serviciu, cu îngrijirea copiilor, deci cu toate necazurile. Soarele răsărea tot de acolo, apunea tot acolo. Cerul cu stelele şi luna erau la fel. Steaua mea şi a lui Florin stătea pe cer la fel, prima din proțapul Carului Mare… Deci, când moare un om nu se schimbă nimic. Oamenii treceau veseli pe lângă mine şi eu parcă aşteptam să nu mai fie la fel ceva, dar nu ştiam ce. Când am mers acasă, la pomana de şase săptămâni, mama tocmai atunci venea de la cimitir.

- Ce face mamă, tata?

- Nimic. Tace. I-am spus să mă ia şi pe mine, că ce să fac eu fără el, dar nu zice nimic.

- Lasă, mamă, aşa este viața, matale trebuie să trăieşti pentru copii.

- Da, dar cel mai important este soțul, după ce pleacă copiii.

Mama mi-a povestit că, imediat după ce a murit tata, câinele a plecat de acasă şi nu s-a mai întors. Vița de vie unde stătea el pe prispa casei când era bolnav s-a uscat, iar cocoşul s-a spânzurat în gard. Acestea sunt semne la dispariția unei persoane dragi. Mama nu se putea consola cu lipsa lui tata. Era tot mai tristă şi tot mai abătută. Îmi era tare milă de ea.

În anul 1978, după cutremur, socrii mei au fost anunțați că intră casa dumnealor în demolare, conform sistematizărilor făcute. De-abia făcuseră baia, cu credite de la stat, şi aveau rate de plătit vreo cinci ani. Casa era nouă, nu avea mai mult de 15 ani. Soacra a început să plângă. Nu suporta să-i demoleze casa pentru care muncise atât de mult. Mereu spunea: „să am eu peretele meu, în care să pot bate un cui când vreau“. Nu mai pun că tot comuniştii îi confiscaseră pământul şi îî dărâmaseră Conacul de la Roşiile...

Eu nu-mi prea dădeam seama ce simțeam. Ba, în sinea mea, ziceam că ce dacă o demolează, că tot dumnealor îmi ziseseră că de aia l-am luat pe Florin, că am văzut că are o casă aşa frumoasă. Eu m-am simțit jignită, că el venise după mine în Maramureş, eu nici nu ştiam unde locuieşte. Pe mine nu m-a interesat niciodată partea materială a vieții. Eram fericită cu ce-mi oferea Dumnezeu. Eram la fel ca păsările, care, aşa cum zice în Biblie, nu ară, nu seamănă, şi tot are grijă Dumnezeu să aibă de toate. Socrii au hotărât că nu mai are rost, după demolarea casei, să mai stea în Drăgăşani şi vom merge cu toții la Cluj, unde scumpa lor fată, Violeta, era profesoară de biologie. Era căsătorită şi avea două fetițe. O iubeau foarte mult, îşi puseseră toată speranța că la bătrânețe ea va avea grijă de ei. Eu observasem că nu e chiar aşa. Ii trimiteau pachete peste pachete, şi tot nu era mulțumită. O chemau pe soacra mea, vara, la ei, şi venea slabă şi fără niciun ban. Odată i-a trimis mama ei, deci soacra mea, bani să-i cumpere ceva sandale de la Cluj, că la Drăgăşani nu se găsesc, aşa a zis fata lor, dar se găseau. Ea i-a cumpărat sandale cu toc înalt şi soacra mea, care era cu vârsta apropiată de 70 de ani, nu a putut să le poarte. Din curiozitate, am întrebat-o de ce i-a cumpărat cu toc aşa de înalt, şi ea mi-a răspuns:

- Ce, tu crezi că le-am cumpărat pentru ea? Le-am cumpărat ca să nu le poarte şi să-mi rămână mie...

- Cum, dar ea atât de mult te iubeşte...

- Mă iubeşte, dragă, dar interesul e interes... În fața interesului nu există mamă şi tată, tu nu ştii cum se spune? Frate, frate, dar brânza e pe bani...

Am rămas uluită. I-am spus lui Florin şi el a zis că le-a atras mai demult atenţia, dar ei nu vor să audă. Îi zic tot lui că e gelos pe fată, care e atât de bună, că el e rău etc. Mama soacră cosea feţe de masă, batiste, feţe de pernă, ba i-a ţesut cu furculiţa un covor nemaipomenit de frumos. Florin îi spunea că o să rămână oarbă şi n-o să vină fata să o îngrijească. Ea zicea: „Ce aveţi cu fata mea, voi sunteţi nişte neisprăviţi, iar Titina să fie mândră că o fată ca ea, când vine în vacanţă la Drăgăşani, se plimbă pe stradă cu ea şi de..., Titina nu are facultate. Eu, ca să arăt că sunt vitează, îi spuneam că, dacă nu are suflet, nu are nimic, şi nu mă interesează facultatea ei. Pe ascuns, ca să nu mă vadă soacra, plângeam. Florin îmi spunea să nu mă supăr, că şi pe el il ceartă mereu. De fapt, îl considerau oaia neagră a familiei. Deşi el era foarte bun cu ei şi se purta foarte fin. Violeta este din zodia Vărsător. Mereu văd pe la televizor că se laudă cei din această zodie, dar eu cred că trebuie să fugi de vărsător. Numai 10 la sută sunt buni din această zodie, aceasta după un horoscop american... Sora mea de la Drăgăşani, Frusina-Cristina, e vărsătoare, şi intră în cei 10 la sută. E foarte bună şi muncitoare..., dar şi cu tentă materialistă. Eu am studiat foarte mult caracterul oamenilor... Asta, din pasiune...

Capitolul VI

Între lumină şi floretă

Motto: „Valoarea omului se măsoară
după greutăţile biruite de el.”
Voltaire

În iunie 1978, a plecat Florin la Cluj, definitiv. Eu am rămas la Drăgăşani, să mai rezolv nişte treburi. Eram tare tulburaţi. O mutare este egal cu o moarte, chiar dacă eram tineri. De aceea copiii nu trebuie niciodată

să-i oblige pe părinți să plece din propria casă. La bătrânețea părinților, copiii consideră că nu le mai trebuie atâta spațiu, dar eu mă întreb de ce să nu le trebuiască, după o viață de muncă? Pot fi şi cazuri de forță majoră, cum a fost cazul nostru.

După ce a plecat Florin la Cluj, urma să locuiască la sora lui, Violeta, până ajungeam, în toamnă, şi eu, cu copiii. Nu mai aveam chef de nimic. O tristețe mare a pus stăpânire pe mine. În ziua următoare, când am mers la ITA, la serviciu, şi am auzit-o pe Maria Ciobanu cântând muzică populară la radio, am început să plâng. Abia am aşteptat şoferul camionului care-l dusese la Cluj pe Florin, să-l întreb ce face Florin, şi cum au ajuns. Nu erau telefoane mobile, iar ca să vorbeşti trebuia să faci comandă telefonică şi să aştepti câteva ore, dacă nu chiar zile. L-am întrebat:

- Cum ați ajuns, ce a zis Florin?

- De ce ați plecat, doamnă, a rămas în centrul Clujului, lângă statuia lui Matei Corvin, plângând în hohote... Ce v-a venit? Drăgăşaniul e cel mai frumos oraş din țară, unde plecați la dracu în praznic!?

Când am auzit îmi venea să mor. Dar nu m-am descurajat. Ştiam că acolo sunt facultăți pentru copii, iar Clujul e mai important ca Drăgăşaniul. De fapt, şi eu, când eram mică, nu vroiam să plec din Uşurei. Uşureiul, un sat prăpădit, mi se părea centrul lumii şi nu concepeam să-l părăsesc vreodată. Trebuie să trăieşti şi cu gândul la viitor...

Florin a stat la sora lui. Mi-a spus că bărbatul ei e un bădăran de la Dezmir. Că l-au ținut numai pe ciorbă de varză sau supă cu crutoane. Atât, un singur fel de mâncare. Erau foarte zgârciți. I-au calculat luna întreagă, deci 30 de zile, cât să plătească, şi mai avea cinci zile peste, şi nu ştiau cum să-i socotească chiria şi ciorba amărâtă pe care i-au dat-o. Drăgăşaniul nu mai avea niciun farmec pentru mine. Nu mai admiram deluşorul Mohâia, nu mai vedeam grâul care vălurea verde, nu mai vedeam nimic. Fără Florin, totul era pustiu. Iar viitorul incert. Aşa a trecut cumva până am plecat la Cluj...

*

Am plecat, cu sufletul pustiu, la Cluj. Era toamna lui 1978. În suflet se instalase melancolia toamnei. Aveam 34 de ani. Frunzele galbene ale copacilor începuseră să cadă una câte una. Parcă erau lacrimile mele.

La început am plecat fără copii, nu ştiam unde vom locui, şi nici dacă vom contracta curând apartament, că nu aveam buletin de Cluj. Am plecat cu un camion de la ITA Drăgăşani, care avea de făcut o cursă la Cluj. Maşina mergea pe malul Oltului meu drag şi mie îmi venea să plâng.

Aveam transfer în interesul serviciului la ITA Cluj. Nu uitam totuşi că „Dumnezeu deschide noi uşi, dar când o face, trebuie să păşeşti prin ele şi să îți asumi responsabilitatea pentru viitorul tău.” Gândurile alergau spre satul meu Uşurei, spre mama care, după moartea tatălui, rămăsese singură cu fratele cel mai mic. Mă gândeam şi la Drăgăşaniul iubit, unde-mi petrecusem o parte din tinerețe, la colegii mei de muncă de la IRTA Drăgăşani, la sora mea, căsătorită cu Bolocan de la CEC, dar la câte nu mă gândeam… „Cine trăieşte momentul salvează trecutul şi cucereşte viitorul” spunea Arsenie Boca…

Când am ajuns la Cluj, cu mare dragoste m-a primit Florin, soțul meu. Nu putea să stea fără mine, slăbise şi era tare trist. M-a aşteptat în centrul Clujului. Mi-a spus că soțul Violetei, Sile, nu vrea să mă primească nicio noapte la ei, nici până aranjăm cu chiria. Am rămas în stradă, într-un oraş necunoscut. Eu chiar am început să plâng. Mă simțeam pierdută în spațiu. Norocul meu era că eram cu Florin, că ne iubeam, şi asta conta.

Toată averea noastră, după 15 ani de căsătorie, era de 5.000 de lei şi o plapumă. Asta după ce vândusem tot din blocul în care locuiam la Drăgăşani. Am găsit chirie la o familie de surdo-muți, care aveau patru copii. Asta, pe la ora 22,30 noaptea. Ne-au dat o cameră cu o chirie acceptabilă. Bine că nu am adus şi copiii cu noi. Socrii au zis că nu avem ce să facem cu ei, deocamdată, că nu avem unde locui. Bine au făcut. De fapt, chiar dacă mă criticau totdeauna, au fost un sprijin de nădejde. Faptul că eram împreună cu Florin m-a făcut să uit de toate. El era soțul meu, tatăl meu, fratele meu, profesorul meu, chiar dacă între noi nu erau decât doi ani diferență ca vârstă, era sprijinul meu cel mai de nădejde. Ne iubeam foarte mult. El îmi tăia unghiile de la mâini şi picioare, zicea că mi le formează frumos, că eu nu ştiu. El mă învăța gramatică. El mă învăța să fac mâncare şi chiar prăjituri. Mai târziu mi-am dat seama că nici el nu ştia, dar aşa, din imaginație, le nimerea.

În ziua cealaltă, sora lui Florin, Violeta, profesoara de biologie, ne-a chemat pe la ea, când nu era bărbatul ei acasă. Florin avea câteva lucruri pe care trebuia să le ia. A plâns şi ea şi a zis că pe mine nu a vrut bărbatul ei să mă primească, şi că are un bărbat rău. Mai târziu aveam să-mi dau seama că, de fapt, ea era mult mai rea decât el. Aveau un apartament mobilat frumos, cu balcon, de unde se vedea pădurea. Eu priveam foarte încântată şi ea plângea că e foarte săracă. Am zis:

- Cum eşti săracă, ai apartament de trei camere, mobilat frumos, proprietate personală, şi în acest cartierul Mănăştur, unde este pădurea, e un aer foarte curat. Eu aş muri de bucurie să pot privi în fiecare dimineață de pe

balcon pădurea şi să ascult păsările... Păi noi ne considerăm cei mai bogaţi oameni că avem o avere de 5.000 de lei şi o plapumă. Nu avem serviciu, nu avem casă, şi eu sunt foarte fericită...

- Da?! Parcă toate astea nu sunt ale mele... Eu nu sunt ca voi, voi gândiţi idealist, sunteţi poeţi, eu sunt mai materialistă, poezia nu ţine de foame...

- Păi nu ţi le ia nimeni. Atunci, cum vrei să stai cu mama ta şi cu tatăl tău, dacă eşti aşa speriată?

- Păi ce crezi că stau cu ei? În primul rând, nu au decât o pensie, iar eu am un bărbat rău, care nu-i suportă... Nu vreau să-i întreţin eu pe ei.

- Păi ei pe tine te iubesc, pe mine şi pe Florin ne critică mereu. Zic că eu nu am facultate, iar tu eşti foarte deşteaptă..., şi cu toate acestea stai de vorbă cu mine, chiar dacă sunt mai prejos de tine..., ba chiar te plimbi cu mine şi nu îţi e ruşine...

- Păi da. Eu mi-am tocit coatele pe băncile facultăţii, sigur că nu mă compar cu tine...

Am plecat acasă, în camera noastră cu chirie, foarte dezamăgiţi. Ea a rămas într-un apartament cu trei camere, plin cu flori, bine pus la punct, cu balcon ce dădea spre pădure, şi totuşi era foarte nefericită...

Am rămas uluiţi că nu vrea să locuiască cu părinţii. Florin a zis să nu le spunem la părinţi, deocamdată, că nu vrea să-i primească să stea cu ei. S-a întors către mine şi, galben la faţă, m-a întrebat:

- Atunci ce facem, draga mea, cu ei, cum rezolvăm problema asta? Ei sunt în vârstă deja, tata are 70 de ani şi mama 68. Rămân singuri în Drăgăşani?

Niciodată nu-l văzusem pe Florin mai speriat.

- Nu, dragă, nu vor rămâne singuri, îţi spun eu ce facem. Vom cumpăra apartament cu patru camere şi ii luăm cu noi, dacă vor... Cine nu-şi iubeşte părinţii şi nu-i respectă e un om rău şi deci nu se va purta bine cu ei...

- Aşa zici tu?

- Da. Chiar Iisus Hristos a zis: „Fericit cel ce crede şi nu vede”. Noi îi luăm în casa noastră, chiar dacă au o singură pensie. Dumnezeu nu ne lasă să murim de foame când faci bine. Noroc că, deşi e comunism, putem să luăm credite de la CEC pentru avans şi de la Bancă pentru cumpărarea unui apartament...

- Bine, draga mea, m-ai făcut fericit, zice Florin.

Greul de-abia acum avea să urmeze. Am intrat într-un vârtej birocratic de nedescris. Nu puteam cumpăra apartament dacă nu aveam buletin de Cluj. Nu puteam face buletin de Cluj dacă nu aveam locuinţă, deci un cerc vicios.

Am făcut reclamație la primarul orașului Cluj. Peste o lună m-a chemat în audiență. Erau acolo și câțiva mari inspectori de la spațiul locativ de la Bucureşti. Erau foarte încrezuți, burțile lor mari erau revărsate peste pantaloni, şi m-au întrebat ce doresc.

Le-am spus că, deşi sunt transferată, de la ITA Drăgăşani, la ITA Cluj, în intersul serviciului, nu pot cumpăra un apartament pentru că nu am buletin de Cluj. Trebuie să fie o „uşă" pe undeva, dar nu ştiu eu unde este...

S-au întors către primar, cu o ironie nemaiântâlnită au zis:

- Ajutați, domnule, fata să găsească „uşa"!

Uşa nu m-au ajutat să o găsesc. Dar tot Dumnezeu m-a ajutat. Trăiau bine şi puțin le păsa de cei săraci.

Mai târziu am auzit că de aceea ne-au dat transferul aşa repede la Cluj, în interes de serviciu, fiindcă Ceauşescu avea un plan de introducere, printre maghiarii de la Cluj, a românilor puri, olteni ca noi, altfel nu vedeam noi Clujul.

M-am dus acasă, în mica noastră cămăruță cu chirie, foarte tristă. Florin care era şi mai speriat ca mine a zis:

- Vai, dragă, suntem nişte sinistrați, nici la doctor nu putem merge, că nu avem aici asigurare medicală!

- Lasă, am zis eu, noaptea e un bun sfetnic, cine se consumă mai înainte de a se întâmpla un eveniment se consumă mai mult, aşa am citit eu undeva, hai să descoperim Clujul şi să fim fericiți!

Noaptea mi-a venit o idee salvatoare. Întotdeauna îmi veneau idei bune. Cred că de la Dumnezeu. Am zis către Florin să cumpărăm o cutie de bomboane fine şi să mergem chiar acolo de unde se cumpără locuințe, să vedem ce ne spune. O luăm, încet, de la început. Florin a zis:

- Vai, dragă, cum să mergem noi aşa... câine surd în vânat, nu avem buletin de Cluj, nu avem locuință, şi noi vrem să cumprăm un apartament. Nu mai pui că nu avem nici bani, o să râdă de noi...

- Dragă, ai să vezi tu că acolo este salvarea, aşa simt eu...

- Bine, dar mie îmi este ruşine, vorbeşti tu...

- Da, vorbesc eu... tu stai mai departe sau chiar afară...

Am cumpărat, cu greu, o cutie de bomboane cu ciocolată. Industria lui peşte a lui ceaşcă nu funcționa pe niciun plan. Când văd că unii acum laudă regimul comunist, îmi vine să mor. Nici cuie nu se găseau, de fapt nu se găsea nimic...

Acolo, la OJCVL deci, Oficiul de Locuințe, era o coadă mare. Florin s-a aşezat pe un scaun în sala de aşteptare şi eu am stat la coadă cu sufletul la gură. Mă rugam la Dumnezeu să se întâmple ceva, să putem şi noi cumpăra

o locuință. Când am ajuns la rând, la ghişeu era o fată tânără, brunetă cu părul lung. I-am zis:

- Vreau şi eu să cumpăr un apartament într-un bloc din Mănăştur...

Simțeam că mă sufoc şi nu mai am glas... Parcă săream cu paraşuta...

- Aveți serviciu?

- Da. Sunt transferată împreună cu soțul meu în interesul serviciului, lucrez la ITA Cluj...

- Nu e nevoie să fiți transferată în interesul serviciului, trebuie doar să aveți servici. Să aduceți dvs. o adeverință de la locul de muncă. Aduceți şi de la serviciul soțului...

- Dar nu avem buletin..., am bâguit eu, şi nici bani să cumpărăm...

- Nu e nevoie doamnă, aduceți adeverințele şi datorită faptului că aveți serviciu, puteți să vă împrumutați pe termen lung de la CEC, pentru avans, şi de la Bancă, pentru plata în rate a apartamentului. Având apartament, vă faceți şi buletinul... Şi... de ce doriți în Mănăştur, avem apartamente în cartiere domneşti ca Gheorghieni sau Grigorescu, ştiți Mănăşturul e pentru şantierişti, e un cartier muncitoresc, acum se dezvoltă... Dacă tot dați banii, să-i dați pe ceva mai bun...

- Eu vreau în Mănăştur, că am văzut că acest cartier are pădurea aproape, sunt o mare iubitoare de natură, şi, mai ales, că are aer curat...

I-am dat cutia cu bomboane. Ea a zis că nu trebuia, că nu a făcut nimic deosebit. Mie mi s-a părut, dintr-odată, cea mai frumoasă fată de pe pământ şi m-am dus la Florin de parcă cucerisem Roma. Florin, când m-a văzut aşa bucuroasă, nu-i venea să-şi creadă ochilor. Stătuse cu sufletul la gură, fără nicio speranță.

- Gata, hai, că am rezolvat!

- Cuuum, ce ai rezolvat?

- Cu apartamentul, ți-am spus eu că rezolv, că sunt născută norocoasă şi cred în bine.

Am mers la o cofetărie din Cluj, la un suc. Soarele strălucea mai frumos, păsările ciripeau şi eram foarte fericiți, nu ne dădeam pe toată lumea, cu toate că eram foarte săraci material, dar eram bogați spiritual, şi asta contează. În următoarele zile am mers cu adeverințele de serviciu şi, exact cum ne-a zis acea salariată a OJCVL, Dumnezeu să-i dea sănătate, am reuşit să contractăm un apartament cu patru camere, la etajul unu, într-un bloc cu patru etaje, pe o străduță curată şi liniştită, de care suntem foarte mulțumiți. Cât contează o vorbă bună! Dacă oamenii ar fi buni, omenirea ar avea foarte mult de câştigat. Am ales noi blocul şi apartamentul. Erau în Mănăştur, în anul 1978, multe blocuri în construcție. Am ales să nu fie la

stradă cu zgomot, să nu fie mai sus de etajul întâi, asta pentru părinții lui Florin, că erau în vârstă, şi să fie cu două balcoane. La balcon țineam foarte mult, doar era grădina noastră suspendată. Am mai căutat să aibă holul pătrat şi două băi. Sora lui Florin zicea:

- Vai, dragă, voi sunteți şi săraci şi pretențioşi. Alegeți odată, că mama cu tata nu mai au răbdare, ei nu au vârsta voastră...

- Tot cumpăr, am zis, vreau să iau ceva bun...

Ea era geloasă, să nu cumva să o întrecem. Copiii erau în continuare la Drăgăşani. Violeta a scris părinților: „Nu vă mai permit să le mai țineți copiii acolo, ori vă aduc şi eu fetele mele, ori nu-i mai țineți nici pe ai lor.”Părinții au încercat să-i spună că stăm în chirie şi nu avem unde-i primi, dar ea a ținut-o pe a ei până i-a convins să-i trimită la Cluj. Aşa ne-am pomenit că au venit copiii în vacanța de vară a anului 1979. Stăteam cu ei într-o cameră micuță, cu o canapea care se întindea pe jos. Acolo era bucătăria, sufrageria şi dormitorul. Copiii, unul de 12 ani şi celălalt de 7, se jucau de mama focului. Se jucau de-a soldații. Îşi construiseră, din lemn de soc, de prin pădurea din apropierea blocului, puşti. Puneau pe țeavă hârtie şi suflau. Când l-am întrebat pe Ionuț el ce este în această ceată de soldați a zis: „Ce să fiu, general, doar nu oi fi soldat puturos.” De fapt, el din casa întâi ştia toate gradele din armată.

Când eram la serviciu în schimbul doi, eu şi Florin, ei îşi făceau de cap. Se sculau pe la 9 dimineața, mâncau ce le lăsam eu cu Florin pe masă şi apoi începeau să se bată cu pernele, cu plapuma, cu cearceafurile. Nu stângeau nici patul. Seara, când veneam, îi găseam pe afară, iar în cameră era dezastru. Odată am găsit şi pijamalele lui Floricel pe lustră sus. Am hotărât să nu mai strângem noi după ei, că noi făceam greşeala că strângeam totul, făceam curat şi apoi ne duceam pe afară să-i căutăm. I-am adus în cameră şi i-am pus pe ei să strângă tot ce stricaseră. Să ia chiar pijamaua de pe lustră. Asta, o singură dată, că apoi băieții se făcuseră cuminți şi strângeu ei patul, nu avea rost să-l mai lase aşa, că tot ei erau nevoiți să-l strângă. Dar cum orice rău e spre bine, atunci am făcut o poezie frumoasă pe care mai târziu am publicat-o în cartea pentru copii „Anotimpul jocului”, poezie pe care au învățat-o toți copiii din jurul blocului. O redau în întregime:

Are mama doi băieți

Are mama doi băieți
Ionuț şi Floricel

şi ştiți cum se-nțeleg ei?
Ca Azor cu Motănel.

Ionuț aşază patul
vine-l strică Floricel,
Ionuț ridică perna
şi-o trânteşte, buf, în el.

Şi niciunul nu se lasă
se-nchipuie năzdrăvani
au spart şi vaza cu flori
şi se bat ca doi curcani.

Se ridică în picioare
şi se privesc mânios,
care e mai tare, care,
şi se tăvălesc pe jos.

În vârtejul lor nebun
nu mai văd în jur nimica
au călcat-o drept pe coadă
pe micuța Mieunica.

Mieunica sare-n lături
lingându-se pe la bot
zău aşa, copiii aceştia
cred că s-au prostit de tot.

După ce se potolesc,
se uită, iau bine seama,
praful s-a ales de toate,
ce ne facem, vine mama!

Repede fac bine patul
pun şi pernele pe el
dar cu vaza ce ne facem?
se sperie Floricel.

Şi ca doi copii cuminți

sar în fața lui mămica
şi cerşesc o sărutare:
Nu am făcut rău nimica.

Mama le ştie năravul
şi se uită, lung, prin casă,
ordine pare să fie, dar,
unde-i vaza de pe masă?

Ei se uită cu mirare
şi se lovesc cot în cot.
O să vă dau sărutare
când veți fi cuminți de tot!

Ce angajament şi-au luat
Ionuț cu Floricel
rămâne să mai vedem,
doar nu-s Azor cu Motănel!?

Floricel, cel mare, de 12 ani, s-a jucat cu o praştie. Noi eram la serviciu după-amiază. Ei erau liberi ca pasărea cerului. Când am venit seara acasă, i-am găsit trişti. Am aflat că Floricel trăsese cu o praştie şi, fiind trăgător bun, a spart un geam de la bloc. A zis că ştie unde stă familia respectivă şi în ziua următoare să ne ducem să le plătim geamul. Zis şi făcut. Am mers dimineața cu copilul la familia respectivă să le cerem scuze şi să reparăm stricăciunea. Ne-au primit doi oameni cu fețe zâmbitoare şi cu dragă inimă. La început ne-am mirat, apoi ei au zis:

- Nu trebuie să ne plătiți nimic. Dumneavoastră sunteți părinți-model, de asta am vrut să vă cunoaştem. Când am ieşit afară să văd cine a spart geamul, un grup de copiii a fugit spre pădure. Când s-a tras erau toți. Numai fiul dvs. a venit, bărbăteşte, şi şi-a cerut scuze: „Mă iertați, din greşeală am nimerit geamul dvs. Nu am vrut...” „Bine, măi, mâine să vii cu părinții la mine!”

În ziua cealaltă, cu inima strânsă, ne-am dus la acea familie.

- Eu, zice domnul, v-am chemat să vă felicit pentru educația pe care ați dat-o copilului dvs. Şi eu, când eram copil, am greşit. Se mai întâmplă...

- Eu, zice soția lui, lucrez la Central, la magazin. Aud că sunteți veniți de curând aici la Cluj. Să veniți mâine, că primesc covoare persane, să vă alegeți unul. Nu se găsesc pe la alt magazin...

Am rămas uimiți. Ne-am dus şi am cumpărat un covor doi pe trei cel mai frumos. Acest covor îl avem şi azi. Iată cum adevărul te salvează. Mereu ținem minte această întâmplare... Iată cum, din nou, e valabil că nu ceea ce ni se întîmplă e important ci cum privim ce ni se întîmplă...

*

Fetele gazdei unde eram cu chirie aveau să ne facă viața un iad. Camera noastră era cu vedere spre alt bloc de unde ele îşi făceau semne cu băieții. Erau fete mari. Aveau nevoie de acea cameră. Părinții erau surdo-muți şi noi sufeream foarte mult. Ne făceau fel şi fel de şicane. Nu am mai rezistat. Am fost nevoiți să ne mutăm la un maghiar, la etajul opt al unui bloc de lângă Piața Flora din Cluj. Când treceam cu puținele bagaje pe care le aveam spre acea locuință, am văzut, pe balconul unui bloc, un domn în pijamale, fuma şi bea cafeaua. Am crezut că acel om e cel mai fericit din lume că are casa lui. În viață mereu mi-am amintit de el şi, acum, când bem cafeaua pe cele două balcoane ale noastre, mă gândesc la dumnealui. Maghiarul la care ne-am mutat s-a dovedit a fi foarte cumsecade, şi el, şi nevastă-sa. De fapt, pe noi ne iubeau ungurii din Ardeal că eram olteni şi nu aveam nicio suspiciune în privința lor. Ba ei ne-au dus cu maşina lor la Făget, unde am prăjit slănină cu ceapă şi cu pâine neagră, am băut puțină pălincă şi mi s-a părut cea mai bună mâncare din lume. De atunci, măcar odată pe an, mergem şi noi la iarbă verde şi facem aşa. Slănina nu e bună decât la foc de câmp.

Am făcut comandă telefonică şi am spus părinților lui Florin că nu avem ce face, ne mutăm la altă gazdă şi o să trimitem copiii la Drăgăşani. Asta până în toamnă, când va fi gata apartamentul nostru, pe care-l contractasem. Ei au zis să-i punem pe tren şi îi aşteaptă în gară. Erau foarte supărați că nu ştiau ce o să se întîmple cu ei. Casa le fusese demolată, iar fata nu vroia să-i primească la ea. Nu le-am spus, deocamdată, că am contractat un apartament frumos, că vom sta împreună cu ei. Am vrut să le facem surpriză. Copiii au ajuns cu bine, iar eu cu Florin, zilnic, vizitam blocul în care o să ne mutăm. Aveam emoții pentru fiecare perete care se construia. Când vroiam să vorbim la telefon cu părinții la Drăgăşani, mergeam la Minerva şi făceam cu o zi înainte comandă telefonică. Priveam cu mare drag cum ni se construia blocul. Mergeam la etajul întâi, unde avea să fie apartamentul nostru, şi îmi venea să sărut pereții. Ne imaginam cum o să fie, cum o să bem şi noi cafeaua pe balcon, ca omul acela fericit. Dar nu

uitam niciodată că omul e mai fericit când speră, decât atunci când a realizat ce a sperat.

*

În toamna anului 1979 s-a terminat de construit blocul cu patru etaje de pe Ion Meşter. Au spus că putem să ne mutăm. Eram cei mai fericiți de pe pământ. Când am intrat în apartament, era dezastru: chiuveta nu era instalată, nici la baie, nici la bucătărie, pereții erau cu denivelări mari, iar balcoanele erau pline cu moloz. Am curățat peste tot şi am adus puținele lucruri pe care le aveam. O canapea care se întindea pe jos, o plapumă cu două cearşafuri şi câteva prosoape, şi un telefon fix. Asta era toată averea noastră. Bani nu aveam deloc. Am stat în mijlocul apartamentului, gândindune ce să facem. Cum să mobilăm un apartament fără bani? Să ne mai împrumutăm nu se putea, căci ne împrumutasem pentru cumpărarea apartamentului şi, având salarii mici, nu ne mai aprobau împrumuturi băncile sau cecul. Dar cum Dumnezeu, întotdeauna, m-a urmărit, a venit un telefon salvator:

- Alo, familia Ţene?

- Da.

- Suntem de la OJCVL, de unde ați cumpărat apartamentul, dumneavoastră ați dat cu 18 mii lei mai mult aconto pentru bloc, apartamentul a ieşit la construcție mai mic, aşa că dumneavoastră decideți ce faceți cu aceşti bani, îi ridicați acum sau îi lăsați la sfârşitul perioadei, ca să terminați mai repede de plătit apartamentul?

- Sigur, ii ridicăm acum. Când putem veni?

- Chiar acum.

- Bine, venim!

Bucuria noastră nu avea margini. Ne-am îmbrăcat şi am plecat în grabă. Nu ne venea să credem că ne salvează Dumnezeu acum. Dacă lăsam banii până în 2005, când am terminat apartamentul de plătit, atunci 18 mii nu mai valorau nimic. Nici nu ştiam că va fi o revoluție.

Ne-am uitat în ziar după ceva zugravi. Am dat telefon la un zugrav, găsit la mica publicitate. Ne-a spus că nu a venit cel din ziar, dar a văzut dumnealui anunțul şi a venit să ne zugrăvească. Ne-a ceut 5.000 lei aconto. A cumpărat o găleată, o bidinea. A pregătit în găleată vopseaua cu varul şi a plecat acasă. A zis că vine mâine. Şi... nu a mai venit niciodată, nici nu aveam adresa dumnealui. Am rămas cu găleata în mijlocul camerei şi mă gândeam de ce nu eram şi eu atentă la mama cum văruia casa, de Crăciun şi de Paşti, în fiecare an. Eram tare amărâtă. O vecină mi-a spus uite cum faci:

„Înmoi bidineaua în găleată şi dai pe perete, nu este nicio filozofie”. Mi s-a părut foarte simplu. Am început să zugrăvesc. Dar era tare greu. Pereții erau mari, mă stropeam cu var în ochi. Am reuşit într-o săptămână să dau peste tot.

Am făcut rate şi am cumpărat mobilă, perdele, lenjerii de pat etc. Violeta, sora lui Florin se mira de unde avem noi bani. Ne suspecta, credea că ne-au dat părinții. Ea vroia să-i dea numai ei. Ei nu aveau de unde, căci nu aveau decât o pensie, tocmai acesta era motivul pentru care nu-i primise la ea. Deşi ei o divinizau. Făcea pe prietenoasa cu mine. Mi-a zis:

- Mâine ce faci?

- Mă duc să cumpăr perdele.

- Vino la mine, că sunt liberă, şi mergem amândouă, că tu nu te pricepi.

- Bine, am să vin.

Eram aşa de naivă că chiar m-am bucurat că mă ajută. Si eu credeam că dacă are facultate e deşteaptă, or fi alții, dar ea este rea şi avară, deci nu este deşteaptă. Oamenii deştepți sunt şi buni. E în zodia Vărsătorului, cam toți vărsătorii sunt aşa, avari şi răi...

Cu toate că mersese şi când am cumpărat mobila pentru sufragerie, şi a pretins să-i cumpărăm şi ei un scaun, destul de scump, pentru faptul că ne dăduse indicații prețioase, în ziua cealaltă, când m-am dus la ea, a zis:

- De ce ai venit, dragă?

- Păi, ai zis tu, să mergem să cumpărăm perdele...

- Dar ce, dragă, eu am timp de perdelele voastre? Eu nu-mi văd capul de treburi...

Am plecat ruşinată de la ea. Ziceam că are dreptate, ea ştie mai bine, e deşteaptă, că are facultate... Mai târziu aveam să-mi dau seama că era rea şi încrezută. Dar eu credeam că oamenii cu facultate automat sunt deştepți. Sunt, dar nu toți..

„Valoarea omului se măsoară după greutățile biruite de el” spunea Voltaire, aşa că eram hotărâtă să învinq greutățile...

*

Toamna începuse să coloreze natura. Frunze galbene, verzi, roşii, roş-albastre mă încântau nespus. Deşi aveam un apartament mobilat modest, cu linoleum pe jos, eu eram foarte fericită împreună cu soțul meu, Florin. Copiii nu mai vorbesc ce fericiți erau! Floricel, cel mare, de 13 ani, a pus, singur, un perete întreg cu faianță în bucătărie. Asta, de drag că avem

locuință. Greutățile prin care trec părinții îî influențează şi pe copii. Această faianță, pe care am găsit-o cu greu, nu a căzut de pe pereți nici azi, la 35 de ani. Se fura în draci de pe şantier. Cu cât se fura se mai putea construi încă o jumătate de bloc. Toate erau la discreția celor care se mutau în bloc. Îşi puneau calorifere duble etc.. La vecinii care au pus faianța şi gresia cu profesionişti, a căzut şi au înlocuit-o. Halal specialişti! Noi ne-am lămurit despre specialişti şi ne-am descurcat cum am putut, fără ei. Zilele se scurgeau între serviciu, copiii şi aranjarea apartamentului. Le-am spus socrilor că nu vor locui cu fata lor, că a zis că nu-i primeşte. Nu au comentat prea mult. Ba, i-au găsit scuze, că ea ar vrea, dar are soț rău.

Au sosit la Cluj cu un tir, cu toate lucrurile care le aveau în apartamentul, proprietate de stat din Drăgăşani, apartament pe care-l primiseră la demolarea casei de către comunişti şi unde plăteau chirie. Şi azi mă întreb cum au suportat această nedreptate. Aveau 68 de ani mama soacră şi 70 de ani tata socru, când au venit la Cluj. Aici au luat viața de la început. Tata a fost administratorul blocului. Mai primea ceva bani, cu care puteam să ne descurcăm cu plata ratelor la bloc şi cu mâncarea. Aveau grijă de copii. Toată ziua erau ocupați. Eu lucram la ITA Cluj şi Florin la BATMA 38 Cluj, adică baza de aprovizionare pentru agricultură. Salarii mici şi tâmpiții comuniste cât cuprinde. În Cluj începuse să nu se mai găsească nimic de mâncare prin magazine, iar propaganda comunistă îi dădea înainte cu construirea socialismului şi înaintarea spre comunism. Aşa cum spunea Petre Țuțea, „Comunismul este un cancer social. Unde se instalează, rămâne pustiu”. Nimic mai adevărat. Părinții erau foarte dezamăgiți că fata lor, pe care o iubeau aşa mult, nu i-a primit la ei.

Avea Florin la Baza 12 un şofer pe nume Fărcaş, care umbla mult prin țară, era şofer de director, de multe ori ne-a adus câte doi pui de găină. Eram tare mulțumiți, zicea că mai face şi el câte o faptă bună, ca să-i meargă bine. Odată, când ne-a adus chiar trei pui, eu am zis că sunt mulți şi să-i ducem şi Violetei măcar unul. Florin nu prea a vrut, a zis că sunt oameni care au 20 de pui şi zic că nu au, şi alții ca mine, au şi ei trei pui, şi li se par mulți. Şi aşa a fost. Am luat puiul, şi, direct cu el pe Parâng, la Violeta. Asta mai mult să-i facem fericiți pe părinți, care o iubeau foarte mult, iar pe mine mă criticau de mama focului. Când am ajuns la ea, cred că Dumnezeu pe undeva pe acolo pe sus a lucrat, că tocmai atunci dezghețaseră frigiderul, era prin martie 1980. Avea ligheane întregi pline cu pui, cu cârnați şi cu roşii, asta în luna martie. Am rămas uimiți şi nu-mi mai venea să-i dau puiul. Florin zâmbea cu subînțeles, privind la mine. Totuşi, i-am spus că am venit să facem o plimbare şi să-i aducem şi ei un pui, că am primit trei. Ea a zis că l-ar lua, că

tare bine i-ar prinde, dar nu mai are unde să-l bage, că nu are loc în congelator. Am venit cu puiul acasă şi le-am povestit părinților, nu fără o oarecare satisfacție. Părinții au zis că, de, dragă, ea e profesoară şi-a tocit coatele pe băncile facultății, nu ca mine, că am făcut o prăpădită de şcoală tehnică horticolă, şi ... de aceea are.

Aceste gesturi urâte din partea ei şi a soțului ei s-au repetat. Odată a venit o preşedintă de IAS cu un IMS plin de bunătăți. Eram la ea aşa, din întâmplare, noi mersesem la pădure şi ne-a văzut pe geam şi ne-a strigat. Tocmai atunci a venit şi maşina. Ea făcuse meditație cu fata lor la biologie. Profesorii pe atunci nu învățau copiii mai nimic la şcoală, toți aşteptau să-i mediteze acasă la ei, ca să primească bani în plus de salariu. Din maşină au descărcat o jumătate de porc, o ladă cu telemea, o ladă cu roşii şi foarte mult leuştean şi salată verde, plus o ladă cu pui, etc, etc. Aveau, că doar IAS era al lor, nu al proştilor care munceau, ei furau din munca oamenilor. După ce au plecat, ea a zis:

- Vai, dragă, bine că v-ați nimerit la mine, să vă dau şi eu ceva pentru mama şi tata.

M-am gândit că uite că nu e aşa rea şi chiar mă mustra conştiința că o crezusem rea. A luat o sacoşă şi din tot ce primise a pus în sacoşă doar leuştean. Atât. A zis:

- Uite, vă dau o sacoşă cu leuştean ca să faceți şi voi ciorbă, puteți mânca chiar şi voi...

M-am dus acasă cu sacoşa plină de leuştean şi i-am dat-o lui tata. El a zis:

- Ce este, dragă, aici?

I-am spus ce a primit de la preşedinta de IAS pentru că i-a meditat fata şi v-a trimis şi vouă leuştean, să faceți ciorbă...

- Ce are dragă, e nebună, păi leuşteanul se pune în ciorbă aşa ca aromă, nu se face ciorbă cu el.

- Poate aşa a învățat la Facultatea de biologie – am replicat eu.

- Ce este Ionele - zice mama - ce ai cu fata, ea ştie mai bine ce se face cu leuşteanul...

- Lasă-mă, dragă, nu vezi că ne-a trimis leuştean să facem ciorbă, ce ea ne crede proşti? Aşa am crescut-o noi?

Mama, ca mama, întotdeauna o apăra şi atunci când nu avea dreptate. Poate de aceea a crescut aşa rea şi invidioasă. E bine să înveți pe copil de mic să fie bun, să împartă frățeşte ce are şi cu alții. Nu dădea pe la dumnealor cu lunile, ba nu dădea nici telefon măcar, şi tot mama o suna, ea spunea că nu are timp. Eu întotdeauna am invidiat profesorii, că aveau trei

luni vacanță vara, iar acum, după revoluție, au mai multe vacanțe. În alte întreprinderi lucram 8-9 ore pe zi, şi seara veneam morți de obosiți. Nu aveam timp să mai ne plimbăm prin parc. Nu aveam timp să mergem la pădure sau să mai visăm. Toată ziua umblam, în puținul timp liber pe care-l aveam, cu sacoşa după cumpărături, poate se dădea pe undeva CEVA. Nu conta ce. Numai să fie ceva de mâncat.

Când veneam de la serviciu, în troleu, mă uitam cu admirație la copacii din Parcul Central. Îmi doream foarte mult să găsesc timp să mă plimb prin parc...

Eu nu am să mai vorbesc despre caracterul acestor oameni, nici de al altora, de teapa lor, pentru că, şi acum, după atâția ani, mă uimesc cât erau de răi. Până la urmă s-au convins şi părinții ei că era o mare diferență de caracter între fata lor, cu facultate, şi mine. Poate era şi vina lor, că prea au închis ochii la ce făcea scumpa lor fată...

Noroc că aveam un şef de coloană la ITA Cluj, îl chema Cherecheş, era foarte deştept, şi mi-a zis că oricare om rău e un nefericit şi îşi poartă povara răutății lui în suflet, deci singur se pedepseşte. Şi am mai reținut ceva de la dumnealui că trebuie să spui adevărul, dar să nu te dezbraci în pielea goală, adică să ştii ce spui şi ce nu, acestea le rețineam din discuțiile avute cu alți oameni în biroul de la ITA, Pata Rât.

*

In ianuarie l982, la Cluj, ca în toată țara, era o sărăcie lucie. Ceauşescu umbla prin Cluj, cu o armată de însoțitori, inclusiv cu Adrian Păunescu. Ne aduceau de la serviciu şi răbdam de foame, că magazinele, care erau şi aşa goale, erau închise. Noi muream de foame la propriu, iar ei îi dădeau înainte cu societatea socialistă multilateral dezvoltată şi înaintarea spre comunism. Chiar apăruse un banc pe această temă: „Ceauşescu a scris mai multe cărți, România pe drumul construcției socialiste, România pe drumul societății socialiste multilateral dezvoltate, România pe drumul înaintării spre communism, iar acum scrie o carte care se numeşte România pe drumuri...”

Noi, fiind o familie de şase personae, cu venituri foarte mici, ajunsesem chiar să murim de foame. Ratele la apartament erau mari şi, după ce plăteam tot, aproape nu ne mai rămânea nimic. Am hotărât să mergem la Union, un magazin din Mănăştur, aproape de noi, să stăm toți, pe rând, inclusiv copiii, la coadă la ulei. Gătisem mâncarea fără pic de ulei aproape o săptămână. Se dădea la fiecare 0,5 litri ulei. La şase persoane ne veneau trei

litri de ulei. Am stat toată noaptea, pe rând, la coadă. Soțul, la șase dimineața, a plecat la serviciu. Am rămas eu cu socrii mei şi cu copiii. Când s-a deschis magazinul, au năvălit țiganii peste noi, şi cei care fuseseră la coadă, şi cei care veniseră atunci. Se ştie că țiganii nu au scrupule. Sunt hoți şi fără caracter. Ne-au călcat în picioare. Socrii, fiind în vârstă, s-au retras şi au plecat plângând acasă. La fel şi copiii. Eu am mai rămas singură, în speranța că mai pot să cumpăr totuşi. Bineînțeles că m-am certat cu țiganii, acum îmi dau seama că puteam să o pățesc, dar întotdeauna m-a revoltat nedreptatea. Nu trebuia să mă cert cu ei. Chiar ştiam ce se zice că, dacă un nebun strigă tare nu striga şi tu ca el, că atunci lumea nu mai ştie cine e nebunul şi cine nu. Am renunțat şi m-am dus şi eu acasă. Nu am plâns. Tata îmi spusese că dacă, dau de un rău, să nu mai fac alt rău. Deci, dacă nu luasem ulei, de ce să mai plâng, să mă îmbolnăvesc?

L-am rugat pe tata socru, că el are scris mai frumos, să scrie o scrisoare lui Păunescu, redactorul-şef de la revista „Flacăra", să-i relatăm prin ce am trecut. Tata socru, fiind supărat, a acceptat, el să scrie şi eu să-i dictez. Ştiam că Adrian Păunescu avea revista „Flacăra" şi, uneori, mai făcea şi bine. Deşi se spunea despre el că este un porc ce curăță într-o parte şi murdăreşte în alta. Că la ziua copiilor lui, îi pune pe cântar, iar cadoul să fie la greutatea copilului. Am crezut că intrăm în partea de curățire pe care o făcea Păunescu şi am ictat lui tata socru aşa:

„Domnule Păunescu, de ce mai umblați alături de Ceauşescu? De curând ați fost în vizită la Cluj alături de el, nu-l mai susțineți, nu vedeți că murim de foame? Pe aici umblă un banc care sună aşa: Țara Românească este formată din fiii domnului, fiicele doamnei şi 22 de milioane de protestatari. Faceți ceva pentru această țară, vă roagă cele 22 de milioane de protestatari."

Am trimis cu mare bucurie, scrisoarea către revista „Flacăra" a lui Păunescu, de la poşta din Mănăştur. Am spus că am trimis-o cu bucurie, pentru că mă descărcasem sufleteşte şi spusesem ce aveam de spus, chiar dacă nu o semnasem. Am venit acasă bucuroasă. Soarele ieşise din nori, parcă era primăvară, deşi era 2 februarie 1982. Copacii, goi de frunze, păreau mai veseli, iar pe rafturile magazinelor parcă erau mai multe alimente. Aşa eram de visătoare şi de naivă, căci credeam că imediat se schimbă situația în țară pentru că că am scris eu această scrisoare. Auzisem că Păunescu face şi lucruri bune. Cenaclul „Flacăra" şi unele poezii care nu erau adresate dictatorului erau chiar bune. Mai scria despre anumiți medici care se îngrijesc de sănătatea oamenilor prin metode naturiste. Era omul „multului". Multe se spuneau. Eu ştiam că e foarte orgolios şi scrisoarea l-a

atins în orgoliul propriu, de aceea a dat-o la Securitatea din Cluj. Dar, pentru poeziile bune pe care le-a scris îl iert. Rămâne un poet bun peste timp.

După ce am pus scrisoarea la Poştă, am trecut prin Piaţa Flora şi tocmai atunci un miliţian alungase o femeie care avea câteva ouă de vânzare. Să nu facă evaziune fiscală, vezi Doamne! Ce să spun... ei furau de stingeau, ba li se aducea mâncarea acasă. Ei erau cei care ţineau regimul în picioare, nu le păsa că ceilalţi mor de foame. M-am dus, curajoasă, la miliţian şi i-am zis:

- De ce aţi alungat femeia, chiar acum vroiam eu să-i cumpăr ouăle. Spuneţi-mi dvs. de unde să cumpăr, nu se găsesc în magazin...

- Tovarăşă, poate vrei să o păţeşti, noi nu admitem evaziunea fiscală...

Am venit acasă cu sacoşa goală. Umblam tot timpul liber cu sacoşa după mine, poate aflu că se dă ceva undeva, nu conta ce, numai să fie. Dar în ultimul timp nu mai era niumic. Pe atunci eram impiegat de mişcare la ITA Cluj. De la Ira mai mergeam patru kilometri pe jos ca să ajung acolo. Biroul meu era într-o căsuţă mică, iar aproape era groapa de gunoi a oraşului. Vara mirosea îngrozitor. Halal Cluj! Parcă era mai bine la Drăgăşani. De fapt, foarte greu m-am obişnuit la Cluj. Era plin de ceaţă, iar oamenii mi se păreau că reacţionează prea încet. Şoferii păreau că ţin la mine, că ne înţelegem bine. De scrisoarea trimisă lui Păunescu am uitat imediat. Venise vara şi şeful de autobază, Retegan, ne-a spus să dăm plinul de benzină, pe foile de poarcurs, la fiecare şofer. Eu am spus că o să depăşim consumul, iar dumnealui a zis că avem campanie agricolă ce nu ţine cont de consum. Aşa că nu mai calculam câţi kilometri au parcurs, ca să aprobăm benzina conform kilometrilor. În toamnă, când am făcut închiderea F.A.Z.-urilor, am ieşit cu o mare depăşire de benzină. Nu numai eu, ci şi alte coloane de maşini. Ne-a chemat la centru Directorul ITA, Trifu.

Ne-a făcut morală:

- Tovarăşi, nu am ce să vă fac. Nu aţi calculat benzina pe foile de parcurs ale şoferilor în funcţie de kilometri parcurşi. Aţi ieşit cu depăşire şi acum nu am ce să fac, decât să vă imput costul benzinei depăşite...

- Aşa ne-a spus şeful de coloană, împreună cu şeful de autobază, Retegan, să dăm plinul la şoferi, că e campanie şi campania agricolă nu ştie de depăşiri...

- Aveţi scris din partea dânşilor, tovarăşa?, îmi zice Retegan, care era de faţă, rămas perplex de curajul meu...

- Păi cum să am scris, cine cere în scris de la un şef?

- Bine, bine, nu-i nimic, se va rezolva cât de curând cu obrăznicia dumitale...

Am plătit din salariul nostru, şi aşa destul de mic, această depăşire. Dacă nu erau soarele, apa, cerul, copacii cu frunzele fluturând în vânt, Dumnezeu care ni le dăduse pe toate, fără să ne ceară nimic în schimb, dacă nu erau păsările care cântau pe gratis, cred că nu rezistam. Eu, cu gândul la Dumnezeu şi la tot ce lăsase el pe pământ, mă delectam şi uitam de toate.

În decembrie 1982, într-o sâmbătă, eram de serviciu la Autobaza din Pata Rât. Era bine că iarna nu mai miroseau aşa urât gunoaiele de la groapa de gunoi a oraşului, care era foarte aproape. Vara era dezastru. Şopârle mici porneau spre birourile noastre şi se instalau pe biroul de lucru. Le alungam şi puneam pe birou o coală mare albă de hârtie, câteva floricele rupte din glastrele de la geam, ca să înveselesc atmosfera.

Pe la ora 18 intră în biroul meu un bărbat tânăr şi tare drăguţ, cu ochii albaştri. Mă întreabă direct:

- Vai, dar ce faci aici la ora aceasta, mai ales că e sâmbătă, ar trebui să fi undeva la un chef...

- Nu prea mă duc la chefuri. Am doi băieți, nu prea mari, locuiesc cu socrii, aşa că nu prea am timp...

- Păcat, o doamnă aşa frumoasă să-şi irosească tinerețea... Eu am venit să urmăresc o persoană de peste drum, din casa de lângă biroul tău. Pot să stau şi eu puțin cu tine?

- Cum să nu. Luați loc pe scaun!

Eram singură în birou, afară începuse să ningă, iar eu eram chiar bucuroasă că mai am pe cineva, să nu fiu singură. Vai ce naivă eram! Mai târziu aveam să aflu că acest băiat era de la Securitate, dăduseră de urma scrisorii adresate lui Păunescu, iar acum vroia să-mi vadă scrisul, ca să-l compare cu scrisoarea. Discuția a continuat:

- Ce faceți, ce fişe aveți acolo?

- Acestea sunt FAZ-uri, adică fişele activității zilnice ale fiecărui şofer...

- A... ia să văd şi eu...

S-a uitat la FAZ-uri. Nu a fost mulțumit. Mi-a cerut să-i dau adresa mea.

- Pentru ce aveți nevoie de ea?

Aşa, sunteți atât de drăguță, poate ne mai întîlnim, la o cafea…

- A, nu pot, am soț şi doi copii, iar cu soțul mă înțeleg foarte bine, ne iubim mult şi nu mă duc la întîlniri, ar însemna să-mi jignesc soțul...

Nu i-am dat adresa. Se vede treaba că a confruntat în gând scrisul de pe F.A.Z. cu scrisoarea, şi nu era scrisul meu. Peste câteva zile, altcineva, de la Miliție, a sunat la uşă:

- Bună ziua, domnule Țene, se adresează socrului meu, Țene Ion, care i-a deschis uşa.

- Bună ziua, poftiți, care este situația, pe mine mă căutați?

- Da, chiar pe dvs, am primit la Miliția Cluj o reclamație că aveți cu chirie nişte negri, ştiți că nu e voie…

- Vai de mine cum să am în chirie, noi suntem şase persoane, spațiul nu e aşa mare…

- Ştim, dar trebuie să dați dvs, o declarație, pe proprie răspundere, că nu este aşa, că nu aveți negri în chirie, pentru ca să putem închide dosarul… Ştiți, o formalitate…

- Sigur, cum să nu dau, doar nu avem pe nimeni…

Eram şi eu acasă şi m-am mirat ce mai născoceau cei care, chipurile, reclamaseră…

Socrul a scris, chiar cu plăcere şi foarte frumos, declarația şi i-a dat-o. Era foarte politicos, a salutat şi a plecat.

Peste aproximativ o săptămână, cam în săptămâna mare înainte de Crăciun, pe la ora zece dimineața, eram cu şeful de coloană în birou şi cu o colegă. Scosesem pe masă pachețelul cu mâncare să mâncăm. Eram în pauza de masă. Nu am apucat să înghit nicio bucățică, pentru că în birou au năvălit doi băieți tineri, frumoşi, cu ochii albaştri, şi au zis adresându-se mie:

- Tovarăşă, trebuie să ne urmezi!

- Pot să mănânc?

- Nu, nu avem timp, avem afară maşina şi mergi cu noi...

- Dar... pentru ce?

- Lasă, tovarăşa, o să afli curând…

În birou, colegii mei, împreună cu şeful de coloană Cherecheş, au rămas uluiți. Nu ştiau ce se întâmplă. M-am urcat într-o maşină neagră, luxoasă... Nu ştiam unde mă duc. Au luat-o prin cartierul Zorilor. Un cartier cu multe blocuri. Au zis unul către altul:

- Uite, dragă colega, ce s-a construit şi unii sunt nemulțumiți...

- Eu nu sunt mulțumită, am spus, acestea sunt nişte ghetouri cenuşii, ne-au băgat în ele să ne țină mai bine sub control, să nu-l supărăm cumva pe şeful cel mare...

- Vai, tovarăşa, dar cum îți permiți să vorbeşti aşa...Ai copii?

- Da, cred că ştiți mai bine ca mine...

- Vezi, poate vrei să nu-ți mai vezi copiii!

Am început să mă îngrijorez.. M-au dus la o clădire mare în care era Securitatera din Cluj. Stiam că e pe strada Horea, dar nu ştiam ce hram

poartă. Mai târziu am auzit că toți cei care locuiesc pe strada Horea au fost securişti, sau aproape toți. Am intrat într-o cameră mare şi răcoroasă. Acolo erau un scaun şi o masă. Am stat acolo cam mult, cred că intenționat ca să-mi creeze panică. După aproximativ o oră, au intrat doi domni şi mi-au arătat o scrisoare.

- Tovarăşa, cunoşti acest scris?

- Da, e scrisul socrului meu, Țene Ion, eu i-am dictat şi dumnealui a scris…

- Şi... cum, recunoşti cu seninătate acest lucru?

- Păi, dacă este aşa, ce vreți, să vă mint?

- Dumneata îți dai seama de gravitatea situației în care te afli? Am căutat un an, tot anul 1982, până să vă găsim. Am cheltuit energie şi bani...

- Păi, dumneavoastră, cu asta vă ocupați? Mai bine vă consumați energia şi banii ca să meargă țara asta bine. Nu avem ce mânca. Am fost la coadă la ulei şi ne-au călcat țiganii în picioare, şi pe mine, şi pe părinții, şi pe copiii mei... Eu aş dori să scrie în „Făclia" de ce nu se găseşte nimic de mâncare în magazine..

- Nu mai fă pe deşteapta, cum să scrie în ziar aşa ceva, nu eşti întreagă la minte?

- Ba eu cred că aşa ar fi corect. Am auzit că cei de la ziarul „Făclia" au magazinul lor, care li se aprovizionează cu de toate. Au ulei, brânză, carne etc.. Restul oamenilor mor de foame...

- Lasă tovarăşa, nu te interesează pe dumneata acest lucru. Dacă nu-ți vezi de treabă, ai să înfunzi puşcăria... Crezi că cu o floare se face primăvară? Noi am fost disperați, am crezut că dăm peste o adevărată organizație care luptă împotriva orânduirii noastre socialiste şi, când colo, am dat peste una ca dumneata, o naivă care face pe revoluționara.

Am rămas în birou singură cam trei ore. Îmi era foame şi eram tare supărată. A întrat în birou, colonelul de securitate Velea, împreună cu socrul meu. Socrul era galben la față şi foarte speriat. Avea 71 de ani şi suferea cu inima.

- Luați loc, domnule, pe acest scaun!

Socrul s-a aşezat pe scaun. Ei făceau pe politicoşii, că de fapt toți securiştii încercau să mimeze că sunt oameni de treabă, dar de fapt erau nişte mizerabili. Şi când te gândeşti că azi tot ei fac democrația. Dar ce democrație, mimează democrația, că nu le convine să recunoască laşitatea lor, sau că au crezut într-un regim criminal ca cel communist, de aceea, când vrea cineva să facă ceva în țara asta, ei pun frână. Iar punctul 8 de la Timişoara a rămas o amintire. Au distrus-o politic pe Mona Muscă numai

pentru faptul că a încercat să susțină Legea lustrației. Au lustrat-o pe dumneaei pentru nişte vini imaginare.

- Spune, domnule Țene, nora dumneavoastră e deşteaptă sau face pe deşteapta?

Socrul care era speriat de moarte că o să rămână fără pensie, care şi aşa era mică, iar soția dumnealui era casnică şi nu avea pensie a răspuns:

- Da de unde, e proastă! M-a băgat în belea cu această scisoare. A zis că am scrisul mai frumos şi că nu o semnează, că nu are cine să ne prindă. E o proastă şi o naivă. Vă rog pe mine să mă iertați şi ea nu ştiu de unde o să plătească ratele la locuință, că are la ITA Cluj un salariu de mizerie, nu are nici şcoală multă, a fost o fată săracă, şi fiu-meu, prostul, s-a încurcat cu ea, cred că i-a fost milă de ea...

Eu nu mai auzeam ce spune. Mă gândeam că aceşti oameni fără milă o să mă bage la puşcărie. Mai târziu mi-am dat seama prin ce am trecut şi am mulțumit cerului că am căzut pe securiştii din Ardeal, care erau mai omenoşi. Dacă erau cei din Drăgăşani sau Craiova, care şi acum sunt regiuni dominate de securişti, cred că era mult mai rău. Şi acum, în 2013, Craiova e roşie, şi Drăgăşaniul la fel.

- Tovarăşa Țene, luni o să te punem în discuția organizației de partid de la dumneata de la ITA, o să vedem ce vor hotărî dumnealor ce să facem, cred că o să-ți pierzi serviciul.

În birou a intrat soțul meu, Florin. Când l-am văzut, parcă am văzut soarele. Mi-a zâmbit şi mi-a pus mâna pe umăr, să mă liniştească.

- Domnule Florin, ce părere aveți de ce a făcut soția dumneavoastră, că de fapt e singura vinovată, socrul e bătrân şi nu trebuia să-l atragă în această nenorocire...

- Domnule Velea, eu sunt preşedinte de sindicat la BATMA 12 Cluj. Ce a făcut nu e bine, dar eu îmi cunosc soția, ea a scris la necaz şi a uitat imediat ce a trimis scrisoarea. Nu e în stare să facă ceva rău. Ea acționează din impuls, pe moment. S-a supărat că l-a văzut pe Păunescu cum îl susține pe tovarăşul Ceauşescu, şi noi nu avem ce mânca. Dar vedeți că eu sunt scriitor şi mai scriu şi poezii patriotice, deci susțin cumva partidul...

- Da, noi chiar vă cunoaştem şi ca scriitor, şi nu ne-ați făcut necazuri prea mari...

Au plecat din birou unde noi am mai stat vreo trei ore. Nu ştiam ce se va întâmpla cu noi. Până la urmă ne-au dat drumul să mergem acasă. Luni m-am dus cu inima strânsă la serviciu. Imediat s-au adunat în şedință. Era toată Autobaza oprită din lucru, ca să mă discute pe mine. Nu mai conta că producția aşteaptă. Dar ce m-a mirat cel mai mult că, parcă, nimeni nu mă

mai cunoştea. Şoferii mei pe care-i protejam când mai depăşeau viteza de mers pe drum, care-i mai apăram când consumau prea multă benzină, s-au repezit pe mine cu cele mai grele cuvinte. M-au făcut trădătoare de neam şi de țară, mai ales Retegan, şeful de autobază, de fapt toți şefii erau şi colaboratori ai Securității. De exemplu, Trifu, Tat etc. Când s-a terminat, şeful meu de coloană, Cherecheş , care era ungur, mi-a zis:

- Să nu fii tristă de cele ce s-au spus acolo, aşa a fost indicația venită de sus. Aşa trebuia să se întâmple. Tu atât să ții minte din această întâmplare că omul rău îşi poartă povara răutății lui.

Întotdeauna dânsul era bun.

În ziua cealaltă, mi s-a înmânat decizia de desfacere a contractului de muncă cu litera I, pentru indisciplină. Iar pe linie de partid, mi s-a dat vot de blam cu avertisment. La început au vrut să mă excludă dar cineva a zis că nu vrea să mă facă eroină. Mi s-a mai dat şi o repartiție la „Clujana", fabrica de încălțăminte, secția PIELĂRIE CRUDĂ. Asta, aşa, ca să-şi bată joc de mine, pentru că acolo nimeni nu suporta mirosul de câine mort emanat de pielea crudă. Am plecat acasă plângând. Era decembrie 1982. Mai erau câteva zile până la Crăciun, când se năştea domnul nostru Iisus Hristos.

Priveam pe geamul autobuzului cu care veneam acasă şi, parcă pentru mine, a început să ningă. Fulgi mari albi alergau, ca un roi de albine, să acopere urâtul din suflet cu albul lor imaculat. Pe străzi nu se mai vedeau gunoaiele. Totul era alb, alb. De departe se auzeau nişte copii cântând colinde. Când am coborât din maşină, lacrimile mele se amestecau cu fulgii de zăpadă. Eram tare dezamăgită. Chiar mă acuzam că cine m-a pus să scriu această scrisoare. Am rămas fără serviciu şi fără carnet de partid. Prin gând îmi treceau versurile din poezia scrisă de mine cu ceva timp în urmă: Ninge pentru prima oară-n iarna asta/ Stele albe cad peste copiii/ ce zburdă cu ochii la cer/ şi fulgii vin, şi fulgii pier.../// Şi ne cuprinde un dor de alb/ zăpada răscoleşte amintirile din noi/ şi nu vrem să mai ştim că au fost vreodată ploi.

Când am ajuns acasă, i-am arătat soțului decizia de desfacere a contractului de muncă. El a luat-o în mână şi a zis:

- Lasă, o punem undeva unde să nu o vedem şi o să petrecem nişte sărbători de vis. Un revelion frumos, că doar eşti liberă, şi la anu' vedem noi ce vom face. Nu ai zis tu că să gândim pe termen scurt? Şi apoi, acolo erai prea departe de casă şi lucrai printre oameni needucați şi brutali. Poate Dumnezeu îți rezervă altceva mai bun.

Imediat m-am înviorat. Soțul meu este cel mai bun om din lume. Socrul cu soacra erau încruntați. Ba chiar m-au pârât la sora lui, profesoara cea rea, care m-a judecat aspru. Eu şi acum cred că ea nu era departe de cei

care colaborau cu Securitatea, ba cred că chiar a colaborat, şi chiar ea ne-a pârât. Nu întâmplător era profesoară la şcoala de miliţieni cu termen scurt.

M-am liniştit. Şi aşa nu-mi plăcea deloc serviciul meu. Era departe şi era lângă groapa de gunoi a oraşului, la Pata Rât. Umblam cu rudotelul, un medicament, în geantă, ca să iau să mă mai liniştesc. Am depus la patru întreprinderi cerere de angajare şi în fiecare vineri, cu speranţă în suflet, mă duceam să aflu rezultatul. Mă duceam degeaba, că toţi îmi spuneau că nu au posturi vacante. Mă urcam în troleu şi gândurile zburau aiurea. Priveam pe fereastră frunzele copacilor, câteva care mai rămăseseră neatacate de brumele toamnei. În sufletul meu era toamnă.

Odată, lângă mine, în troleu, s-a aşezat o bătrânică, mărunţică la chip, cu părul alb ca zăpada. Era tare distinsă, cred că avea în jur de 75-8o de ani. Mă gândeam că aşa voi fi şi eu când o să fiu bătrână. Acum aveam 38 de ani şi nicidecum nu concepeam bătrâneţea. Credeam că voi fi veşnic tânără ca acum şi chiar mă uitam la bătrâni să văd dacă ei mai zâmbesc. Eu credeam că, dacă te apropii de moarte, nu mai râzi niciodată. Cu moartea nu sunt de acord. Deodată, bătrânica mă întrebă:

- De ce eşti, maică, supărată?

- Se vede pe faţa mea?

- Da.

- Sunt supărată că am fost dată afară de la serviciu şi am rate la bancă pe care nu am cu ce să le plătesc... Acum mă duc să aflu rezultatul la câteva cereri de serviciu, dar mereu mă refuză, spun că nu există posturi vacante...

- Auzi, mamă, eşti credincioasă?

- Sunt, dar cred că nu atât cât ar trebui...

- Uite, te învăţ eu ce să faci. Seara, înainte de a te culca, alungă toate gândurile urâte, spune o rugăciune către Dumnezeu, şi ai să vezi că reuşeşti, pentru că ce e al tău e pus deoparte...

- Aşa am să fac, vă mulţumesc...

Am privit în continuare pe fereastră. Vântul alunga norii de pe cerul plumburiu. Ningea slab şi fulgii de nea se jucau în aer. Din această zi mi-am propus să nu mă mai duc după niciun rezultat la nicio întreprindere. Am spus câte o rugăciune şi am dormit liniştită şi bucuroasă că măcar scăpasem de calvarul unui serviciu care nu-mi plăcea deloc. Am petrecut cu părinţii lui Florin, socrii mei, cu copiii şi cu Florin, cel mai frumos Crăciun şi Revelion. M-am simţit liberă ca pasărea cerului, chiar dacă nu aveam bani şi nici serviciU. Sărbătorile sunt făcute ca să fim mai smeriţi, nu să ne îndopăm cu mâncare. Ele sunt pentru alinarea sufletului, şi eu aşa le-am folosit.

*

În luna Ianuarie 1983, într-o vineri, am fost în vizită la Constantin Zărnescu, scriitorul care lucra la revista „Tribuna” din Cluj, şi care era de pe meleagurile noastre natale, de aceea ne simţeam mai apropiaţi de el şi familia lui. Soţia lui, Lucica, este o femeie vorbăreaţă şi vorbea cam vulgar. Dar noi nu o luam în seamă, ne era dragă aşa, aveau patru copiii şi era tare ocupată. Când ne-am dus era seară şi lumina becului din apartament dădea un aer de sărbătoare. Afară ningea mărunt, pădurea era întunecată şi misterioasă aşa cum se vedea de pe balconul ei de la aprtamentul micuţ pe care-l ocupau la etajul opt. Ea croşeta. Întotdeauna croşeta ciorapi călduroşi pentru copiii ei sau pentru Titel, cum îi spunea soţului. Croşeta şi pulovere groase. Era harnică. M-a întrebat:

- Ce se mai aude cu tine cu serviciul, mi-a spus Titel că ai fost dată afară de la ITA pentru ceva scrisoare trimisă lui Păunescu...

- Nu am găsit nimic şi îmi e teamă că, dacă nu găsesc luna aceasta, ianuarie l983, pierd dreprurile de transfer cu vechime neîntreruptă în aceeaşi instituţie...Mai am două luni şi le pierd, dacă nu găsesc servici...

- Titel, parcă ai spus tu că ai, la „Tribuna”, un post de curier cu o jumătate de normă, liber, că salariata care-l ocupă este în concediu de maternitate...

- Vai, dragă, ce vorbeşti prostii, e postul soţiei plutonierului major şi vine pe acelaşi post. De fapt, mai are numai două luni şi vine. Eu luni nu sunt la redacţie să o ajut, că sunt la D.R. Popescu la Bucureşti.

Am mai vorbit de una de alta. Am adus în discuţie şi meleagurile natale.Mereu se duceau de Crăciun şi Paşti acolo la părinţii lui Zărnescu şi aduceau câte un porc şi alte alimente. Am plecat acasă cu o bucurie imensă în suflet. Chiar mă bucuram că nu este la serviciu luni, pentru că eu vroiam să ocup cu orice preţ acest post, chiar şi pentru două luni. Mi se părea cel mai frumos vis al meu să lucrez şi eu intr-un domeniu care-mi place foarte mult. Abia am aşteptat să vină ziua de luni. Noaptea am dormit agitată. Nu mai aveam răbdare până dimineaţa.

Am intrat în redacţie, timidă şi cu puţină teamă. Acolo, la secretariat, era un domn, administratorul revistei, era maghiar şi se numea Cassay. Secretara, doamna Ani Beldeanu, era bolnavă. Ea stătea mai tot timpul în spital, avea poliatrită reumatoidă. I-am relatat cele întâmplate, fără să-i spun de scrisoare. Am zis că lucram la Autobaza 3 marfă la Pata Rât şi am plecat pentru că e prea departe şi nu-mi place acest serviciu. Am auzit că la revista „Tribuna” este un post de curier cu o jumătate de normă, şi tare mult mi-ar place să lucrez aici, măcar şi pentru două luni pentru ca să nu pierd

drepturile de transfer, deci vechimea neîntreruptă în aceeaşi instituţie, pentru care aveam un spor de vechime...

- De la cine aţi aflat de acest post?

- De la scriitorul Zărnescu, ştiţi eu sunt de pe meleagurile Vâlcii, ca şi dumnealui... ne mai vizităm câteodată...

- Nu cumva, dumneata eşti soţia scriitorului Al.Florin Ţene, care ţine cronica cenaclului „Tribuna”? Cel care este secretarul Cenaclului?

- Da.

- Bine, luaţi loc, mă duc la redactorul-şef Vasile Sălăjan, să vedem ce spune...

Am fost invitată la redactorul şef. Mi-a spus:

- Nu ştiu ce să spun, acest post e liber numai pentru două luni, şi apoi ce faceţi?

- Apoi, mă gândesc, dacă lucrez două luni printre oameni de valoare ca dvs., o să-mi găsiţi un serviciu pe undeva, acum judecăm pe termen scurt...

- Bine, dar aici, pe lângă corespondenţa pe care o duceţi şi o luaţi de la poştă, trebuie să faceţi şi curăţenie în redacţie, şi nu ştiu dacă vă convine, noi nu avem femeie de serviciu...

- A munci nu eşte o ruşine, accept orice condiţii...

- Bine. Acum mergeţi acasă şi veniţi mâine cu actele. Ce studii aveţi?

- Studii medii şi stenodactilografia…

- Bine, veniţi mâine!

Am plecat fericită acasă. Nu puteam să-mi imaginez că voi putea lucra într-un servicu unde este şi scriitorul Augustin Buzura, căruia eu îi citisem romanul „Absenţii” şi il consideram cel mai mare scriitor. Întotdeauna romanele dumnealui ne linişteau, căci prin ele mai strecura, atâta cât putea, şi critică la adresa odiosului regim comunist. Îl stimam foarte mult şi merita, căci mi-am dat seama că şi ca om era foarte cumsecade şi ne bucuram dacă venea la noi, la biroul dactilografelor, să servească o cafea. Era modest şi la fel şi soţia dumnealui care lucra la Editura „Dacia”. Când am avut necazuri la serviciu, întotdeauna m-a apărat.

Când a venit Zărneascu de la Bucureşti, peste patru zile, eu déjà eram angajată. Pusese o vorbă bună şi Cassay. De fapt, pe mine maghiarii m-au ajutat foarte mult. Mă iubeam că eram olteancă şi nu aveam treabă cu disensiunile dintre maghiari şi români. De fapt, nici nu le cunoşteam. Tot o maghiară, doamna Benea, m-a învăţat să mănânc, la câmp, slănină cu ceapă şi cu pâine neagră. Oltenii la slănină zic şuncă, or, e cu totul altceva...

- Ce e cu tine aici?, a zis Zărnescu, mirat.

- Păi, ce să fie lucrez aici de luni...

- Da?! Bine, dar vine cealaltă salariată...

- Nu-i nimic, să vină, mie îmi pare bine că lucrez aici şi două luni, apoi mai văd ce fac...

- Dacă spui tu aşa... Să nu spui cumva că scrii şi tu, aşa a zis şi Lucica. Colegilor mei nu le place să ştie că scrii, nu ai pregătirea lor, şi apoi... nu poți să te compari cu ei...

- Nu, nu o să spun...

Până la urmă scriitorii au început să mă îndrăgească. Domnul Victor Felea era foarte blând. Vasile Sav, latinistul, era simpatic, mai ales când bea ceva...

Nu mă putea suferi însă secretara. Eram tânără aveam numai 39 de ani, iar dumneaei era bătrână şi bolnavă. Mereu ne certam cu ea, eu cu prietena mea, Rodica Rus, o femeie frumoasă şi deşteaptă, care acum e în Canada. Ne plângeam lui Augustin Buzura că Ana Beldeanu ne terorizează. Dânsul ne liniştea şi toată viața mă urmăresc cuvintele dumnealui:

- Mă, voi nu aveți ce face? Lăsați-o în pace. Lucrează de mult la această redacție e bolnavă şi de aceea e mai acră.

Avea dreptate. Noi nu aveam minte. Chiar şi azi, dacă mă cert cu soțul, îi zic: „Vorba domnului Buzura, noi nu avem ce face”.

Cea mai mare bucurie am simțit-o când m-am dus cu nota de transfer la ITA. Nu le venea să creadă unde voi lucra. S-au uitat atent şi au început să zică:

- Lasă, tovarăşa, acest serviciu de la ITA, nu era de dumneata. Eşti deşteaptă ştiam noi că te vei descurca.

Eu nu-i mai auzeam ce zic. Îmi era scârbă de minciunile lor comuniste.

În redacție trăiam un vis frumos. Chiar de la mine din bloc aveam un coleg scriitor, Ion Cristofor. Era prietenos cu mine şi îmi zicea „vecină”. Când l-a auzit, domnul Sălăjan i-a interzis să-mi mai spună aşa. A zis că în redacție nu se vorbeşte cu „vecină”. Vezi, Doamne, în comunism nu aveam vecini. Scriitorul Vasile Sav a fost pe meleagurile Drăgăşaniului. A fost pe la sora mea Cristina, care locuieşte în Drăgăşani şi e căsătorită cu Ionel Bolocan, directorul CEC-ului din Drăgăşani. Ionel, cumnatul meu, i-a spus surorii mele:

- Dragă, vezi că la IAS Drăgăşani avem un grup de scriitori în vizită şi vin şi pe la noi. Scriitorii sunt de la „Tribuna” Cluj, unde lucrează şi sora ta. Te rog să pregăteşti o masă cu bunătăți, că aceştia nu sunt oricine, sunt oameni deosebiți...

Când a venit în redacție, Vasile Sav a zis:

- Vai, dragă, de ce ai plecat din Drăgăşani erai regină acolo, am fost la sora ta unde m-am simțit foarte bine... Ai o soră şi un cumnat de milioane...

- Da, şi mie îmi pare rău că am plecat... (am mințit eu), dar Drăgăşaniul nu e precum Clujul.

Mi-e îmi părea bine că a zis aşa față de secretară, care era foarte încrezută şi pe mine mă umilea, spunând că a auzit ea de ce am fost dată afară de la ITA. Ba chiar mă şantaja, încât l-am rugat pe Eugen Uricaru, care era secretarul de partid pe organizația PCR de la „Tribuna", să-mi ridice sancțiunea pe linie de partid. Aveam vot de blam cu avertisment. Cam aşa ceva. Chiar s-a făcut şedință. Atunci, domnul Buzura s-a supărat foc şi avea dreptate. Mi-a zis:

- Ce să spun, nu mai puteai să stai cu această sancțiune...

Nu i-am spus care era cauza. Dânsul era supărat că la „Tribuna" scria un Bloc Notes şi, când mergeram cu paginile la județeana de partid, mereu îi cenzurau ce scria. Mai ales Ioana Bolba Mateescu. Am auzit că azi i se spune Utecista. Cred că o duce bine, fiindcă toți comuniştii care au slujit regimul şi l-au susținut, acum, după revoluție, o duc mai bine ca înainte, deci au dus-o bine şi atunci, şi o duc bine şi acum. Bravos, națiune!

Cu redactorii de la „Tribuna" m-am împrietenit foarte repede. Le spuneam în ce reviste au mai publicat şi ei mă apreciau, ba chiar îmi spuneau „şefa". Eu, la început, eram timidă. Mă bucuram că lucrez alături de oameni culți şi am învățat foarte multe de la ei. Practic, „Tribuna", pentru mine, a fost ca o facultate. Aveam în redacție poeți mari: Negoiță Irimie, Ion Cristofor, Ion Mureşan, Al.Căprariu, Nicolae Prelipceanu, Vasile Sav etc.. Prozatori: Augustin Buzura, Marcel Constantin Runcanu, Tudor Dumitru Savu, Constantin Zărnescu, Radu Mareş, Vasile Sălăjan, Tudor Vlad, Dan Rebreanu, Domițian Cesereanu, Ioan Oarcăsu, Ion Lungu etc.

Au trecut cele două luni şi a venit slariata căreia îi ocupasem, temporar, locul. Redactorii mă îndrăgiseră şi s-au dus la redactorul-şef, Vasile Sălăjan, şi l-au rugat să mă rețină pe post pe mine. Spuneau că ei solicitau celeilalte salariate să le dea revista „România literară" şi ea le aducea „România liberă", nu avea nimic comun cu literatura. Şi eu scriam, dar asta nu le-am spus-o. Mă simțeam prea fără importanță ca să fiu alături de dumnealor. Totuşi, Nicolae Prelipceanu aflase că scriu. Văzuse că secretara mă ura şi mă minimaliza. Întotdeauna, în viață, când doi se ceartă, al treilea câştigă. Mi-a spus să aduc câteva poezii şi să particip la un Concurs la revista „Ecoul", de la Bistrița Năsăud, în cadrul Festivalului „George Coşbuc" 1984. Culmea, am trimis, şi am luat Premiul revistei

„Ecoul”. Am plecat la Năsăud împreună cu Nicolae Prelipceanu şi alţi scriitori. A fost superb, iar pentru mine a fost ceva de vis. Nu-mi venea să cred că pot şi eu să primesc un premiu. Când am venit la redacţie, ironiile au început să curgă. Secretara era tare supărată. Nu accepta ca o salariată măruntă, curier cu o jumătate de normă, care mai făcea şi curăţenie în redacţie, deci practic eram un fel de femeie de serviciu, să iau premiu şi să mă bage în seamă scriitorii pe care ea îi servise, în toate felurile, timp de 20 de ani. Radu Mareş a zis, ironic, în redacţie, unde erau mai mulţi scriitori:

- La noi, la „Tribuna”, toată lumea scrie, până şi... doamna Ţene...

- Ce vorbeşti, Radule, zice redactorul-şef, Vasile Sălăjan, eu am ascultat poezii de Titina Nica Ţene încă din anul 1964, pe când eram elev, la Cenaclul condus de Petre Got în Satu Mare... Era împreună cu soţul ei, Al.Florin Ţene.

M-am bucurat atunci foarte mult. Dar acum îmi dau seama că nu mi-au luat apărarea fiindcă ţineau cu mine. Erau anumite adversităţi între ei şi acum îşi plăteau polițele. Am învățat asta mult mai târziu, din politica românească de după revoluţie. Se unesc prieteni cu duşmani pentru a ataca. Aşa cum s-a întâmplat când s-au unit toţi să-l demită pe Preşedinte, în 2007.

Cel mai supărat pe mine a fost scriitorul Constantin Zărnescu. Îmi ceruse să nu spun nimănui că şi eu scriu. De fapt, de câte ori se ducea acasă la Lăpuşata, judeţul Vâlcea, unde aveam o rudă, pe sora soacrei mele, Norica, mă bârfea, spunând că sunt o simplă femeie de serviciu, şi nimic mai mult, la „Tribuna”. Tanti Norica a dat telefon mamei soacre şi i-a cerut socoteală, cum de mă lasă femeie de serviciu la „Tribuna”. Nu au găsit un serviciu mai bun pentru mine?

*

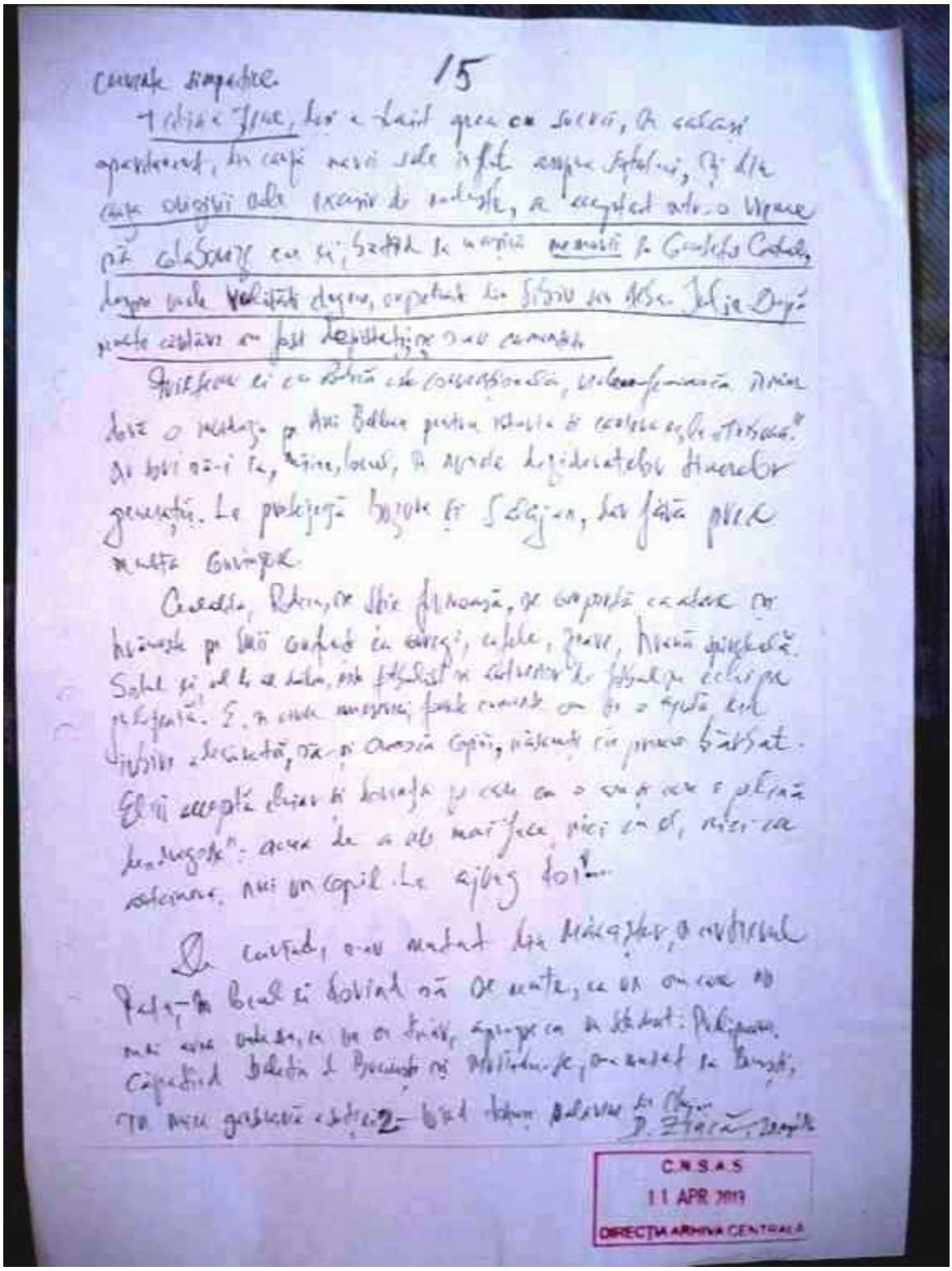
Mai târziu, când am luat dosarul de Securitate de la CNSAS, am înţeles de ce mă ura Zărnescu. Era Sursa „Zincă” de informator al Securităţii… Redau în facsimil una din notele scrise de mână de Sursa „Zincă” din dosarul cu nr. l076, FCX 825 din Fond „MO” al CNSAS;

Sursa „zincă"
de la Școl. A. Ermolai
data 22.10.1986 TITINA ȚENE și RODICA MÂNDRUȚIU
casa: Aurora

14

În administrația revistei „TRIBUNA" lucrează, de aproximativ trei ani, TITINA NICA ȚENE, tânără, obligatoare, săritoare, harnică, care, înainte cutremurul din 1977, a murit la Cluj, pierzând soțul și profesoară. A locuit câțiva ani la un dispensar de beznă, unde văzând unele neregularități și fiind datoare victimă, în naivitatea sa, a fost „instruită" ca unei cărți în ceea ce Școlii o pagină rămasă, prin urmare (dosarul ei este pentru pățirile unora în Tribună), a venit să o corecteze pe secretara Dini Bălan nu știe ce și cum și ce în serviciu la „TRIBUNA" a cazut rușă, cerneală, în dezordine, publicând pe ascuns o pagină patriotică, atât cât poziția de Conducătorul de cuțite de sabie. Atunci, mirată de cauza o foarte sună dactilografă în mână, Carmen Mocan, Ani Bălan a reușit pe ușurință să-l aducă, să o introducă pe Rodica Mândrutiu în postul vacant liber. Acuma au stăm două dactilografe, în încăperile mănoase, una în dreapta. Aceasta nu este o interdicție de către administrația Țene a lucrat dactilografă, iar Școala dactilografă curieră Dna Țene mult serviciu bucuria tinerețe, cu inimă. Nu s-a mai putut face nimic și se pare că cele două doamne au respect până azi distanța. În plus, amândouă mult exigente de Ancuța de Bolgiu, care este invitată de ele la cafe și este stimate

C.N.S.A.S
11 APR 2013
DIRECȚIA ARHIVA CENTRALA

Redau din publicația „Napoca News articolul despre acest caz, semnat de dr. Ionuț Țene:

Familia Țene, urmărită de Securitatea comunistă

De circa şase luni de zile părinții mei au fost înştiințați de CNSAS că pot veni la Bucureşti să-şi vadă dosarul de urmărire de către Securitatea comunistă. Fiind ocupați, părinții au ajuns doar zilele acestea la sediul instituției să consulte dosarul şi să preia o fotocopie după acesta. O copie după acest dosar mi-a înmânat tata mie, ca să-l studiez şi să-l păstrez în arhiva familiei. Am parcurs cu mare atenție filele întocmite de securişti. E, de fapt, o cronică a familiei mele din anii '60 până la Revoluția din 1989. Sigur că dosarele CNSAS sunt periate, atât de fosta Securitate, cât şi de ofițerii SRI. Multe note informative nu pot fi făcute publice pentru că şi acum sursele sau informatorii sunt activi. Numele lor neputând fi făcute publice, deoarece activează în continuare pentru SRI sau SIE. Alte file de la dosar au fost triate şi arse de ofițerii de Securitate în decembrie 1989, pentru a nu rămâne urme ale activității lor împotriva cetățenilor României, în caz de un proces al comunismului. Dosarul cu nr. 1076, FCX 825 din Fond „MO" al CNSAS privind urmărirea familiei Țene cuprinde 27 de file. Tatăl meu este urmărit la serviciul său din Drăgăşani, precum şi în cadrul cenaclului literar „Gib Mihăescu" din localitate. Poetul Al. Florin Țene este perceput de sursele informative şi de către ofițerii de Securitate ca un personaj dușmănos orânduirii de partid şi stat, care este corespondent al Radio „Rodna", indicativul pentru Radio „Europa Liberă". Corespondența îi este urmărită şi Securitatea ia măsuri operative de monitorizare permanentă. Este inclus în rândul scriitorilor periculoşi pentru regimul ceauşist pentru că a devenit corespondent al activității literare vâlcene şi i se recitau poezii la secția culturală de la Radio „Moscova". În 1974 chiar Securitatea din Bucureşti era interesată de colaborarea literară a lui Țene cu Radio „Moscova". În 1978, familia Țene se mută la Cluj-Napoca, tata devenid merceolog la BATMA nr. 12, o bază de aprovizionare cu utilaje pentru agricultură de pe B-dul Muncii. Aici, Securitatea clujeană îi plasează trei surse informative, ca să urmărească tot ce face: Trandafir, Sabin şi Constantin. Este perceput ca un spirit critic care face propagandă pentru Radio „Rodna" (Europa Liberă) şi suspectat că trimite scrisori critice împotriva regimului comunist la München. Bucureştiul este interesat şi de colaborarea lui Al. Florin Țene cu Radio „Maramureş", indicativul pentru Radio Moscova, dar şi cu cetățeni străini, care nu se confirmă în actele informative. Se încearcă compromiterea poetului la serviciu, fiind acuzat că

face propagandă împotriva măsurilor politice ale lui N. Ceauşescu, că refuză să lucreze duminica, când merge lumea la biserică, şi că critică aprovizionarea populației cu alimente în anii ‘80, când foametea făcea ravagii în marile oraşe. Securitatea din Cluj-Napoca verifică întreaga familie Țene. Chiar şi activitatea mea de elev al Şcolii Generale nr. 23 din cartierul Mănăştur este luată în evidență de ofițerii de Securitate. Activitatea literară a lui Al. Florin Țene ca secretar al cenaclului „Lucian Blaga” de pe lângă revista „Tribună” este urmărită în fiecare joi de către surse şi ofițerii de Securitate. Sursele din cadrul revistei „Tribuna” ca T.Z., I.A., Ca.I. (nu le dau numele întregi, că sunt reputați scriitori clujeni, unul trecut la cele veşnice) redactau cu scrisul lor de mână nesigur ample note informative despre tatăl meu, dar şi despre mama, Titina Nica Țene, care lucra ca secretară la revista „Tribuna”. Mama fusese ridicată în februarie 1982, împreună cu bunicul meu, din apartamentul nostru din cartierul Mănăştur, din fața mea şi a fratelui meu, cu amenințarea că nu îşi vor mai vedea copiii, de către ofițerii de Securitate clujeni, pentru că au trimis o scrisoare critică la adresa regimului Ceauşescu către redacția revistei „Flacăra”, a lui Adrian Păunescu. Securitatea din Cluj-Napoca dispune studierea montării de tehnică operativă în apartamentul familiei Țene. Mama a fost dată afară de la serviciu şi şapte luni a rămas fără slujbă, deşi regimul comunist interzicea prin lege cetățenilor să nu aibă un loc de muncă. Am trecut prin clipe cumplite, când nu mai aveam ce pune pe masă, iar rata la CEC pentru apartament nu o puteam plăti, cu riscul de a fi evacuați din casă de către Miliție. Ultima notă informativă a Securității despre familia Țene este din martie 1989. Maiorul Brustur, care se ocupa informativ şi de revista „Tribuna”, a încercat să atenueze unele note informative ale surselor prea duşmănoase familiei Țene. În ultimii ani, ofițerii de Securitate, datorită schimbărilor din Est, încercau să aplaneze excesele ideologice ale surselor şi informatorilor față de dizidenți şi cei care se opuneau regimului, lucru pe care l-am perceput şi în dosarul de Securitate al familiei Țene. Maiorul Brustur, ca şi alții ca el din țară, doreau o oarecare „liniște” în județul lor şi să nu se mai exagereze nemulțumirile populației de către informatori, care se transformaseă în delatori frustrați ce-şi justificau activitatea ingrată pentru îndemnizațiile primite de la Securitate. După parcurgerea Dosarului de Securitate al familiei Țene am avut un gust amar. Dacă în 1990 aş fi văzut Dosarul, cred că îi luam la bătaie, pe stradă, pe informatorii sau ofițerii care au făcut atât rău familiei mele, azi privesc cu tristețe, gust amar şi melancolie, această cruntă istorie. La urma-urmei, Sursa „Zincă”, renumitul scriitor Z.T., ne-a fost prieten de familie, ne-a călcat de atâte ori pragul casei

şi noi am fost invitaţii familiei lui. După 1990, ca un paradox, Z.T., a vorbit la lansarea volumelor mele de versuri şi a scris câteva cronici elogioase în presa locală. Până la urmă, cu toţii am fost nişte victime ale unui regim totalitar, care cheltuia o grămadă de bani, muncă şi energie umană, pentru a controla în exces viaţa cotidiană a cetăţenilor în cele mai mici sau nesemnificative detalii. Îi iert pe delatori, dar nu-i pot uita, pe principiul creştin al lui Corneliu Coposu sau Iustin Pârvu. Când am citit dosarul de la CNSAS al familiei Ţene, mi-am adus aminte de vizita mea la muzeul STASI de la Runden Ecke din Leipzig, unde, şi acolo, ca şi la noi, regimul comunist avea obsesia controlului total al vieţii cotidiene, în cele mai intime resorturi. Era o absurditate obsesivă a comuniştilor, care nu putea duce nicăieri.

Ionuţ Ţene

Până la urmă am fost angajată. Cealaltă salariată a renunţat destul de uşor. Mi-a spus că ea nu are nimic cu literatura. Ea vrea bani şi, dacă se angajează undeva vânzătoare, la un aprozar, e mulţumită.

- Lasă, că te angajez eu, m-am trezit deodată spunând...

Nu ştiu de unde mi-a venit asta. Cum să o angajez eu, care nu aveam nicio relaţie, şi eram venită de prin Vâlcea? Când am venit acasă socri, dormeau în camera lor, iar pe masa din hol era ziarul „Făclia”. La rubrica anunţuri de serviciu era trecut şi un post de vânzătoare la un aprozar din oraş. Nu am mai mâncat. Ştiam că aici lucrează Dumnezeu pentru mine. Am luat un Almanah „Tribuna” şi am plecat către Aprozar. Am povestit cinstit ce vreau. Să o angajeze pe doamna al cărei loc îl ocup eu. S-au uitat la mine şi m-au întrebat:

- E mai solidă ca dumneata? Aici se cară lăzi cu fructe şi legume, trebuie să fii mai puternic... Un fior rece m-a străbătut. Iată, şi acum, după 25 de ani, cineva se leagă de construcţia mea fragilă...

- Da. E solidă şi a mai lucrat în acest domeniu.

Le-am dăruit Almanahul. Mi-au spus ca să vin cu dânsa luni. Ne-am dus şi a fost angajată pe loc. Mai ales că mai lucrase, şi o şi cunoşteau. Aşa am rămas eu pe un post de mizerie, de care eram foarte mândră, deşi salariul era foarte mic. Am lucrat pe acest post şapte ani. La vechime mi s-au pus numai trei ani şi jumătate. Dar pe mine mă interesa să lucrez în acest loc plăcut. Nu mă interesau prea mult banii. Deşi nu aveam deloc. În această privinţă m-a ajutat mult domnul Buzura. A vorbit cu Vasile Sălăjan să fac eu pe dactilografa şi să iau salariu de dactiliografă, iar cea care au angajat-o pe post de dactilografă, Rodica Rus, să ridice salariu de curier cu o jumătate de

normă. Acum îmi dau seama că nu puteam să fiu angajată nici pe un post de dactilografă, dacă eram cercetată de Securitate. Atunci, se pune întrebarea: toți care în timpul odiosului regim comunist lucrau pe funcții mai mari decât cel de femeie de serviciu erau colaboratori ai Securității? Se pare că da. Cu Rodica m-am înțeles foarte bine. De fapt, amândouă făceam şi curățenie, şi dactilografiam. Ei mizau pe această încurcătură cu posturile, pentru a ne sabota un pe alta. Acest lucru, spre dezamăgirea lor, nu s-a întâmplat…

La revista „Tribuna" nu am publicat deloc. Dar, din când în când, mai publica soțul meu câte o poezie cu titlul adecvat, ca să nu îşi dea seama cei de la județeană că nu scrie în linia partidului. Asta, numai din dorința de a publica. Eu când ziceam partid nu mai aveam inspirație.

În anul 1985, am luat Premiul întâi la Festivalul de Poezie „Liviu Rebreanu" din Târgu-Mureş. Nu pentru poezie, care era foarte slabă, fiind patriotică, ci pentru sufletul pe care l-am pus de a le confecționa la fabrica „Clujana" din Cluj nişte mape. Oricum, eu m-am bucurat. Premiul a fost înmânat de Puia Florica Rebreanu, fiica marelui prozator Liviu Rebreanu. Mi s-a dăruit o vază frumoasă, pe care scrie Premiul întâi. Am început să mai prind curaj. Am scris o carte pentru copiii care se numea „Bucuria lucrurilor simple" şi am trimis-o la Bucureşti, redactor Gheorghe Zarafu. Credeam că, dacă scriu pentru copii, scap mai uşor. Scriu cum vreau eu, fără poezii patriotarde. Dar, nu. Mi s-a spus că, dacă vreau să fie publicată, trebuie să bag poezii despre pionieri şi partid. Eu, din dorința nebună, de a vedea cartea publicată am făcut câteva poezii despre pionieri şi câteva patriotice. Aici m-a ajutat puțin şi soțul. Am trimis poeziile la Bucureşti, lui Zarafu. Cartea a apărut în anul l989, cu puțin timp înainte de Revoluție. Nu m-am bucurat de ea, fiindcă a fost topită. S-au speriat chiar redactorii care scoteau asemenea cărți şi când a venit Revoluția au distrus-o. Am salvat totuşi câteva bucăți. Titlul acestei cărți era dat de poezia „Bucuria lucrurilor simple", scrisă prin 1983, şi care este poezia mea de suflet, şi cred cu tărie că numai lucrurile simple ne fac fericiți. Redau poezia:

Bucuria lucrurilor simple

Să te bucuri că nu a plouat
şi a fost o zi mai luminoasă,
cocoşul în ogradă a cântat
amintind întoarcerea acasă.

Să te bucuri că ai cules un măr

Rumenit, cu miezul plin de soare,
şi copilul mic, abia mergând,
, ți-a întins, cu mâna lui, o floare

Să te bucuri că a înflorit cireşul
lângă o tufă mov de liliac,
că în lanul aurit de soare
stau aprinse lămpile de mac

Că pădurea-n toamnă a ruginit
poleind cărările cu lună
cineva ți-a spus, abia şoptit,
seara, la culcare, Noapte bună!

Fericirea nu e peste mări,
nici pe sus, adusă de vreun zeu,
ea e aici, în lucrurile simple
care sunt în jurul tău mereu.

A urmat şantajul, tocmai din partea celor care colaborau cu fosta Securitate. Chiar Doina Cetea, de la Uniunea Scriitorilor, se lăuda față de mine că dumneaei niciodată nu a scris vreo poezie despre pionieri sau partid. Deşi cărțile ei apăreau cu sprijinul Consiliului Culturii din Bucureşti. Şi chiar aşa este, ştiau să se ferească. Nici la Securitate, mulți dintre ei nu dădeau nimic scris, spuneau numai verbal ce aveau de spus. Ştiau că vorba zboară şi scrisul rămâne. Acum îmi dau seama că vroiau să compromită scriitori naivi ca mine şi ca alții.

Viața îşi continua cursul ei, cu stat la cozi, cu serviciul meu de la „Tribuna". care îmi plăcea foarte mult. Eram foarte fericită că lucram printre dumnealor. Era în centrul Clujului, nu trebuia să mai plec aşa de dimineață ca la Autobaza 3, care era la o distanță de 10 km. În ce priveşte lucrul la serviciu, mă împăcam de minune cu prietena mea, Rus Rodica. Împărțeam amândouă munca. A început să învețe şi ea să dactilografieze. Mergeam amândouă la Tipografie, unde duceam paginile de revistă verificate de Ioana Bolba Mateescu, de la județeană. Le verifica la sânge. Nu cumva să scape ceva împotriva regimului criminal communist sau a conducătorilor lui. Verificau, foarte atent, Bloc Notesul scris de Augustin Buzura. Dumnealui nu respecta niciodată linia partidului, scria aşa cum simțea, şi deseori îl

făceau „scăpat”. Aşa ne mai înseninam şi noi sufletele, cu speranța că odată şi odată, vom scăpa de acest regim dictatorial.

Acasă ascultam mereu Europa Liberă. Am fost atenționați de învățătoarea lui Ionuț. Ne-a spus că Ionuț spune, la şcoală, multe lucruri pe care le aude la Europa Liberă. Când l-a întrebat chiar învățătoarea de unde ştie el anumite lucruri a zis tare: „De la Europa Liberă “…

Pe 17 decembrie 1989, eram acasă cu Ionuț. Ascultam Radio Europa Liberă. Presimțeam că se întîmplă ceva. Eram în concediu de odihnă. Era ora 10. Am dat drumul la radio. Dintr-odată, aud:

„Hoooțilooorrr...hoțilooorrr!...

Timişoara!, Timişoara!”

Poc! Poc! Poc!..Se trăgea în manifestanți la Timişoara, în România. Nu-mi venea să cred urechilor.

- Ionuuuț!, Ionuuuț, e revoluție!, strig cu glasul înecat de emoție...

Ionuț, care citea în birou o carte, zice foarte calm:

- În care țară!?

- Roomââniaaa, Timişoara!, strig eu cu glasul gâtuit de emoție.

Ionuț sare repede din pat, se loveşte de uşă şi vine la mine în sufragerie. Nu poate să creadă. L-am lăsat să asculte în continuare, iar eu am plecat, pentru că eram programată la coafor. Nimeni nu scotea o vorbă. Toți erau trişti, nu ştiau ce să creadă. Nu am zis nici eu nimic.

În zilele revoluției ne-am lipit de ecranul televizorului. Nu puteam să lipsim nici când făceam câte un duş.

Copiii, împreună cu Florin, au făcut comandamente. Au oprit maşini şi le controlau. Asta, noaptea. Ziua am fost şi eu în centru. Se trăgea. Am văzut cum cădeau oamenii pe stradă. Am plecat spre Mănăştur, speriată. M-am întâlnit cu un grup de tineri, băieți şi fete cu vârste între 15 şi 20 ani. Le-am spus să se întoarcă. În oraş, în centru, se trage în manifestanți.

- Nu-i nimic, dacă trebuie să murim, murim.

Aşa au zis tinerii, mergând mai departe...

Puneam mult suflet. Nu mai găteam mâncare. Nu mă mai ocupam de casă etc. Numai vecinul nostru, Nelu Costin, a zis:

- Nu mă interesează, doamnă, ce se întâmplă, acum, în ape tulburi, se pescuieşte. Aşa că eu mă ocup de afaceri...

Acum e unul dintre bogații Clujului. Noi am rămas cu strigatul: „Sus Iliescu!”, „Jos Iliescu!”, iar el s-a îmbogățit. Avea numai 26 de ani, la Revoluție. Are o vilă în cel mai bun loc din oraş, blocuri construite, terenuri, etc, etc. Iar eu am o pensie de 800 lei, după 40 de ani de muncă. Nici

certificat de revoluționar nu a reuşit să obțină soțul meu. Au obținut alții, foşti securişti, ca Zărnescu, etc., etc...

Capitolul VII

Lupta cu rămăşiţele trecutului...

Motto: „Cel mai greu lucru de păstrat este echilibrul"
Jean Grenier

După Revoluție, în 1990, m-au trimis la Bucureşti, să mă angajez pe postul de seretară la revista „Tribuna", unde, de fapt lucrasem mereu, pentru că secretara era foarte bolnavă şi stătea numai prin spital. Acum decedase şi postul era liber, şi, dacă venise Revoluția, nu mai aveau interdicție de la Securitate. Când am ajuns la ISIAP Bucureşti, cei de la cadre s-au mirat foarte tare că pe mine trebuiau să mă angajeze:

- Cum?!?! Să te angajăm pe dumneata?!?! Nici în visele cele mai urâte nu cred aşa ceva...

- Da, pe mine că acum a venit Revoluția şi nu mai au interdicție de la Securitate...De fapt, de când m-am angajat pe postul de curier cu o jumătate de normă, eu am înlocuit-o pe secretară că dumneaei a fost mereu bolnavă...

- Eu nu cred, dragă, dau telefon la „Tribuna" şi chiar la DR. Popescu... Acum poți să mergi acasă, că, dacă e aşa, trimitem noi decizia...

Tocmai îşi serveau cafeaua de dimineață. Turnau în ceşti cafea naturală care mirosea foarte frumos. Eu eram tare obosită şi mi-ar fi prins bine un pic de cafea. Dar cine să mă servească? Nici nu m-au întrebat. Eu sunt ca un copil pofticios şi mereu îmi aduc aminte că nu m-au servit şi pe mine...

Am plecat cu sufletul pustiu. Nu aveam unde să beau o cafea naturală cu un parfum îmbietor... Peste tot, nechezol. Nu aveam unde mânca. Urmele gloanțelor se vedeau peste tot. Oraşul era murdar. Lumea era bucuroasă, dar nu se ştia pentru ce. Scăpasem de ceva, dar de fapt nu scăpasem de nimic. Primăvara se instala greu. Un vânticel subțire bătea cu spic de ploaie. Până la tren mai aveam mult. Eram obosită. Nişte tineri, pe stradă ziceau: Bă, hai să-ți spun un banc – la Revoluție unii au tras de nădejde, alții au tras de

speranță, iar armata a tras – iar eu aş completa: a tras şi Securitatea. Aceşti securişti nenorociți, care şi azi, la 23 de ani de la Revoluție, țin țara pe loc. Nu vor să creadă că ei au greşit servind un regim criminal. Mona Muscă e un exemplu elocvent. A pledat pentru Legea lustrației. Au lustrat-o pe dumneaei pentru vini imaginare... Un securist din Cluj pe nume Vasile B. Gădălin, de altfel poet şi epigramist bun, şi-a cerut iertare în fața icoanei făcătoare de minuni de la Nicula, unde am fost într-o excursie. În fața icoanei, mi-a zis:

- Te rog să mă ierți, dar să ştii că eu v-am ajutat cu problema aceea cu scrisoarea către Păunescu, de altfel eu fac parte dintre securiştii buni.

- Bine, domnule, eu sunt foarte bună şi Dumnezeu aşa ne învață să iertăm duşmanul nostru, aşa că...

- Mulțumesc.

Mai târziu când am primit dosarul de la CNSAS, de urmărire, s-a dovedit că maiorul Brustur, alias Vasile B. Gădălin, ne apărase tare mult. Primea notele informative de la „surse" şi dumnealui le îmblânzea. Era tare împăciuitor. Acum este membru în Liga Scriitorilor Români, fondată de mine împreună cu soțul, scriitorul Al. Florin Țene… Eu zic că au fost şi securişti buni dar niciodată să nu uite că ar fi putut suferi cineva din cauza deciziei lor de a accepta compromisul…

Am primit decizia de încadrare. Bucuria a fost scurtă pentru mine. „Tribuna", cu toată notorietatea ei, nu se vindea. Nu ne-a mai finanțat Ministerul Culturii, prin ISIAP. Am mai primit salariile câțiva ani, după care, timp de doi ani, nu am mai primit nimic. Mergeam degeaba la serviciu. Îmi părea rău că ministrul Culturii, Ion Caramitru, hotărâse ca toți actorii, indiferent dacă joacă într-o piesă de teatru sau nu, ei tot primesc slariul. Deci, îi finanța în continuare, iar pe noi, de la reviste, ne-a lăsat fără salariu. Primeam salariu numai dacă făceam vânzare, or se ştie că nu vindeam mai nimic. Revista era închistată în tiparele comuniste, nu se shimbase nimic. Atâta doar că Gavrea îmi dicta altfel articolele dumnealui. Până la Revoluție spunea în ele că agricultura socialistă e cea mai bună, iar acum, la nici o lună de la Revoluție, a schimbat macazul. Vorbea despre agricultura capitalistă. I-am zis şi a spus:

- Lasă, lasă, acum ne adaptăm vremurilor... şi ne-am tot adaptat de 23 de ani...

Din 1977 până în anul 1999 nu am primit nici-un salariu. În acest context am scris următoarea poezie:

Fără cuvinte

Mă duceam într-o zi la Biserică,
nu aveam bani nici de lumânări,
dar era soare şi era Duminică,
şi-mi răcoream privirea-n cele patru zări

Era tranziţie, nu trebuia cultură
mă hrăneam în orele fierbinţi
cu o poezie sau poate cu o pictură
„caramitraseră“ cultura nişte „sfinţi”.

M-am rugat la Dumnezeu să le dea minte
şi să mă lase la izvorul Lui să îi adap
dar mi-a răspuns, aşa, fără cuvinte,
că nici un Caramitru n-are cap!

Această poezie am publicat-o apoi în volumul meu de poezii „Amurg de întoarcere”, în anul 2002.

După Revoluţie am început să public şi eu, prin reviste , poezii. Mă bucuram enorm. Într-o zi, domnul Kassay, administratorul revistei „Tribuna”, m-a întrebat că de ce mă bucur atât, mă plăteşte vreo revistă în care public? Eu am răspuns că nu, dar eu mă bucur aşa... degeaba, nu mă interesează banii, deşi nu am. Dânsul a zis că nu a mai auzit aşa ceva până acum.

După doi ani de mers la serviciu unde nu am primit niciun ban ca drepturi salariale, pentru că am împlinit 55 de ani, şi aveam dreptul să ies la pensie, ne-am hotărât, eu şi o colegă, să ieşim la pensie. Ne-a recomandat cineva un avocat bun. Era prieten cu Tudor Vlad, redactor la „Tribuna”. Îl chema Emil Boc - primarul de azi al Clujului şi fostul, din păcate, prim-ministru al ţării. Dânsul ne-a reprezentat la judecătorie. Am obţinut ca revista „Tribuna” să ne plătească, pe cei doi ani neplătiţi, salariul minim pe economie şi am fost scoase la pensie. Când l-am întrebat cât ne costă pentru că ne-a ajutat, a spus:

- Nu vă costă nimic. Dacă nu aţi primit salariu, de unde aveţi să mă plătiţi? Fac benevol acest lucru.

- Vă mulţumim mult...

Atunci m-am convins că e cel mai cinstit om pe care l-am cunoscut. L-am susținut în continuare, chiar şi atunci când ne-au tăiat din pensie şi toate răutățile lumii s-au pus pe capul dumnealui. Am ieşit cu o pensie de mizerie, conform Legii 19, pensia se stabilea în funcție de cât ai cotizat în ultimii cinci ani de serviciu la fondul de pensii. Cum noi am avut un salariu de mizerie în ultimii ani, de mizerie a ieşit şi pensia. Aceasta e cea mai proastă lege. A dat posibilitatea unora să aducă de acasă bani mulți, să depună la fondul de pensii şi au ieşit cu pensii foarte mari. De fapt, de aceea au dat şi această lege. Exact pentru cei avuți. Chiar acum când scriu, e 1 octombrie 2013, Ziua Vârstnicului, şi pe ecranul calculatorului a apărut: „De Ziua Vârstnicului, Casa Județeană de Pensii vă urează La Mulți Ani!". Mulțumesc !, am spus în gând. După 40 de ani de muncă, am 800 lei pensie, mai bine ați schimba Legea. Azi suntem invitați la Restaurantul „Napoca", la o masă festivă, invitație făcută de primarul Emil Boc. Ne ducem cu plăcere. Il stimăm pe primarul Emil Boc, mult hulit de miticii bucureşteni şi nu numai. William Shakespeare spunea: „Nimic nu este nici bun, nici rău, dacă nu îl considerăm ca atare."

Până să ies la pensie, a fost foarte greu. Nu aveam cu ce să mai plătim ratele la bloc. Mama soacră a orbit. A trăit zece ani oarbă. Eu niciodată nu m-am plâns. Era o femeie foarte curată şi harnică. Şi-a purtat handicapul cu demnitate. Zilnic se spăla până în brâu cu apă rece, în fiecare dimineață, aşa, pe bâjbâite, nu mă lăsa să o spăl eu decât sâmbăta, când ii făceam o baie mare. Ba, atât de mult îl iubea pe Floricel, fiul nostru cel mare, primul lor nepot, că, de câte ori venea la noi, îi făcea mere rase, că ştia că el numai aşa le mănâncă.

Am ieşit la pensie cu un million de lei, bani vechi, după 39 de ani de muncă. O lege proastă ne-a aruncat în sărăcie. Bineînțeles, bogată nu am fost niciodată material, ci numai spiritual, şi acesta e cel mai important lucru. Tata socru mi-a zis:

- Lasă, dragă, un milion sunt bani buni. Uite, un kilogram de ceapă costă 20.000 lei (bani vechi), să faci tu socoteala să vezi câte kilograme de ceapă cumperi dintr-un million. Ceapa se cultivă greu şi se munceşte...

Aşa era tata socru, un optimist. Multe am învățat de la dumnealui şi de la mama soacră.

Am intrat într-un vârtej al vieții, că nici nu am observat când a trecut timpul. Copiii au crescut prea repede mari. Au învățat bine şi nu ne-au produs mari supărări. Ionuț l-a ascultat foarte mult pe Florin, soțul meu. Prin

el, Florin a obținut cam ceea ce vroia el să facă şi nu a reuşit. Mai ales facultatea de istorie. Florin junior seamănă mai mult cu mine, nu prea punea bază pe o şcoală unde profesorii te puneau să repeți, precum un magnetofon tot ce scria în cărțile şi aşa proaste. El e un bun practician. Un mare profesionist. Un autodidact. De la el am învățat şi învăț multe.

S-au însurat şi au venit nepoții. Pe nepoți îi iubeşti mai mult ca pe copiii tăi, sau poate mi se pare. Pe nepoți ai mai mult timp să-i observi, fiind la pensie, iar când creşti copiii tăi eşti mai ocupată. Primul meu nepot, Paul, e de o frumusețe fără seamăn, şi sufletească şi fizică. Are 24 de ani şi joacă la U Cluj. Fratele lui, Darius, cu ochii ca măslina, e în clasa a treia. E deosebit de deştept şi iubeşte mult trenurile. Ne-a dus, pe mine şi pe Florin, să vedem, la gara din Cluj-Napoca, trenurile. Ne ținea strâns de mână, să nu cumva să ne apropiem prea mult de tren:

- Ai grijă, Titina, că dacă stai prea aproape, te poate călca trenul. Şi tu, bunule, ai grijă...

Simțeam tremurul din mânuțele lui mici la vederea trenului. Ar fi stat ore întregi să le privească.

Când l-a întrebat nora mea Laura cum a fost la tren cu bunicii, el a zis:

- Care bunici?

- Cum care? Bunicul Florin şi bunica Titina...

- Păi, Titina e Titina, nu este bunică...

Eu urăsc foarte mult fumatul. Aceasta vine din copilărie. Tatăl meu a murit din cauza fumatului şi a alcoolului, la fel şi un frate mai mic, a murit acum, la numai 55 de ani, tot din cauza fumatului şi a băuturii. Părinții lui Darius, Laura şi Floricel, mai fumează, din când în când, câte o țigară la cafea, dar mie nu-mi place. L-am întrebat pe Darius:

- Darius, spune-mi, mama şi cu tata mai fumează? Tu, când te faci mare, să nu fumezi, că-ți distrugi sănătatea. Fumul, cu 3.500 de elemente toxice, intră în plămâni şi te imbolnăveşti mai repede decât cei care nu fumează.

Darius se uită la mine şi în ochii lui am citit îngrijorarea. Îmi părea chiar rău că am deschis acest subiect sensibil cu un copil de vârsta lui. Dar, îmi spusese o doamnă foarte deşteaptă, că, de aceea se zice despre cei şapte ani de acasă, numai până la această vârstă se prinde de copil educația. Apoi intervine personalitatea copilului şi mai greu îl educi. De exemplu, soțul meu fuma. Am discutat serios cu băiatul meu cel mic, Ionuț, şi l-am rugat să mă ajute să-l dezobişnuim pe Florin de acest nenorocit viciu. Şi m-a ajutat. Când

văd doi tineri care fumează, ba mai mult decât atât chiar ea îi aprinde țigara îmi vine să o întreb dacă-l iubeşte...

Darius se întoarce spre mine şi zice, cu o candoare şi o sinceritate debordante:

- Titina, să-ți spun ceva: când eşti tu, nu fumează...

M-am hotărât să fiu ca un detectiv voluntar. Cu toate că se supărau persoanele din jurul meu, eu le spuneam în față că fumatul ucide. S-a scris şi pe pachetele de țigări, dar fumătorii nu iau în seamă. Am scris o povestire pe această temă, pe care o redau:

„Se spune că ne rămân, din copilărie, anumite fapte şi întâmplări precum şi anumite gusturi şi mirosuri, care ne urmăresc toată viața. Am trăit, opt copii, într-o casă cu două camere. Patru dormeam cu mama şi patru cu tata. Aveam o sobă de cărămidă într-o cameră şi o plită în cealaltă. Aşa se încălzeau amândouă camerele. Era în perioada neagră, de început de comunism, prin anii '50. Noi, copiii, nu aveam treabă cu ce se întâmpla în țară. Nici nu visam noi ce ne aşteaptă, că nu vom scăpa de communism 50 de ani. Ne certam care să dormim cu tata şi care cu mama. Cel mai mult vroiam să dormim în camera în care dormea tata. El fuma toată noaptea. Ne delectam cu luminița de la capătul țigării, care descria cercuri luminoase în întunericul camerei. De fapt, în comunism totul a fost cenuşiu. Lumina era interzisă. Odată, m-am trezit, dimineața, cu nasul la crăpătura dintre uşă şi cer. Acum îmi dau seama că eu căutam un pic de aer. Tata a murit tânăr, după ce şi-a fumat viața. Mama i-a supraviețuit 30 de ani. S-a luptat singură cu vitregiile vieții. Când am crescut mai mare, mi-am dat seama şi am urât definitiv acest viciu: fumatul. Fumătorii întâi se otrăvesc pe ei, apoi pe cei din jur. După ce termină de fumat țigara, aruncă pe jos mucul. Deci, otrăvesc şi mediul. Ei, fumătorii, merg mai des la medic şi consumnă banii pe care i-am dat eu la Casa de Asigurări de Sănătate. Nu țin seama de ce zice în Biblie: „Iubeşte-ți aproapele ca pe tine însuți". Dacă nu se iubesc pe ei, atunci cum pot iubi pe cei de lângă ei? Femeile gravide fumează. Eu le numesc „mame criminale". Tinerii mestecă gumă cu țigara în gură. Chiar aşa, eu credeam că fumezi când nu ai ce face. Poate că fumătorii au şi ei calități, dar eu nu le văd. În parcul de joacă pentru copii, mamele, cu copiii mici în cărucior, savurează țigara şi suflă fumul în nasul micuțului, mângâindu-l pe frunte. Imediat îmi apare imaginea lui Stan şi Bran, plini de noroi din cap până în picioare, care încearcă cu degetul mic să se curățe de noroi. Tot în parc am văzut, zilele trecute, la groapa de nisip, o fetiță ca o păpuşă. Când am întrebat-o câți ani are, a zis că doi şi că e cu bunicul ei şi

mi l-a arătat cu degetul. Pe bancă bunicul. Un om rotund ca o minge. Abia i se vedea capul de burtă. Avea vreo cinci cutii de bere şi la fiecare cutie fuma cel puţin trei ţigări. M-am aşezat pe aceeaşi bancă şi am zis: „Ce nepoată scumpă aveţi, păcat că nu o iubiţi!". S-a uitat lung la mine, nu înţelegea ce vreau să spun: „Cum adică nu o iubesc? „Păi, dacă vă sinucideţi fumând, nepoata o să sufere." „Nu are nimic, are cu cine rămâne, fumatul nu face rău, iar cu o moarte toţi suntem datori." Acest răspuns stupid îl aud mereu. Eu atâta ştiu că Dumnezeu îţi dă, dar nu îţi bagă în traistă...

În comunism nu aveam atâta informaţie ca astăzi. Prin l976 am auzit în troleul cu care mergeam la serviciu o doamnă care spunea că deprinderile în viaţă se formează până la şapte ani că nu degeaba se spune de cei şapte ani de acasă. Când am sosit acasă le-am spus celordoi băieţi ai mei: „Voi, când veţi creşte mari, să nu vă însuraţi cu femei care fumează. Nu sunt bune de nimic. Le cade mucul de ţigară în mâncare, nu vă iubesc, pentru că nu sunt în stare să se iubească nici pe ele, îl supără pe Dumnezeu pentru că,

cu fiecare fum tras, muşcă din trupul pe care ţi l-a dat El …

Pentru cel mic, Ionuţ, a funcţionat acest avertisment, dar pentru cel mare a fost prea târziu, avea… nouă ani."

Capitolul VIII

A doua tinereţe

Motto: „Să fii liber nu înseamnă să faci tot ce vrei, ci să ştii că poţi să vrei."
Jean Paul Sartre

După ce am ieşit la pensie, am avut timp să mă ocup mai mult de socrii mei şi de nepoţi. Pentru faptul că mama soacră era oarbă, eu devenisem „ochii ei". Seara, ne uitam toţi la câte un film şi eu citeam tare, să audă şi ea. Când trecea câte o nuntă pe strada Ion Meşter, pe care locuiam, ieşeam pe balcon şi eu îi explicam cum este îmbrăcată mireasa. De câte ori vedeam o mireasă, de atâte ori lăcrimam. Mă gândeam că eu nu am avut parte de aşa ceva. Aşa cum am mai spus, m-am căsătorit cu inele de iarbă şi fără nici un fast. După ce am făcut şi nuntă şi logodnă cu cei doi băieţi ai mei, şi am văzut câtă bătaie de cap este, m-am felicitat pentru nunta mea simplă, şi atunci mi-am dat seama de ce unii prieteni ai mei lăcrimau când le spuneam cum ne-am căsătorit noi. O prietenă a zis:

- Vai, draga mea, aş da jumătate din viaţă să fi avut şi eu o nuntă simplă ca tine. Nu fastul e important, ci dragostea pe care ţi-o poartă soţul. Se cunosc cazuri când au făcut nunţi de vis şi căsnicia nu a durat nici un an..-

A avut dreptate, la noi a durat, iată, 50 de ani. Tata socru, în ultimul timp, se retrăgea în camera dumnealui şi se gândea. Mereu îşi rememora viaţa. Mama soacră îi spunea:

- Ionele, dragă, vino şi tu cu noi, să povestim, lasă trecutul, ce a fost a fost...

- Lasă-mă, dragă aşa mă simt eu bine...

Aveau 60 de ani de căsnicie. O căsnicie perfectă. Tata socru a iubit-o necondiţionat. O privea cu milă când vedea că merge din ce în ce mai greu, iar când a orbit, pentru dumnealui a fost lovitura decisivă. Cu mine se purta mai dur, tocmai să o protejeze pe soţie. Înainte de a orbi, mama soacră făcea patul. Într-o zi a făcut patul şi a pus pe el cuvertura cam strâmbă şi dumnealui a zis:

- Se vede că a făcut Titina patul, că a pus cuvertura strâmbă...

- Ba nu l-am făcut eu, l-a făcut mama...

- Ei, s-a grăbit şi dânsa...

Făceam cozonaci moldoveneşti la fiecare Crăciun şi Paşti, mai reuşiţi decât îi făcea mama soacră, dar niciodată nu mă lăuda, ca nu cumva să-şi jignească soţia. Mânca cu poftă şi tăcea.

De multe ori nu răspundeam la acuzaţiile dumnealui, dar de data aceasta am răspuns. Am dat acest exemplu, să vedeţi cât a iubit-o, iar eu câtă răbdare am avut. Tata avea 88 de ani. La Crăciunul din 1997, în Ajun, după ce am pregătit mai multe bunătăţi, m-am gândit să facem şi noi ca ardelenii, să nu mai ajunăm şi, în seara de Ajun, să mâncăm din bunătăţi. În data de 24 decembrie a anului 1997, pe la ora 15, am fost să iau ultimele verdeţuri din piaţă. Era o zi splendidă, ca de primăvară, şi am făcut următoarea poezie,m care a circulat foarte mult şi a plăcut foarte mult. O redau:

Pe aproape e Crăciunul

Parcă-i primăvară, Doamne,
iar pe-aproape e Crăciunul,
caut anii tinereţii
şi nu mai găsesc niciunul.

Umedă îmi e privirea,

mângâi creanga de copac,
mi-o imaginez în floare
înghit lacrima şi tac.

Şi e, totuşi, iarnă, Doamne,
într-un decembrie rebel
ce nu vrea să intre-n schema
iernii acesteia, de fel.

Câte ierni şi câte toamne
au trecut nici nu mai ştiu,
doar atâta simt eu, Doamne,
că mi s-a făcut târziu!

Am venit acasă, am scris poezia. M-am odihnit, pentru că părinţii se odihneau şi ei. Pe la ora 19 seara le-am zis:

- Acum facem şi noi ca ardelenii, Punem masa şi sărbătorim Ajunul Crăciunului.

- Cuuum?, zice tata socru...

- Aşa, nu este păcat, dacă toţi fac aşa. Mai ales că am ţinut post, şi din cauza sărăciei, şi din cauză că era post...

Am pus masa mare. Întotdeauna puneam faţă de masă nouă. Aşa, ca să fie ceva deosebit. Aprindeam lumânări şi le puneam pe masă. Nu mă laud, dar eu fac cele mai bune sarmale cu varză acră şi nu pun afumătură ca ardelenii. Tot ce e afumat nu e bun pentru sănătate.

Bine am făcut că am procedat aşa, că la Crăciunul următor tata socru nu mai era. Pe l4 decembrie 1998, la vârsta de 88 de ani, numai cu o zi înainte de a împlini 89 de ani, a murit. Nu ştiu dacă aţi observat, dar oamenii mor aproape de data lor de naştere. Niciodată nu-mi place să sărbătoresc ziua de naştere, abia aştept să treacă. A murit frumos, aşa cum a şi trăit. Murmura cântecul „Ciobănaş cu trei sute de oi”... Am avut ce învăţa de la dumnealui. Deşi a trecut prin atâte greutăţi, nu s-a descurajat. Nu conta că mă mai jignea. Eu am procedat aşa cum m-a învăţat profesoara mea, doamna Iacob, de la Liceul Agricol. Am tăcut. Mai târziu, când şi eu m-am lovit de necazurile vieţii, i-am înţeles pe socrii mei.

A rămas mama soacră cu noi. Oarbă, şchioapă, dar optimistă. Credea în mine ca în Dumnezeu. De exemplu, câteodată răcea. Eu îi spuneam să stea la pat, ca să-i treacă mai repede răceala. O serveam în camera dumneaiei cu ceai, medicamete şi mâncare. Era cel mai mare chin pentru ea să o pui să

stea locului. Era de o vrednicie remarcabilă. Nu-i plăcea să stea în pat. Era o femeie foarte activă. Toată viața se trezea la ora 6 dimineața, deşi nu avea serviciu. Tata socru ne enerva cu această trezire de dimineață, pentru că ocupa baia, şi noi ne grăbeam să mergem la serviciu. Dar dumnnealui se spăla până în brâu cu apă rece, se bărbierea, îşi lua cămaşă curată, îşi punea şi cravată. Îl întrebam:

- Ce faci, tată, unde pleci aşa de dimineață?

- Nicăieri, dragă, mă aşez pe fotoliu. Un om dacă nu e curat, nu are dantura îngrijită, indiferent de vârstă, înseamnă că e un om mort...

Acum şi noi facem la fel. Nu degeaba se spune că şi copiii, până la urmă, fac ce au făcut şi părinții. Dar să revin…

După ce stătea mama trei zile la pat, îi spuneam:

- Mamă, gata, acum eşti sănătoasă! Vino să stai cu noi! Mergi în baie să te speli, îți dau haine de schimb.

- Da!? Ce bine că sunt sănătoasă, că ştii că mie nu-mi place să stau în pat...

- Păi, e bine să stai să nu contaminezi şi pe alții cu răceala. Acum o să fierb lenjeria şi o să pun alta.

- De ce, că de-abia ai schimbat-o?!

- Eu aşa fac după orice răceală, ca să nu ne mai contaminăm...

Mama era bucuroasă şi chiar nu mai avea nimic, dacă aşa ziceam eu. La ea efectul placebo funcționa foarte bine. Într-o zi am întrebat-o dacă i s-au părut mulți 60 de ani de căsnicie şi aproape 90 de ani de viață, ea zis că are impresia că ieri au fost toate, că nu a murit tata, şi că ea nu are atâția ani... Mama a mai trăit patru ani după ce a murit tata. A căzut la pat pe 14 martie 2002 şi o dureau tare de tot picioarele. Mereu mă striga. Eu dormeam într-o cameră alăturată şi îmi pare şi acum rău că nu am dormit cu ea în cameră. Cred că simțea că moare şi îi era urât. Dar de multe nu îți dai seama, când eşti tânăr. Mă striga şi de 10 ori pe noapte. O frecționam pe picioare, îi mai dădeam câte o pastilă pentru dureri. Am chemat şi Smurdul, dar au zis că aparent nu are nimic. Mai avea două luni şi împlinea 90 de ani. Am chemat-o pe fata ei pe 16 martie. I-am spus că trebuie să vină, că e bolnavă rău. A venit, a stat cu ea puțin de vorbă şi la plecare mi-a spus, redau textual:

- Asta, dacă nu moare repede, eu nu pot să stau după ea, că trebuie să merg în Ungaria, să fac bani, că nu are cine să-mi dea dacă nu muncesc eu...

- Bine, dacă nu vrei să stai lângă mama ta, atunci du-te, am eu grijă de ea, ca de obicei...

A venit din Ungaria pe 18 martie şi nu a dat măcar un telefon. Noaptea de 18 spre 19, mama mă chema foarte des la dumneaei. La unele

chemări răspundeam, la altele nu. Eram foarte obosită şi mă lua somnul. Dacă nu am mai răspuns la chemările dumneaei, dintodată se deschide uşa singură cu putere şi se dă de perete. Era ora 24. M-am sculat, speriată din pat şi m-am dus la dânsa. M-a întrebat dacă nu mai ştiu eu ceva ca să nu moară. Avea mare încredere în mine. Niciodată nu am respectat ce zicea medicul, la câtă medicaţie îi dădea. Auzisem eu că medicii dau medicamente multe pentru că ei primesc comision la medicamentele pe care le prescriu... I-a dat Enap, pentru tensiune, şi când l-a luat era să moară, aşa de tare i-a scăzut tensiunea. Am luat eu adjuvante naturale, ceai de păducel, pastile cu vâsc, talpa gâştei şi păducel şi i-am scăzut doza de enalapril. Am scos sarea din alimentaţie. Sau puneam foarte puţină. Aşa i-am ţinut sub control tensiunea.

La întrebarea ei dacă nu mai ştiu eu ceva, am zis că nu mai ştiu şi, dacă moare, se întîlneşte cu tata, dar nu o să moară. Şi acum, privind în urmă, îmi pare rău că am răspuns aşa. Trebuia să spun că mai ştiu şi n-o să moară.

Dimineaţa pe la ora opt, pe data de 19 martie, a sunat Violeta, fata ei. I-am spus că e rău şi mă mir că nu a dat telefon chiar cum a venit din Ungaria. Eu nu mai stau cu tine de vorbă acum că poate chiar în clipa aceasta moare. Am închis telefonul şi m-am dus la dumneaei. Era liniştită. Am pus urechea la inimă şi nu am mai auzit nimic. Am chemat repede pe Laura, soţia fiului meu cel mare, Florin jr. Am pus-o să asculte şi ea. I-am pus o oglindă la gură şi nu s-a aburit. Am zis:

- Vai, Doamne, şi i-am spus să nu moară fără lumânare. Întotdeauna aveam lumânări în casă. Am aprins repede lumânarea şi i-am pus-o pe piept. Dumneaei mi-a luat-o încet din mână şi a aşezat-o în dreptul inimii...

- Vai, leşin, zice nora mea, Laura...

- Nu, să nu leşini, acum asistăm la o clipă unică în viaţă, înseamnă că m-a auzit ce am zis. Creierul moare ultimul...

Soţul meu Florin, băiatul ei, se închisese într-o cameră. El e foarte sensibil. Cred că dacă mor eu, el nu rezistă fără mine. L-am chemat şi pe el. A murit liniştită. Era 8.30, în data de 19 martie 2004. A venit şi fata ei, pe la ora 12. Deja ni se adusese coşciugul. Era pe holul blocului. Am auzit gălăgie. Certa pe oamenii care aduseseră coşciugul:

-Vai, dragă, dar cât costă? Nu e frumos, nu-mi place...

A intrat ca o vijelie în casă. Eu eram împreună cu Laura şi Floricel, băiatul cel mare. În loc să se ducă să o vadă pe mama ei, a început să întrebe la ce mare restaurant vom face masa de înmormântare. Floricel i-a răspuns:

- Noi nu facem înmormântare cu fast. Nu are importanță. Nimeni nu mai învie mortul şi mai bine e să ajutăm nişte oameni sărmani. Sunt atâția...

- Vai, dar nu se poate, râde lumea de noi...

- Nu, tanti Violeta, pe noi nu ne interesează ce zice lumea. Dăm acolo la cimitir ce trebuie, băutură şi colaci, iar aici acasă facem o masă între noi.

- Bine, dacă aşa ziceți voi, o să aduc şi eu o oală cu sarmale...

Floricel ca întotdeauna când ne-a fost greu, a fost alături de noi. Ne-a dat 300 de euro.

Am înmormântat-o iar acasă, la masa din familie, a venit şi fata ei Violeta cu soțul ei, Sile, cu o oală de sarmale. A pus-o în bucătărie şi a zis:

- Am adus oala cu sarmale, dar le duc înapoi acasă...

Eu am servit ce am avut fără să mă ating de oala lor cu sarmale. Dar sunt foarte pofticioasă şi tot am furat una. Erau de nemâncat. Găteşte foarte prost, pentru că e zgârcită. Nurorile mele Dana şi Laura nu sunt bogate, dar gătesc foarte bine. Le-am spus să cumpere puțin şi bun. Suntem ceea ce mâncăm şi ceea ce bem... Eu oameni ca Violeta, sora lui Florin, şi ca soțul ei, Sile, aşa răi, nu am mai întîlnit în viață. Am spus unui preot cum sunt şi a zis că, dacă întîlneşti aşa oameni să-i laşi în pace, nu e păcat dacă nu vorbeşti cu ei. Are două fete, Despina şi Isabela, pe care le-a educat tot în spiritul ei. Deşi când erau mai mici păreau a fi fete bune mai ales Isabela. Acum relațiile dintre noi sunt rupte complet. Am auzit că Isabela a înfiat un copil. Lucru lăudabil. Deci, este de altă calitate sufletească.

Nu mă puteam obişnui fără mama soacră. Nu mai aveam cui să explic filmele pe care le vedeam la televizor. Casa mi se părea pustie. Noroc că venise primăvara. Eu iubesc cel mai mult acest anotimp. Am impresia că iau viața de la început. Am cântat mereu primăvara în poeziile mele:

Sfânta primăvară

Să vină primăvara cu sclipiri de soare
Cerul să-şi arunce albastru-n viorea,
Vălurească grâul precum o mare
Ghioceii aibă străluciri de nea

Să danseze, vesel, frunzele în vânt,
Păsările cânte triluri săltărețe,
Să miroase a proaspăt reavănul pământ
Eu cu bucurie să le dau binețe.

Doamne, că pe lume nu-i nimic mai sfânt
Ca o primăvară, când învie toate,
Parcă-s ale mele, toate câte sunt,
Să le strâng în braţe, aş vrea, dacă se poate.

Toată viaţa am înviat în fiecare primăvară. Urmăresc ghioceii de pe balcon. Schimb pământul la flori şi, împreună cu soţul meu iubit, ne bem cafeaua pe balcon, ascultând triluruile păsărelelor. Mama soacră ne-a lăsat prin testament 10 hectare de pământ în comuna Roşiile, judeţul Vâlcea. I-a lăsat, la rugămintea mea, şi Violetei, 5 hectare, pe care le-a vândut imediat. Pentru faptul că am avut grijă de dânşii, ne-au iubit foarte mult şi ne-a lăsat prin testament drepturile băneşti ca despăgubiri pentru casa demolată din Drăgăşani. Bineînţeles că ne-a dat în judecată. Ne-am judecat doi ani şi, până la urmă, chiar dacă toată lumea blamează justiţia, noi am câştigat. Până acum nu am primit niciun ban. Noroc că noi suntem mai fericiţi când sperăm decât atunci cant ni se rezolvă speranţa. Şi-au pus cei de la ANRP salarii de câte 10.000 euro pe lună, de unde să mai rămână să ne dea şi nouă despăgubiri?

Pe mine nu mă interesează pământul, ca avere. Îmi place să mă duc acolo, în comună, să-mi aduc aminte de copilăria mea, stând pe pământul care a fost al părinţilor soţului. Am hotărât să mergem cu maşina băiatului cel mare, Floricel, şi cu Ionuţ, la Roşiile, să vedem pământul pe care ni l-a lăsat moştenire mama soacră. Apropierea de locurile natale mă impresionează până la lacrimi. Am trecut pe valea Oltului. Oltul meu drag, cu care mi-am petrecut copilăria. Valurile se izbeau de stânci şi parcă murmurau o doină, doina copilăriei mele. Am trecut şi pe la Băiţa, unde a fost unitatea militară a Imperiului Austro-Ungar de pe timpul reginei Mariei Tereza. Acolo se spune că în fiecare noapte trece strada o vulpe roşie. Mă impresionează şi castrul roman Arutela, care este reconstruit de Hidroconstrucţia, odată cu construirea hidrocentralei de pe Olt. Am vizitat Mânăstirea Cozia, unde este mormântul lui Mircea cel Bătrân. Am aprins câte o lumânare pentru morţi şi vii. Oltul izbeşte zidurile Mânăstirii şi atât de mult mă impresionează, că aş putea să stau acolo zile în şir. Am trecut pe la Călimăneşti şi ne-am adus aminte de concediile petrecute acolo cu părinţii.

La Drăgăşani am fost la locul unde a locuit Florin cu părinţii. Casa a fost demolată. Numai fântâna a rămas de izbelişte, nimeni nu a mai curăţat-o. Au pus cei de la bloc un capac peste ea şi aşa dăinuieşte peste vremuri, ca

un punct de statornicie ce ne aminteşte de locurile tinereţii noastre. Cei de la bloc puteau să aibă grijă de acest puţ, ca să aibă apă bună, că şi aşa Drăgăşaniul nu are apă potabilă bună. Dar, când ceva nu e al cuiva în special, rămâne al nimănui, dacă e lăsat la dispoziţia celor mulţi. Am trecut pe la sora mea Cristina, din Drăgăşani. Am rememorat clipele copilăriei împreună cu ea şi soţul ei, Ionel Bolocan, directorul CEC-ului din Drăgăşani. Copiii ei, Gabi şi Romică, doi avocaţi cu renume, ne-au răsfăţat cu bunătăţi tradiţionale şi ne-au pus la curent cu evenimentele din oraşul tinereţii noastre şi al lui Gib Mihăescu.

Am luat-o spre comuna Roşiile. Liliacul înflorise şi casele erau înconjurate de grădini înflorite. În sud lumina e altfel. E aerul mai uscat şi eu mă simt foarte bine. Avea dreptate scriitorul Augustin Buzura când a spus că Clujul e un oraş reumatic. Uitasem că locuiesc la Cluj. Priveam casele şi grădinile cu nostalgie. Am trecut prin comuna Lădeşti, unde locuia sora mamei soacre, Norica. Trăia cu Ioana în casa lor, două bătrâne care se ajutau una pe alta. Unchiul Gică murise. Ne-a primit cu drag. I-am dus câte ceva şi mă abţineam să nu plâng văzând că se degrada casa în care ne-am petrecut frumoase clipe din tinereţe. Am trecut pe la Lăpuşata, comuna în care s-a născut scriitorul Constantin Zărnescu. Acolo locuiau părinţii cu fratele lui. Între comuna Roşiile şi Lăpuşata era un teren viran, fără case, cu multă pădure. Toamna aveam să culegem mure mari şi zemoase.

Am coborât în comuna unde trăise mama soacră. Biserica era închisă.Oamenii nu sunt credincioşi. Nu am avut unde să aprind o lumânare pentru mama soacră. Am tras la Neluş. Avea o nepoată la ei, o chema Luminiţa. Foarte harnică. Muncea mult şi îi iubea pe bunici ca pe părinţii ei, pe care nu-i mai avea. Noaptea, când am dormit într-o cameră cu sobă de teracotă, mereu se mişcau lemnele de lâng sobă. Erau nişte zgomote ciudate. Se ridica în sus când un lemn când altul, şi parcă vroiau să intre în sobă să se aşeze pe foc...

Dimineaţa, ne-a întrebat:

- Aţi dormit bine azi noapte?

- Nu prea am putut, căci erau nişte zgomote ciudate, se mişcau lemnele de lângă sobă, parcă cineva vroia să le pună pe foc...

- A, să nu vă speriaţi, e fata noastră care s-a sinucis, nu-şi găseşte liniştea, mereu vine acasă. Mai ales că bărbatul meu, Neluş, nu mă lasă să-i aprind o lumânare şi să-i curăţ mormântul de iarbă, e supărat că de ce s-a sinucis şi ne-a lăsat singuri. Aveam şi noi un sprijin la bătrâneţe. Mai avem

un băiat, tatăl Luminiței, la Craiova, dar până vine el, noi putem să murim... şi... vine doar toamna, când trebuie să ia ceva din recoltă...

- Bine că vine, aveți destul, de ce să nu dați şi la băiat, e băiatul dumneavoastră...

- Să vină să muncească, dacă vrea...

Neluş era un om foarte dur. Toată ziua înjura pe Dumnezeu. Odată ne-a dat, în schimbul recoltei pe care o obține de pe pământul nostru, un viței. L-am tăiat acolo şi l-am dus la Cluj. Carnea am aruncat-o pentru că nu era bună deloc. Pentru că-l bătea toată ziua şi-l înjura, carnea era toxică. Am auzit că acum a murit şi dumnealui.

Am fost împreună cu băieții, Ionuț şi Floricel, la pământul nostru. Sălcii pletoase erau aplecate peste râul din Budichea, iar fânul era mare. Este nemaipomenit de frumos. Avem o pădure de salcâmi în Dealul Bobului şi, când am văzut în ea pur, adică ceapă sălbatică, am lăcrimat. Am văzut şi leurdă. Ne culegea mama din pădurile Uşureiului, când eram mici. Unde sunt acele vremuri? Nu prea discutam cu sătenii, pentru că acolo e un telefon fără fir. Dacă ziceai ceva în Dealul Bobului, de cineva, nici nu ajungeam bine la Neluş acasă, că el deja era informat. „Radio Şanț" funcționează perfect la sate. Acum au şi telefoane mobile, cu care vorbesc din deal în vale. Am arătat copiilor pământul pe care ni-l lăsase mama soacră. Fusese foarte bogată, avea peste 100 de hectare de pământ. Dar după Revoluție abia a primit, cu mari greutăți, 15 hectare. Oamenii puseseră casele pe pământul dumneaei şi nu am vrut să-i deranjăm cu nimic. Am zis să-l stăpânească sănătoşi şi să fie spre binele lor şi al nostru. În viață trebuie să fii şi bun, nu numai avar. Dar, acum, după Revoluție, pe păşunea noastră pasc vitele satului, iar pământul e muncit de unii săteni. Dacă află că ne-am dus pe acolo, se închid în casă şi nu mai ies afară până nu plecăm. De aceea ne ducem foarte rar. Asta numai aşa, idilic, să ascultăm susurul râului Şasa şi să vedem cum flutură în vânt frunzele plopilor de pe marginea râului Budichea. Mă apropii de o salcie pletoasă sau un plop de pe marginea râului şi o iubesc, pentru că ştiu că este proprietatea mamei soacre, că în ea sunt copilăria şi tinerețea ei. Acolo am făcut o poezie, care se numeşte „Bucurie":

De-atâta timp plâng sălciile-n ape,
cu crengile sărută val de val
şi plânsul lor ne este mai aproape
când rătăcim privirea către mal

Şi-atâta trecem de nepăsători

pe lângă fruntea lor răsfrântă ca-n
fereastră
fără să ştim că, adeseori,
în plânsul lor stă bucuria noastră.

După ce am aprins o lumânare la mormântul bunicilor lui Florin, Ana şi Gheorghe Roşianu, precum şi al unchiului lui, Victor Roşianu, căzut pe front în munții Tatra, am plecat cu nostalgie şi bucuria lucrului înfăptuit, spre Cluj. Dacă vom primi ceva bani pentru casa demolată, mergem la Roşiile şi refacem mormintele bunicilor lui Florin. Asta, numai dacă guvernul actual condus de Ponta o face ceva. Tare mult minte. E un neserios. Nu l-am votat.

Casa mi s-a părut goală fără mama soacră şi tata socru.

Am intrat în viața de zi cu zi. Într-o seară, când nepoata mea Catinca era la mine, ne-am întâlnit cu o doamnă care avea un copil micuț, de câteva luni, în cărucior.Catinca îl priveşte cu mare drag. Doamna a zis:

- Ce este scumpo, ți-ar place şi ție să ai o surioară sau un frățior aşa mic?

- Da, dar eu nu am...

- Uite, te învăț eu ce să faci. Te duci acasă şi pui pe fereasta de la bucătărie zahăr. Atunci, barza va veni să mănânce, şi vei avea şi tu o surioară sau un frățior.

Toată noapte nu a dormit Catinca. Mereu se trezea şi mă întreba dacă a venit barza. I-am povestit mamei ei, Dana. Nu a trecut mult timp şi a venit pe lume micuța Anastasia, bucuria sufletului nostru. Am redat această întâmplare ca să arat că o vorbă spusă cu drag de cineva poate influența în bine o persoană. Deşi le era foarte greu să mai aibă un copil, acum nu concep viața fără Anastasia. Un copil nu-i copil. Neapărat să ai doi. Azi se spune că trei sunt prea mulți. Noi am fost opt şi am fost foarte fericită. Anastasia e o fetiță foarte scumpă şi frumoasă. Are ochii albaştri şi fața măslinie. Păr puțin ondulat. Am făcut multe povestiri împreună cu ea. De la copiii putem învăța multe. Pe când avea vreo doi ani şi jumătate m-am dus la ea. O adusese de la Bobota. Cuscra mea, Viorica, avea grijă de ea până puteam să o ducem la grădiniță, la vârsta de trei anişori. Eu zic că e mai greu de mămicile fetițelor. Mămicile băieților sunt mai protejate, aşa m-am simțit eu, care am doi băieți. Mămicile fetițelor stau lângă ele după ce nasc. Nurorile se simt mai apropiate de mama decât de soacră.

Când m-a chemat nora mea să stau cu ea, era o zi splendidă de vară. Anastasia e o fată foarte vioaie şi se scoală „cu noaptea în cap”, cum zicea

mama. Dă deşteptarea la toți, nu le mai trebuie ceas deşteptător. Abia a mâncat ceva şi a zis:

- Hai, Titina, să megem afală... la pimbare...

- Nu se zice, afală şi nici pimbare..., se zice afară şi plimbare...

- Bine, atunci zic – L pimbare..

Când am ajuns în parc, pe la ora opt dimineața, roua nu era ridicată şi nimeni nu era în parcul de joacă.

- Unde sunt copiii?

- Păi nu sunt, ei dorm ca să crească mari, să meargă la grădiniță...

- Şi eu cu cine mă joc?

- Ne jucăm amândouă...

M-am gândit că eu nu am avut parte de locuri de joacă. Acum s-a împânzit oraşul cu jocuri frumos colorate. Unde era industria lui Ceauşescu, după care unii regretă? În Cluj exista „Napochimul" şi nu erau aparate din material plastic pentru jocul copiilor. Am luat-o în brațe şi am început să mă dau pe tobogan cu ea. Apoi ne-am dat în leagăne. Ne-am învârtit cu căluții. Vai ce frumos era! M-am simțit copil. Am intrat în bucuria ei. Ea s-a distrat de minune. După ce ne-am săturat de joacă, s-a întors, serioasă, spre mine şi m-a întrebat:

- Titina, tu nu ai mai crescut? Eşti şi tu micuță?

De multe ori, copiii pun întrebări la care nu ştii ce să răspunzi. Aşa am scris povestirea „Întrebare fără răspuns", făcută pentru sora ei mai mare, Catinca. O povestire savurată de cititorii mari şi mici, pe care o redau:

„Vara trecută am întrebat-o pe Catinca, nepoțica mea de trei ani:

- Unde vrei să mergem la joacă?

Acolo, la Farmec, în parcul pe care l-a făcut primarul tatălui meu, Ionuț.

- Nu e numai primarul tatălui tău, că este şi al meu.

- Nu, nu este primarul tău, că tu nu ai serviciu la primăria lui tăticu…

- Bine…

Fântâna arteziană răspândea o răcoare plăcută. De pe iarbă încă nu se ridicase roua. Porumbeii ciuguleau pietricele. Am adunat şi eu cinci pietricele, cu care să o învăț pe Catinca să se joace aşa cum mă jucam în copilărie. Ea mă privea cu ochii ei albaştri, nevinovați, iar eu încercam un sentiment de început de viață, amestecat cu toamnă. Eram acolo în parc, jucam pietricelele, începutul cu sfârşitul. Dintr-odată Catinca se uită în ochii mei şi mă întreabă:

- Tu ai mamă?

- Nu.
- De ce?
- A murit!
- De ce?
- Era bătrână.

Catinca rămâne gânditoare şi frământă, în mânuţele mici, pietricelele. Priveşte în zare cu ochii ei albaştri ca cerul. Se întoarce spre mine:

- Şi tu mureşti?

…

Dintr-un copac din marginea parcului zboară, cu croncănit puternic, nişte ciori. Frunze galbene cad, alene, spre pământ. Semn că vara e pe sfârşite. Pe aleea parcului trece, sprijinită de baston, o bătrână. Catinca o priveşte lung şi când ajunge în dreptul nostru zice:

-Titina, vezi, ea e bătrână şi n-a murit!

Bucuria pe care ne-o aduc nepoții nu are margini. Ea este ca o reîntoarcere în timp.

Bunicii au o relație specială cu nepoții. Îi iubesc pe nepoți cu disperare. Poate mai mult ca pe copiii lor. Atunci nu au avut timp să-i observe prea mult. Acum, fiind la pensie, este altceva. Bineînțeles că, dacă mă cheamă copiii mei să-i îngrijesc, în câte o zi, când nu merg la grădiniță pentru că sunt bolnavi, sunt fericită. Dar, şi dacă nu mă cheamă, sunt foarte fericită. Citesc, mă plimb prin parc cu soțul, merg la gimnastică şi masaj. Asta am spus şi nurorilor. De aceea mă cheamă când au neapărată nevoie. Alte bunici plâng că vor să stea numai cu nepoții. Greşit. Tinerii de azi au impresia că noi „ne-am mâncat traiul şi mălaiul” , şi nu mai avem nimic de făcut. Noi trebuie să le arătăm că nu este aşa.

Într-o zi m-am dus la nepoata mea, Catinca. Era răcită şi nu mersese la grădiniță. Cum nu avea febră şi se simțea mai bine, am întrebat-o ce vrea să facem. Ea a zis:

- Titina, trebuie să fim serioase. Mâine-poimâine mă duc la şcoală şi nu ştiu nimic. Am patru ani jumătate şi vreau să fiu prima la şcoală, aşa că eu colorez , desenez, şi tu faci ce vrei.

- Eu am să scriu o poezie şi după ce o termin ți-o citesc, iar tu îmi arăți ce ai desenat.

Ne-am pus amândouă pe treabă. Când am terminat mi-a arătat fişele cu prințese la care le colorase rochiile şi pantofii, copaci cu frunze, iepuraşi şi flori. Neapărat trebuia să ia nota zece altfel plângea şi nu era cazul acum, mai ales că era gripată.

I-am citit şi eu poezia: „Copil de corcoduşe”: „E toamnă, Doamne, şi e frig/ un vânt tăios mă biciuie pe faţă/ nu pot să cred şi nici să înţeleg/

că acuma sunt la margine de viaţă// Nepoata mă tot trage înapoi/ cu chipu-i blând şi fin ca de păpuşă/ şi lângă ea îmi pare foarte rău/ că nu mai sunt copil de corcoduşe// Să prind iar fluturii pe deal/ şi mama să mă strige, îmbufnată,/ să ascult acelaş cântec din caval/ redevenind copilul de altădată.”

Catinca se uită, lung, la mine şi zice:

- Tu vrei să fii iar copil?

- Da!

- Lasă, că te învăţ eu ce să faci. Treci şi desenează cu mine. Apoi privim amândouă la desene animate, şi… aşa te faci copil. De fapt, tu nu eşti aşa bătrână, ai câteva riduri, dar nu-i nimic, îţi dau crema de faţă cu care se dă mama, şi te faci tânără. Părul e negru cu alb, adică ai şuviţe, mama se duce la coafor să le facă, tu le ai făcute gata.

M-am plictisit repede şi de desene animate şi de desenat şi m-am apucat de altceva.

- Bine, zice Catinca, nici nu-mi pasă dacă mureşti! Apoi, se întoarce spre mine cu ochii plini de lacrimi:

- Nu te gândeşti că o să-mi fie dor de tine şi n-o să mai am bunică aşa amuzantă?

*

Acum, Catinca e în clasa a cincea, la secţia cu predare germană. E foarte conştiincioasă şi te poţi baza pe ea. Are nespusă răbdare cu sora ei mai mică. Anastasia într-o clipă deranjează toată casa. Ea crede că se joacă. Vine Catinca şi, cu o răbdare demnă de oamenii mari, strânge după ea, fără să o certe. Pune totul într-o perfectă ordine. Dulapurile lor sunt la linie. Nimic nu e deranjat. Eu de multe ori le încurc. Am întrebat-o:

- Catinca, tu cum faci de nu se deranjează lucrurile în dulap? Eu le aranjez şi imediat le încurc. Mă grăbesc şi zic: lasă că le pun mai târziu în ordine... mâine...

- Am văzut, la tine nu sunt puse perfect, ca la mine. Uite cum fac: pun pantalonaşi la pantalonaşi, maieuri la maieuri, ciorapi la ciorapi etc. Şi aşa stau aranjate şi ştii de unde să le iei, iar când le iei, tot aşa le pui la loc...

M-am dus acasă şi aşa am făcut şi eu. De la copii putem învăţa multe. De multe ori, încercând să-i educăm, greşim. Ar trebui făcută o şcoală pentru părinţi şi apoi să educăm copiii. Nu sunt de acord cu felul unor părinţi de a obliga copilul să mănânce. Nu trebuie să uităm că fericirea sau nefericirea

oamenilor este în mare parte opera lor, cum spunea John Locke. Florin, soţul meu, a avut o mamă foarte posesivă. De aceea el a crescut un mare timid şi pentru această lume nu este bine. Eu care am avut opt fraţi şi nimeni nu mă întreba nimic, m-.am descurcat singură şi am devenit o luptătoare…

Avea tata socru o vorbă, Dumnezeu să-l ierte, zicea că dumnealui când a venit la Cluj, fiind la pensie, fiecare zi va fi o sărbătoare. Dar nu a fost să fie aşa. Faptul că a stat cu copiii, adică cu noi în aceeaşi casă, a avut foarte mult de lucru. Primeau nepoţii de la şcoală, le spălau ghetuţele, le dădeau să mănânce etc. Aveau program foarte încărcat. Dar asta i-a ţinut mult în viaţă, responsabilitatea.

Acum eu cu soţul suntem la pensie şi pot să spun, fără să greşesc, acest lucru: fiecare zi pentru noi e o sărbătoare. Ducem o viaţă plină de fericire. Poate vă miră, acum în anul 2013, că zic aşa, pentru că toată lumea, aproape, îşi strigă nefericirea pe stradă. Noi suntem foarte fericiţi.

La anul, 2014, la 1 Mai, împlinim 50 de ani de căsnicie.

Eu nu am fost geloasă niciodată. Soţul m-a iubit necondiţionat, şi eu la fel. El era o fire mai geloasă. De exemplu, nu-i plăcea să mă vadă ataşată prea mult de un lucru, de un obiect, sau de o prietenă. Era gelos chiar pe aparatul Ceragem, pe care-l cumpărasem pentru a face masaj împotriva reumatismului, insomniei şi circulaţiei, inclusiv reglarea sistemului nervos. Aveam o prietenă, Lenuţa, cu care mă mai întîlneam la o cafea şi el zicea:

„Uţa, uţa cu Lenuţa, că ni s-a răsturnat bărcuţa”.

Eu simţeam ironia lui fină şi nu vroiam să-l supăr. Noi, în cei 50 de ani de căsnicie, am venit unul în întâmpinarea dorinţelor celuilalt, îndeplinind el pe ale mele, eu pe ale lui. Am simţit întotdeauna ce-i place şi ce nu, şi am ţinut cont de el. El, la fel. Dacă mai aveam un singur măr sau o singură portocală în coşul de fructe, el nu mânca niciodată ultimul fruct, char dacă vedea că se strică. Se gândea că, dacă vreau eu să mănânc, n-o să mai am. Este de o delicaţete nemaipomenită şi de aceea niciodată nu l-am suspectat de ceva. Ba, chiar când mergeam în excursii, strîngeam în jurul nostru fete, ca el să se simtă mai bine, că era morocănos mai ales dacă nu luam cu noi în concediu şi copiii, la care ţinea enorm, dar eu eram prea obosită să mai rezist stresului şi mă bucuram când mama soacră şi tata socru ziceau că stau cu ei şi să mergem singuri în concediu.

Îmi părea rău când, acum după Revoluţie, căci înainte totul se învârtea în jurul celor doi dictatori, apăreau la televizor femei care se dădeau puternice, că lor nu le trebuie bărbaţi şi că dragostea cu fluturi în stomac este numai la început, apoi totul devine rutină. Nimic mai fals. Dragostea

adevărată e aceea când te leagă atâtea amintiri. Când treci împreună prin greutăți, aşa cum am trecut noi. Fluturii, cum vin, aşa pleacă. Ei nu-ți dau de mâncare. Noi am ştiut să fim fericiți cu nimic. Cu bani poate să trăiască oricine. De luat în seamă sunt cei care trăiesc fără bani. În asta constă frumosul. Nu am avut niciodată maşină, dar eram fericiți când cumpăram cu doi lei o maşinuță cu parfum. Puneam pe masă un pahar cu floricele de câmp, alături maşinuța de parfum, şi eram cea mai fericită de pe pământ. Acum au maşini luxoase, vile, şi tot nu sunt fericiți. Au minvacanțe de Crăciun şi de Paşti, şi ei, şi copiii lor. Mamele au doi ani plătiți pentru creşterea copilului, şi noi, pe vremea împuşcatului, stăteam la serviciu până năşteam şi abia apoi luam cele trei luni care ne erau acordate pentru creşterea copilului, şi acelea neplătite. Ne uitam, încă de la Crăciun să vedem cum cad 1 Mai şi 23 August, să nu cadă cumva duminica, pentru ca să avem şi noi o zi pe an liberă. De fapt, nu aveam liber, pentru că defilam şi lăudam conducătorul. Şiruri de oameni îmbrăcați în alb şi negru, cu steguleţe în mână, strigam:

„Ceauşescu PCR, Ceauşescu şi poporul!".

Ba, unora mai naivi, le plăcea acest lucru. De fapt nu ştiam de ce strigam aşa că eram muritori, la propriu, de foame. În magazine nu se găsea nimic. Activiştii şi securiştii aveau magazinele lor, din care se aprovizionau cu de toate.

Secretul unei căsătorii longevive, cum este a noastră care a durat 50 de ani, este acesta: să vii unul în întâmpinarea dorințelor celuilalt.

Suntem fericiți că suntem sănătoşi, că avem copiii la casele lor, că avem patru nepoți frumoşi, deştepți şi sănătoşi. Viața noastră, acum la 70 de ani, e ca o primăvară. Aşa cum rezultă şi din povestirea, „Universul primăverii pe balconul unui bloc": .

„Am venit în Ardeal, din județul Vâlcea, în anul 1978. La început m-am supărat pe oraşul Cluj. Nu avea soare. În anul acela am văzut soarele numai în luna aprilie. Am cumpărat un apartament cu patru camere, pentru că am locuit împreună cu părinții soțului meu. L-am cumpărat în rate şi l-am terminat de plătit în anul 2004. Apartamentul e mic, are 70 m pătrați, e la etajul unu, e foarte inteligent împărțit. Are două balcoane. Unul spre soare şi unul spre nord. La primele raze de soare, indiferent când, iarna sau începând cu primăvara, ne bem cafeaua pe balconul cu soare. Vara, când e prea cald, pe celălalt balcon dinspre nord. Cele două balcoane micuțe de la apartamentul nostru sunt universul şi tot ce înseamnă „acasă" pentru noi. În glastre, pe balconul dinspre soare am pus ghiocei şi zambile şi mereu le urmăresc să văd dacă au început să crească. Îmi pare rău când soarele, venit

prea devreme, păcăleşte florile, şi ghioceii înfloresc. Iar îngheaţă şi iar înfloresc atunci când trebuie, că ei sunt nişte luptători de la care avem ce învăţa. Mă uit în jur şi aproape toţi vecinii din blocurile de lângă noi şi-au închis balcoanele. Bine de tot. Ba ca să nu vadă soarele, şi-au pus şi perdele. Îi văd privind, uneori, pe geamul bucătăriei şi mi se par nişte oameni trişti, care, în loc să iasă la aer pe balcon, aerul în cartierul Mănăştur e foarte curat, pădurea fiind aproape, stau închişi ca la puşcărie. Cineva mi-a explicat că asta vine din istoria ardelenilor. Eu tot nu am înţeles de ce se ascund, deşi am 35 de ani de când locuiesc în Ardeal. După ce se termină ghioceii şi zambilele, cea mai mare bucurie a noastră e să schimbăm florile. Punem flori multicolore, care înfloresc tot timpul verii până toamna târziu. Citim, bem ceaiul sau cafeaua, şi ascultăm cântecul guguştiucilor pe care i-am adoptat şi le dăm să mănânce grăunţe pe geamul de la bucătărie. După ce mănâncă, niciodată nu uită să ne cânte ca semn de mulţumire. Când plecăm în staţiune, la băi, ploaia udă florile care sunt de jur împrejurul balconului. Dacă e secetă, le udă unul dintre vecini. Avem vecini foarte buni cu care locuim pe scara blocului tot de 35 de ani. Anul acesta, în luna mai, am împlinit, eu şi soţul, 50 de ani de când ne cunoaştem, iar, la anul, în 2014, 50 de ani de când ne-am căsătorit. Copiii, doi, sunt căsătoriţi şi sunt la casele lor. Nepoţii, patru, ne aduc cele mai mari satisfacţii. Fericirea nu trebuie căutată prea departe. Ea e aici în jurul nostru. Să păstrăm şi să înfrumuseţăm ce avem! Dacă visul nostru cel mai mare, de a avea o căsuţă cât de mică, nu s-a putut îndeplini, neavând posibilităţi materiale, ne-am făcut viaţa foarte frumoasă aici, pe balconul uni bloc. Cele mai frumoase clipe le-am petrecut la Bobota, la nora mea Dana. Cuscra Viorica e tare de treabă. Acolo cerul e plin de stele mari, ca şi la mine, la Uşurei. Comuna are o climă blândă şi calmă. Tatăl Danei, Vasile, a murit. Când am întrebat-o pe Anastasia, nepoata mea de trei ani, cum a fost la Bobota, mi-a răspuns:

- Bine. Am fost acolo la cimitir şi am văzut pe bunu Vasile.

- Cum l-ai văzut, că tu nu erai pe pământ când a murit bunu Vasile?

- Păi l-am văzut, era acolo în goapă, şi avea o poză pe o cruce... I-am pus flori şi am pus şi lumânări cu buna Viorica şi mama...

- Păi de ce a murit?

- Nu ştiu, nu era bătân, dar a băut ceva vin şi a tras fum din ceva ţigară…

Când s-a dus acasă a întrebat-o serios pe mătuşa, o soră a lui Vasile, în vârstă de 80 de ani:

- Mătuşă, tu nu ai murit? Eşti bătână şi ai poza acolo la cimitir...

„Moartea este un început, nu un sfârşit. Moartea nu trebuie să fie de temut mai mult decât naşterea. Când trupul încetează să fie, spiritul îl părăseşte, liber şi nestingherit” (Shirley Holzer). Dostoievski spunea: „Un bătrân trebuie să fie întotdeauna cu sufletul împăcat, iar moartea s-o întâmpine cu înțelepciune, senin, să-şi aştepte în pace sfârşitul şi să se îndrepte spre moarte ca un spic ce se alătură snopului, bucuros că se săvârşeşte şi cu el Marea Taină”. Repetați şi dvs., dragi cititori, mereu, aceste spuse! Eu le repet degeaba, că nu sunt de acord deloc cu moartea. Înseamnă că trebuie să trăiesc încă 20-30 de ani de la cei 70 pe care-i am acum, pentru ca să mă obişnuiesc, totuşi, că suntem ființe muritoare. Niciodată nu am putut să înțeleg sinucigaşii. Viața e atât de frumoasă! „Grea treabă să mori atunci când iubeşti atât de tare viața”, spunea Simone de Beauvoir.

În 2006, cu 13 zile până să împlinească 90 de ani, a murit şi mama mea. Am vorbit la telefonul mobil împrumutat de nepotul nostru, Romică, vineri, cu dumneaei:

- Ce faci, mamă? Am auzit că eşti bolnavă?

- Sunt, dar nu mai mor, că am reuşit şi eu să vorbesc, de aici, din pat, cu tine tocmai la Cluj, şi, apoi mai am 13 zile până fac 90 de ani... Mare e minunea lui Dumnezeu cu aceste telefoane...

- Bine, mamă să nu mori, că pornesc şi eu spre casă!

- Bine, te aştept!

Nu m-a aşteptat. Timpul nu a mai avut răbdare şi pe 29 ianuarie a murit. Asta era ziua următoare convorbirii telefonice. Ne-am întâlnit cu toții la înmormântare. Ca şi la moartea lui tata, am făcut o poezie:

A plecat măicuța...

A plecat măicuța, casa e pustie,
poarta e legată cu un lanț de fier,
în grădină-s singuri butucii de vie,
cumpăna fântînii scârțâie de ger.

Nu-i mai umblă paşii prin ogradă,
nu mai strânge neaua cu lopata,
nu mai iese-n prag ca să ne vadă,
pe pridvor s-a stins, demult, muşcata..

Trist, Grivei, rămas lângă căsuță,
c-a murit stăpîna lui cea bună,
nu mai umblă noaptea pe uliță
latră, lung, sfâşietor, la Lună.

Şi cum stau aşa, privind grădina
şi ograda care-i proaspăt ninsă,
mama iese-n prag, face cu mâna
şi-n pridvor muşcata e aprinsă.

Fulgi albi şi deşi de zăpadă se aşterneau peste tot, acoperind cu puritatea lor durerea noastră. Viața şi-a reluat cursul obişnuit. Nu avem ce face. Trebuie să mergem mai departe...

Aşa cum spune Marcel Pagnol, „Oamenilor le este greu să fie fericiți deoarece întotdeauna văd trecutul mai frumos decât a fost, prezentul mai rău decât este, şi viitorul mai dificil decât va fi". Eu cred că cine se consumă mai înainte de a se întâmpla un eveniment se consumă mai mult.

Acum suntem fericiți că putem să ne ducem, în fiecare zi, indiferent că plouă sau ninge, în Parcul Central, să ne plimbăm. Acolo de multe ori ne întâlnim cu prieteni ca Sandu Chirilă, un om deosebit, Emilia Tudose, o poetă sensibilă, cu fata doctorului Florea Marin, pe nume Dana Florea etc. Că putem să ne trezim dimineața mai târziu, dar noi tot la şase dimineața ne trezim, că nu mai stau la coadă ca pe timpul lui Ceauşescu, şi, chiar dacă am puțini bani, merg şi cumpăr imediat ce vreau, că ne ocupăm de Liga Scriitorilor Români, pe care am fondat-o cu prietenii noştri, iar soțul meu iubit este preşedinte, că ne bucurăm de apariția unei cărți la fel cum ne-am bucurat când au au sosit pe lume copiii etc., etc. Deci, fericirea nu e peste mări, nici pe sus adusă de vreun zeu, ea e aici în lucrurile simple, care sunt în jurul tău, mereu…

În temeiul dreptului constituțional la asociere, soțul meu a luat hotărârea de a înființa Liga Scriitorilor Români, împreună cu scriitorii şi prietenii: Gavril Moişa, Țene Ioan Vasile, Benche Ioan, Constantinescu Ion, Deac Dana, Radu Vida, Ghercioiu Ion, Patca Iulian şi Spiridon Jucan Monica Angela. După înființarea acestei Asociații profesionale, soțul meu, ca Preşedinte al Ligii Scriitorilor, a organizat, în cadrul Centrului de Zi pentru Vârstnici nr.2, Cenaclul „Vasile Sav", cu sprijinul doamnei Maria

Bobină. În cadrul şedinţelor lunare, membrii îşi citesc din creaţiile lor şi discută probleme de literatură. În cadrul acestui cenaclu, regretatul Aurel Vuşcan ţinea adevărate lecţii de istorie, gustate de publicul numeros care participa. Acum, profesorul Vasile Sfârlea continuă aceste minunate lecţii despre viaţă şi istorie.

De câţiva ani, în cadrul Filialei Cluj a Ligii Scriitorilor funcţionează şi Cenaclul literar „Artur Silvestri", condus de profesoara Antonia Bodea, o bună prietenă, deosebit de inteligentă, care, cu răbdare, uneşte în jurul dumneaei toţi cenacliştii. Cenaclul îşi ţine activităţile la Cercul Militar. În cadrul şedinţelor au citit din lucrările lor şi şi-au lansat cărţile numeroşi scriitori din Cluj şi din ţară, precum şi din străinătate, cum este prietenul nostru George Roca, din Australia, care ne-a onorat cu prezenţa. Tot în acest cenaclu s-au citit poezii de Mariana Zavati Gardner, din Norfolk, Anglia, o bună prietenă.

La şedinţele cenaclului participă scriitori, dar şi iubitori de literatură, ca buna mea prietenă Jeni Faur. Vin la Cenaclu: Emilia Tudose, soţia regretatului Mircea Tudose, Ruxandra Benea, care, după moartea soţului ei, scriitorul, Nicu Benea, se închisese în casă şi nu mai vroia să trăiască. Acum a scos o carte foarte frumoasă, Un fluture, o floare, o albină… Doina Mărghitaş, şi ea o scriitoare descurajeată în urma morţii soţului ei drag, şi-a găsit alinarea alături de noi şi scrie cu mare dăruire şi pasiune cărţi de reportaje şi nu numai, acum la o vârstă înaintată când credea că totul este păierdut pentru ea, scriitori de mare calitate sufletească, pentru că noi, cei din Ligă, punem bază mai mult pe suflet, iar soţul meu Florin zice că e loc sub soare pentru toţi şi numai timpul şi Dumnezeu ne va judeca, spre deosebire de Uniunea Scriitorilor, o asociaţie închistată în tarele trecutului. Cei din conducerea USR se cred mari şi sunt inabordabili.

Liga editează 17 reviste pe hârtie şi pe internet. La Cluj, Iulian Patca, preşedintele filialei Cluj a Ligii şi redactorul-şef al revistei „Agora literară", cu o meticulozitate şi dăruire demne de toată lauda, se străduieşte să scoată revista trimestrial. Grafica revistei este asigurată de pictorul Lazăr Morcan, prietenul nostru din Ligă.

De curând, Liga Scriitorilor are ca purtătoare de cuvânt pe scriitoarea şi editoarea Voichiţa Pălăcean Vereş, care, scrie în presă despre activităţiile asociaţiei noastre profesionale. Tot ea editează cărţile multor membri ai Ligii la preţuri mult mai mici decât alte edituri şi în condiţii grafice deosebite. Soţul ei, Peter Vereş, talentat pictor, dar prea modest pentru a recunoaşte, nu de puţine ori ne sare în ajutor. Este un om deosebit, ne-am dat seama când ne-a însoţit la Geoagiu, la Festivalul „Ioan Budai

Deleanu”, unde am petrecut zile de neuitat alături de Ioan Velica, un apreciat preşedinte al Filialei Ligii din Petroşani, județul Hunedoara. Este de reținut omenia de care a dat dovadă, când am fost la Geoagiu, a consilierul local Dânşoreanu, din cadrul Primăriei Geoagiu, care, împreună cu soția dumnealui, ne-au oferit clipe de neuitat. Dânşoreanu ne-a lăsat impresia deosebită a unui un om cult şi educat. La filiala din Petroşani, duc o activitate deosebită prietenii noştri Dumitru Velea şi Petrică Birău. De curând s-au înscris în Ligă, Filiala Cluj, scriitori tineri ca Sandu Cătinean Bonțida, Ovidiu Vasile etc. Noi toți facem voluntariat în folosul culturii, din pasiune şi iubire pentru Limba şi Literatura Română, fără niciun sprijin material din partea guvernamentală sau a oficialităților locale. În Ligă avem oameni cu suflet ca poetul Ioan Cărăşel, care cu multă bunăvoință, ne duce cu maşina personală în locurile unde suntem invitați şi nu numai.

La Târgu Mureş avem ca prieteni pe scriitorii Mariana Cristescu, Nicolae Băciuț, Lazăr Lădariu etc.. Aici există un sâmbure de românism puternic şi nu de puține ori am fost invitați să participăm la numeroasele activități pe care le fac aceşti minunați prieteni scriitori.

Mariana Cristescu este cea mai bună prietenă a mea. A simțit, fără prea multe vorbe, sufletul meu şi m-a sprijinit sufleteşte când aveam mai multă nevoie. Ne-a unit într-o carte – „Familia Țene, destine contemporane” – pe mine şi soțul meu. Acest volum a constituit o surpriză de proporții. A fost lansat în Salonul de conferințe a Hotelului „Continental” din Târgu-Mureş, în prezența mai multor scriitori şi oameni de cultură târgumureşeni, precum şi a scriitorului dr. HC..Victor Crăciun şi a generalului Mircea Chelaru.

Mariana Cristescu este o profesionistă desăvârşită, pe măsura sufletului ei bun. Şi eu şi Florin o iubim foarte mult.

La Filiala din Baia Mare este doctorul Mihai Ganea, împreună cu neprețuita Virginia Paraschiv, care au polarizat oameni de suflet în jurul dumnealor. Numai faptul că fac efortul ca să vină la noi la Cluj, la şedințele Cenaclului „Artur Silvestri”, pe cheltuială proprie, spune totul despre ei. Mi-au făcut o surpriză de proporții punîndu-mi pe un videoclip poezii recitate de Mihai Ganea, mai bine ca un actor consacrat. Acest videoclip circulă pe yotube şi pe siteul Centrului de excelență din Baia Mare. Deci sunt prietenii noştri de suflet. De la Dej vine la Cenaclu şi prietena noastră, membră a Ligii Scriitorilor, Raveca Vlaşin, din Dej, o poetă de o sensibilitate aparte şi o mare sufletistă. De asemenea, şi preotul Radu Botiş, membru al Ligii, este alături de sufletul nostru şi împreună am petrecut zile frumoase la Ulmeni. E

un bun scriitor iar cărțile dumnealui stau pe noptiera mea, precum Biblia... La Crăciun ne delectăm cu colidele cântate de minunata lui fiică, Andreea Roxana Botiş, care, cu glasul ei cristalin, ne înveseleşte sărbătorile de iarnă, aducând în case bucuria Crăciunului..

La Râmnicu Vâlcea, oraşul nostru de suflet, avem pe Petre Petria, ca şef de Filială, care, împreună cu soția Nela, ne-a primit cu mare drag la dumnealor. Acum îi urăm însănătoşire grabnică, pentru că am aflat că e bolnav. Editează revista „Memoria Slovelor". Scrie cărți de suflet pentru oraşul Râmnicu Vâlcea, iubit de el şi de noi. Chiar acum când scriu aceste rânduri am aflat că Petre Petria a murit. Dumnezeu să-l odihnească în pace !

De asemenae, la Vâlcea îl avem pe istoricul şi scriitorul Eugen Petrescu. Cu dumnealui avem relații foarte bune de prietenie. Mai este la Vâlcea şi dramaturgul Doru Moțoc.

La revista Star Press o avem pe prietena noastră Lygia Diaconescu, care, împreună cu fiica ei, Andrada, nu uită să ne ofere cele mai mari bucurii, aşa, fără prea multă vorbă. Noi simțim de la distanță iubirea ei. Ne face mereu surprize şi ne invită pe Valea Oltului, locurile noastre dragi.

În 2012, în urma unui concurs organizat de revista Starr Press, am câştigat Premiul întâi la Concursul Internațional de Poezie, premiul ce mi-a oferit posibilitatea să văd, după 35 de ani, Marea Neagră. Am avut un sejur de 10 zile, gratuit, ca urmare a acestui premiu câştigat, în stațiunea Jupiter. Când valurile mării mi-au atins picioarele, am lăcrimat şi am zis:

- Bine te-am găsit, mare! Să trăieşti, Lygia! Mulțumesc, Doamne!… Unde eşti, doamna Căldăruşe, care iubeai atât de mult marea?...

Acolo a scris soțul meu cartea de versuri „Călcâiul vulnerabil al mării", carte de dragoste pe care mi-a dedicate-o mie, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de când ne cunoaştem. A fost editată de prietena inegalabilă, Mariana Cristescu, la Editura Nico, a scriitorului şi prietenului nostru Nicolae Băciuț, o editură de renume care lucrează mai mult cu sufletul decât cu banii.

În perioada când am fost la mare, am cunoscut-o pe Dora Alina Romanescu. Ne-am împrietenit imediat. Am participat la activități culturale la Librăria Dorei, din Mangalia. Am cunoscut scriitori de origine română, trăitori pe alte meleaguri.

Împreună cu cuplul Gheorghe Vicol şi Cristina Diaconu, am vizitat Nisipurile de aur din Bulgaria. Cristina, o fată minunată, l-a convins pe Florin să mergem. Nu ştiu de ce Florin era reticent să facem această

excursie. Gheorghe Vicol, din Vatra Dornei, e un mare poet. Scrie cărți pentru copii excepționale, pentru care a luat numeroase premii. E membru al Ligii Scriitorilor şi ne bucurăm de prietenia lui şi a Cristinei…

.

*

La Drăgăşani, oraşul unde ne-am petrecut tinerețea, iar soțul meu scump, Florin, s-a născut, nu de puține ori ne-au dat lacrimile când am fost primiți cu drag. Primarul ing. Cristian Nedelcu, împreună cu dr. Alin Viorel Pavelescu, a organizat, la Primăria din Drăgăşani, în onoarea noastră, Simpozionul „Familia Tene, scriere cu lumină". Acolo ne-am întîlnit cu vechi prieteni de ai noştri, sau dacă nu ne-am întâlnit, ne-am gândit la ei ca: Liviu Lică, Mariana Ionescu, Dinu Viorel, Mircea Câtea, dr.Vali Dinculescu, Emil Istocescu, Nicuşor Bărbulescu, Bebe Vulpe, împreună cu soția etc. La acestă întâlnire a venit şi cumnatul meu, Ionel Bolocan, cu soția, Cristina, şi cei doi fii ai lor, Gabi şi Romică, avocați de renume. A fost prezent şi Petre Petria, de la Vâlcea, vechiul nostru prieten. Cu mulți dintre aceştia a copilărit Florin şi a făcut baie în apele Oltului drag şi s-a jucat şi a visat pe străzile şi parcurile Drăgăşaniului.

Când mă apropii de meleagurile natale, Drăgăşaniul, unde am făcut şcoala, Uşureiul, satul uitat de lume, în care m-am născut şi mi-am petrecut copilăria, mă cuprinde o nostalgie şi o duioşie, că nu de puține ori îmi dau lacrimile. Aş vrea să iau viața de la început, dar asta nu se poate. Aşa e viața. În toate poeziile mele redau acestă dorință de întoarcere în timp, întoarcere la copilărie, precum în poezia de mai jos:

Aşa-i viața...

M-am întors la mine-n sat
şi-am găsit casa-ntr-o rână,
nimeni nu mai stă în ea
de când s-a dus maica bună.

Râul Beica clipoceşte,
via s-a 'necat în ruguri
deşi nimeni n-o munceşte,
tot mai dă vreo doi-trei struguri.

Părul, nucul şi gutuiul

sunt deja cam ofiliți,
nu e nimeni prin ogradă
să simtă că sunt iubiți.

Lângă prispă-n grădiniță,
prea plăpândă, o zambilă
a-nflorit şi anu-acesta,
îmi vine să-i plâng de milă.

De-atâta singurătate,
a secat apa-n fântână,
cumpăna a-nțepenit
şi se sprijină de lună.

Parcă văd pe-a mea măicuță
stând la masa cea rotundă
şi tăind cu o ață albă
mămăliga aburindă.

Şi pe noi, cei opt copii,
râzând din orice nimicuri,
eram tineri şi frumoşi,
cum puteai să nu te bucuri?

S-a dus mama, s-a dus tata,
sus în deal, la cimitir,
le-am aprins o lumânare,
le-am sădit un trandafir.

Şi, apoi, ne-om duce noi
c-aşa-i viața, trecătoare,
vor veni copiii noştri
să ne aprindă-o lumânare.

Multe aş putea să fac
acuma am chiar şi banii,
dar toate ar fi în zadar,
nu putem întoarce anii.

Deşi, aşa cum se spune,
niciodată nu-i târziu,
am să construiesc o casă
şi-am să alung acest pustiu.

Sora mea, „cucoana”, de la Braşov, Victorița, „filozoafa” din copilăria noastră, o fată nu cu multe studii, dar cu un suflet nobil şi cu înțelepciunea mamei noastre analfabete, a construit o casă la Uşurei. Fratele cel mic a murit, dar am hotărât să mergem noi acolo, să ne întâlnim pe meleagurile natale. Vorba lui Mugur Isărescu, guvernatorul Băncii Naționale, care este din Drăgăşani, şi care spunea că, dacă nu iei măcar anual o gură de aer din locul în care te-ai născut, nu poți trăi. Asta aşa este. Nu ştiu unii cum pot să-şi părăsească țara. Copiii mei, Ionuț şi Florin jr., sunt nişte naționalişti, țin la această țară, aşa cum e ea. Lui Ionuț i se umezesc ochii dacă cineva spune că e mai bine în altă țară. Aşa de mult iubeşte România şi pe români.

La Iaşi avem o Filială a Ligii, unde este preşedinte Constantin Toni Dârțu, cel care a inițiat Marea Enciclopedie a Dicționarelor Dârțu, cu personalități române şi faptele lor. Mereu ne invită în județele şi oraşele țării unde au loc lansările Dicționarelor şi noi nu de puține ori îl urmăm. Editează, sub egida Ligii, revista, cu o înaltă ținută estetică şi de conținut, „Moldova Literară”.

Iată ce activități frumoase avem! În fiecare vară mergem la stațiune. Ne creştem cu drag nepoții şi suntem foarte fericiți. Niciodată să nu zici: „Doamne, câte mai am de făcut!”, pentru că e groaznic atunci când nu mai ai nimic de făcut. Noi, acum, la pensie, avem impresia că viața abia începe.Cu Liga Scriitorilor am dat speranță multor condeieri, care, după ce au ieşit la pensie, se lăsaseră de scris şi nu prea mai ieşeau din casă.

Cu ajutorul prietenei noastre, Persida Rugu, o generoasă şi descoperitoare de talente descurajate, am strâns în jurul nostru mulți scriitori şi nu numai, cărora le-am redat dragostea de viață şi speranța de a trăi. Pentru toate acestea eu sunt foarte fericită. Intotdeauna am fost mai fericită când am dăruit decât când am primit. Singurul lucru cu care nu mă voi împăca niciodată este moartea. Vreau să trăiesc cel puțin 102 ani. Aşa m-am programat şi am de gând să mă țin de cuvînt.

Acum, la final, îmi stăruie în minte cuvintele lui Rabindranath Tagore: „Nu te uita în urmă, ci priveşte cu curaj tot ce ți-a hărăzit soarta. Mergi înainte cu bucurie, adună-ți toate puterile pentru a alege binele din tot ce vei avea de înfruntat.”

. Să ne ajute Dumnezeu pe toți să găsim DRUMUL SPRE SUFLET!

Sfârşit

În loc de Epilog

Copilul a îmbătrânit…

De multe ori, pe malul Beicii,
visez la casa-n care sunt născută,
o casă mică, printre flori,
unde am fost foarte fericită...

Văd frații mei ce-ntr-un picior,
sar tot mereu, râzând, pe drum,
eu îi aud, de parcă toate
mi se întâmplă chiar acum.

Iar gâştele, gâgâitoare,
mai zboară şi-acum printre nori,
iar eu mă-ntorc, de la pădure,
cu brațul încărcat cu flori.

Şi mama mea, acolo-n vis,
e tânără şi e zglobie,
o văd venind dinspre colnic,
cu şorțul plin de păpădie.

Tăticul râde, pe la poartă,
de gluma spusă de un vecin
şi viața le pare frumoasă
ciocnind câte un pahar cu vin.

Alerg pe drum cu alți copii,
înşir, pe ață, floricele,
le pun la gât şi mi se pare
că-s cele mai scumpe mărgele.

Iar pâinea coaptă în cuptor
trimite arome îmbietoare,
că-ntreaga curte şi grădină
au un miros plăcut de floare.

În scârțâit de car cu boi,
stau, sus, peste porumbi, sub lună,
mâncând reci struguri, brumării,
iar clopotul, la gât, le sună...

Şi râul curge liniştit
cu mici sclipiri de soare-n unde,
încet, încet, eu mă trezesc,
şi o tristețe mă cuprinde.

Privind, atent, în luciul apei,
observ că părul mi-a albit,
părinții nu mai sunt nici ei,
copilul a îmbătrânit...

SFÂRŞIT

MEMORIA CLIPEI

Florin şi sora sa Violeta

Titina şi Florin în faţa Institutului Pedagogic de 3 ani din Baia Mare.

Radu Vasile, fostul Prim Ministru al României, Gelu Săraru, ofiţer superior, Al.Florin Ţene, scriitor şi Adrian Chicu, profesor şi cercetător în domeniul Chimiei, în iarna anului 1960, după absolvirea Liceului Teoretic din Drăgăşani.

Părinţii lui Florin, Ecaterina şi Ion Ţene împreună cu cei doi copii, Violeta şi Florin.

Învățătoarea Titina Nica Țene în mijlocul elevilor ei la Valea Seacă, regiunea Maramureş.

Bunicii lui Florin din partea mamei. Gheorghe Roşianu şi Ana moşieri din comuna Roşiile, judeţul Vâlcea.

Familia Țene şi Nistor la cununia religioasă şi botezul lui Floricel.

Tânărul scriitor Al.Florin Țene , soția sa Titina în stațiunea Tuşnad cu Florin junior.

Tânărul scriitor Al.Florin Țene în mijlocul cititorilor Bibliotecii Drăgăşani alături de bibliotecara Lidia Belcic.

Famila Țene în ograda părintească sub “Nucul dintre două veacuri. “

Al.Florin Țene cu Anghel Dumbrăveanu la un „pahar de vorbă “ la Târgu Jiu.

Titina Nica Țene primind CUPA pentru premiul I la Concursul Național de Poezie din partea Doamnei Puia Rebreanu, fiica lui Liviu Rebreanu.1984.

La Geoagiu alături de participanții la prima ediție a Festivalului Național de Poezie “Ioan Budai Deleanu “

Titina Nica Țene alături de Diana Adamek, Dumitru Velea, Vasile Sav şi Domițian Cesereanu.Titina

Al Florin Țene discutând despre Brâncuş la Târgu Jiu cu scriitorul Ion Popescu Brădiceni.

Titina Nica Țene cu buna ei prietenă Mariana Ionescu pe peronul gării din Cluj-Napoca.

.

La logodna lui Ionuț şi Dana.

Titina Nica Țene şi Al Florin Țene la Televiziunea locală din Rm.Vâlcea cu moderatorul Petre Petria.

Al.Florin Țene primind DIPLOMA DE EXCELENȚĂ din partea prorectorului Universității “ Vasile Goldiş“ din Arad.

Instantaneu de la CENACLUL ARTUR SILVESTRI

Scriitoarii Mariana Cristescu, George Roca, Titina Nica Ţene înaintea unei activități culturale la Târgu Mureş.

La Mănăstirea Dumbrava cu scriitorii Lazăr Morcan, Voichița Pălăcean Vereş, Ioan Cărăşel, Titina Nica Țene, Antonia Bodea şi Peter Vereş.

Instantaneu de la Cenaclul VASILE SAV.

.În redacția revistei TRIBUNA, Titina Nica Ţene, împreună cu scriitorii Augustin Buzura, Maria Buzura, Angela Runcan, Lenuța Câmpean, I.M.Danciu şi Negoiță Irimie.

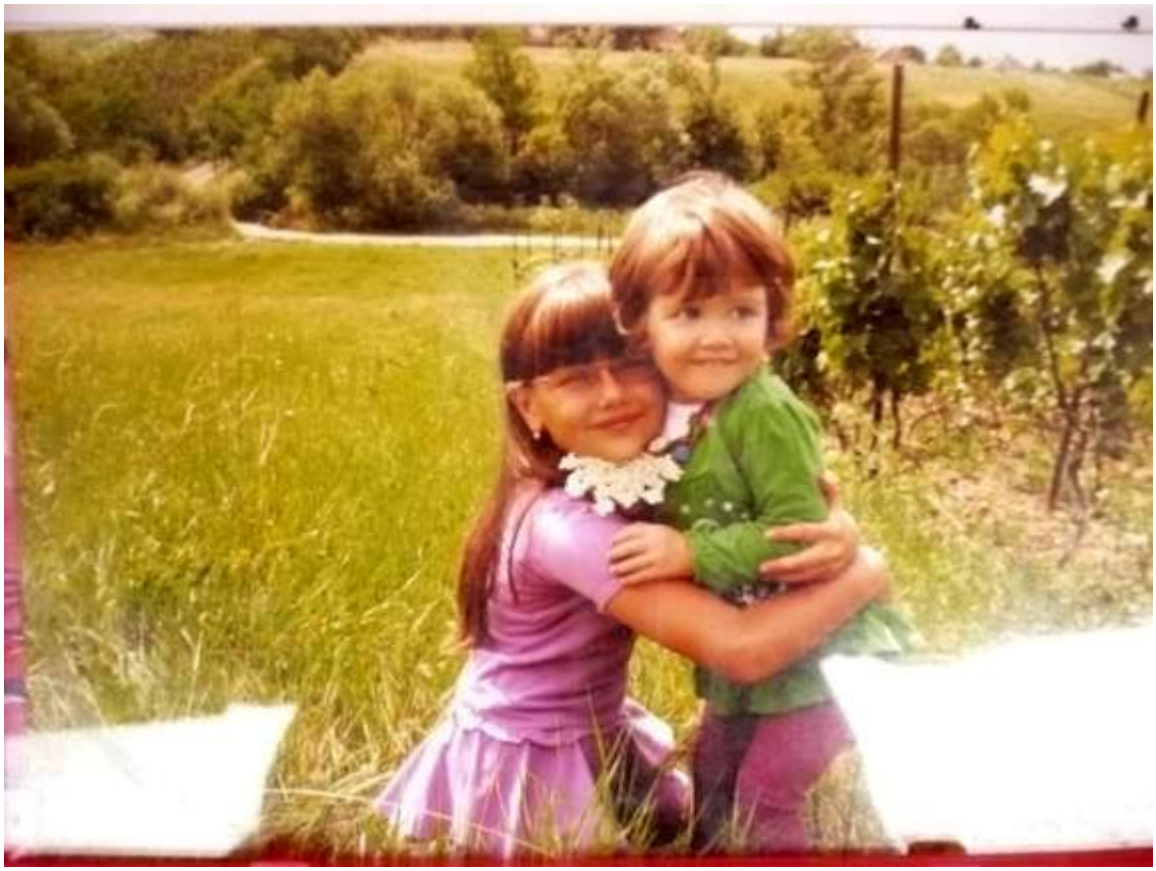
La o masă în familie.

La Neptun Titina Nica Țene cu Diaconu Cristina şi poetul Gheorghe Vicol.

Nepoatele Catinca şi Anastasia la moşia de la Bobota.

Florin junior cu băieții lui Paul şi Darius.

Constantin Toni Dârțu la Iernut alături de Lazăr Lădariu, Mariana Cristescu, Titina Nica Țene, Nicolae Băciuț la lansarea marii enciclopedii ”Personalități Române şi faptele”. lor.

Scriitoarea Ligya Diaconescu, alături de prozatoarea Dora Alina Romanescu şi preşedintele Ligii Scriitorilor Români, Al.Florin Țene, anunțând premiile Concursului Internațional de Poezie “Starpress “, Mangalia, august, 2012.

Titina Nica Țene primind DIPLOMA premiului I la Concursul Internațional de Poezie “Starpress “, Mangalia,2012.

Titina alături de surorile şi fratele ei: Frusina Bolocan, Caraman Victoria, Costel Nica, cu soția Angela, cumnatul Ionel Bolocan cu fata lui, avocat Gabriela Bolocan, şi nepotul Darius
Ţene.

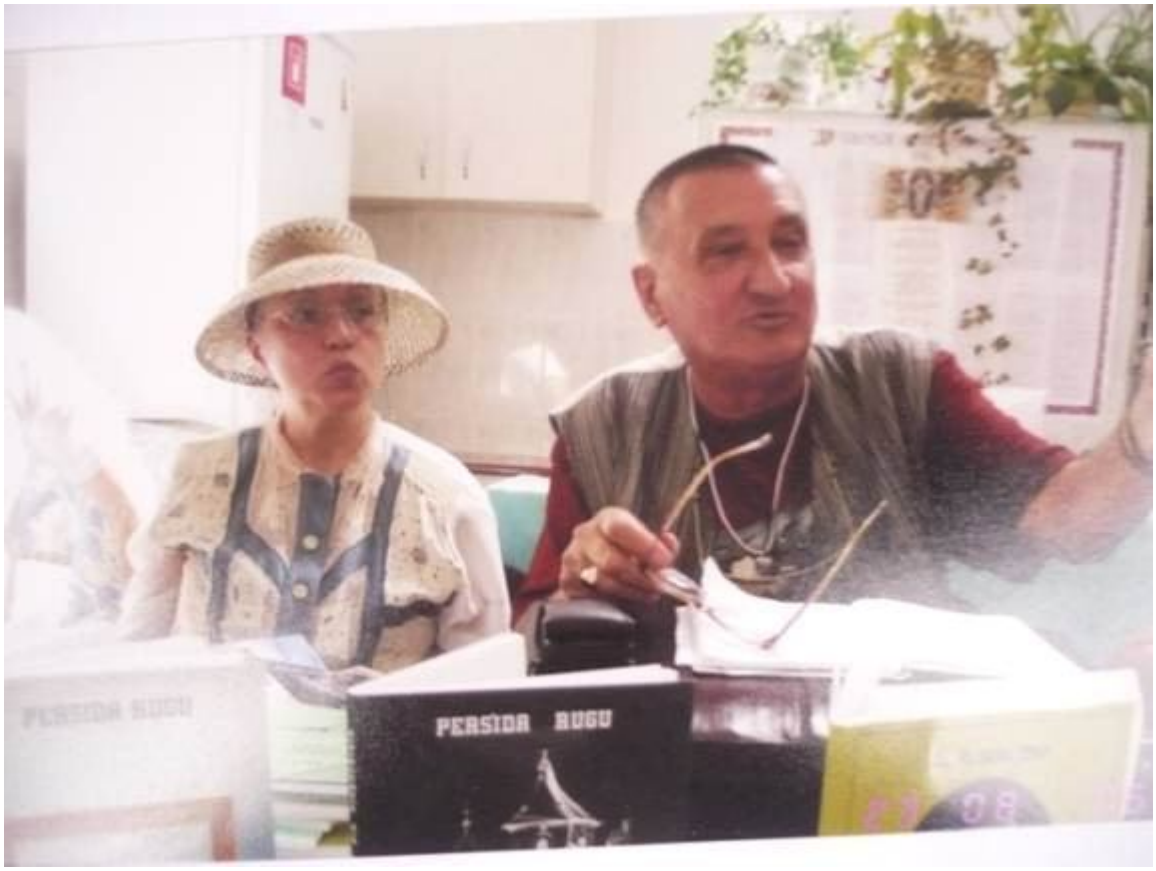

Titina Nica Țene cu ruda noastră dr.Cristiana Georgesi la o cafea de…vorbă.

Titina Nica Țene, Raveca Vlaşin ş Al.Florin Țene la Casa de Cultură Domneşti-Argeş când au primit premii la Concursul Național de Poezie organizat de revista PIETRELE
DOAMNEI:

Al.Florin Țene cu scriitoarea Persida Rugu vorbind la o lansare de carte.

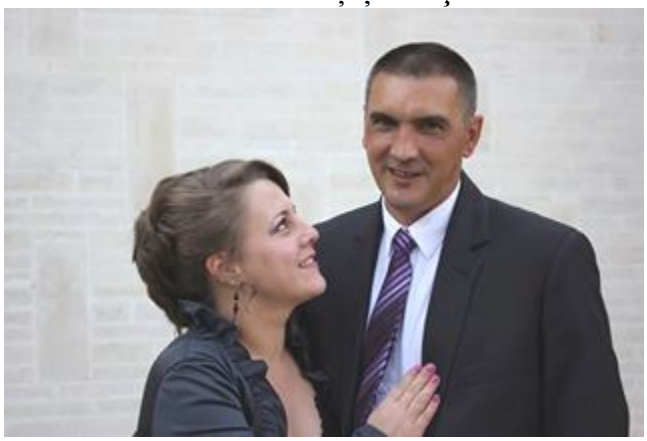
Poeții Ioan Cărățel, Titina Nica Țene, istoricul literar Constantin Toni Dârțu şi Al.Florin Țene.

Un grupde scriitori în mijlocul cititorilor din Poieni, jud.Cluj.

Cu familia Ionuț Țene şi Darius băiatul lui Laura şi Florin jr.Țene

Lauraşi soțul ei Florin jr, Băiatul cel mare.

Cu prietenele în Parcul Central Cluj-Napoca

De acelaşi autor

Bucuria lucrurilor simple, poezii pentru copii, Editura Ion Creangă, 1989.

Recreația grădinii, poezii pentru copii, Editura Porto-Franco, Galați, 1997.

Amurg de întoarcere, volum de versuri, Editura Napoca-Star, 2002.

Pietre de aducere aminte, proză scurtă, Editura Napoca-Star, 2004.

Scaunul harului, poezii, Editura Contrafort, Craiova, 2009.

Viața ca o punte, roman, Editura Dacia XXI, Cluj-Napoca, 2011.

Anotimpul joicului, poezii pentru copii, Editura NICO, Târgu Mureş, 2011.

Un strop de veşnicie, poezii, Editura Ecou Transilvan, Cluj-Napoca, 20012.

Un strop de veşnicie, poezii, traducere în limba engleză de Mariana Zavati Gardner, Editura online Semănătorul, 2013.

SFÂRŞIT

CUPRINS

Capitolul I 3
Copil de corcoduşe 3
Capitolul II 36
Am plecat în lume 36
CAPITOLUL III 43
Adolescență...clipă trecătoare 43
Capitolul IV 57
Pe când Poezia ținea de foame... 57
Capitolul V 77
Din nou acasă 77
Capitolul VI 110
Între lumină şi floretă 110
Capitolul VII 146
Lupta cu rămăşiţele trecutului... 146
Capitolul VIII 152
A doua tinerețe 152
În loc de Epilog 176
MEMORIA CLIPEI 178
CUPRINS 218